

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาไทย)

ปริญญา

ภาษาไทย

ภาษาไทย

สาขา

ภาควิชา

เรื่อง

การศึกษาเชิงวิเคราะห์การใช้ภาษาในเพลงปลุกใจ

An Analysis Study of the Language Usage in Patriotic Songs

นามผู้วิจัย

นางสาวอัจฉราพร ไกรบุตร

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์วิไลศักดิ์ กิ่งคำ, Ph.D.)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์สิริวรรณ นันทจินทุล, ค.ม.)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ม.ล. จรัลวิไล อรุณโรจน์, อ.ค.)

หัวหน้าภาควิชา

(รองศาสตราจารย์วิไลศักดิ์ กิ่งคำ, Ph.D.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์วินัย อาจคงหาญ, M.A.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 10 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาเชิงวิเคราะห์การใช้ภาษาในเพลงปลุกใจ

An Analysis Study of the Language Usage in Patriotic Songs

โดย

นางสาวอัจฉราพร ไกรบุตร

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาไทย)

พ.ศ. 2549

ISBN 974-16-2924-9

อัจฉราพร ไกรบุตร 2549: การศึกษาเชิงวิเคราะห์การใช้ภาษาในเพลงปลุกใจ
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาไทย) สาขาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย
ประธานกรรมการที่ปรึกษา: รองศาสตราจารย์วิไลศักดิ์ กิ่งคำ, Ph.D. 208 หน้า
ISBN 974-16-2924-9

วิทยานิพนธ์นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้ภาษาในเพลงปลุกใจ ซึ่งประกอบด้วยการ
ศึกษาลักษณะเนื้อหา รูปแบบและประเภทของการประพันธ์คำร้อง การใช้คำและการใช้โวหารใน
เพลงปลุกใจ จากกรมประชาสัมพันธ์

ข้อมูลสำหรับการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ คือ เพลงปลุกใจจากกรมประชาสัมพันธ์ จากจำนวน
เพลงปลุกใจทั้งหมด 448 เพลง ใช้วิธีคัดเลือกแบบสุ่มตัวอย่าง 15 % เป็นจำนวน 67 เพลง

ผลการศึกษา ในด้านเนื้อหาเพลงปลุกใจ พบว่ามีเนื้อหาอยู่ 7 ลักษณะ คือ เพลงเกี่ยวกับ
หน่วยงานหรือสถาบัน เพลงเกี่ยวกับการสรรเสริญพระมหากษัตริย์ เพลงเกี่ยวกับวีรกรรม เพลง
เกี่ยวกับความหวังใจ เพลงเกี่ยวกับความรักชาติ เพลงเกี่ยวกับความสามัคคี และเพลงแห่งการ
ปราชัย ด้านรูปแบบและประเภทของการประพันธ์คำร้อง พบว่ามีรูปแบบการประพันธ์คำร้องที่
ตรงตามฉันทลักษณ์มากที่สุด ได้แก่ กลอนสุภาพ รองลงมาได้แก่ กาพย์ยานี 11 และกลอนหก ที่
พบน้อย ได้แก่ โคลงสี่สุภาพ และ กาพย์สุรางคนางค์ 28 ส่วนรูปแบบการประพันธ์ที่ไม่ตรงตาม
ฉันทลักษณ์ พบมากที่สุด ได้แก่ รูปแบบการประพันธ์คล้ายกลอนสุภาพ รองลงมาได้แก่ คล้าย
กาพย์ยานี 11 และคล้ายกลอนหก ที่พบน้อยที่สุด คือ คล้ายกาพย์สุรางคนางค์ 28 ด้านการใช้คำ มี
การใช้คำที่สื่ออารมณ์โศกเศร้า เสียใจ โกรธแค้น ขุ่นเคือง ปลุกเร้าใจ ความรู้สึกที่จริงใจ ชื่นชม
ยกย่อง สรรเสริญ มากที่สุด ส่วนคำที่สื่ออารมณ์ ประชดประชัน เสียคดี เยาะเย้ย สุข สดชื่น
ขบขัน สนุกสนานสงสาร เห็นใจ ให้อภัย จะพบน้อยที่สุด นอกจากนี้ พบว่า มีการใช้คำ
ประเภทอื่น ๆ เป็นจำนวนมาก เช่น คำสัมผัส คำซ้ำ คำซ้อน คำหลากและคำศัพท์ที่มีความหมาย
ลึกซึ้ง ด้านโวหารภาพพจน์ พบว่าเพลงปลุกใจส่วนใหญ่ มีภาพพจน์อุปมา, อุปลักษณ์, อธิพจน์,
บุคลาธิษฐาน และ ปฏิพจน์ ส่วนภาพพจน์อื่น ๆ เช่น สัมพจน์ หรือ อนุพจน์, ปฏิวาหะ,
ปฏิภาคพจน์, อาวัตพากย์, อธิพจน์, ปฏิรูปพจน์และอุทาหรณ์ จะพบน้อยมาก

อัจฉราพร
ลายมือชื่อนิติ

ลายมือชื่อประธานกรรมการ

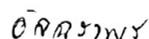
6 / 1 / 49

Adcharaporn Khraiboot 2006: An Analysis Study of the Language Usage in Patriotic Songs. Master of Arts (Thai), Major Field: Thai Language, Department of Thai Language. Thesis Advisor: Associate Professor Wilaisak Kingkham, Ph.D. 208 pages. ISBN 974-16-2924-9

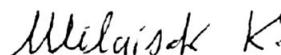
The purposes of this study were to study An Analysis Study of the Language uses in Patriotic Songs. It is included kinds of the lyrics, model and kinds of the poetry, the use of words and the figure of speech in Patriotic Songs from the Government Public Relations Department.

The information for the research is lyrics of 448 Patriotic Songs. It is random 15% for 67 songs.

The result of this research in about patriotic lyrics found that there are 7 kinds. They are songs about departments or institutes, national anthem, heroism, concern, patriotic, unity and songs of touch. The kind of Thai poetry which is the most correctly in prosody is Klon Suparp. The nexts are Karpyanee 11 and Klon 6. The less correct are Klon 4 and Karp Surangkanang 28. The most incorrect in prosody is the form that similar to Klon Suparp then the form similar to Karp Yanee 11 and Klon 6. The least incorrect is the form similar to Karp Surangkanang 28. The uses of words are low-spirited; sadness, anger, annoyance, encouragement, sincerity, admiration, and appreciation. The least words found are about sarcastic, mocking, ridicule, happy, cheerful funny, entertainment, pity, sympathy and forgiveness. Moreover there are words about rhyming words repetitive words, overlap words, various words and deep meaning in rhetoric figure of speech. Most of patriotic songs are with figure of speech simile, metaphor, hyperbole, personification and para-interrogation. Other figures of speech are synecdoche, paradox, Synesthesia, hyperbole, Allusion, illustration is rarely found.

Student's signature

Thesis Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ ดร. วิไลศักดิ์ กิ่งคำ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์สิริวรรณ นันทจันทุล กรรมการวิชาเอก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ม.ล. ดร.จรัสวิไล จรุงญโรจน์ กรรมการวิชาการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประเวศ อินทองปาน ผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัย ที่ให้ทั้งแนวคิดและคำแนะนำที่มีประโยชน์ยิ่ง อีกทั้งสละเวลา ช่วยตรวจทานแก่วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทั้งสี่ท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาภาษาไทยทุกท่าน ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อวิทยานิพนธ์และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ด้านการเรียนการสอนในภาคทฤษฎีแล้วยังคงคอยไต่ถามทุกข์สุข และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดระยะเวลาที่ศึกษาอยู่ ผู้วิจัยจะขอจดจำพระคุณนี้ตลอดไป

ขอขอบคุณในไมตรีจิตของเพื่อนนิสิตปริญญาโท ภาคพิเศษ รุ่น 1 ทุกคน ที่ทำให้ วัน เวลาของการเรียนนั้นมีคุณค่ายิ่งนัก ขอขอบคุณน้อง ๆ ทุกคน ที่เป็นกำลังใจ คอยเอาใจใส่ช่วยเหลือกันตลอดมา

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ พ่อสิดา และแม่เทิน ไครบุตร บิดามารดาที่หาชีวิตไม่แล้ว และสถิตยั้งสัมปรายภพ แต่เชื่อว่าท่านทั้งสองจะคอยสอดส่องดูแลลูก และชื่นชมในความสำเร็จของลูกเสมอมา ขอขอบคุณพี่พระพัฒน์-พี่สุพัตรา กนิษฐานนท์ พี่คนโตที่คอยดูแลน้องเป็นเสมือนทั้งพ่อและแม่ ขอขอบคุณ พี่ ๆ น้อง ๆ ลูก ๆ หลาน ๆ ครอบครัวไครบุตร ทุกคน อาทิ คุณเกียรติศักดิ์, คุณสัจฉิณี, น.พ.เรืองศักดิ์, คุณจักรพงษ์, ผอ.ชัยโย และคุณลดาพร ไครบุตรหลานก็ – เหมียว ที่เป็นกำลังใจทั้งยามทุกข์ และ ยามสุขตลอดเวลา ขอขอบคุณ ผอ.พิชิต สารสุข ผู้อำนวยการโรงเรียนชาตุนารายณ์วิทยา ที่สนับสนุนในการศึกษาครั้งนี้ ขอขอบคุณคณะกรรมการเรียนรู้อาษาไทย โรงเรียนชาตุนารายณ์วิทยา เพื่อน ๆ ศิษย์เก่า ส.ก.ร. 18 รุ่น หทัยภูพานตลอดจนลูกศิษย์ลูกหาทุกคนที่ช่วยเหลือเป็นกำลังใจผลักดันให้เกิดความสำเร็จ ณ วันนี้

ผู้วิจัย ขอมอบประโยชน์หรือความดี อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ แก่ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อัจฉราพร ไครบุตร
กันยายน 2549

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
ประมวลศัพท์	8
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	10
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาไทย	10
ความรู้เกี่ยวกับความหมายของเพลงปลุกใจ	10
ความรู้เกี่ยวกับลักษณะเนื้อหาของเพลง	13
ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบการประพันธ์คำร้อง	16
ความรู้เกี่ยวกับศิลปะการประพันธ์	23
ความรู้เกี่ยวกับการใช้คำ	24
ความรู้เกี่ยวกับการใช้โวหาร	40
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาในบทเพลง	47
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	51
ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล	51
ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล	51
ขั้นสรุปผลการศึกษาค้นคว้า	56
เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย	56
ขอบเขตของการวิจัย	56
บทที่ 4 ผลการวิจัย	58
ผลการวิเคราะห์ลักษณะเนื้อหา	58
เพลงประจำหน่วย	59
เพลงสรรเสริญพระมหารัชมัทรี	65
เพลงวีรกรรม	72
เพลงแห่งความหวังใจ	78
เพลงแห่งความรักชาติ	84

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
เพลงแห่งความสามัคคี	90
เพลงปรัมปรา	95
ผลการวิเคราะห์ลักษณะรูปแบบคำประพันธ์	101
รูปแบบการประพันธ์คำร้องของเพลงปลุกใจ	101
ผลการวิเคราะห์ลักษณะการใช้ภาษาในเพลงปลุกใจ	132
ลักษณะการใช้คำ	133
คำที่ก่อให้เกิดอารมณ์	133
การใช้คำสัมผัส	148
การใช้คำซ้ำ	153
การใช้คำซ้อน	167
การใช้คำหลากหลาย	169
การใช้คำศัพท์ที่มีความหมายลึกซึ้ง	173
ผลการวิเคราะห์ลักษณะการใช้โวหารภาพพจน์	177
อุปมาอุปไมย	177
อุปสรรค	179
อติพจน์	181
บุคลาธิษฐาน	182
ปฏิพจน์	183
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปราย และเสนอแนะ	185
สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล	185
ข้อเสนอแนะ	189
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	190
ภาคผนวก	193
ประวัติการศึกษาและการทำงาน	208

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

เพลงเป็นวรรณกรรมประเภทหนึ่งที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้น เพื่อใช้เป็นสื่อในการให้ข้อมูล อารมณ์ ทักษะคติบางอย่างแก่ผู้ฟัง โดยใช้คำร้องบรรยายเรื่องราวต่าง ๆ ใช้ทำนอง และจังหวะดนตรี เป็นส่วนเสริมด้านอารมณ์ ความรู้สึก เพลงจึงเป็นงานศิลปะทั้งในด้านคีตกกรรม และวรรณกรรม ที่สามารถบันดาลให้มนุษย์เกิดความรู้สึกต่าง ๆ เช่น ร่าเริง เศร้าสร้อย ฮึกเหิม สร้างความรับผิดชอบ ปลุกปลอบใจ ให้กำลังใจ ให้มนุษย์มีมานะที่จะต่อสู้กับอุปสรรค หรือปัญหาต่าง ๆ ได้

เพลง คือ ผลงานที่ผู้ประพันธ์สร้างสรรค์ขึ้นมาอย่างสละสลวย สอดคล้องตามจินตนาการ ความรู้สึก ความใฝ่ฝันของผู้ประพันธ์ เนื้อหาสาระของเพลงกลั่นกรองจากความคิด ที่สะท้อน ความเป็นจริงในสังคม ผู้ประพันธ์ต้องการถ่ายทอดให้ผู้ฟังรับทราบ ในรูปของการพูด ภาษาเขียน ที่ไพเราะ โดยนำมาประกอบเข้าไปกับดนตรี อันเป็นภาษาที่มีท่วงทำนอง จังหวะ และเสียงสูงต่ำ ดนตรีและเพลง จึงเป็นสิ่งที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ (พรพิไล, 2539: 10)

บทเพลงหรือดนตรี ไม่ว่าจะเกิดขึ้นในส่วนใดของโลกก็ตาม ก็จะได้รับ การดัดแปลง ให้เข้ากับสภาพความเป็นอยู่ และศิลปวัฒนธรรมของคนในเชื้อชาติต่าง ๆ กันไป ทำให้เกิดผลงาน ประเภทต่าง ๆ ทั้งที่แตกต่างกันในแต่ละเชื้อชาติและภายในเชื้อชาติเดียวกัน เพลงจึงมีบทบาท สำคัญต่อชีวิตมนุษย์เป็นอย่างยิ่ง นอกจากเพลงจะทำหน้าที่รับใช้มนุษย์ ในแง่ของการพัฒนาจิตใจ และก่อให้เกิดความเจริญทางสติปัญญาแล้ว เพลงยังทำหน้าที่รับใช้สังคมอีกด้วย

ปราณี (2533: 12) ได้กล่าวถึงบทบาท และหน้าที่ของเพลงที่มีต่อสังคม ดังนี้คือ

1. เพลงจะทำหน้าที่เป็นเสมือนกับตัวแทนของระบบสัญลักษณ์ในทางสังคม ที่จะสะท้อน ออกมาให้เห็นตามความเชื่อทางศาสนาและระบบชนชั้นในสังคม
2. เพลงมีหน้าที่กระตุ้นให้เกิดการตอบสนองทางกายภาพ เช่น การรบ การทำสงคราม การทำงาน ฯลฯ
3. เพลงเป็นเสมือนเครื่องควบคุมทางสังคม คอยรักษาวรรทัดฐานทางสังคม และชี้แนะ ระเบียบแบบแผนที่เหมาะสม รวมทั้งกำเนิดพฤติกรรมที่เหมาะสมทางสังคมอีกด้วย

4. เพลงมีบทบาทในการรักษาสถาบันที่สำคัญทางสังคม เช่น ศาสนา ความเชื่อ ช่วยทำให้การประกอบพิธีกรรมมีเหตุผล และรักษาสัญลักษณ์ทางพิธีกรรม

5. ทำให้เกิดความสืบเนื่อง และความมั่นคงทางวัฒนธรรม

นอกจากเพลงจะมีบทบาทสำคัญต่อชีวิตมนุษย์แล้ว ยังเป็นวรรณกรรมอีกรูปแบบหนึ่ง ที่รวมบทประพันธ์ทางภาษา และดนตรีเข้าไว้ด้วยกัน เพราะคำร้องของเพลงในแต่ละท่อน ก็คือการเขียนคำประพันธ์หนึ่งบท แต่เป็นคำประพันธ์ที่จะต้องเข้ากัน ได้ดีกับท่วงทำนอง และจังหวะของเพลง การประพันธ์คำร้องนั้น จะต้องใช้ภาษาที่ได้รับการคัดเลือกมาแล้วเป็นอย่างดี เพื่อให้สามารถสื่อสารได้ตรงตามจุดประสงค์แห่งการประพันธ์ และจะต้องเป็นภาษาที่ไปกันได้ดีกับทำนอง จึงจะทำให้บทเพลงนั้นเกิดความไพเราะ

ไพโรธ (2542: 14) กล่าวไว้สรุปได้ว่าวรรณกรรมเพลง เป็นสายธารแห่งวัฒนธรรมที่สืบทอด และเป็นมรดกทางปัญญา วรรณกรรมต้องมีคุณค่าด้านอักษรศาสตร์ ซึ่งหมายถึง ความประณีตงดงามในด้านการใช้ถ้อยคำ สำนวนภาษา ความผสมกลมกลืนทั้งด้านเนื้อหา และรูปแบบ รวมทั้งสาระตลอดจนข้อคิดเห็น ที่แฝงอยู่ในเรื่องด้วย

เพลงจัดได้ว่าเป็นวรรณกรรมที่มีบทบาททางสังคมค่อนข้างสูง เพราะเป็นวรรณกรรมที่เข้าถึงประชาชนได้ในวงกว้าง ทั้งที่มามีความรู้ อ่านหนังสือคล่อง จนถึงอ่านหนังสือไม่ออก ทั้งนี้เพราะวรรณกรรมเพลงใช้สื่อได้หลายรูปแบบ ทั้งทางวิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และวารสาร รวมทั้งการจัดการแสดงสดตามสถานที่ต่าง ๆ ดังที่ บุญยงค์ (2525: 47) กล่าวว่า

...เพลงเป็นวรรณกรรม ที่มีสาระประเภทหนึ่งของวรรณกรรมไทย ที่เข้าถึงประชาชน ได้ดีกว่าวรรณกรรมประเภทอื่น ๆ และนับวันวรรณกรรมเพลงก็ยังมีบทบาทมากขึ้น ทั้งนี้เพราะผู้แต่งพยายามหยิบยกปัญหาความเป็นอยู่ของคนทุกระดับ ทั้งที่เป็นเรื่อง เศรษฐกิจ สังคม การประกอบอาชีพ ออกมาตีแผ่อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ฟังก็จดจำได้ง่าย เพราะมีเสียงดนตรีประกอบ ทำให้เกิดความสนุกสนาน ไม่เคร่งเครียดกับชีวิตความเป็นอยู่ประจำวัน กล่าวได้ว่า วรรณกรรมเพลงกำลังได้รับความนิยม และมีบทบาทมากขึ้นตามลำดับ...

นอกจากการทำหน้าที่รับใช้มนุษย์ในแง่ของจิตใจ และสังคมแล้ว เพลงยังทำหน้าที่รับใช้ มนุษย์ในแง่ของเศรษฐกิจ และการเมืองด้วย กล่าวคือ ในด้านเศรษฐกิจนั้นจะเห็นได้ว่า ผู้มีส่วน เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ผลงานเพลง ไม่ว่าจะเป็นผู้ลงทุน โปรดิวเซอร์ นักประพันธ์ นักร้อง นักดนตรีผู้เรียบเรียงเสียงประสาน ผู้จัดจำหน่าย ตลอดจนนักจัดรายการเพลงทางวิทยุ และโทรทัศน์ ล้วนได้รับผลประโยชน์จำนวนมาก จากการสร้างสรรค์ผลงานเพลง ในด้านการเมืองนั้นจะเห็นได้ ว่า เพลงได้ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการโน้มน้าวใจ ปลุกใจ ปลุกกระดม รวมไปถึงการเรียกร้อง สิทธิเสรีภาพของมนุษยชน

วรุณ (2536: 1) กล่าวถึงความสำคัญของเพลงว่า เพลงมีคุณค่าต่อวิถีชีวิตของมนุษย์ ทุกยุคทุกสมัย จากบทเพลงที่เกิดขึ้นมาจากธรรมชาติสะท้อนความรู้สึกนึกคิดในสังคม เช่น เพลงน้อย เพลงเรือ เพลงเกี่ยวข้าว ฯลฯ มาเป็นการสร้างเพลงเพื่อจุดประสงค์ต่าง ๆ กัน เช่น การโฆษณาชวนเชื่อ ปลุกเร้าจิตสำนึก ระบายอารมณ์ และจินตนาการ เพลงจึงมีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิด ต่อจิตสำนึกของมนุษย์ทุกยุคทุกสมัย โดยเฉพาะบทเพลงที่เกิดจากการสะท้อนปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ความขัดแย้งทางสังคม หรือบทเพลงที่มุ่งปลุกจิตสำนึกของคนในสังคม ที่เรียกว่า “เพลงปลุกใจ”

เพลงปลุกใจ (Patriotic Songs) เป็นเพลงที่มีเนื้อหา จังหวะ ท่วงทำนอง และจุดประสงค์ ที่แตกต่างจากเพลงที่ใช้ร้องกันทั่วไป มีผู้ให้ความหมายของเพลงปลุกใจไว้ดังนี้ สุจิต (2521, อ้างถึง ในประจักษ์, 2540: 65) กล่าวว่า เพลงปลุกใจ เป็นเพลงที่มีอยู่ในทุกสังคมมนุษย์ เป็นการสื่อ ความหมายที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อต้องการให้เกิดการยอมรับในเรื่องหนึ่ง ๆ และทำให้คล้อยตาม เพลงปลุกใจเป็นบทเพลงที่ใช้ขับร้อง หรือฟัง เฉพาะกรณีที่ต้องการรวมกันปฏิบัติกิจการอย่างใด อย่างหนึ่งในระดับชาติ หรือระดับกลุ่มทางสังคม ไม่ได้ใช้ฟังหรือขับร้องเป็นประจำวันอย่าง บทเพลงทั่วไป

วรรณลดา (2543: 67) ให้ความหมายของเพลงว่า เป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดความรู้สึก อารมณ์ต่าง ๆ ระหว่างมนุษย์ด้วยกัน โดยมีจุดประสงค์เพื่อชักชวนให้ประชาชนเกิดความรู้สึกนึก คิด และให้มีการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งตามเหตุการณ์นั้น ๆ ส่วนมากจะชักชวนให้รักชาติ เสียสละเพื่อชาติ ให้มีความสามัคคี

ประวัติความเป็นมาของเพลงปลุกใจในประเทศไทย สันนิษฐานว่า น่าจะมีขึ้นในช่วงหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง 2475 ที่นาวาตรีหลวงวิจิตรเทศกถกิจ (กลาง โรจนเสนา) ได้ขอให้พระเจนดุริยางค์(ปิติ วาทยะกร)แต่งเพลงที่มีความคล้ายคลึงกับเพลงชาติฝรั่งเศส แต่พระเจนดุริยางค์กล่าวว่า มีเพลงลักษณะนี้อยู่แล้ว คือ เพลงสรรเสริญพระบารมี นาวาตรีหลวงวิจิตรเทศกถกิจจึงอธิบายเพิ่มเติมว่าต้องการ “เพลงปลุกใจ” โดยแยกออกจากเพลงของพระเจ้าแผ่นดิน เพื่อให้เป็นเพลงสำหรับประชาชน ก็คือ “เพลงชาติ” ซึ่งมีการปรับเปลี่ยนหลายครั้งจนถึง พ.ศ. 2482 สมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี (2481–2489) ได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับที่ 6 เมื่อ 10 ธ.ค. 2482 โดยพันเอกหลวงสารานุประพันธ์ (นวล ปาจิณพยัคฆ์) ได้แต่งในนามของกองทัพบก ด้วยการปรับปรุงแก้ไขเนื้อร้องเพิ่มเติมจากที่พระเจนดุริยางค์ได้ประพันธ์ไว้ในปี 2475

แนวความคิดเรื่องเพลงชาติไทย ได้รับอิทธิพลจากทางตะวันตกซึ่งมีเพลงประจำชาติมาก่อน โดยเฉพาะประเทศอังกฤษ ซึ่งใช้เพลง God Save the Queen เป็นเพลงประจำชาติ ในปลายสมัยรัชกาลที่ 4 พ.ศ. 2395 มีนายทหารอังกฤษ 2 นาย ได้ใช้เพลงนี้สำหรับฝึกทหารแตร ในการฝึกทหารของไทยสมัยนั้น ใช้แบบอย่างของประเทศอังกฤษทั้งหมด ดังนั้นเพลง God Save the Queen จึงใช้เป็นเพลงเกียรติยศ ถวายความเคารพต่อพระมหากษัตริย์ ใช้สำหรับกองทัพไทย ในระหว่างปี พ.ศ. 2395–2414 เรียกกันว่า “เพลงสรรเสริญพระบารมีอังกฤษ” จนกระทั่งปี พ.ศ. 2414 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จประพาสเมืองสิงคโปร์ ซึ่งขณะนั้นยังเป็นเมืองขึ้นของประเทศไทยอยู่ กองทหารดุริยางค์สิงคโปร์ ได้บรรเลงเพลง God Save the Queen ถวายความเคารพต่อพระมหากษัตริย์ พระองค์ทรงตระหนักดีว่า ประเทศมีความจำเป็นต้องมีเพลงชาติที่เป็นของตัวเอง เพื่อเป็นสัญลักษณ์ประจำชาติ แสดงถึงความเป็นเอกราชของชาติ จึงโปรดให้ตั้งคณะกรรมการไทยขึ้น เพื่อทรงปรึกษาหาเพลงที่แสดงถึงความเป็นไทย มาใช้แทนเพลง God Save the Queen คณะกรรมการไทย ได้เลือกเพลง บุษลินลอยเลื่อน ซึ่งเป็นเพลงพระราชานิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย โดยนำมาเรียบเรียงขึ้นใหม่ ให้มีความเป็นสากลมากขึ้น และต่อมามีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเนื้อร้อง และทำนองใหม่ จนเป็นเพลงชาติที่ใช้กันในปัจจุบันนี้

ธีระภาพ (2541: 11–13) กล่าวถึงความเป็นมาของเพลงไทยว่า ก่อนปี 2475 เพลงไทยแบ่งกว้าง ๆ เป็นเพลงไทยเดิม และเพลงพื้นบ้าน แต่หลังปี 2475 เกิดเพลงไทยประเภทที่สามคือ เพลงไทยสากล แนวเนื้อหาของเพลงไทยสากลในยุคแรก ช่วงทศวรรษ 2480 เป็นกลุ่มเพลงปลุกใจ เพลงรัก และเพลงชีวิต คือ เพลงที่หยิบยกเอารายละเอียดของคนในอาชีพต่าง ๆ มาพรรณนา

ด้วยคำร้องเรียบง่าย แต่กินใจ สะท้อนสภาพสังคม และเสียดสีการเมืองบ้าง ต่อมาหลังปี 2500 ได้แบ่งเพลงไทยสากลออกเป็น เพลงลูกกรุงกับลูกทุ่ง จนกระทั่งเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 มีเพลงประเภทที่สาม คือ เพลงเพื่อชีวิต การแบ่งแบบนี้ยังคงใช้มาจนถึงปัจจุบันนี้ ในด้านเนื้อหาของเพลงก็มีหลากหลาย เช่น ตลกขบขัน รักหวานชื่น หัวอกขื่นขม สองแแงสามง่าม เสียดสีสังคม เป็นต้น

พรรณิ (2542) กล่าวว่า เพลงไทยสากลที่เกิดขึ้นระหว่างหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 - พ.ศ. 2500 มีทั้งสิ้น 315 เพลงนั้น แบ่งออกเป็น 6 ประเภท คือ เพลงที่แสดงถึงความรัก 135 เพลง เพลงที่สะท้อนความเชื่อ ค่านิยมและโลกทัศน์ 69 เพลง เพลงที่แสดงถึงสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวิถีชีวิต 64 เพลง เพลงปลุกใจ 18 เพลง เพลงสถาบัน 16 เพลง และเพลงบรรยายธรรมชาติ 13 เพลง เนื้อหาของเพลงเหล่านี้ได้สะท้อนวิถีชีวิตของคนไทยหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 - พ.ศ. 2500 สะท้อนให้เห็นถึงความเดือดร้อน ความขาดแคลนจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ และยังสะท้อนลักษณะสังคมไทยโดยรวม ทั้งระบบชนชั้น สถาบันครอบครัว ระบบค่านิยม ความเชื่อ และโลกทัศน์ รวมทั้งสภาพแวดล้อม นอกจากนี้ เพลงแต่ละประเภทยังมีบทบาทแตกต่างกัน เช่น บทบาทในเชิงบันเทิงนาการ บทบาทในเชิงอบรมสั่งสอนขัดเกลาทางสังคม บทบาทในการเป็นเครื่องมือของรัฐในการเผยแพร่ และต่อต้านลัทธิทางการเมือง ขณะเดียวกันเป็นกระบอกเสียงถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดปัญหา และความต้องการของประชาชนให้ฝ่ายรัฐบาลได้รับทราบตลอดจนบทบาทในทางธุรกิจ ในฐานะเพลงประกอบการแสดง ทั้งภาพยนตร์ วิทยุและโทรทัศน์ รวมทั้งเป็นสินค้าในธุรกิจแผ่นเสียงอีกด้วย

หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ฉบับวันจันทร์ที่ 21 ต.ค. 45 คอลัมน์ เดลินิวส์ วาไรตี้ ได้ระบุว่า เพลงปลุกใจ ปรากฏในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ที่มีทั้งเพลงหนึ่ง เพลงละคร และเพลงปลุกใจ ซึ่งเพลงปลุกใจในช่วงนี้ เกิดในยุคจอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี เป็นช่วงที่มีเหตุการณ์สำคัญ ๆ ในประเทศไทย คือ สงครามอินโดจีน สงครามโลกครั้งที่ 2 แผนการสร้างชาติยุคเชื้อผู้นำชาติพันธุ์ ในช่วงนี้รัฐบาลได้ใช้เพลงปลุกใจเป็นเครื่องมือสร้างพลังความรัก และความสามัคคีของคนในชาติ โดยเฉพาะสงครามอินโดจีนที่ไทยมีปัญหา กับฝรั่งเศส เรื่องพระตะบอง เสียมราฐ และศรีโสภณ หลวงวิจิตรวาทการ เป็นบุคคลที่มีบทบาทในการปลุกพลังรักชาติ โดยใช้เพลงที่ประกอบละครเรื่องศึกถลาง ที่ได้ประพันธ์เอง เช่น เพลงต้นเถิดชาวไทย มีเนื้อหาปลุกใจให้คนไทยขยัน กระตือรือร้น และในบทละครเดียวกันนี้ ก็มี เพลงแหลมทอง มีเนื้อหาปลุกใจให้ความสำคัญกับความเป็นมาของชาติไทย

นอกจากนี้ ยังมีเพลงอีกหลายเพลง ประกอบละครประวัติศาสตร์ของหลวงวิจิตรวาทการ มีจุดประสงค์เตือนคนไทยมิให้ประมาท ให้สามัคคีต่อกัน เช่น เรื่องเลือดสุพรรณ, พระราชมณู, พระเจ้ากรุงธน, ศีกกลาง, เจ้าหญิงแสนหวี, มหาเทวี, น่านเจ้า, อนุสาวรีย์ไทย, เบญจเพส, พ่อขุนผาเมือง ฯลฯ ส่วนเพลงต่าง ๆ ได้แก่ เพลงตื่นเถิดชาวไทย, เลือดไทย, ถิ่นไทย, แหล่งไทย, รักไทย, รวมไทย, ไทยก้าวหน้า, แนวหน้าแนวหลัง, อุดสาหกรรม, ดำรงไทย, มาร์ชดำรงไทย, มาร์ชไทยสามัคคี, มาร์ชเตรียมพร้อม, รักชาติ, ยูวชนทหาร, ยูวนารี, เสียงสงคราม, เลือดอยุธยา, สู้มิตร, เกียรติกรรมกร ฯลฯ บทละคร และเพลงเหล่านี้มีเนื้อร้องที่ยังแพร่หลายจนถึงปัจจุบัน เช่น เพลงในละครเรื่องมหาเทวี ที่ว่า

...เมื่อสิ้นชาติสิ้นแผ่นดินก็สิ้นคิด เรามายอมเสียชีวิตดีกว่า อยู่ยอมสูญชาติ
อย่าเป็นทาสศัตรู มะมาสู้ไว้ลายชาติไทยเรา...

ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เพลงปลุกใจหลายเพลงที่ยังคงอยู่ในความทรงจำของผู้คน ผู้ฟังสามารถร้องได้ จดจำเนื้อหา จังหวะ และทำนองเพลง ได้อย่างแม่นยำ แม้ว่าจะเป็นเพลงที่แต่งขึ้นมา นานแล้วก็ตาม ตัวอย่างเช่น เพลงตื่นเถิดชาวไทย ที่พลตรีหลวงวิจิตรวาทการ ได้แต่งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2480 เพื่อใช้ประกอบละครเรื่อง ศีกกลาง มีเนื้อหาปลุกใจให้คนไทยเกิดความขยันขันแข็ง กระตือรือร้น ดังนี้

...ตื่นเถิดชาวไทย...อย่ามัวหลับไหลลุ่มหลง ชาติจะเรืองดำรง ก็เพราะเราทั้งหลาย
...ถ้ามัวหลับมัวหลง เราก็คงมลาย เราต้องเร่งชวนชวาย ตื่นเถิดชาวไทย...

หรือเพลงแหลมทอง ซึ่งแต่งโดยผู้แต่งคนเดียวกัน แต่งในปีเดียวกันและประกอบละครเรื่องศีกกลางเช่นเดียวกัน แต่มีเนื้อหาแสดงถึงความเป็นมาของชาติไทย ดังนี้

แหลมทอง...ไทยเข้าครองเป็นแดนไทย รักกันไว้ เราพวกไทยในแดนทอง
แหลมทอง...ใครเข้าครอง เป็นแดนไทย แล้วย้ายแยกแตกกันไปเป็นสาขา...

จะเห็นได้ว่า เพลงปลุกใจ มีเนื้อหา จังหวะ และทำนอง ที่สามารถชักชวน ปลุกจิตสำนึก กระตุ้น ปลุกเร้าจิตใจของผู้ฟัง ให้มีการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดตามจุดมุ่งหมายอย่างชัดเจน เป็นเพราะว่าผู้ประพันธ์เพลง มีความสามารถในการเลือกสรรถ้อยคำมาใช้ได้อย่างเหมาะสม

ประจักษ์ (2540: 110) กล่าวถึงการใช้คำในเพลงปลุกใจว่า เพลงปลุกใจส่วนใหญ่จะมีเนื้อหาที่เป็นเอกภาพ (Unity) อยู่ในตัวเอง และมีจุดมุ่งหมายในการชักชวนอย่างชัดเจน เป็นเพลงที่มีลักษณะเด่นในการใช้ภาษา ถ้อยคำ เพื่อสื่อความหมายของบทเพลง ส่วนมากจะมีเนื้อหาเป็นชื่อของเพลงนั้น ๆ หรืออาจกล่าวได้ว่า ชื่อเพลงเป็นหัวข้อเรื่องสั้น ๆ ของเรื่องราวที่ปรากฏในบทเพลง เช่น เพลงเลือดสุพรรณ มีสาระกล่าวถึงวีรกรรมการต่อสู้ของชาวบ้านบางระจัน จังหวัดสุพรรณบุรีกับทหารพม่า และในบางครั้งความเป็นเอกภาพของเพลงก็เกิดขึ้นจากการเน้นส่วนสำคัญต่าง ๆ ของเพลง เช่น ท่อนสร้อย หรือการร้องซ้ำประโยคเดิม เพื่อแสดงให้เห็นถึงการเน้นคำ เช่น เพลงตื่นเถิดชาวไทย เน้นคำว่า “ตื่นเถิดชาวไทย” เพลงเลือดสุพรรณ เน้นคำว่า “มาด้วยกัน”

เพลงปลุกใจ ถึงแม้ว่าจะไม่ใช่เพลงที่มีคนนิยมฟังตลอด หรือที่เรียกว่าเพลงตลาด แต่เพลงปลุกใจ ก็เป็นเพลงที่มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของคนไทยมาช้านาน สามารถปลุกกระแสความเป็นชาตินิยม ปลุกจิตสำนึก ความรัก ความสามัคคีของคนในชาติขึ้นมาอย่างได้ผล บางขณะเพลงปลุกใจก็ซบเซาลงไป ซึ่งหมายถึงสถานการณ์บ้านเมืองที่เป็นปกติสุข เพลงปลุกใจจะเกิดขึ้นในบางสถานการณ์ที่ชาติบ้านเมืองต้องการให้มีการรวมพลัง رمزรงค์เพื่อปลุกจิตสำนึกให้เกิดความรู้สึก ฮึกเหิม สร้างกระแสความรู้สึกรับผิดชอบ ปลุกปลอบใจ ให้กำลังใจ ร่วมกันในการแก้ไขปัญหาเหตุการณ์บางอย่างที่เป็นอุดมการณ์ของชาติ เพลงปลุกใจบางเพลงจะมีเนื้อหาที่ปลุกปลอบใจให้กำลังใจ มุ่งรวมพลังให้เกิดความรู้สึกรักชาติ ดังเช่น เพลงตื่นเถิดไทย มีเนื้อหาวา

... ตื่นเถิดไทย มาพร้อมใจน้องพี่ เราเลือดไทยเสรี ปฐพีรักยิ่ง
ตื่นเถิดไทย จงพร้อมใจทุกฝ่าย เรามิยอมแพ้พ่ายศัตรูร้ายมุ่ง...

เพลงรักกันไว้เถิด ที่กรมประชาสัมพันธ์ได้นำมาเปิดใหม่อีกครั้งในปัจจุบัน อันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่นับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้น ก็มีเนื้อหาชักชวนให้คนไทยหันมารักใคร่ปรองดองกัน เช่น

รักกันไว้เถิด เราเกิดร่วมแดนไทย จะเกิดภาคไหน ๆ ก็ไทยด้วยกัน
เชื้อสายประเพณี ไม่มีผิดกัน เกิดได้รงไทยนั้น ปวงชนทุกคนคือไทย...

บทเพลงปลุกใจพระราชนิพนธ์ “ความฝันอันสูงสุด” พระราชทานแก่ข้าราชการ ทหาร ตำรวจ พลเรือน ที่ออกปฏิบัติหน้าที่ป้องกันอธิปไตยของชาติ มีเนื้อหาในลักษณะของการกระทำ

ที่ปิดทองหลังพระ พร้อมที่จะพลิกกายถวายชีวิตเพื่อชาติโดยไม่หวังผลตอบแทน เพลงเรารู้ เพลงดูบิดามารดร ก็มีเนื้อหาในทำนองเดียวกัน ฯลฯ จากที่กล่าวมาแต่ต้นแสดงให้เห็นว่าเพลงปลุกใจมีคุณค่าด้านเนื้อหาที่สะท้อนภาพสังคมได้ตรงตามยุคสมัย นอกจากนี้ ยังมีคุณค่าด้านรูปแบบการประพันธ์คำร้อง และกลวิธีการใช้ภาษาที่ปลุกเร้าให้เข้าถึงอารมณ์ของผู้ฟัง หรือวัตถุประสงค์ของผู้ประพันธ์ จากที่กล่าวมาแล้ว ทำให้ผู้วิจัย สนใจใคร่ศึกษาวรรณกรรมเพลงปลุกใจโดยจะศึกษาวิเคราะห์เพลงปลุกใจ ในด้านลักษณะเนื้อหาของเพลง รูปแบบการประพันธ์คำร้อง การใช้คำ และโวหารภาพพจน์ในเพลงปลุกใจ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาเนื้อหา และจัดประเภทของเนื้อเพลง ตามประเด็นเนื้อหาของเพลงปลุกใจ
2. เพื่อศึกษารูปแบบ และจัดประเภทของรูปแบบการประพันธ์คำร้องในเพลงปลุกใจ
3. เพื่อศึกษาลักษณะการใช้คำ และโวหารภาพพจน์ในเพลงปลุกใจ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ได้รับความรู้เกี่ยวกับลักษณะเนื้อหาของบทเพลง และจัดหมวดหมู่ ประเภทของบทเพลง ตามประเด็นเนื้อหาของเพลงปลุกใจ
2. ทำให้ทราบเกี่ยวกับลักษณะของรูปแบบและจัดประเภทของรูปแบบการประพันธ์คำร้องในเพลงปลุกใจ
3. ทำให้ได้รับความรู้เกี่ยวกับลักษณะการใช้คำ และโวหารภาพพจน์ในเพลงปลุกใจ

ประมวลศัพท์

1. เพลงปลุกใจ หมายถึง สำเนียงขับร้อง และทำนองดนตรี ที่ปลุกเร้าใจให้เกิดความกล้าหาญ หรือ เกิดความกระตือรือร้น หรือเพื่อบ่มปลุกจิตสำนึกของคนในสังคม ให้เกิดความรู้สึกคล้อยตาม และต้องการร่วมมือกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น
2. เนื้อหา หมายถึง คำร้อง หรือ เรื่องราวของเพลง
3. รูปแบบของการประพันธ์คำร้อง หมายถึง ลักษณะการเรียบเรียงถ้อยคำตามประเภทของคำประพันธ์ หรือ ฉันทลักษณ์ของเพลง
4. การใช้ภาษา หมายถึง การเลือกใช้ถ้อยคำ และ โวหารภาพพจน์ในการประพันธ์คำร้อง

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาเชิงวิเคราะห์การใช้ภาษาในเพลงปลุกใจ” ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาไทย

1. ความรู้เกี่ยวกับความหมายของเพลงปลุกใจ
2. ความรู้เกี่ยวกับลักษณะเนื้อหาของเพลง
3. ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบการประพันธ์คำร้อง
4. ความรู้เกี่ยวกับศิลปะการประพันธ์
5. ความรู้เกี่ยวกับการใช้คำ
6. ความรู้เกี่ยวกับการใช้โวหาร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาในบทเพลง

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาไทย

1. ความรู้เกี่ยวกับความหมายของเพลงปลุกใจ

ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 799, 680) ให้ความหมายของคำว่า เพลง และปลุกใจว่า เพลง หมายถึง (น.) สำเนียงขับร้อง, ทำนองดนตรี ปลุกใจ หมายถึง (ก.) เร้าใจให้กล้าหาญ หรือ กระตือรือร้น

จากความหมายข้างต้น สรุปได้ว่าเพลงปลุกใจ หมายถึง สำเนียงขับร้อง และทำนองดนตรี ที่ปลุกเร้าใจให้กล้าหาญ หรือ เกิดความกระตือรือร้น หรือเพื่อมุ่งปลุกจิตสำนึกของคนในสังคม ให้เกิดความคล้อยตาม และร่วมมือกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างใดอย่างหนึ่ง

สุจิต (2521, อ้างถึงใน ประจักษ์, 2540: 65) กล่าวว่าเพลงปลุกใจเป็นเพลงที่มีอยู่ในทุกสังคมมนุษย์ เป็นการสื่อความหมายที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อต้องการให้เกิดการยอมรับในเรื่องหนึ่ง ๆ และทำให้คล้อยตาม เพลงปลุกใจ เป็นบทเพลงที่ใช้ขับร้อง หรือฟัง เฉพาะกรณีที่ต้องการรวมกันปฏิบัติกิจการอย่างใดอย่างหนึ่งในระดับชาติ หรือระดับกลุ่มทางสังคม ไม่ได้ใช้ฟังหรือขับร้องเป็นประจำวันอย่างบทเพลงทั่วไป

วรรณลดา (2543: 67) ให้ความหมายของเพลงว่า เป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดความรู้สึก อารมณ์ต่าง ๆ ระหว่างมนุษย์ด้วยกัน โดยมีจุดประสงค์เพื่อชักชวนให้ประชาชนเกิดความรู้สึกนึกคิด และให้มีการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งตามเหตุการณ์นั้น ๆ ส่วนมากจะชักชวนให้รักชาติ เสียสละเพื่อชาติ ให้มีความสามัคคี

เพลงปลุกใจมีจุดประสงค์หลัก คือ เป็นการชักชวนด้วยการสร้างจิตสำนึกของผู้ฟังให้เกิดความสามัคคี ความรักชาติบ้านเมือง ความเสียสละ การรวมกำลัง กิ่งแก้ว (2520, อ้างถึงใน ประจักษ์, 2540: 67) นอกจากนั้น เพลงปลุกใจยังแสดงให้เห็นสภาพการณ์ของสังคมและการเมือง ซึ่งมีส่วนสนับสนุนด้านการเมืองการปกครอง โดยให้ภาพนักรบผู้กล้าหาญเป็นภาพวีรกรรมของบรรพบุรุษไทยในอดีตที่มีความรักชาติ (ประจักษ์, 2540: 2)

นอกจากนั้น สิรินคร (2527: 31) ยังกล่าวอีกว่า เพลงปลุกใจมิได้เป็นการใช้ภาษาแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่เป็นการใช้ลักษณะดนตรี คือ จังหวะ (Rhythm) ทำนอง (Melody) ตลอดจนการเรียบเรียง (Arranging) ประกอบกันเข้าไปกับเนื้อหาของเพลงซึ่งเป็นภาษา อันมีผลทำให้น้ำหนักของการชักจูง มีมากกว่าการใช้ภาษาเพียงอย่างเดียว

พูนพิศ (2529: 30) ได้กล่าวถึงแนวคิดเรื่องศิลป์เพลงและบทเพลง ไว้ที่น่าสนใจว่า บทเพลงและดนตรี คือ ผลจากความคิดของมนุษย์ในการที่จะถ่ายทอดอารมณ์ ความคิด ความรู้สึก ออกมาเป็นคำร้อง (Words) และทำนองทำนอง (Melody) ซึ่งนับว่าเพลงและดนตรีนี้เป็นศิลปะประเภทวิจิตรศิลป์ (Fine Art) ที่รับรู้ได้จากการฟังเป็นหลัก ทั้งนี้ตัวโน้ตดนตรีแต่ละตัวที่มาประกอบกันเข้าเป็นเสียงดนตรีจะสามารถมีอิทธิพลต่อผู้ฟังและทำให้ผู้ฟังมีอารมณ์ตอบสนองเพลงต่าง ๆ กันไป ทั้งที่เป็นเพลงเดียวกัน ซึ่งในการเสนอบทเพลงหนึ่งนั้นมียุคประกอบที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. คีตกวี (Composer) คือผู้เสนอความคิด จินตนาการ อารมณ์ และความรู้สึกออกมาเป็นเพลงที่ประกอบไปด้วยเนื้อร้องและทำนอง

2. บทเพลง (Song) คือสิ่งที่ได้ถูกสร้างขึ้นมาจากความคิด กลายมาเป็นร้อง ทำนอง แล้วนำมาบรรเลงด้วยเครื่องดนตรี ซึ่งเป็นเครื่องมือทั้งที่เป็นเครื่องมือไฟฟ้า และที่ไม่ใช่เครื่องไฟฟ้า ที่ก่อให้เกิดเสียงดนตรีต่าง ๆ ได้โดยต้องอาศัยการเรียบเรียงเสียงดนตรี ซึ่งเป็นการประสมประสานเสียงดนตรีที่บรรเลงด้วยเครื่องดนตรีต่างๆ เข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดความไพเราะเพราะพริ้งน่าฟัง
3. ผู้เผยแพร่บทเพลง (Publisher) ได้แก่ นักร้องและนักดนตรี
4. ผู้ฟัง (Listener) คือ ผู้รับสารที่ได้รับการถ่ายทอดบทเพลง โดยการเปิดรับสื่อที่นำเสนอผลงาน
5. สื่อ (Medium) ได้แก่ สื่อกลางระหว่างนักร้อง นักดนตรี และผู้ฟัง สื่อ อาจได้แก่ เสียงร้องหรือเสียงดนตรี และอาจรวมไปถึงสื่อสารมวลชนประเภทต่างๆ

องค์ประกอบที่กล่าวมาข้างต้นเป็นองค์ประกอบโดยทั่วไป ของเพลง แต่ถ้าพิจารณาถึงองค์ประกอบของเพลงที่ดีต้องมีคุณลักษณะ ดังนี้ คือ

1. ท่วงทำนองต้องไพเราะเสนาะหู
2. มีความหมายดี และเป็นความหมายที่ดึงดูดใจผู้ฟัง
3. มีนักร้อง นักดนตรีที่ดี สามารถถ่ายทอดความไพเราะของเพลงนั้น ออกมาสู่โสตประสาทของผู้ฟังได้ดีและครบครัน
4. เพลงนั้นเมื่อบรรเลงออกมาสู่ประชาชนจะต้องได้รับการฝึกซ้อม ปรับวง ปรับเสียง ต้องใช้ความสามัคคีร่วมแรงร่วมใจกันบรรเลง ต้องมีระเบียบในตัวของมันเอง
5. เพลงนั้นต้องให้อารมณ์ สามารถรับใช้สังคมหรือบุคคลได้ เช่น เพลงปลุกใจมีพลังสำคัญ ทำให้คนฟังรู้สึกึกัก ทำให้รู้สึกรักชาติบ้านเมือง หรือเพลงรักให้อารมณ์ละเมียดละไม ฟังแล้วเกิดอารมณ์คล้อยตามได้

จากแนวคิดนี้ทำให้พอสรุปได้ว่า ความมุ่งหมายของการประพันธ์เพลง จะมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป ศิลปินเพลงและบทเพลงเป็นส่วนนำเสนอให้เห็นความคิด ความรู้สึก เนื้อหาของเพลงไม่ว่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไรก็ตามก็จะสามารถสะท้อนผ่านบทเพลง ทำให้ผู้ฟังสามารถรับรู้เรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในสังคมแต่ละช่วงได้เป็นอย่างดี เพลงปลุกใจนั้น มิใช่ต้องการเฉพาะความเปลือดเปล็น หรือสะท้อนสังคมเพียงอย่างเดียว แต่ต้องการชักชวนด้วยการสร้างจิตสำนึกของผู้ฟังให้เกิดความสามัคคี ความรักชาติบ้านเมือง ความเสียสละ การรวมกำลังปลุกจิตใจผู้ฟัง ให้เกิดความสามัคคี และรักชาติบ้านเมือง ในขณะที่ เพลงส่วนใหญ่ต้องการความสนุกสนานเปลือดเปล็น สนองอารมณ์ผู้ฟัง สะท้อนสังคมในบางแง่มุม และถือว่าเป็นเพลงตลาดที่

เปิดฟังได้ทุกเวลาตามความนิยม แต่เพลงปลุกใจ จะใช้เปิดฟังหรือร้องกันในกรณีที่ต้องการให้มีการรวมตัวกระทำกรอย่างใดอย่างหนึ่ง ทั้งในระดับชาติ และระดับกลุ่มทางสังคม นอกจากนี้จะสะท้อนให้เห็นสภาพการณ์ของสังคมและการเมืองที่เป็นไปในขณะนั้นแล้ว เพลงปลุกใจยังมีส่วนสนับสนุนด้านการเมืองการปกครอง โดยให้ภาพนักรบผู้กล้าหาญเป็นภาพวีรกรรมของบรรพบุรุษไทยในอดีตที่มีความรักชาติ เป็นการปลุกฝังและสร้างค่านิยม ความรักชาติ เสียสละ ความสามัคคี แก่เยาวชนรุ่นหลังต่อไป

2. ความรู้เกี่ยวกับลักษณะเนื้อหาของเพลง

เพลงปลุกใจ เป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดความรู้สึกอารมณ์ต่าง ๆ ระหว่างมนุษย์ด้วยกัน โดยมีจุดประสงค์เพื่อชักชวนให้ประชาชนเกิดความรู้สึกนึกคิด ชักชวนให้รักชาติ เสียสละเพื่อชาติ ให้มีความสามัคคี และให้มีการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งตามเหตุการณ์นั้น ๆ ตามประเด็นของเนื้อหา มีผู้จัดแบ่งประเภทของเพลง ตามลักษณะเนื้อหาไว้ ดังนี้

กิ่งแก้ว (2520, อ้างถึงใน ประจักษ์, 2540: 67) ได้แบ่งประเภทเพลงปลุกใจโดยพิจารณาจากความหมายของเนื้อร้อง ดังนี้

1. เพลงประจำหน่วย

เพลงปลุกใจประเภทนี้ มีเนื้อหาสาระเกี่ยวข้องกับการกล่าวขย่งหน่วยงาน หรือสถาบัน ซึ่งได้แก่เหล่าทัพต่าง ๆ และสถาบันทางการศึกษา

2. เพลงสรรเสริญพระมหากษัตริย์

เพลงประเภทนี้มีเนื้อหาสาระที่แสดงออกถึงความเคารพเทิดทูนพระมหากษัตริย์และทรงเป็นสถาบันที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ และเป็นศูนย์กลางของประชาชน

3. เพลงวีรกรรม

เพลงประเภทนี้มีเนื้อหาสาระที่ต้องการปลุกใจให้กล้าหาญ ให้ภูมิใจในวีรกรรมของบรรพบุรุษ

4. เพลงแห่งความหวังใจ

เพลงประเภทนี้มีเนื้อหาสาระที่แสดงออกถึงความยากลำบาก ขอมเสียดสละความสุขของตนเองเพื่อประเทศชาติ สงสารและเห็นใจผู้กล้าเหล่านี้

5. เพลงแห่งความรักชาติ

เพลงประเภทนี้มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการปกป้องประเทศชาติ ความรักและห่วงแหนประเทศชาติ

6. เพลงแห่งความสามัคคี

เพลงประเภทนี้มีเนื้อหาสาระเพื่อรวมกำลังของชนในชาติให้เกิดความสามัคคี ไม่ให้เกิดความแตกแยกในหมู่คณะ

7. เพลงปรัมผาส

เพลงประเภทนี้มีเนื้อหาสาระเป็นการโจมตีบุคคลที่ผู้ประพันธ์เห็นว่าไม่มีความรักชาติ และเป็นพวกทำลายชาติ

พรรณิ (2542) ได้ศึกษาภาพสะท้อนสังคมและวัฒนธรรมไทยผ่านเพลงไทยสากล หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 - พ.ศ. 2500 พบว่า เพลงไทยสากลที่เกิดขึ้นระหว่างหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 - พ.ศ.2500 มีทั้งสิ้น 315 เพลงนั้น แบ่งออกเป็น 6 ประเภท คือ เพลงที่แสดงถึงความรัก 135 เพลง เพลงที่สะท้อนความเชื่อ ค่านิยมและโลกทัศน์ 69 เพลง เพลงที่แสดงถึงสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวิถีชีวิต 64 เพลง เพลงปลุกใจ 18 เพลง เพลงสถาบัน 16 เพลง และเพลงบรรยายธรรมชาติ 13 เพลง เนื้อหาของเพลงเหล่านี้ได้สะท้อนวิถีชีวิตของคนไทยหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 - พ.ศ. 2500 สะท้อนให้เห็นถึงความเดือดร้อน ความขาดแคลนจากสภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ และยังสะท้อนลักษณะสังคมไทยโดยรวม ทั้งระบบชนชั้น สถาบันครอบครัว ระบบค่านิยม ความเชื่อ และโลกทัศน์ รวมทั้งสภาพแวดล้อม นอกจากนี้ เพลงแต่ละประเภทยังมีบทบาทแตกต่างกัน เช่น บทบาทในเชิงนันทนาการ บทบาทในเชิงอบรมสั่งสอนขัดเกลาทางสังคม บทบาทในการเป็นเครื่องมือของรัฐในการเผยแพร่และต่อต้านลัทธิทางการเมือง ขณะเดียวกันเป็นกระบอกเสียงถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดปัญหาและความต้องการของประชาชนให้ฝ่ายรัฐบาลได้รับทราบตลอดจน บทบาทในทางธุรกิจ ในฐานะเพลงประกอบการแสดง ทั้งภาพยนตร์ วิทยุและโทรทัศน์ รวมทั้งเป็นสินค้าในธุรกิจแผ่นเสียงอีกด้วย

ธีระภาพ (2541: 11-13) กล่าวถึงความเป็นมาและเนื้อหาของเพลงไทย ก่อนปี พ.ศ. 2475 ว่า เพลงไทยแบ่งกว้าง ๆ เป็นเพลงไทยเดิม และเพลงพื้นบ้าน แต่หลัง พ.ศ. 2475 เกิดเพลงไทยประเภทที่สาม คือ เพลงไทยสากล แนวเนื้อหาของเพลงไทยสากลในยุคแรก ช่วงทศวรรษ 2480 เป็นกลุ่มเพลงปลุกใจ เพลงรัก และเพลงชีวิต คือ เพลงที่หิบบกเอารายละเอียดของคนในอาชีพต่าง ๆ มาพรรณนา ด้วยคำร้องเรียบง่าย แต่กินใจ สะท้อนสภาพสังคม และเสียดสีการเมืองบ้าง

ต่อมาหลัง พ.ศ. 2500 ได้แบ่งเพลงไทยสากลออกเป็น เพลงลูกกรุงกับลูกทุ่ง จนกระทั่งเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 มีเพลงประเภทที่สาม คือเพลงเพื่อชีวิต การแบ่งแบบนี้ยังคงใช้มาจนถึงปัจจุบันนี้ ในด้านเนื้อหาของเพลงก็มีหลากหลาย เช่น ตลกขบขัน รักหวานชื่น หัวอกขื่นขม สองแง่สามง่าม เสียดสีสังคม เป็นต้น

วราวุธ (2526: 161-162) ได้กำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์เนื้อหาของเพลง ดังนี้

1. เพลงประเภทปลุกใจ ให้กำลังใจ
2. เพลงประเภทชมธรรมชาติ
3. เพลงประเภทความรักและความผิดหวัง
4. เพลงประเภทธรรมชาติกับความรัก
5. เพลงประเภทพื้นเมืองของแต่ละท้องถิ่น
6. เพลงประเภทประเพณี ศิลปกรรม
7. เพลงประเภทคติธรรม ภาพิตสอนใจ
8. เพลงประเภทสร้างสรรค์ สะท้อนสังคม

สมศักดิ์ (2544: 115) กล่าวถึงการแบ่งประเภทของเพลงปลุกใจ ตามลักษณะเนื้อหา และวัตถุประสงค์ในการแต่ง ดังนี้

1. บทเพลงปลุกใจ/เพลงรักชาติ
2. บทเพลงปลุกใจ/เพลงมาร์ช
3. บทเพลงปลุกใจ/เพลงสคูตี
4. บทเพลงปลุกใจ/เพลงพระราชานิพนธ์

นุชกร (2537, อ้างถึงใน เอกฉัตร, 2545: 44) ได้แบ่งประเภทของเพลงตามลักษณะเนื้อหาที่มุ่งรับใช้สังคม ดังนี้

1. เพลงสคูตี
2. เพลงปลุกใจ
3. เพลงที่เกี่ยวกับสถาบันการศึกษา
4. เพลงเกี่ยวกับวรรณกรรม
5. เพลงเกี่ยวกับประเพณีและการละเล่นท้องถิ่น
6. เพลงเกี่ยวกับเยาวชนและเพลงสร้างสรรค์สังคม

7. เพลงเกี่ยวกับการสอนใจและคติธรรม
8. เพลงชมความงามตามธรรมชาติ
9. เพลงเกี่ยวกับความรัก
10. เพลงเกี่ยวกับการสะท้อนเสียดสีสังคม
11. เพลงเกี่ยวกับละครหรือเรื่องสั้น
12. เพลงเกี่ยวกับโฆษณา
13. เพลงเกี่ยวกับความสนุกสนาน

จากการแบ่งลักษณะเนื้อหาของเพลงดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า เพลงเป็นงานประพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตมนุษย์เป็นอย่างยิ่ง เพลงจึงมีเนื้อหาที่แตกต่างกัน ตามลักษณะของวัฒนธรรม การดำรงชีวิต และความเป็นอยู่ของสังคมที่แตกต่างกันไปในแต่ละวัฒนธรรม

3. ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบการประพันธ์คำร้อง

เพลงนอกจากจะมีบทบาทสำคัญต่อชีวิตมนุษย์แล้ว เพลงยังเป็นวรรณกรรมอีกรูปแบบหนึ่ง ที่รวมบทประพันธ์ทางภาษาและดนตรีเข้าไว้ด้วยกัน เพราะคำร้องของเพลงในแต่ละท่อน ก็คือ การเขียนคำประพันธ์หนึ่งบท ที่ผู้ประพันธ์เพลง จะต้องมีการเลือกใช้รูปแบบการประพันธ์ และฉันทลักษณ์ที่หลากหลาย และจะต้องเข้ากันได้ดีกับท่วงทำนอง และจังหวะของเพลง เป็นต้นว่า รูปแบบและฉันทลักษณ์อาจจะตรงตามแบบที่กำหนด หรือคล้ายกับฉันทลักษณ์เดิมแต่ไม่เคร่งครัดเท่าเดิม หรืออาจจะเปลี่ยนรูปแบบแต่คงฉันทลักษณ์เดิมไว้ หรืออาจจะเปลี่ยนทั้งรูปแบบและฉันทลักษณ์ ที่เรียกว่า กลอนเปล่า ในปัจจุบัน ทั้งนี้เพื่อให้สามารถสื่อสารได้ตรงตามวัตถุประสงค์แห่งการประพันธ์ มีผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับฉันทลักษณ์ และรูปแบบการประพันธ์คำร้องของเพลงโดยทั่วไป ดังนี้

มัชลา (2540: 14) ได้สัมภาษณ์ สง่า อารัมภีร์ นักประพันธ์เพลง ซึ่งเป็นศิลปินแห่งชาติ ถึงรูปแบบของการประพันธ์เพลงไทยสากล สรุปได้ว่า

...รูปแบบของการประพันธ์บทเพลงไทยสากล ส่วนใหญ่มีลักษณะคล้ายกลอนแปดแต่ไม่จำกัดจำนวนคำ จำนวนวรรค สัมผัส คือ การแบ่งท่อนคำร้องตามลักษณะทำนอง จังหวะ และการแบ่งโน้ตดนตรี แต่การสัมผัส ยังนิยมสัมผัสระหว่างวรรค และระหว่างบท คล้ายกลอนแปด ส่วนเนื้อหา จังหวะ และทำนอง ในเนื้อเพลงท่อนที่ 1, 2 และ 4 จะมีลักษณะเหมือนกันยกเว้นท่อนแยก (ท่อนที่ 3) เท่านั้นที่แตกต่างกันออกไป...

สมาคมักแต่งเพลง (2536: 132) กล่าวถึงรูปแบบของการประพันธ์เพลงไว้ว่า

...การแต่งเพลง นิยมแต่งเป็นบทร้อยกรองตามรูปแบบเก่าของเพลงไทยเดิม คือบทเพลงต้องเป็นกลอน หรือ โคลง ดังนั้น ผู้แต่งเพลงต้องยึดหลักว่า ต้องแต่งให้มีสัมผัสเหมือนกลอน คือ มีสัมผัสนอก สัมผัสใน เพื่อความไพเราะและง่ายต่อการจดจำของผู้ฟัง...

อัมพร (2524: 132) กล่าวถึงการประพันธ์คำร้องของเพลงไว้ว่า

...เนื้อร้องของเพลงในปัจจุบัน อาจนับว่าเป็นร้อยกรองได้ด้วยเหตุผลที่ว่า แม้จะมีได้มีบังคับฉันทลักษณ์ตายตัว แต่ละเพลงมีลีลาท่วงทำนองสัมผัสต่างกันออกไป แต่ทุกเพลงมีลักษณะเหมือนร้อยกรอง คือ การมีจังหวะวรรค มีการสัมผัสในวรรคและระหว่างวรรค ทั้งเนื้อเพลงแต่ละท่อน (ยกเว้นท่อนแยก) จะมีจำนวนคำและสัมผัสเหมือนกันในแต่ละเพลงด้วย...

ดังนั้น สุกุมล (2536: 23) ได้กล่าวถึงรูปแบบของการประพันธ์เพลงไทยสากลแนวใหม่ สรุปได้ดังนี้

...รูปแบบของเพลงไทยสากลแนวใหม่ นิยมแต่งด้วยคำประพันธ์ประเภทกลอนตลาด คือ กลอนที่บทหนึ่งมี 4 วรรค ได้แก่ วรรคสดับ วรรครับ วรรครอง และวรรคส่ง ในแต่ละบทจะมี 4 วรรค มีคำในแต่ละวรรคตั้งแต่ 6-9 คำ เนื้อร้องเพลงไทยสากลแนวใหม่ เพลงหนึ่ง ๆ อาจมีบทกลอนหลายบทต่างกันไปในแต่ละเพลง แต่ต่างจากกลอนตลาด คือ จำนวนคำในแต่ละวรรคจะแตกต่างกันไป คือ อาจมีตั้งแต่ 4, 5 และ 6 คำ หรืออาจเกิน 6 คำก็ได้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับจังหวะและทำนองซึ่งเป็นตัวบังคับ...

ไพรัช (2532: 96) กล่าวถึงการประพันธ์คำร้องของเพลงในปัจจุบันว่า “บางครั้งการแต่งเพลง อาจจะไม่ได้อำหนดจำนวนคำแน่นอนตายตัวเสมอไป บางวรรคอาจมีตั้งแต่ 2 คำจนถึง 9 หรือ 10 คำ ก็ได้ ตามเจตนาอารมณ์ และความเหมาะสมของผู้แต่งเพลงเอง ซึ่งตรงกับที่ พูนพิศ (2529: 13) กล่าวถึง การกำหนดจำนวนคำอย่างแน่นอนตายตัวลงในบทเพลง” สิ่งที่น่าสังเกตอย่างหนึ่ง ก็คือ คำประพันธ์ประเภทกลอนสุภาพ ที่มีสัมผัส และเล่นเสียงไพเราะอย่างกลอนสุนทรภู่ นั้น จำนวนคำในแต่ละวรรคแน่นอนเกินไป ทำให้ไม่มีช่องว่างสำหรับเอื้อนได้ แต่อย่างไรก็ตาม คำร้อง

ของเพลงจะนิยมแต่งเป็นโคลงกลอน หรือใช้คำให้มีสัมผัสคล้องจองกัน เพราะทำให้บทเพลงมีความไพเราะรื่นหูจำเนื้อร้องง่ายมีคุณค่าแสดงถึงความสามารถของผู้แต่งเพลง(นุชนาฏ, 2529: 43)

วรุณ (2536: 230) กล่าวถึงรูปแบบการประพันธ์คำร้องของเพลงว่าโดยทั่วไป การประพันธ์คำร้องของเพลงนั้น ทำได้ 3 วิธี คือประพันธ์คำร้องก่อนแล้วจึงประพันธ์ทำนอง ประพันธ์ทำนองก่อนแล้วจึงประพันธ์คำร้องและประพันธ์ทั้ง 2 อย่างพร้อม ๆ กันก็มี ตัวอย่างเช่น ประพันธ์คำร้องก่อนแล้วจึงประพันธ์ทำนอง เช่น เพลงเปิบข้าว คำร้องนำมาจากบทกวี ของ จิตร ภูมิศักดิ์ เพลงอีสาน นำคำร้องมาจากบทกวีของนายผี เป็นต้น ส่วนการประพันธ์คำร้องอีกวิธีหนึ่ง คือประพันธ์ทำนองก่อนแล้วจึงประพันธ์คำร้องทีหลัง การประพันธ์คำร้องวิธีนี้ ผู้ประพันธ์จะต้องเขียนคำร้องให้สัมพันธ์ กับจังหวะ และ ทำนอง วรรคตอน และสัมผัส จะถูกกำหนดโดยห้องของคนตรี ทำให้เกิดการสัมผัสขึ้นเหมือนร้อยกรองแต่อาจจะไม่เคร่งครัดเหมือนกับเกณฑ์ของร้อยกรองทุกประการ เช่น อาจละเว้นการสัมผัสระหว่างบท หรือสัมผัสระหว่างท่อน หรือสัมผัสระหว่างวรรคบางวรรค สระที่ใช้ ส่ง – รับสัมผัส อาจเป็นสระเสียงสั้น กับสระเสียงยาวก็ได้ อย่างไรก็ตาม การประพันธ์คำร้องของเพลงโดยทั่วไป ก็นิยมประพันธ์ในรูปแบบของ โคลงกลอนหรือคำประพันธ์ประเภทร้อยกรองโดยทั่วไป 1 ท่อนจะร้องเท่ากับกลอน 1 บท แบ่งออกเป็น 4 วรรคโดยมีสัมผัสนอกคือสัมผัสระหว่างวรรค และระหว่างบท (ท่อน) มีสัมผัสในอาจเป็นสัมผัสอักษร และสัมผัสสระ

วิภา (2538: 29) กล่าวถึงการพิจารณาบทร้อยกรองว่า

...หากผลงานชิ้นที่เราศึกษามีลีลาเป็นร้อยกรอง เราจะพิจารณาการเลือกใช้คำเช่นเดียวกับงานประพันธ์ในลิลาร้อยแก้ว และแทนที่จะพิจารณาเรื่องของประโยคและการเขียนจุดบท เราพิจารณาฉันทลักษณ์แทน กล่าวคือศึกษาว่าผู้เขียนใช้ฉันทลักษณ์รูปแบบใด ในการสร้างงานของเขา หรือเป็นรูปแบบที่กวีผู้นั้นรจนาขึ้นเอง...

วราภรณ์ (2537: 432) กล่าวถึงวรรณกรรมร้อยกรองตามรูปแบบใหม่ว่าจะอยู่ในลักษณะต่อไปนี้

1. คงฉันทลักษณ์เดิมไว้
2. คงฉันทลักษณ์เดิมแต่ไม่เคร่งครัดเท่าเดิม
3. คงฉันทลักษณ์แต่เปลี่ยนรูปแบบ

4. เปลี่ยนฉันทลักษณ์และรูปแบบ ได้แก่ การกำหนดจำนวนคำในวรรคในบาท และในบทใหม่ รวมทั้งอาจไม่กำหนดจำนวนคำในวรรคเรียกว่า กลอนเปล่า

ส่วน คำชัย (2537: 95) กล่าวถึงความหมายฉันทลักษณ์ของคำประพันธ์ประเภทต่าง ๆ ตามหลักภาษาไทยไว้ดังนี้

ฉันทลักษณ์ คือตำราที่ว่าด้วย วิธีร้อยกรองถ้อยคำ หรือเรียบเรียงถ้อยคำ ให้เป็นระเบียบตาม ลักษณะบังคับ และบัญญัติ ที่นักปราชญ์ได้วางเป็นแบบไว้ ถ้อยคำที่ร้อยกรองขึ้น ตามลักษณะบัญญัติแห่งฉันทลักษณ์ เรียกว่า “คำประพันธ์”

คำประพันธ์ คือถ้อยคำที่ได้ร้อยกรอง หรือเรียบเรียงขึ้น โดยมีข้อบังคับ จำกัดคำ และวรรคตอน ให้รับสัมผัสกัน ไพเราะ ตามกฎเกณฑ์ ที่ได้วางไว้ในฉันทลักษณ์ คำประพันธ์ จำแนกออกเป็น 7 ชนิด คือ โคลง ร่าย ลิลิต กลอน กาพย์ ฉันท์ กล

คำประพันธ์ที่ดี จะต้องประกอบด้วยลักษณะ 3 ประการ คือ

1. มีข้อความดี
2. มีสัมผัสดี
3. แต่งถูกต้องตามลักษณะบังคับ

จากการให้ความเห็นของผู้รู้ดังกล่าวข้างต้น สรุปรูปแบบการประพันธ์คำร้องเพลงปลุกใจ มีลักษณะดังนี้

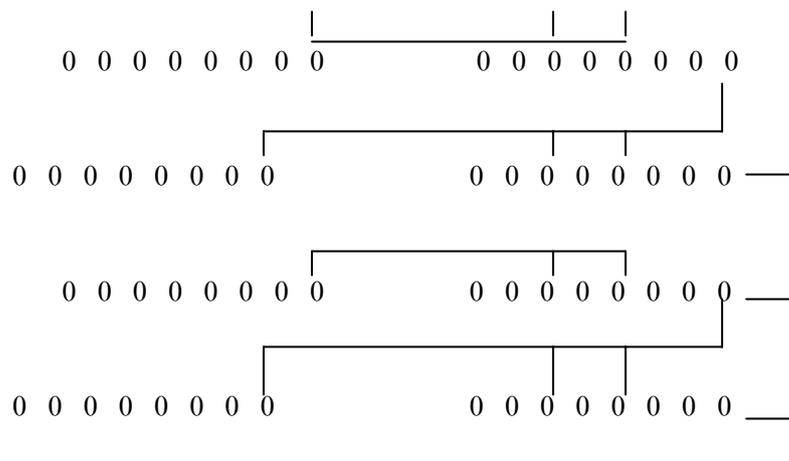
1. รูปแบบการประพันธ์คำร้องตามฉันทลักษณ์
2. รูปแบบการประพันธ์คำร้องไม่ตรงตามฉันทลักษณ์

1. รูปแบบการประพันธ์คำร้องตามฉันทลักษณ์

รูปแบบการประพันธ์คำร้องตามฉันทลักษณ์ หมายถึง คำร้องนั้นมีการวางรูปแบบ กำหนดจำนวนคำในวรรค ในบาท ในบาท และการสัมผัส ตลอดจนจังหวะในการร้องเช่นเดียวกับแผนผังคำประพันธ์แต่ละชนิดที่มีมาแต่เดิม ดังนี้

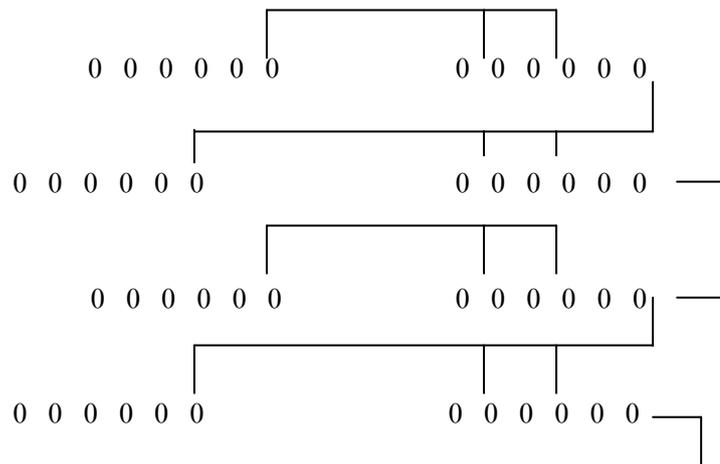
1.1 กลอนสุภาพ

รูปแบบการประพันธ์คำร้องตรงตามฉันทลักษณ์ ที่ปรากฏมากที่สุด คือ รูปแบบกลอนสุภาพ กลอนบทหนึ่งมี 4 วรรค คือ วรรคสดับ วรรครับ วรรครอง และ วรรคส่งในแต่ละวรรคใช้คำ 7-9 คำ ที่มีแผนผังคำประพันธ์ดังนี้

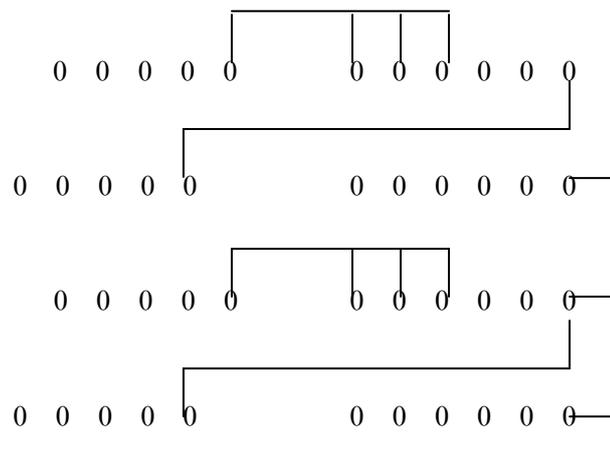
1.2 กลอนหก

กลอนหก หนึ่งบทมี 4 วรรค วรรคหนึ่งมี 6 คำ มีแผนผังคำประพันธ์ดังนี้

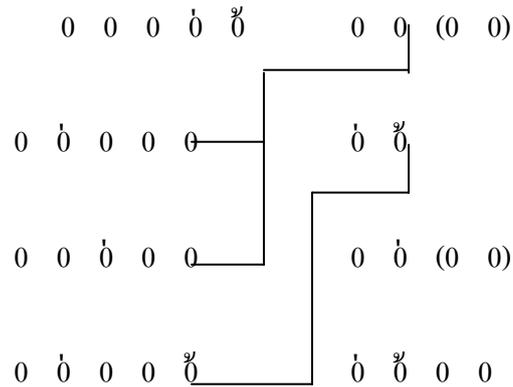
1.3 กาพย์ยานี 11

กาพย์ยานี 11 หนึ่งบทมี 4 วรรค วรรคหน้าจะมี 5 คำ วรรคหลังจะมี 6 คำ มีแผนผังคำประพันธ์ ดังนี้

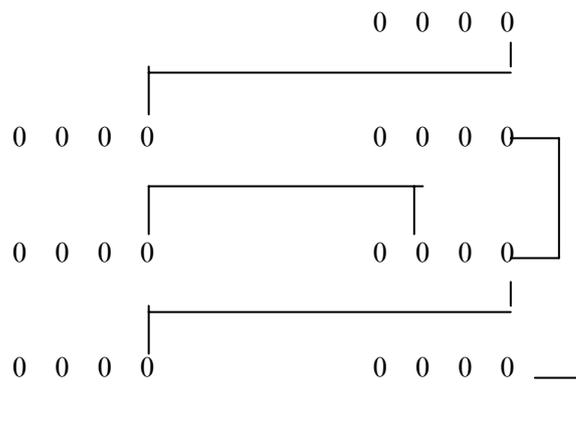
1.4 โคลงสี่สุภาพ

โคลงสี่สุภาพ 1 บท จะมี 4 บาท มีจำนวนคำ 30 คำ บาทที่หนึ่งถึงบาทที่สามมี บาทละ 7 คำ ส่วนบาทสุดท้ายมี 9 คำ บังคับคำเอก 7 ที่ คำโท 4 ที่ มีแผนผังคำประพันธ์ ดังนี้

1.5 กาพย์สุรางคนางค์ 28

กาพย์สุรางคนางค์ 28 หนึ่งบท จะมี 7 วรรค วรรคละ 4 คำ รวมจำนวนคำหนึ่ง บทจะมี 28 คำ คำสุดท้ายวรรคที่ 1 สัมผัสกับคำสุดท้ายวรรคที่ 2 คำสุดท้ายของวรรคที่ 3 สัมผัสกับ คำสุดท้ายวรรคที่ 5 และคำสุดท้ายวรรคที่ 6 คำสุดท้ายวรรคที่ 4 สัมผัสกับคำที่ 2 ของวรรคที่ 5 มี แผนผังคำประพันธ์ ดังนี้

2. รูปแบบการประพันธ์คำร้องไม่ตรงตามฉันทลักษณ์

2.1 คล้ายกลอนสุภาพ มีรูปแบบการประพันธ์คล้ายกลอนสุภาพ เป็นรูปแบบที่ปรากฏมากที่สุดของรูปแบบการประพันธ์คำร้องไม่ตรงตามฉันทลักษณ์ การกำหนดจำนวนคำสัมผัส และจังหวะคล้ายกลอนสุภาพ แต่ไม่เคร่งครัดต่อจำนวนคำในแต่ละวรรค วรรคหนึ่งอาจจะใช้คำ 4 – 12 คำ สัมผัสระหว่างบทหรือสัมผัสระหว่างวรรค จะมีหรือไม่มีก็ได้

2.2 คล้ายกลอนหก รูปแบบการประพันธ์คำร้องไม่ตรงตามฉันทลักษณ์ ที่ปรากฏมารองลงมาคือ คล้ายกลอนหก แต่แตกต่างกันที่จำนวนคำในวรรค คือ จำนวนคำในแต่ละวรรคจะมี 5 - 7 คำ สัมผัสระหว่างวรรคอาจจะอยู่ในคำที่ 2 – คำที่ 4 ของวรรครับ และ วรรคส่ง ไม่เคร่งครัดสัมผัสระหว่างวรรค และสัมผัสระหว่างบท

2.3 คล้ายกาพย์ยานี 11 รูปแบบการประพันธ์คำร้องไม่ตรงตามฉันทลักษณ์ ที่ปรากฏมารองลงมาคือ คล้ายกาพย์ยานี 11 กล่าวคือ มีการกำหนดจำนวนคำไม่เคร่งครัด ในตำแหน่งที่มี 5 คำ อาจมี 4 - 6 คำ และตำแหน่งที่มี 6 คำ อาจมีได้ตั้งแต่ 5 คำ ถึง 7 คำ หรือ 8 คำ สัมผัสระหว่างวรรคและสัมผัสระหว่างบท อาจจะมีหรือไม่มีก็ได้

เป็นที่น่าสังเกตว่า การประพันธ์เพลงในปัจจุบันมีทั้งรูปแบบคงฉันทลักษณ์ไว้ และ คงฉันทลักษณ์แต่ไม่เคร่งครัดเท่าเดิม เป็นส่วนใหญ่

4. ความรู้เกี่ยวกับศิลปะการประพันธ์

เพลงเป็นวรรณกรรมประเภทหนึ่ง ที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้น เพื่อใช้เป็นสื่อในการให้ข้อมูลอารมณ์ ทศนคติบางอย่างแก่ผู้ฟัง โดยใช้คำร้องบรรยายเรื่องราวต่าง ๆ และใช้ทำนอง จังหวะดนตรีเป็นส่วนเสริมด้านอารมณ์ ความรู้สึก เพลงจึงเป็นงานศิลปะทั้งในด้านคีตกรรมและวรรณกรรม ที่สามารถบันดาลให้มนุษย์เกิดความรู้สึกต่างๆ เช่น ร่าเริง เศร้าสร้อย อึกเหิม สร้างความรับผิดชอบ ปลุกปลอบใจ ให้กำลังใจ ให้มนุษย์มีมานะที่จะต่อสู้กับอุปสรรค หรือปัญหาต่าง ๆ ได้ มีผู้กล่าวถึงศิลปะในการประพันธ์ไว้หลายท่าน ดังนี้

กุหลาบ (2529: 164) กล่าวถึงองค์ประกอบที่สร้างความงดงามให้แก่ร้อยกรอง คือ

1. คำที่เลือกใช้ เป็นคำที่มีความหมายลึกซึ้งสะท้อนอารมณ์ ด้วยรูป และเสียงเป็นพิเศษ
ขึ้นไป
2. เสียงเสนาะเป็นคุณสมบัติที่ทำให้ร้อยกรองนั้นๆ งดงามซึ่งเสียงเสนาะนั้นมีขึ้นได้ด้วย
  - 2.1 สัมผัส (rhyme) คือเสียงคล้องจอง ได้แก่ สัมผัสบังคับเรียกว่าสัมผัสนอก สัมผัสไม่บังคับเรียกว่าสัมผัสใน เป็นได้ทั้งสัมผัสอักษรและสัมผัสสระ เสียงสัมผัสนี้ทำให้เกิดเสียงคล้องจองเป็นเสียงดนตรี
  - 2.2 ลีลาจังหวะ (rhythm) คือ ช่วงซ้ำที่มีผลทำให้เสียงอ่อน หรือ คึกคัก กระชั้น กระชาก กระแทกกระทั้น เสียงของร้อยกรองอันเกิดจากสัมผัสและลีลา จังหวะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สะท้อนอารมณ์และบังเกิดความรู้สึกตามเนื้อเรื่องอย่างลึกซึ้งประทับใจ
  - 2.3 การเลียนเสียงธรรมชาติ (onomatopae) สร้างประสิทธิภาพแห่งเสียง ที่จะทำให้ผู้อ่านเข้าถึงหรือใกล้ชิดกับการพรรณนาตามบทร้อยกรอง ถ้ากวีแทรกเสียงธรรมชาติเอาไว้อย่างเหมาะสมนั้นถือว่าเป็นเครื่องมือทำให้เกิดจินตนาการได้ยิ่งขึ้น
  - 2.4 การเล่นคำ การเล่นคำช่วยทั้งด้านเสียง ด้านความหมายให้ประทับใจยิ่งนักการซ้ำคำซ้ำความ การเล่นอักษรเหล่านี้ช่วยทำให้เกิดเสียงเสนาะทั้งสิ้น
  - 2.5 ความหมายไพเราะกินใจ เป็นอำนาจหรือพลังสำคัญของบทร้อยกรองนั้น ๆ สร้างด้วยการใช้กวีโวหาร เช่น ภาพพจน์ การบรรยายและการพรรณนา ที่แจ่มแจ้ง ชัดเจน ตรงไปตรงมา หรือต้องอาศัยการตีความโต้ตอบในเชิงเหน็บแนม กล่าวซ้ำความคิด

5. ความรู้เกี่ยวกับการใช้คำ

สุนทรียภาพของบทร้อยกรอง เป็นอีกมุมมองหนึ่งที่ควรศึกษา บทร้อยกรองที่มีความไพเราะ สละสลวย มีความงามนั้นจะต้องพร้อมไปด้วย รูป รส พจน์ และ เสียง นิมนวล (2541: 45) กล่าวถึงศิลปะในการใช้คำ สรุปได้ดังนี้

1. รูป

รูป ในร้อยกรอง หมายถึง รูปแบบฉันทลักษณ์ หรือแบบแผนบังคับ ร้อยกรองที่มีรูปแบบทั้งกลอน กาพย์ ฉันท์ ร่าย ลิลิต และกลบท แยกย่อยออกไปอีกไม่ต่ำกว่า 200 ชนิด ทั้งยังมีแบบแผนบังคับทั้งพยางค์ สัมผัส คำเอก คำโท เสียงวรรณยุกต์ คณะ ฯลฯ เป็นการตีกรอบของ

บทร้อยกรองให้แต่งยากแต่ไม่เกินความสามารถของกวี รูปแบบอันงดงามช่วยทำให้บทกวีนั้น
งดงามไปด้วย

2. รส

คำว่า “รส” ในที่นี้ คือ รสวรรณคดีอันก่อให้เกิดคุณค่าทางอารมณ์ ความซาบซึ้ง ความ
สะเทือนใจ รสวรรณคดีนี้ตำราของหลวงธรรมาภิมนตรี (ถึก จิตรกรถึก) แบ่งออกเป็น

1. เสาวรจณี	หมายถึง	รสแห่งความงาม
2. นารีปราโมทย์	หมายถึง	รสแห่งความรัก
3. พิโรธวาทัง	หมายถึง	รสแห่งความโกรธเคืองขุ่นข้องใจ
4. สัลลาปิงคพิสัย	หมายถึง	รสแห่งความโศกเศร้า

2.1 เสาวรจณี (รสแห่งความงาม)

รสแห่งความงามในที่นี้ หมายถึง กระทบวนชมโฉม การชมความงามของผู้ที่
เรารักใคร่หลงใหล ในการชมจะให้สวयงามเลิศเลอเพียงใดขึ้นอยู่กับศิลปะโวหารของผู้ประพันธ์
เป็นสำคัญ ดังตัวอย่าง

งามทรงวงศ์วงศ์	งามมารยาทนาครกราย
งามพริ้มยิ้มแย้มพราย	งามคำหวานลานใจถวิล

กาพย์เห่เรือ: เจ้าฟ้าธรรมธิเบศร

2.2 นารีปราโมทย์ (รสแห่งความรัก)

รสแห่งความรัก หมายถึง กระทบวนการเล้าโลม ได้แก่ การเกี้ยวพาราสี โอ้อโลม
รำพึงรำพัน ให้คนรักเห็นอกเห็นใจ ต้องใช้ชั้นเชิงในการอ่อนหวานในสมัยก่อนปัจจุบันนี้ ก็คือ
กลอนรัก นั่นเอง ดังตัวอย่าง

โอ้อพินนิมนวลของเนรแก้ว	เจ้าไปแล้วจะรำลึกถึงพี่บ้าง
ฤงามปลื้มแม่จะลืมน้ำใจจาก	แต่ครุ่นครางครวญคิดจนก่อนคืน

ทำไฉนจึงจะได้นางพิมชม	ให้เคลื่อนคลายอารมณ์รำสะอื่น
รักนางฟางเพียงจะกล้ากลืน	หญิงอื่นหมิ่นแสนไม่นำพา
ได้ร่วมหมอนพิงจะซอขึ้นชมชื่น	ทุกคำคืนมิให้ขาดเสนาหา
ทำไฉนจึงจะได้สนทนา	กับพิมแก้วแววตาสักสองคำ

ขุนช้างขุนแผน

2.3 พิโรธวาที (รสแห่งความโกรธเคืองขุ่นข้องใจ)

รสแห่งความโกรธเคืองขุ่นข้องใจ หมายถึง กระทบการตัดพ้อ ไม่สมหวังในความรัก มีการเสียดสีเหน็บแนม น้อยใจ ขุ่นแค้นใจ ดังตัวอย่าง

เมื่อนั้น	พระหริวงค์องค์นารายณ์รังสรรค์
ได้ฟังกริ้วโกรธดั่งเพลิงกลบปี	ผาดเสียดสนั่นทั้งปลับปลา
เหวี่ยงเหวี่ยงลูกพระอาทิตย์	เสียดแรงมีฤทธิ์เกล้าเกล้า
ไฉนไม่พิจารณา	หลงด้วยอสุราอุบายกล

รามเกียรติ์: รัชกาลที่ 1

2.4 สัลลาปิงคพิสัย (รสแห่งความโศกเศร้า)

รสแห่งความโศกเศร้า หมายถึง กระทบการคร่ำครวญรำพึงรำพัน เพื่อให้ผู้อ่านมีความรู้สึกโศกเศร้าเสียใจร่วมด้วย ดังตัวอย่าง

สงสารองค์พระอภัยเมื่อใกล้ค่ำ	ยิ่งร้อนรำจวนใจให้ละห้อย
คิดคะนึ่งถึงนางเจ็อกน้ำน้อย	จะจากกลอยสาวทไปเสียไกลกัน
นิจจาเอ๋ยเคยเห็นอยู่เย็นเช้า	จะแลเปล่าเปลี่ยวใจเมื่อผายผัน
สงสารแก้วแววตาวิลาวัณย์	จะโศกศัลย์เสียใจอาลัยลาน

พระอภัยมณี : สุนทรภู่

ส่วนวรรณคดีสันสกฤต กล่าวว่ารสนในวรรณคดีมีอยู่ 9 รส คือ

1. ศฤงคารรส   รสแห่งความรัก
2. หาสยรส   รสแห่งความขบขัน
3. กรุณารส   รสแห่งความเมตตากรุณา
4. รุทธรส   รสแห่งความโกรธเคือง
5. วีรรส   รสแห่งความกล้าหาญ
6. ภยานกรส   รสแห่งความกลัว ความทุกข์เวทนา
7. พิกตสรส   รสแห่งความข็ง ความรังเกียจ
8. อพภูตรส   รสแห่งความพิศวงประหลาดใจ
9. ศานติรส   รสแห่งความสงบ

ลักษณะของรสทั้งเก้า ย่อมปรากฏอยู่ในทุกสมัยและทุกสถานที่ ในความรู้สึกของมนุษย์ เป็นรสที่มีความยั่งยืน มีความเป็นจริงอยู่ชั่ววันรันครุ ฉะนั้น กวีจึงเขียนเรื่องให้เกิดรสดังกล่าว เพื่อให้ผู้อ่านซาบซึ้งประทับใจ เพราะคนอ่านมีความรู้สึกเช่นนั้นอยู่แล้ว และเมื่อได้พบสิ่งที่ตนมี อยู่ก็ย่อมซึมซาบและเกิดอารมณ์คล้อยตามได้รวดเร็ว

3. พจน์

พจน์ คือ ถ้อยคำภาษาที่ไพเราะ บทร้อยกรองที่งดงามย่อมหมายถึง การเลือกสรร ถ้อยคำที่ไพเราะมาเรียงร้อย ความงามในภาษากวีขึ้นอยู่กับการใช้ถ้อยคำ เพราะถ้อยคำเป็นอารมณ์ ของกวี ถ้อยคำย่อมมีอำนาจเป็นดาบสองคมได้เสมอ กวีจึงต้องเลือกเฟ้นถ้อยคำที่มีมนต์ขลังสะกดใจผู้อ่านโดยยึดหลักการใช้ถ้อยคำดังนี้

3.1 ประหยัดคำ

กวีนิพนธ์ที่ดี จะต้องใช้จำนวนคำน้อยแต่กินใจความมาก ไม่ใช่คำฟุ่มเฟือยแต่ละคำ ต้องกลั่นกรองเรียงร้อยถ้อยคำอย่างประณีตบรรจง ไม่ใช่ภาษาพูดในคำประพันธ์ ไม่ใช่กลอนพาไป

3.2 คำที่ทำให้เกิดความรู้สึก

กวีต้องเลือกสรรคำที่ทำให้ผู้อ่านสัมผัสได้ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้า ความรู้สึกทำให้เกิดอารมณ์ต่าง ๆ เช่น โกรธ แค้น กลัว เจ็บปวด รัก เกลียด ฯลฯ ดังตัวอย่าง

อุรารานร้าวแยก	ชลสยบ
เอนพระองค์ลงทบ	ท่าวคั่น
เหนือคอคชซอนซบ	สังเวช
วายชีวาทม์สุดสิ้น	สู่ฟ้าเสวยสวรรค

ลิลิตตะเลงพ่าย: กรมพระปรมาภิไธยชิโนรส

3.3 คำที่ทำให้เกิดจินตภาพหรือเกิดมโนภาพ

คำที่ทำให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพ คือ คำที่บรรยายอิริยาบถให้เกิดเป็นภาพขึ้นอย่างแจ่มชัด เช่น เก้งก้าง โย่งโย้ หย่อนยาน โดงแดง เต่งตึง ซีดเซียว กริดกราย ปลกเปลี้ย คลอเคลีย ยืดยาด ฯลฯ

3.4 คำที่ทำให้เกิดอารมณ์สะท้อนใจและกินใจ

การใช้คำที่ทำให้เกิดอารมณ์สะท้อนใจนั้น ต้องเลือกคำมาให้เข้ากับบรรยากาศในเรื่อง เช่น ตอนรัก ก็ต้องใช้คำอ่อนหวานละมุนละไม ตอนโกรธ ก็ต้องใช้คำที่มีความหมายรุนแรงเกรี้ยวกราด ตอนรบทัพจับศึกก็ต้องเข้มแข็งคึกคัก ตอนเศร้าโศก ก็ต้องใช้คำที่แสดงความเจ็บปวดรวดร้าว ดังตัวอย่าง

ไถ่ขันกระชั้นเสียงคูเหว่าแว่ว	รุ่งรางสว่างแล้วนะแก้วพี่
จำใจจำพรากจากจกรลี	โหมตรูอยู่จงดีพี่ขอลา
นึกคะนึ่งถึงฝันยิ่งพรันใจ	เหมือนจะไม่ได้คืนมาเห็นหน้า
พระแข็งขึ้นฝันใจไคลคลา	เสด็จมาจากแท่นบรรทมใน
ให้กำสรดระทระทวยองค์	มิใคร่เดินดำรงไปได้
เหลียวหลังตั้งความนงทรมวย	พระมิใคร่จะนินาสคลาดคลา

อิเหนา: รัชกาลที่ 2

3.5 ใช้คำที่มีอำนาจเร้าใจให้เกิดความซาบซึ้งประทับใจ

การใช้คำที่มีอำนาจเร้าใจให้เกิดความซาบซึ้งประทับใจ หมายถึง การใช้คำในภาษากวี เป็นคำงามที่คนธรรมดาไม่ใช้กัน เป็นคำที่มีความหมายละเอียดละไม เช่น เรียกผู้หญิงว่า เทวี นุช อร เยาวเรศ ทรามวัย เรียกตัวเองว่า เรียม อัญขม เรียกคำว่า ไป ว่า ลีลา ยุรยาตร ครรไล จรลี จรล ฯลฯ ดังตัวอย่าง

เชยพักผ่อนนอนหลับในทับทิพย์
รินรสรินกลิ่นผกาบุปผาพวง

ชมดาววิบแวมวอมในอ้อมสรวง
ลิ้มผึ้งรวงหวานลิ้นด้วยยินดี

วาริคุริยางค์: เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์

3.6 การใช้คำเรียบง่าย

การใช้คำธรรมดาเรียบง่าย อ่านได้สะดวก และเข้าใจชัดเจน แจ่มแจ้ง ตามหลักวรรณคดีที่กล่าวว่า “วรรณคดี คือ ความง่าย” วรรณคดีไทยที่ใช้คำง่าย เช่น เรื่อง พระอภัยมณี ขุนช้างขุนแผน ฯลฯ เป็นที่ติดอกติดใจผู้อ่านกว่าเรื่องที่ใช้ศัพท์สูงเข้าใจยาก ดังตัวอย่าง

ทุกวันนี้ศึกไกลยังไม่ห้วง
ถ้าคนไทยหันมาฆ่ากันเอง

แต่หัวนัทรวงศึกไกลโล่ข่มเหง
จะร้องเพลงชาติไทยให้ใครฟัง

เพลงชาติ: นภลัย สุพรรณธาดา

3.7 การใช้คำซ้ำ

การใช้คำซ้ำ เป็นการเน้นให้ข้อความนั้นมีเสน่ห์ สละสลวย ไพเราะเพราะพริ้ง เป็นการเน้นอารมณ์ของกวี เพื่อให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์คล้อยตาม เป็นการซ้ำคำโดยเจตนาของกวี เพื่อความไพเราะ เพื่อให้เกิดความหมายเด่นชัดขึ้น ล้วนเป็นเครื่องตกแต่งบทประพันธ์ให้งดงามขึ้น ดังคำกล่าวที่ว่า “ถ้อยคำที่ไพเราะเป็นอารมณ์ของกวี” ดังตัวอย่าง

ถ้ารักแม่จงรู้จักรักแผ่นดิน
น้ำใจแม่แผ่พิรุณชุ่มนภา

น้ำนมแม่แผ่กระสินธุ์เสนาหา
ลูกของแม่จงหาญกล้าเดินทางไกล

ไพวรินทร์ ขาวงาม

4. เสียง

ความงามของบทร้อยกรอง ขึ้นอยู่กับเสียงเป็นอันมาก เสียงในบทร้อยกรอง นอกจากจะมีความหมายแล้ว ยังทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกและมโนภาพตามจินตนาการของกวี นิมิตวาล(2541: 50) กล่าวว่า ความไพเราะของเสียงในบทร้อยกรอง ขึ้นอยู่กับเสียง สูง – ต่ำ เสียงสั้น - ยาว เสียงหนัก - เบา การเล่นคำเล่นอักษร การซ้ำคำ การใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติ การใช้โวหาร ที่ไพเราะกินใจ

สมเกียรติ (2538) กล่าวโดยสรุปว่า ศิลปะการประพันธ์ ด้านเสียงในภาษาได้แก่ เสียงสระ เสียงพยัญชนะ และเสียงวรรณยุกต์ ลักษณะของเสียงสระ พยัญชนะ และวรรณยุกต์ ล้วนแล้วแต่ทำให้เกิดศิลปะหรือความงามในการใช้ภาษาทั้งสิ้น สระเสียงสั้นมีลักษณะแข็ง มักใช้แสดงความแกร่ง คุณัน สระเสียงยาวมักใช้แสดงถึงความอ่อนโยนนุ่มนวล ส่วนเสียงพยัญชนะ และวรรณยุกต์จะให้ความหมายและทำนองแปรเปลี่ยนไป เช่น

1. เสียงสระ

1.1 เสียงสัมผัสสระ การใช้สระเสียงเดียวกัน ทำให้เกิดสัมผัสคล้องจอง ซึ่งหากมีตัวสะกดหรือเสียงสะกดก็ต้องอยู่ในมาตราตัวสะกดเดียวกัน ทำให้เกิดความไพเราะชวนฟัง เช่น

ขาว	-	สาว
ปาง	-	นาง
บ้าน	-	ก้าน

1.2 เสียงสั้น-ยาว, หนัก-เบา สระเสียงสั้นและยาว มีผลต่อความรู้สึกที่แตกต่าง กันดังที่ได้กล่าวถึงข้างต้น คือเสียงสั้นจะให้ความรู้สึกแข็งแรง คุณัน เช่น บุษ ขุ ทะดู โทสะ บีกบีน ชัยชนะ ฯลฯ เสียงยาวจะให้ความรู้สึกนุ่มนวล อ่อนหวาน อ่อนโยน เช่น กานดา นารี อัญชลี โสกา ฯลฯ ส่วนเสียงหนัก-เบา (ครุ-ลหุ) นั้น เสียงหนักจะให้ความรู้สึกหนักแน่น มั่นคง กว่าเสียง เบา เสียงเบาที่ออกเสียงเต็มมาตรา เช่น กุ ขรุระ ภาวะ ฯลฯ ก็จะทำให้ความรู้สึกเช่นเดียวกับสระ เสียงสั้น คือ แข็งแกร่ง คุณัน แต่ถ้าออกเสียงไม่เต็มมาตรา เช่น อรุณ แอร่ม นภา ฯลฯ ก็จะมีนุ่มนวล รื่นหูขึ้น การเลือกใช้คำที่มีเสียงสระสั้น-ยาว, หนัก-เบา จึงมีความหมายต่อความรู้สึกของผู้อ่าน-ผู้ฟัง

มากน้อยต่างกัน การใช้ภาษาอย่างมีศิลปะ จึงต้องเลือกใช้เสียงสระ ให้เหมาะแก่อารมณ์ที่ต้องการถ่ายทอด ดังตัวอย่าง

บทโกรธ

พิโรธจึง	ทำวก็ทรงแสดงพระองค์ ฐ ปาน	ประหนึ่งพระราชหทัยลูกลด
สยองภัย	ผันพระกายกระที่บพระบาทและอึง	พระศัพทลีลนาทพิ้ง
ก็มาเป็น	เอออุเหม่นะมิงชข้างกระไร	ทุทาสตฤณนะนีไฉน
		สามัคคีเภทคำฉันท์: นายชิต บุรทัต

บทรัก

ณ แกร์รัก	อ้าอรุณแอร่มระเรื่อรุจี	ประคุมโนภิมย์ดี
ณ ถิ่นใด	แสงอรุณวิโรจน์นภาประจักษ์	แลลี้มเงลาและโสภินัก
ก็ฉนั้น	หญิงและชาย ณ ยามรัตติกุทัย	สว่าง ณ กลางมถลไม
		มัทนะพาธา: พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

2. เสียงพยัญชนะ

2.1 เสียงสัมผัสพยัญชนะต้น ได้แก่ ใช้พยัญชนะด้านหน่วยเสียงเดียวกันในคำที่ต่างกันเกิดความไพเราะในการเปล่งเสียงของคำ เรียกว่า การสัมผัสอักษรหรือสัมผัสพยัญชนะ เช่น

เหน็ด	-	เหนื่อย
ตริก	-	ตรง
เดิน	-	ดื่ม

กลาด - เคลื่อน

2.2 เสียงพยัญชนะท้าย ได้แก่ การใช้พยัญชนะสะกดในมาตราเดียวกัน ซึ่งจะสัมพันธ์กับข้อ 1.1 และมีผลต่อสัมผัสสระ แต่นอกจากนี้แล้วเสียงสะกดที่เป็นคำตาย ได้แก่ มาตราแม่ กก กข จะให้ความรู้สึกอีกอึด ดุตันหรือแข็งแกร่งในขณะที่คำเป็น ได้แก่ มาตราแม่ กง กน กม เกย เกอว นั้นให้ความนุ่มนวล อ่อนหวานกว่า

3. เสียงวรรณยุกต์

3.1 เสียงสัมผัสวรรณยุกต์ ได้แก่ การใช้เสียงวรรณยุกต์เดียวกันเพื่อให้ได้สัมผัสที่น่าฟัง ดังตัวอย่าง

เห็นห่มห่มทรวงเศร้า	รุ่มรุ่มเร้าคือไผ่ฟอน
เจ็บไกลใจอาวรณ์	ร้อนรุ่มรุ่มกลุ่มกลางทรวง
	กาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวาน: รัชกาลที่ 2

3.2 การเล่นเสียงวรรณยุกต์ ได้แก่ ใช้คำที่มีเสียงวรรณยุกต์ตามลำดับกัน เรียบเรียงไว้ในตำแหน่งใกล้เคียงกัน ทำให้เกิดความไพเราะอีกแบบหนึ่ง อาจเรียงเป็นสามัญ เอก โท, เอก โท ตรี หรือ โท ตรี จัตวา หรือสลับที่เป็น โท เอก สามัญ ตรี โท เอก, จัตวา ตรี โท หรืออื่น ๆ ก็ได้ ดังตัวอย่าง

บึงบัวตุมตุ่มตุ่ม	กลางตม
สูงส่งชงทานลม	ลุ่มลุ่ม
แมลงเม่าเม่าแมวม	ชมชราบ
รูรูรูรับกัม	พาดไม้ไชรวง

โคลงอักษรสาม: พระศรีมโหสถ

4. เสียงของคำ

คำแต่ละคำย่อมมีเสียงของคำที่ให้อารมณ์และความหมายต่างกัน เพราะเมื่อเสียงเปลี่ยนไป ความหมายของคำก็เปลี่ยนตาม แต่ละคำมีเสียงเฉพาะของมันเอง อย่างไรก็ตามไม่ว่าเสียงคำจะเสนาะหรือไพเราะเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับเสียงสระ พยัญชนะ และวรรณยุกต์ ที่ผสมผสานกันอย่างกลมกลืน ประกอบกับความหมายของคำที่สอดคล้องกับเสียงของคำนั้นๆ แล้วนอกจากจะได้ความหมายตามต้องการแล้วยังได้ภาพและอารมณ์จากเสียงของคำอีกทางหนึ่ง ดังตัวอย่าง

เสียงสรวลระรี่
เสียงสรวลเสียงทรมวย

เสียงแก้วที่เฝ้าเสียงใคร
ดูจสายใจที่เฝ้าตามมา
ภาพเฝ้าเฝ้า: เจ้าฟ้าธรรมธิเบศร

เหลียวหลังยังเห็นแม่แลเขม้น
แต่เหลียวเหลียวเลี้ยวลับวับวิญญาณ์

แมก็เห็นลูกน้อยละห้อยหา
ไอเปลล่าตาต่างสะอื่นยี่นตะลิ่ง
ขุนช้างขุนแผน

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นว่าผู้ประพันธ์เลือกใช้คำ สรวล ระรี่ เขม้น ละห้อย วับ สะอื่น ทำให้เกิดความไพเราะ เนื่องจากเสียงของคำดังกล่าวช่วยสื่อภาพและอารมณ์ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น จะเห็นได้ว่า การเลือกใช้คำที่สละสลวย จะทำให้บทเพลงมีคุณค่าและมีความไพเราะ เปลื้อง(2535: 71) กล่าวถึงหลักในการเลือกใช้คำ ดังนี้

1. จงพยายามหาคำที่ตรงกับความหมายที่ต้องการ
2. จงใช้คำที่คนส่วนมากควรจะเข้าใจ คือ คำที่เรานิยมใช้กันอยู่ในปัจจุบัน ไม่ใช่คำเก่าเกินไป หรือใหม่เกินไป
3. พึงหลีกเลี่ยงคำต่างประเทศ
4. พึงใช้คำสามัญ เว้นคำศัพท์
5. พึงใช้คำสั้น ๆ เว้นคำยืดยาว
6. อย่าใช้คำฟุ่มเฟือยโดยไม่จำเป็น หรือไม่ให้ความหมายใดเพิ่มขึ้น
7. เมื่อใช้คำศัพท์บาลี สันสกฤต ควรรู้ความหมายของคำนั้นให้แน่นอนเสียก่อน

กุหลาบ (2522: 166) ได้กล่าวถึงการใช้คำในลักษณะต่างๆ ที่ก่อให้เกิดความงงงามในบท ร้อยกรอง ซึ่งพอที่จะสรุปเป็นข้อ ๆ ได้ดังนี้

1. คำที่เลือกสรรใช้ในบทร้อยกรองโดยทั่วไป มักจะไม่ใช้คำพื้น ๆ มักเลือกคำที่มีความหมายลึกซึ้ง สะเทือนอารมณ์ หรือสูงส่งมีสง่า ด้วยรูปและเสียงเป็นพิเศษ
2. เสียงเสนาะ เป็นคุณสมบัติที่ทำให้บทร้อยกรองนั้น ๆ เกิดรสงดงามยิ่งขึ้น เสียงเสนาะจะมีขึ้นได้ด้วยการใช้คำในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้
  - การใช้คำสัมผัสคล้องจอง
  - การใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติ
  - การเล่นคำ
  - การใช้คำอย่างมีลีลาจังหวะ
3. การใช้คำที่มีความหมายไพเราะกินใจ อาจเกิดได้ด้วยกลวิธีต่าง ๆ เช่น
  - การใช้คำที่มีเสียงและความหมายที่ไพเราะเป็นพิเศษ
  - การใช้โวหารที่เน้นความรู้สึกด้านอารมณ์มากกว่าข้อเท็จจริง

อวยพร (2545: 303 -306) กล่าวถึงการใช้คำ หรือ รสคำ ดังนี้

1. คำ หรือ รสคำ
  - 1.1 คำที่แสดงความหมายในทางกายภาพ เป็นคำที่นำมาประกอบคำนาม เพื่อให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น คำว่า ยวบยับ ยัวเยี้ย เกลื่อนกลาด เป็นต้น
  - 1.2 คำที่แสดงความหมายในทางเสียง คือคำที่เลียนเสียงต่างๆ ของคน เหตุการณ์และธรรมชาติ เช่น กรอบแกรบ เปรี๊ยะปรี๊ยะ ออดแอด เป็นต้น
2. ความ หรือ รสความ

ความ คือ เนื้อความ หรือ เนื้อหาของงานประพันธ์ร้อยกรอง หากผู้ประพันธ์มีความสามารถในการใช้คำ ที่ให้ทั้งภาพและเสียง สร้างสรรค์จินตนาการ และมีความไพเราะ ยอดเยี่ยม ถ้าเสนอเนื้อหาที่มีคุณค่าทางความคิดก็จะทำให้งานประพันธ์นั้นมีค่ายิ่ง แต่หากรูปแบบดี แต่เนื้อหารหรือรสความ มิได้เสนอสาระใด ๆ ให้ผู้อ่าน บทประพันธ์นั้นก็ด้อยค่าลงทันที

ผะอบ (2532: 69-70) อธิบายว่า การใช้คำ ควรคำนึงถึงความไพเราะงดงาม เพราะภาษาไทยเป็นภาษาดนตรี ดังหลักการใช้คำ ดังนี้

1. การใช้เสียง ภาษาไทยมีพื้นเสียง 4 เสียง ก็ไพเราะอยู่แล้วแต่ผู้ใช้คำ ควรรู้จักนำคำที่มีเสียงต่าง ๆ มาสลับกันให้ดี จะทำให้ไพเราะและน่าฟังยิ่งขึ้น ดังตัวอย่าง

เสียงกระดิ่งดังกรังกรัง ยิ่งทำให้นึกถึงความหลัง

2. การใช้คำที่มีพยัญชนะต้นตัวเดียวกัน หรือการกลับคำ ทำให้มีเสียงสัมผัสไพเราะ ในภาษาไทยมีคำเหล่านี้อยู่มากมาย เลือกใช้ได้ง่าย ดังตัวอย่าง

เอกลักษณะ คือ ลักษณะเฉพาะตัวที่ไม่เหมือนใครและไม่มีใครเหมือน
ทางข้างหน้าของเขามีคมนเพราะเขามัวเมาในอดีต
ข้าพเจ้าจิตใจที่ได้найใจดี

3. การใช้คำที่มีจังหวะและเสียงคล้องจองกัน ทำให้เกิดความไพเราะน่าฟัง ดังตัวอย่าง

ความเข้าใจที่โหนกไม่น่าครั้นคร้ามเท่าความเข้าใจที่เพชรบูรณ์

ชำนาญ (2523: 71–81) ยังจำแนกถ้อยคำเป็นประเภทต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้

1. คำที่มีความหมายโดยตรง หมายถึง คำที่มีความหมายตรงตามพจนานุกรม
2. คำที่มีความหมายโดยนัย หมายถึง ความหมายที่แฝงอยู่ในบริบท และชวนให้คิดไปถึงความหมายอื่น
3. คำแสดงอารมณ์ หมายถึง คำที่เป็นเสียงซึ่งเกิดจากอารมณ์สะท้อนใจของมนุษย์
4. คำเลียนเสียงธรรมชาติ หมายถึง คำที่ช่วยให้เกิดความรู้สึกนึกคิด ให้ความรู้สึกรู้สึกที่สมจริงและกระตุ้นให้เกิดจินตภาพ
5. คำมีศักดิ์ หมายถึง คำที่ให้ความรู้สึกรู้สึกสูงกว่าคำธรรมดาทั่วไป รวมถึงคำราชาศัพท์ด้วย
6. คำรูปธรรม หมายถึง คำที่ให้ความหมายและความเข้าใจในทางรูปร่าง หรือ ทางที่สัมผัสได้ด้วยประสาททั้งห้า
7. คำนามธรรม หมายถึง คำที่ให้ความหมายด้านจิตใจ หรือ ได้จากประสาทสัมผัสที่หก
8. ศัพท์บัญญัติหรือศัพท์เทคนิค หมายถึง คำที่สร้างขึ้นใหม่ เพื่อใช้ในกิจการใดกิจการหนึ่ง
9. คำเฉพาะกลุ่ม หมายถึง คำที่บุคคลแต่ละกลุ่ม คิดใช้กันภายในของกลุ่มของตน
10. คำสแลงหรือคำคะนอง หมายถึง คำที่ใช้คลาดเคลื่อนไปจากเดิม อาจจะเป็นด้านเสียง การเขียน และความหมาย

11. คำภาษาดลัด หมายถึง คำที่เป็นภาษาพูดของคนทั่ว ๆ ไป โดยไม่คำนึงถึงความถูกต้องเหมาะสม แต่สามารถสื่อความหมายได้
12. คำต่ำหรือคำหยาบ หมายถึง คำที่สื่อไปในทางหยาบคาย
13. คำภาษาถิ่น หมายถึง คำที่ใช้ในท้องถิ่นต่าง ๆ มีลักษณะต่างไปจากภาษากลาง
14. คำภาษาต่างประเทศ หมายถึง การยืมคำภาษาต่างประเทศมาปะปนในภาษาไทย
15. คำภาษาหนังสือพิมพ์ หมายถึง คำที่นักหนังสือพิมพ์สร้างขึ้นเพื่อสร้างความเข้าใจให้กับผู้อ่าน
16. คำภาษาพาณิชย์ หมายถึง คำที่ใช้ในการโฆษณาประชาสัมพันธ์ เพื่อให้เกิดความสนใจและจูงใจให้ใช้สินค้าและบริการของเขา
17. คำผวน หมายถึง คำที่เมื่ออ่านย้อนสระกันแล้ว จะได้คำที่มีความหมายใหม่เกิดขึ้น
18. คำสลับเลียนภาษาต่างประเทศ หมายถึง การนำคำภาษาต่างประเทศที่มีเสียงใกล้เคียงกับคำในภาษาไทย มาแปลงเสียงให้กลายเป็นคำไทย
19. คำย่อ หมายถึง คำที่เขียนอย่างย่อ เพื่อประหยัดถ้อยคำและเนื้อที่ในการเขียน
20. คำเลียนเสียงพูด หมายถึง คำที่เขียนถ้ายเสียงออกมาจากเสียงพูดให้เหมือนมากที่สุด

จากหลักการใช้คำดังกล่าวแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่า การใช้คำเป็นศิลปะที่ละเอียดอ่อนที่ต้องมีการเลือกเฟ้นถ้อยคำอย่างประณีต เพื่อให้ตรงความหมาย สามารถสื่ออารมณ์และความรู้สึกด้วยเสียงที่ทำให้เกิดจินตภาพได้ บทเพลง เป็นคำประพันธ์อีกประเภทหนึ่ง ที่มีรูปแบบในการประพันธ์คำร้อง ที่ประกอบไปด้วยการใช้ศิลปะในการประพันธ์ การใช้โวหารภาพพจน์ ตลอดจนการใช้คำที่เหมาะสมกับเนื้อหา จังหวะ และทำนอง เพื่อสื่อความหมายและความรู้สึกตามเจตนาของผู้ประพันธ์ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาลักษณะการใช้คำที่ปรากฏเด่นชัดในบทเพลงปลุกใจ 6 ลักษณะ ดังนี้

1. คำที่ก่อให้เกิดอารมณ์ หมายถึง คำที่กวีเลือกสรรคำที่ใช้ในบทกวี โดยพิจารณาในแง่ที่ว่า มีความหมายลึกซึ้งเพียงใด ให้อารมณ์ชนิดใด เช่น อารมณ์โกรธ เกลียด เศร้า เหนง รัก สนุกสนาน ยกย่อง เอะเย้ย พิทยา (2537, อ้างถึงใน เคนศิริ, 2542: 103) ได้แบ่งกลุ่มอารมณ์เหล่านี้ไว้ 9 ด้าน ดังนี้

- 1.1 คำที่ก่อให้เกิดอารมณ์ โศกเศร้า เสียใจ
- 1.2 คำที่ก่อให้เกิดอารมณ์ โกรธแค้น ขุ่นเคือง

- 1.3 คำที่ก่อให้เกิดอารมณ์ ประชดประชัน เสียคดี เอะเย้ย
- 1.4 คำที่ก่อให้เกิดอารมณ์ สุข สดชื่น
- 1.5 คำที่ก่อให้เกิดอารมณ์ ขบขัน สนุกสนาน
- 1.6 คำที่ก่อให้เกิดอารมณ์และความรู้สึกที่จริงจัง
- 1.7 คำที่ก่อให้เกิดอารมณ์ เสียดาย อาลัยอาวรณ์
- 1.8 คำที่ก่อให้เกิดอารมณ์ ชื่นชม ยกย่อง สรรเสริญ
- 1.9 คำที่ก่อให้เกิดอารมณ์ สงสาร เห็นใจ ให้อภัย

2. คำสัมผัส หมายถึง การแต่งคำประพันธ์ที่มีคำคล้องจอง สมเกียรติ (แถบบันทึกเสียง: ความงามกับภาษา) กล่าวโดยสรุปว่า การเล่นคำที่มีเสียงสัมผัส ล้วนแล้วแต่ทำให้เกิดศิลปะหรือความงามในการใช้ภาษาทั้งสิ้น ลักษณะของเสียงสระ เสียงสั้น มีลักษณะแข็ง มักใช้แสดงความแข็งแกร่ง คุณัน เสียงยาว มักใช้แสดงถึงความอ่อนโยนนุ่มนวล ส่วนเสียงพยัญชนะ และวรรณยุกต์จะให้ความหมายและทำนองแปรเปลี่ยนไป

2.1 เสียงสระ เสียงสัมผัสสระ คือ การใช้สระเสียงเดียวกัน ทำให้เกิดสัมผัสคล้องจอง ซึ่งหากมีตัวสะกดหรือเสียงสะกด ก็จะต้องอยู่ในมาตราเดียวกัน ทำให้เกิดความไพเราะชวนฟัง ดังตัวอย่าง

ขาว	-	สาว
ปาง	-	นาง
บ้าน	-	ก้าน

2.2 เสียงพยัญชนะ เสียงสัมผัสพยัญชนะ ได้แก่ ใช้พยัญชนะต้นด้วยหน่วยเสียงเดียวกัน ในคำที่ต่างกัน เกิดความไพเราะในการเปล่งเสียงของคำ เรียกว่า การสัมผัสอักษรหรือสัมผัสพยัญชนะ ดังตัวอย่าง

เหน็ด	-	เหนื่อย
ตริก	-	ตรง
คลาด	-	เคลื่อน

2.3 เสียงวรรณยุกต์ เสียงสัมผัสวรรณยุกต์ ได้แก่การใช้เสียงวรรณยุกต์เดียวกัน เพื่อให้ได้เสียงสัมผัสที่น่าฟัง ดังตัวอย่าง

เห็นห่มห่มทรวงเศร้า	ห่มห่มเร้าคือไฟฟอน
เจ็บไกลใจอาวรณ์	ร้อนห่มห่มกลุ่มกลางทรวง
	กาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวานฯ: รัชกาลที่ 2

3. คำซ้ำ คือ คำที่มีเสียงคู่ หมายถึง คำ 2 คำ ที่มีความหมายอย่างเดียวกัน และมีเสียงพยัญชนะตัวเดียวกันมาวางต่อกัน เช่น เสื่อเสาด เน้นนาน เป็นต้น เพื่อต้องการให้เห็นว่าการกระทำนั้นต่อเนื่องกัน หรือชี้ให้เห็นว่ามีความสำคัญ

4. คำซ้อน คือ คำที่เอาคำอื่น ที่มีความหมายเหมือนกันหรือใกล้เคียงกันมารวมกัน เพื่อสัมผัสคล้องจอง เช่น คำขายรายล่อง บ้านช่องห้องหอ เป็นต้น

5. คำหลาก คือ การใช้คำหนึ่งแทนคำอีกคำหนึ่ง ที่มีความหมายอย่างเดียวกัน เพื่อจะได้ไม่ต้องกล่าวคำเดิมให้ซ้ำซาก หรือเพื่อความสละสลวยในการเรียบเรียงถ้อยคำ

6. คำศัพท์ที่มีความหมายลึกซึ้ง มีผู้ให้ความหมายของคำ ดังนี้

ประการณ์ (2544: 141) กล่าวถึงการใช้ความหมายของคำ สรุปได้ว่า คำในภาษาไทย แบ่งความหมายได้เป็น 5 ลักษณะ คือ

1. ความหมายโดยตรง คือ คำที่มีความหมายตรงตามตัวอักษร เป็นความหมายที่คนในชาติเดียวกันจะเข้าใจตรงกัน และกำหนดไว้ในพจนานุกรม เช่น “กิน” หมายถึง การบริโภคอาหาร

2. ความหมายโดยนัย คือ คำที่มีความหมายไม่ตรงตามตัวอักษร แต่เป็นความหมายที่ต้องตีความ เช่น “กิน” หมายถึง การชักออก เบียดบัง

3. ความหมายบริบท คือ คำบางคำจะมีหลายความหมาย การที่จะเข้าใจให้ถูกต้องว่ามีความหมายอย่างไรนั้น จะต้องพิจารณาจากบริบท หรือข้อความแวดล้อมด้วย เช่น

เขาเดินขึ้นบันได
เขาได้ขึ้นเงินเดือน
ขนมด้วยขึ้นดีมาก

4. ความหมายโดยสถานการณ์ คือ คำบางคำจะหมายความว่าอย่างไร จะต้องพิจารณาจากสถานการณ์ในขณะนั้น จึงจะเข้าใจความหมายได้ถูกต้องว่าหมายความว่าอย่างไร เช่น

เกียรติศักดิ์กำลังเลี้ยงลูกอยู่ขอบสนาม
อรสากำลังตบลูก
วรุณกำลังเตะลูก

คำเหล่านี้หากใช้ในสถานการณ์การแข่งขัน จะมีความหมายอย่างหนึ่ง แต่หากเป็นสถานการณ์ทั่วไป ก็จะมีมีความหมายเป็นอีกอย่างหนึ่ง

5. ความหมายโดยจิตประหวัด คือ คำบางคำเมื่อสื่อความหมายออกไปแล้ว ผู้ฟังจะเข้าใจไปคนละอย่าง ตามความคิด หรือประสบการณ์ของตน เช่น

ผู้หญิงคนนี้มีมั่ว คำว่า “มั่ว” ในความคิดของแต่ละคนอาจจะแตกต่างกันออกไป ดังนี้

- เก็บของไม่เป็นที่เป็นทาง
- ยุ่งกับผู้ชายไม่เลือกหน้า
- ความคิดสับสน

ดังนั้น การที่จะต้องเข้าใจความหมายของคำบางคำนั้น จำเป็นต้องอาศัยการตีความข้อความในบริบท เพื่อจะได้ทราบเจตนาของผู้ส่งสาร ที่ต้องการสื่อความหมายโดยนัยของคำนั้น

สิริวรรณ (2543: 47) อธิบายว่า ผู้เขียนควรศึกษาประเภทของคำ ดังนี้

1. คำที่มีความหมายโดยตรง คือคำที่มีความหมายตามคำศัพท์ ดังตัวอย่าง

กิน หมายถึง เคี้ยว กลืน ทำให้ร่วงจากลำคองลงไปสู่กระเพาะ

2. ความหมายโดยนัย หรือความหมายแฝง หมายถึง คำที่มีความหมายซึ่งสามารถนำความคิดให้เกี่ยวข้องกับสิ่งอื่น ดังตัวอย่าง

กิน หมายถึง โกง หารายได้ในทางไม่สุจริต

ในการศึกษาคำที่มีความหมายลึกซึ้งในเพลงปลุกใจ ผู้วิจัยจะศึกษาตามเกณฑ์การใช้คำของสิริวรรณ (2543: 47) ได้แก่ คำที่มีความหมายโดยตรง และความหมายโดยนัย

ดังนั้น การศึกษาเรื่องการใช้คำ จะต้องรู้ที่มาของคำนั้นว่ามีที่มาอย่างไร จึงจะเข้าใจความหมายที่ถูกต้อง เพราะการใช้คำอย่างมีหลักเกณฑ์ จะทำให้ใช้ภาษาสื่อความหมายได้ตามต้องการ

6. ความรู้เกี่ยวกับการใช้โวหาร

6.1 ความหมายของโวหาร (Figures of Speech)

ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 1090) ให้ความหมายของคำว่า “โวหาร”ว่าหมายถึง “ชั้นเชิงหรือสำนวนแต่งหนังสือหรือพูด เช่น มีโวหารดี, ถ้อยคำที่เล่นเป็นสำบัดสำนวน เช่น อย่างมาดีโวหาร เขาชอบเล่นโวหาร”

ชำนาญ (2523: 85) ให้ความหมายของโวหารว่า หมายถึง กลวิธีในการใช้ภาษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ในการใช้ภาษาไม่ว่าจะเป็นภาษาพูดหรือภาษาเขียน ผู้ใช้ภาษาย่อมจะต้องใช้ “กลวิธี” หรือ “โวหาร” ทั้งสิ้น

วิภา (2538: 39-54) กล่าวโดยสรุปว่า โวหาร เป็นศิลปะของการใช้ภาษาอย่างหนึ่ง กล่าวคือ เป็นวิธีการพูดหรือเขียน ที่ผู้พูดหรือผู้เขียนพูดหรือเขียนอย่างหนึ่ง แต่หมายความเป็นอย่างอื่นบ้าง ให้มีความหมายกำกวม หน้าเบา คลุมเครือ หรือเข้มขันต่างไปบ้าง ทั้งนี้โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อจะขยายความให้ชัดเจนขึ้นบ้าง หรือเพื่อถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึก ความคิด ความฝัน หรือความรู้ให้กว้างขวางลึกซึ้งมากขึ้นหรือน้อยลง ตามภูมิปัญญาของผู้อ่านหรือผู้ฟังบ้าง

กุหลาบ (2522: 173) กล่าวว่า ภาพพจน์ (Figures of Speech) หรือ (Rhetoric Language) คือถ้อยคำที่เรียบเรียงอย่างใช้โวหาร ไม่กล่าวอย่างตรงไปตรงมา ทั้งนี้โดยมีเจตนาให้ประสิทธิผลต่อความเข้าใจ และต่อความรู้สึกยิ่งขึ้นกว่าการใช้ถ้อยคำบอกเล่าตามธรรมดา

ดิษฐา (2516: 156) กล่าวว่า ภาพพจน์เป็นวิธีการสร้างมโนภาพให้เกิดขึ้นโดยอาศัยถ้อยคำสำนวน เปรียบเสมือนกับผงชูรสที่ช่วยทำให้ผู้อ่านได้รับรสอร่อย เกิดความสุข ความพอใจในการบริโภคอาหารจนหมดได้ไม่รู้สีกตัว

เปลื้อง (2535: 74) กล่าวว่า ภาพพจน์คือโวหารนั่นเอง บางทีเขาก็เรียกว่า Figures of Rhetoric คือ โวหารลักษณะ หมายถึง การพูด (หรือเขียน) อย่างเทียบเคียง โดยมุ่งหมายให้การกล่าวดังนั้นมีรสน่าฟัง หรือสะดุดใจยิ่งขึ้น

จากความหมายข้างต้น จะเห็นได้ว่าในตำราภาษาไทย จะมีคำใช้ว่า “โวหาร” และ “ภาพพจน์” แต่ในการใช้ภาษาในปัจจุบัน นิยมใช้คำว่า “ภาพพจน์” ผู้วิจัยเห็นว่าคำว่า ภาพพจน์ มีความหมายครอบคลุมถึงกลวิธีในการประพันธ์ ทำให้เกิดภาพในใจและเกิดความซาบซึ้งประทับใจมากกว่าภาษาธรรมดา ผู้วิจัยจึงใช้คำว่า “โวหารภาพพจน์”

ดังนั้น “โวหารภาพพจน์” จึงหมายถึง กลวิธีการใช้ภาษาในการถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดต่าง ๆ เพื่อให้เกิดจินตภาพ และสร้างความงดงามทางภาษาในงานประพันธ์

6.2 การจำแนกภาพพจน์

การใช้ภาพพจน์ เป็นศิลปะของการใช้ภาษาอย่างหนึ่ง ที่ใช้ถ้อยคำอย่างมีชั้นเชิง เพื่อถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดในงานประพันธ์ ดังที่ เปลื้อง (2535: 74) ได้กล่าวจำแนกประเภทของภาพพจน์ไว้ 5 พวก คือ

1. เกี่ยวกับความคิดเปรียบเทียบ
2. ลักษณะขัดแย้งกัน
3. สิ่งที่มีความเกี่ยวพันกัน คือถ้าเราคิดถึงสิ่งที่ทำให้เรานึกถึงอีกสิ่งหนึ่งที่เกี่ยวข้องกัน
4. เกี่ยวกับอำนาจมโนคติ หรือความคิดเห็นไป

5. พวกเบ็ดเตล็ด เช่น การเล่นคำ เล่นสัมผัส เล่นสำนวน เล่นเสียง - คำ ฯลฯ
ส่วน สิทธา (2516: 167-173) ได้แบ่งลักษณะของภาพพจน์ไว้ ดังนี้

1. การเปรียบเทียบสิ่งที่เหมือนกัน (Simile อุปมา)
2. การเปรียบเทียบโดยนัย (Metaphor อุปลักษณ์)
3. การเปรียบเทียบโดยใช้ความตรงกันข้าม (Antithesis ปรพากษ์)
4. การเปรียบเทียบโดยใช้ส่วนหนึ่งแทนทั้งหมด (Metonymy นามนัย)
5. การเล่นเสียงและจังหวะ (Alliteration เสียงสัมผัส)
6. โวหารที่ใช้ประโยคคำถาม (Interrogation)
7. การเล่นคำ (Puns on Word)
8. การสมมุติให้มีตัวตน (Personification บุคลาธิษฐาน)
9. การกล่าวเกินความจริง (Hyperbole อติพจน์)
10. การเลียนเสียงธรรมชาติ (Onomatopae)
11. การลดความหมายของคำ (Euphonisme)
12. การเล่าเรื่องสมมุติ (Allegory นิทานเปรียบเทียบ)

สมเกียรติ (2538) กล่าวโดยสรุปว่า ภาพพจน์มีหลายชนิด แต่จะนำมากล่าวในที่นี้เฉพาะที่ใช้มากในวรรณกรรมไทย ดังนี้

1. อุปมา	(Simile)
2. อุปลักษณ์	(Metaphor)
3. สัญลักษณ์	(Symbol)
4. บุคลาธิษฐาน	(Personification)
5. สมมุติภาวะ	(Apostrophe)
6. อติพจน์	(Hyperbole)
7. อวพจน์	(Meiosis)
8. อุปนิเสธ	(Litotes)
9. นามนัย	(Metonymy)
10. สัมพจน์	(Synecdoche)
11. อุปมานิทรสน์	(Allegory)
12. การอ้างถึง	(Allusion)
13. การแฝงนัย	(Irony)

14. ปฏิพจน์	(Oxymoron)
15. ปฏิทรรศน์	(Paradox)
16. แนวเทียบ	(Analogy)

อวยพร (2544: 286 - 288) ได้แบ่งภาพพจน์ออกเป็น 8 ประเภทดังนี้

1. อุปมา อุปไมย	(Simile)
2. อุปลักษณ์	(Metaphor)
3. บุคลาธิษฐาน	(Personification)
4. อนุนามนัย	(Synecdoche)
5. นามนัย	(Metonymy)
6. อธิพจน์	(Hyperbole)
7. ปฏิพจน์	(Paradox)
8. สัทพจน์	(Onomatopae)

วิภา (2538: 39 – 54) ได้แบ่งประเภทของโวหารที่พบในชีวิตประจำวัน และวรรณคดีไทย ซึ่งได้แบ่งเป็น 13 ประเภท โดยมีรายละเอียด สรุปได้ ดังนี้

1. อุปมาอุปไมย (Simile) คือการนำเอาสิ่งสองสิ่งเปรียบเทียบกัน โดยมีคำว่า เหมือน เช่น ราวกับ ดุจ ดัง อุปมา ประดุจ ประหนึ่ง มาเป็นคำเชื่อม ดังตัวอย่าง

สูงระหงทรงเพรียวเรียวรูศ	งามละม้ายคล้ายอุฐกะหลาป่า
พิศหัวตลอดเท้าขาวแต่ตา	สองแก้มกัลยา <u>ดัง</u> ลูกขอ ”

ระเด่นลิ้นไค: พระมหามนตรีทรัพย์

2. อุปลักษณ์ (Metaphor) คือ การเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่ง คำที่แสดงว่า เหมือนนั้นไม่ปรากฏอยู่ เป็นการกล่าวเปรียบเทียบโดยตรงว่า สิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่ง โดยมีคำว่า “เป็น” หรือ “คือ” หรือไม่มีก็ได้ เป็นตัวกลางสำหรับเปรียบเทียบ ดังตัวอย่าง

กลางคืนคอย <u>เป็น</u> ควันอันอดไว้	ครันกลางวันที่ <u>เป็น</u> ไฟไปทุกอย่าง
-------------------------------------	---

ร่างกายถูกผูกพันสรรพางค์
 น้ำเงินคือเงินยวง
 ไม่เทียบเปรียบ โฉมนาง

เป็นสื่อกลางแก่ใจรับใช้การ
 วารีดุริยางค์ : เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์
 ชาวพรายช่วงสี่ตำอาง
 งามเรื่องเรือเนื้อสองสี
 กายแห่งเรือ : เจ้าฟ้าธรรมธิเบศร

3. สัมพจน์ หรือ อนุนามนัย (Synecdoche) คือการนำเอาส่วนน้อยหรือส่วนย่อยที่เห็นเด่นชัดมากกล่าวโดยหมายถึงส่วนทั้งหมด ดังตัวอย่าง

กรุงเทพ ฯ คือ ประเทศไทย
 กภาพสินธุ์เมืองน้ำดำ

4. นามนัย (Metonymy) คือการนำคุณสมบัติเด่น ๆ ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งมากกล่าวแทนการเอ่ยชื่อของสิ่งนั้น และของสองสิ่งนั้นต้องมีความสัมพันธ์กัน ดังตัวอย่าง

แต่ก่อนเราไม่รู้ บัดนี้เรารู้แล้วก็ไม่ยกไป อย่าให้พระองค์ทรงพระวิตถถึงกองทัพเรา
 เลย ซึ่งเราจะเห็นภาคึกว่าหงส์นั้นมิได้

ราชาธิราช

ภายหลังที่ขับเคี่ยวกันจริงจ้งในทางสงครามการทูตอยู่พักใหญ่ แล้วใจโลก็วิตถต่อ
 ปีกหางของเล่าปี่ซึ่งกล้าแข็งขึ้นทุกวัน

สามก๊ก

สงสัยจะเป็นผลงานของมือที่สาม
 ไม่มีข่าวจากทำเนียบขาว

5. ปฏิภาวะ (Oxymoron) คือการนำคำที่มีความหมายตรงข้าม หรือค้ำกันมารวมกันเพื่อให้
 เกิดคำซึ่งมีความหมายใหม่ ดังตัวอย่าง

ดีเป็นบ้า
 รวยฉิบหาย

6. ปฏิภาคพจน์ (Paradox) คือการใช้คำหรือความที่ตรงกันข้ามมาเปรียบเทียบ ทำให้เห็นภาพชัดเจน ดังตัวอย่าง

แทบฝั่งธารที่เราเฝ้าฝันถึง	เสียงน้ำซึ่งกระซิบสาดปราศจากเสียง
จักรวาลวุ่นวายไร้สำเนียง	โลกนี้เพียงแผ่นภพสงบเย็น
	วารีดุริยางค์: เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์

7. आवัตพากย์ (Synesthesia) คือ เป็นการใช้คำแทนผลของสัมผัสที่ผิดไปจากธรรมดา เช่น รสเป็นผลของสัมผัสด้วยกลิ่น กลิ่นเป็นผลของสัมผัสจากจมูก การใช้โวหารแบบนี้จะใช้ข้อความ “รสของความสุข” โดยปกติความสุขเป็นผลของสัมผัสด้วยใจ หรือกลิ่นของความรัก คนปากหวาน คำคม กินใจ ใจคำ นิสัยเปรี้ยว ฯลฯ

8. อติพจน์ (Hyperbole) คือ การพูดเกินความจริง เพื่อเน้นความรู้สึก มิใช่เพื่อหลอกลวง ดังตัวอย่าง

คิดถึงใจจะขาดแล้วเออ
รักเธอเท่าฟ้า

9. อธิพจน์ (Overstatement) เป็นการใช้โวหารที่กล่าวโอ้อวด จริงจัง โดยมีเจตนาจะให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังรู้สึกขบขัน ดังตัวอย่าง

สูงระหงทรงเพรียวเรียวชะลูดรูด	งามละม้ายคล้ายอุฐกะหลาป่า
พิศหัวตลอดเท่าขาวแต่ตา	สองแก้มกัลยาดังลูกขอ
	ระเด่นลันได: พระมหามนตรีทรัพย์

10. ปฏิรูปพจน์ (Allusion) เป็นการใช้อรรถาพิสัยที่ดัดแปลงมาจากข้อความอันเป็นที่รู้จักกันคืออยู่แล้ว ได้แก่ วาทีของนักปราชญ์ วรรณุช กวี หรือสุภาษิต คำพังเพย หรือผลงานของผู้อื่น ดังตัวอย่าง

ฝนจะตก แดดจะออก พระจะเสด็จ หญิงจะคลอดลูก นักศึกษาจะหลับใจห้องเรียน
ปรากฏการณ์ห้าอย่างนี้ท่านห้ามไม่ได้

11. บุคลาธิษฐาน (Personification) คือการนำสิ่งที่ไม่มีชีวิตมากล่าวถึงราวกับมีชีวิต หรือ
การนำสัตว์มากล่าวถึง เหมือนเป็นบุคคลที่เข้าใจกันได้ ทั้งนี้เพื่อให้งานเขียนน่าสนใจ เร้าอารมณ์
และมีชีวิตชีวา ดังตัวอย่าง

ลมระเริงคู่หวิวพลิวระลอก
แล้วใบไม้ก็ไหวสายซิงซ่ากรอง

สัพยอกยอดไม้ไปลิ่วล่อง
ทอแสงทองทอดประทับซับน้ำค้าง
วาริคุริยางค์: เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์

12. อุทาหรณ์ (Analogy) เป็นวิธีการเปรียบเทียบเรื่องราว เหตุการณ์ หรือความคิด
สองอย่าง ที่ไม่จำเป็นต้องเปรียบเทียบกันว่าคล้ายกัน โดยการยกเหตุการณ์ที่เชื่อว่าง่ายต่อการเข้าใจ
เปรียบเทียบกับสิ่งที่ผู้เขียนหรือผู้พูดต้องการจะอธิบายเป็นการเปรียบเทียบข้อความ ดังตัวอย่าง

ความจนเป็นดาบสองคมให้เราเลือกพลิกใช้คมหนึ่งมันสอนให้เราเจียมตัว รู้จัก
ประมาณคนแต่อีกคมหนึ่งของมันสั่งสอนให้เราทะเยอทะยานหาญเหิม...

13. ปฏิพจน์ (Rhetorical Question) เป็นศิลปะของการใช้คำถาม ที่ไม่ต้องการคำตอบ
เพราะทราบอยู่แล้วว่าคำตอบคืออะไร โดยที่ผู้เขียนได้บรรยายจนชัดเจน ผู้เขียนถามเป็นเชิงย้ำให้
แน่ใจยิ่งขึ้น ดังตัวอย่าง

กินเหลืกกด้าค่างอาหารหรือ

จึงทำอาหารเหมือนมีรู้อ่อนแรงเลย

ถ้านางทราบความจริง

ไฉนเลยดวงใจอ่อนละมุนจะสามารถทนเลยได้

จะระคนปนศักดิ์จรกา

อนิจจาพี่จะทำประการใด

จากการแบ่งประเภทของภาพพจน์ดังกล่าวแล้วข้างต้น เห็นได้ว่าการใช้ภาพพจน์นั้น
จะเป็นสิ่งช่วยเสริมให้สำนวนโวหารดีขึ้น จำเป็นต้องเลือกใช้ให้เหมาะสม ไม่พริ้วหรือมากเกินไป
ควร จากการพิจารณาอย่างละเอียดถึงการใช้ภาษาเปรียบเทียบกับสิ่งต่างๆ ทั้งที่เป็นรูปธรรม และ

นามธรรมที่ปรากฏในเพลงปลุกใจ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงศึกษาเฉพาะการใช้ภาพพจน์ในเพลงปลุกใจ ตามหลักเกณฑ์ของ วิภา (2538: 39 – 54) ดังกล่าวข้างต้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาในบทเพลง

เพลงเป็นวรรณกรรมร้อยกรองอีกรูปแบบหนึ่ง ที่เกิดจากการสร้างสรรค์ของมนุษย์ การศึกษาเนื้อหาของเพลง จะทำให้เข้าใจถึงเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นใจสังคม รวมทั้งได้รับทราบแนวคิดจินตนาการของผู้ประพันธ์ เนื่องจากในบทเพลงจะมีถ้อยคำที่เป็นเนื้อหา แสดงถึงค่านิยม จุดหมาย ซึ่งคนไม่อาจแสดงออกในชีวิตประจำวันได้ ในปัจจุบันได้มีการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับวรรณกรรมเพลงมากขึ้น ปรากฏผลการศึกษาวิจัยในสถาบันอุดมศึกษา ได้แก่

วรรณดา (2543) ได้กล่าวไว้ในวิทยานิพนธ์ เรื่อง การสื่อความหมายในเพลงปลุกใจสี่เหล่าทัพ พบว่า เพลงปลุกใจของกองทัพปรากฏขึ้นครั้งแรกในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 (พ.ศ. 2452) และได้เริ่มปรากฏอย่างเด่นชัด ในช่วงสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 (พ.ศ. 2456) ต่อมาเมื่อเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตย ในปี พ.ศ. 2475 กองทัพอากาศเริ่มผลิตเพลงปลุกใจออกมามากขึ้น กระทั่งเข้าสู่ช่วงสมัยของ จอมพล ป. พิบูลสงคราม เพลงปลุกใจของกองทัพในยุคนี้ จึงมีความเจริญสูงสุด เหตุผลประการหนึ่งมาจากการเกิดสงครามโลกครั้งที่สอง และรัฐบาลต้องการจะปลุกเร้าจิตใจของทหารในกองทัพให้เกิดสำนึกแห่งการรักชาติ ต่อมาเมื่อ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนต่อมา เพลงปลุกใจของกองทัพ กลับไม่ได้รับความนิยมเท่าที่ควร จวบจนกระทั่งเกิดเหตุการณ์เรียกร้องประชาธิปไตย 14 ตุลาคม 2516–2519 เพลงปลุกใจของกองทัพจึงได้กลับมามีบทบาทอีกครั้งหนึ่ง

ประจักษ์ (2540) กล่าวถึงเพลงปลุกใจไว้ในวิทยานิพนธ์เรื่อง เพลงปลุกใจของพลตรีหลวงวิจิตรวาทการ ว่าบทเพลงที่ประพันธ์โดยพลตรีหลวงวิจิตรวาทการ มีทั้งหมด 204 เพลง แยกเป็นบทเพลงปลุกใจที่ใช้ประกอบละคร 120 เพลง บทเพลงขับร้องทั่วไป 84 เพลง จากการพิจารณาจากเนื้อร้องของบทเพลงสามารถแบ่งออกได้ 4 ประเภท คือ เพลงวีรกรรม เพลงแห่งความรักชาติ เพลงแห่งความสามัคคี และเพลงความรักระหว่างชาย – หญิง ซึ่งแฝงไว้ด้วยคติความรักชาติ ซึ่งเพลงต่างๆ เหล่านี้ พลตรีหลวงวิจิตรวาทการ ประพันธ์ขึ้นเพื่อสนองนโยบายนิยมไทยต่อต้าน

จินของ จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นการใช้บทเพลงเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดนโยบายของรัฐสู่ประชาชน

สิรินธร (2527) ได้กล่าวไว้ในวิทยานิพนธ์เรื่องเพลงปลุกใจไทย: การวิเคราะห์ทางการเมืองสรุปถึงเพลงปลุกใจไทย (พ.ศ. 2475–2525) มีจำนวน 448 เพลง เนื้อหาของเพลงปลุกใจมีจุดประสงค์แตกต่างกันไปตามสถานการณ์ต่าง ๆ แต่ละเพลงจะชักชวนให้ประชาชน รักชาติ เสียสละเพื่อชาติ ให้มีความสามัคคี หลีกเลี่ยงการเปลี่ยนแปลงการปกครองใน พ.ศ. 2481–2487 และพ.ศ. 2490–2500 เป็นช่วงเวลาที่เกิดเพลงปลุกใจมากที่สุด ซึ่งมีจอมพล ป.พิบูลสงครามเป็นนายกรัฐมนตรี ได้แบ่งเพลงปลุกใจออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. เพลงปลุกใจระดับชาติ
2. เพลงปลุกใจระดับกองทัพ
3. เพลงปลุกใจระดับกองกำลัง

ประณต (2538) ได้กล่าวไว้ในวิทยานิพนธ์ เรื่อง ชีวิตและผลงานของนารถ ถาวรบุตร สรุปถึงประวัติเพลงไทยสากลและเพลงมาร์ชในประเทศไทย เกิดขึ้นจากการติดต่อกับประเทศในกลุ่มยุโรปและอเมริกา ตั้งแต่สมัยของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทนตรีตะวันตกเข้ามาผูกพันกับวัฒนธรรมของไทย เริ่มชัดเจนเมื่อมีการใช้เพลงค่านับพระมหากษัตริย์ที่เรียกว่า “เพลงสรรเสริญพระบารมี” โดยนำเพลง God Save The Queen ของประเทศอังกฤษมาใช้บรรเลงรับเสด็จพระยาศรีสุนทรโวหาร ได้ประพันธ์บทร้องจากทำนองเพลงฝรั่งนี้ และตั้งชื่อเพลงว่า “จอมราชจงเจริญ” ใช้มาจนถึง พ.ศ. 2431 จึงเปลี่ยนเป็น “เพลงสรรเสริญพระบารมี” เพลงมาร์ชแบบตะวันตกเกิดขึ้นครั้งแรกในสมัยรัชกาลที่ 5 โดยการจ้างครูแตรวงทหารชื่อ Fusco เข้ามาสอนแตรวงทหารมารินของไทย ใช้สำหรับให้ทหารเดินแถว เพลงไทยสากลเกิดขึ้นเด่นชัดจากละครร้อง ที่ได้แบบอย่างมาจากต่างประเทศ พรานบุรณ์ได้นำวงดนตรีแจ๊ส (Jazz) เข้ามาบรรเลงประกอบในการแสดงละครเรื่องโรสิตา เป็นแนวดนตรีแบบตะวันตกผสมแบบไทย

สุขุมล (2536. อ้างถึงใน เอกฉัตร, 2545: 76) ได้วิเคราะห์การใช้คำร้องของเพลงไทยสากลแนวใหม่ ในช่วงปี พ.ศ. 2524 – 2534 สรุปได้ดังนี้

1. ด้านการใช้ถ้อยคำ ผู้แต่งเพลงไทยสากลแนวใหม่นิยมใช้ภาษาต่างๆ ที่ใช้พูดคุยกันในชีวิตประจำวันเป็นภาษาธรรมดาไม่มีคำศัพท์ต้องแปล และเป็นภาษาที่มีความแปลกใหม่ สะดุดหู น่าสนใจ มักเป็นภาษาปาก คำสแลง และภาคต่างประเทศที่รับเข้ามาใช้ร่วมกันกับภาษาไทยในการ

พูด เช่น แจ๊ส สเปซโฟอร์ม วอรั้ อีกทั้งยังมีการซ้ำคำและซ้ำความ เพื่อเป็นการย้ำหรือเน้นให้ ความหมายหนักแน่นขึ้นและติดหูผู้ฟัง ใจก้านการแปลงคำ ผู้แต่งเพลงไทยสากลนิยมการแปลงคำ ด้วยการประสมคำให้ได้ศัพท์ใหม่ขึ้นมา เช่น ซากใจ ล้างใจ หน่วงกล้าอาย เป็นต้น

2. ด้านการใช้โวหาร ผู้แต่งเพลงไทยสากลแนวใหม่ นิยมใช้โวหาร 5 ชนิด คือ อุปมา อุปลักษณ์ บุคลาธิษฐาน อติพจน์ และปฏิพจน์ ในส่วนเนื้อหาที่เกี่ยวกับความรักมีการใช้โวหาร อุปมาและอุปลักษณ์มากที่สุด และมีลักษณะเด่นในการเปรียบเทียบ มีทั้งการเปรียบเทียบตาม แบบเดิมและการเปรียบเทียบตามแบบที่คิดขึ้นมาเอง

พูนพิศ (2530) ได้กล่าวไว้หนังสือดนตรีวิจักษ์ ใจความสรุปถึง เพลงไทย เมื่อได้รับ อิทธิพลจากฝรั่ง พัฒนาการของเพลงไทยเริ่มจากการร้องในบ้านเพื่อกล่อมลูก มาเป็นเพลงร้อง พื้นบ้านที่ไม่มีดนตรีนอกจากเครื่องประกอบจังหวะ ต่อมาเป็นเพลงร้องคลอดนตรี เช่น ร้อง ประกอบการแสดงละครมีดนตรีรับ เรียกว่า “เพลงไทยแท้” เมื่อมีดนตรีฝรั่งเข้ามาประเทศไทย ในสมัยรัชกาลที่ 4 เป็นต้นมา ดนตรีของไทยก็ได้พัฒนารูปแบบใหม่ขึ้นทั้งเครื่องดนตรี ลักษณะ ของบทเพลง ได้นำหลักวิธีการประพันธ์เพลงอย่างฝรั่งเข้ามาประยุกต์ หรือการลอกเลียนแบบ โดยตรง พัฒนาการของเพลงไทยเริ่มจาก เพลงพื้นบ้าน เพลงไทยแท้ เพลงรำวง เพลงชีวิต เพลง เพื่อชีวิต เพลงไทยสากล เพลงลูกทุ่ง เพลงสากล

พงษ์ชัย (2529) ได้ศึกษาเรื่องวรรณกรรมจากบทเพลงสุนทราภรณ์ ผลการศึกษาปรากฏว่า บทเพลงสุนทราภรณ์กล่าวถึงเรื่องราวต่างๆ อย่างกว้างขวาง ซึ่งเป็นเรื่องจูงใจให้ผู้ฟังเกิดความสนใจ และเนื้อหาที่แฝงไปด้วยข้อคิดอันเป็นประโยชน์แก่ผู้ฟัง มีส่วนในการสร้างสรรค์สังคมไทยได้

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับงานวรรณกรรมเพลงปลุกใจ พบว่า เพลงปลุกใจ ถึงแม้ว่าจะไม่ใช่เพลงที่มีคนนิยมฟังตลอดหรือเป็นเพลงตลาดแต่เพลงปลุกใจจะ เกิดขึ้นในสถานการณ์ ที่ชาติบ้านเมืองต้องการให้มีการรวมพลัง ผนึกเพื่อปลุกจิตสำนึกให้เกิด ความรู้สึกอีกheim สร้างกระแสความรู้สึกรับผิดชอบ ปลุกปลอบใจให้กำลังใจ ร่วมกันในการแก้ไข ปัญหาเหตุการณ์บางอย่างที่เป็นอุดมการณ์ของชาติ เช่น เพลงตื่นเถิดชาวไทย เพลงรักกันไว้เถิด เพลงเราสู้ เพลงบางระจัน ฯลฯ เพลงปลุกใจจึงมีคุณค่าด้านเนื้อหา ที่สะท้อนภาพสังคมได้ตรงตาม ยุคสมัย และยังมีคุณค่าด้านรูปแบบการประพันธ์คำร้อง และกลวิธีการใช้ภาษาที่เหมาะสม นอกจากนี้ เพลงปลุกใจที่ผู้วิจัยสนใจศึกษาค้นคว้า ได้แก่ เพลงปลุกใจจากกรมประชาสัมพันธ์

จำนวน 67 เพลง โดยจะศึกษาวิเคราะห์เพลงปลุกใจ ในด้านลักษณะเนื้อหาของเพลง รูปแบบการ
ประพันธ์คำร้อง การใช้คำ และการใช้โวหารภาพพจน์ในเพลงปลุกใจ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การศึกษาเชิงวิเคราะห์การใช้ภาษาในเพลงปลุกใจ ครั้งนี้ เป็นการศึกษาแบบพรรณนาวิเคราะห์ ข้อมูลที่ใช้เป็นข้อมูลทุติยภูมิ คือ หนังสือเพลง และ แถบบันทึกเสียง โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล

1. รวบรวมเนื้อเพลงเพลงปลุกใจจากกรมประชาสัมพันธ์ จำนวน 67 เพลง จากเอกสาร และ แถบบันทึกเสียง
2. ค้นคว้าข้อมูลจากงานวิจัยและเอกสารเกี่ยวกับ เนื้อหา รูปแบบคำประพันธ์การใช้คำ และการใช้ภาพพจน์ในเพลงปลุกใจ ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการอธิบายได้

ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล

1. ศึกษาเนื้อหาและจัดประเภทของเนื้อเพลง ตามเกณฑ์ของกิ่งแก้ว (2520 อ้างถึงใน ประจักษ์, 2540: 67) ในเพลงปลุกใจ จากกรมประชาสัมพันธ์ จำนวน 67 เพลง จำแนก เนื้อหาของเพลงปลุกใจ เป็น 7 ประเภท ได้แก่
  1. เพลงประจำหน่วย มีเนื้อหาสาระเกี่ยวข้องกับหน่วยงาน หรือสถาบัน
  2. เพลงสรรเสริญพระมหากษัตริย์ มีเนื้อหาสาระที่แสดงออกถึงความเคารพเทิดทูนพระมหากษัตริย์และทรงเป็นสถาบันที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ และเป็นศูนย์กลางของประชาชน
  3. เพลงวีรกรรม มีเนื้อหาสาระที่ต้องการปลุกใจให้กล้าหาญ ใ้ภูมิใจในวีรกรรมของบรรพบุรุษ
  4. เพลงแห่งความหวังใจ มีเนื้อหาสาระที่แสดงออกถึงความยากลำบากยอมเสียสละความสุขของตนเองเพื่อประเทศชาติ สงสารและเห็นใจผู้กล้า
  5. เพลงแห่งความรักชาติ มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการปกป้องประเทศชาติ ความรักและหวงแหนประเทศชาติ

6. เพลงแห่งความสามัคคี มีเนื้อหาสาระเพื่อรวมกำลังของชนในชาติให้เกิดความสามัคคี ไม่ให้เกิดความแตกแยกในหมู่คณะ

7. เพลงปรัมปรา มีเนื้อหาสาระเป็นการโจมตีบุคคลที่ผู้ประพันธ์เห็นว่าไม่มีความรักชาติ และเป็นพวกทำลายชาติ

2. ศึกษา รูปแบบ และ จัดประเภทของรูปแบบการประพันธ์คำร้อง ในเพลงปลุกใจ จากกรมประชาสัมพันธ์ จำนวน 67 เพลง โดยศึกษาการจำแนกตามเกณฑ์ ของ วรุณ (2536: 230) จำแนกได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. รูปแบบการประพันธ์คำร้องตรงตามฉันทลักษณ์ ได้แก่
  1. กลอนสุภาพ
  2. กาพย์ยานี 11
  3. กลอนหก
  4. โคลงสี่สุภาพ
  5. กาพย์สุรางคนางค์ 28
2. รูปแบบการประพันธ์คำร้องไม่ตรงตามฉันทลักษณ์ ได้แก่
  1. คล้ายกลอนสุภาพ
  2. คล้ายกลอนหก
  3. คล้ายกาพย์ยานี
  4. คล้ายกาพย์ฉบัง
  5. คล้ายร่าย

3. ศึกษาลักษณะการใช้คำและโวหารภาพพจน์ในเพลงปลุกใจ จากกรมประชาสัมพันธ์ จำนวน 67 เพลง โดยใช้เกณฑ์ ดังนี้

ลักษณะการใช้คำ ผู้วิจัยสนใจศึกษาลักษณะการใช้คำที่ปรากฏเด่นชัดในบทเพลงปลุกใจ 6 ลักษณะ ตามเกณฑ์การใช้คำของ อวยพรและคณะ (2545: 303 -306) ดังรายละเอียดต่อไปนี้ดังนี้

1. คำที่ก่อให้เกิดอารมณ์ หมายถึง คำที่กวีเลือกสรรคำที่ใช้ในบทกวี โดยพิจารณาในแง่ที่ว่า มีความหมายลึกซึ้งเพียงใด ให้อารมณ์ชนิดใด เช่น อารมณ์โกรธ เกลียด เสรีฯ เหวง รัก สนุกสนาน ยกย่อง เยาะเย้ย พิทยา (2537, อ้างถึงใน เคนศิริ, 2542: 103) ได้แบ่งกลุ่มอารมณ์เหล่านี้ไว้ 9 ด้าน ดังนี้

- 1.1 คำที่ก่อให้เกิดอารมณ์ โศกเศร้า เสียใจ
- 1.2 คำที่ก่อให้เกิดอารมณ์ โกรธแค้น ขุ่นเคือง
- 1.3 คำที่ก่อให้เกิดอารมณ์ ประชดประชัน เสียคดี เยาะเย้ย
- 1.4 คำที่ก่อให้เกิดอารมณ์ สุข สดชื่น
- 1.5 คำที่ก่อให้เกิดอารมณ์ ขบขัน สนุกสนาน
- 1.6 คำที่ก่อให้เกิดอารมณ์และความรู้สึกที่จริงใจ
- 1.7 คำที่ก่อให้เกิดอารมณ์ เสียขาย อาลัยอาวรณ์
- 1.8 คำที่ก่อให้เกิดอารมณ์ ชื่นชม ยกย่อง สรรเสริญ
- 1.9 คำที่ก่อให้เกิดอารมณ์ สงสาร เห็นใจ ให้อภัย

2. คำสัมผัส หมายถึง การแต่งคำประพันธ์ที่มีคำคล้องจอง สมเกียรติ (แถบ บันทึกลีลา : ความงามกับภาษา) กล่าวโดยสรุปว่า การเล่นคำที่มีเสียงสัมผัส ล้วนแล้วแต่ทำให้เกิด ศิลปะหรือความงามในการใช้ภาษาทั้งสิ้น ลักษณะของเสียงสระ เสียงสั้น มีลักษณะแข็ง มักใช้ แสดงความแข็งแรง คุ้ย คุ้ย เสียงยาว มักใช้แสดงถึงความอ่อนโยนนุ่มนวล ส่วนเสียงพยัญชนะ และวรรณยุกต์จะทำให้ความหมายและทำนองแปรเปลี่ยนไป

2.1 เสียงสระ เสียงสัมผัสสระ การใช้สระเสียงเดียวกัน ทำให้เกิดสัมผัสคล้องจอง ซึ่งหากมีตัวสะกดหรือเสียงสะกด ก็จะต้องอยู่ในมาตราเดียวกัน ทำให้เกิดความไพเราะชวนฟัง เช่น

ขาว	-	สาว
ปาง	-	นาง
บ้าน	-	ก้าน

2.2 เสียงพยัญชนะ เสียงสัมผัสพยัญชนะ ได้แก่ ใช้พยัญชนะต้นด้วยหน่วยเสียง เดียวกัน ในคำที่ต่างกัน เกิดความไพเราะในการเปล่งเสียงของคำ เรียกว่า การสัมผัสอักษรหรือ สัมผัสพยัญชนะ เช่น

เหน็ด	-	เหนื่อย
ตริก	-	ตรง
กลาด	-	เกลื่อน

2.3 เสียงวรรณยุกต์ เสียงสัมผัสวรรณยุกต์ ได้แก่การใช้เสียงวรรณยุกต์เดียวกัน เพื่อให้ได้เสียงสัมผัสที่น่าฟัง เช่น

เห็นห่มห่มทรวงเศร้า	รุ่มรุ่มเร้าคือไฟฟอน
เจ็บไกลใจอาวรณ์	ร้อนรุ่มรุ่มกุ่มกลางทรวง
	กาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวานฯ: รัชกาลที่ 2

3. คำซ้ำ คือ คำที่มีเสียงคู่ หมายถึง คำ 2 คำ ที่มีความหมายอย่างเดียวกัน และมีเสียงพยัญชนะตัวเดียวกันมาวางต่อกัน เช่น เสื่อเสาด เน้นนาน เป็นต้น เพื่อต้องการให้เห็นว่าการกระทำนั้นต่อเนื่องกัน หรือชี้ให้เห็นว่ามีความสำคัญ

4. คำซ้อน คือ คำที่เอาคำอื่น ที่มีความหมายเหมือนกันหรือใกล้เคียงกันมารวมกัน เพื่อสัมผัสคล้องจอง เช่น คำขายรายล่อง บ้านช่องห้องหอ เป็นต้น

5. คำหลาก คือ การใช้คำหนึ่งแทนคำอีกคำหนึ่ง ที่มีความหมายอย่างเดียวกัน เพื่อจะได้ไม่ต้องกล่าวคำเดิมให้ซ้ำซาก หรือเพื่อความสละสลวยในการเรียบเรียงถ้อยคำ

6. คำศัพท์ที่มีความหมายลึกซึ้ง หมายถึง คำที่มีการใช้ความหมายของคำ 2 ประเภท คือ การใช้ศัพท์ตามความหมายโดยตรงในพจนานุกรม และ การใช้ความหมายพิเศษในศัพท์นั้น นอกเหนือจากความหมายโดยตรงในพจนานุกรม ในการศึกษาคำที่มีความหมายลึกซึ้งในเพลงปลุกใจ ผู้วิจัยจะศึกษาตามเกณฑ์การใช้คำของ สิริวรรณ (2543:47) ได้แก่ คำที่มีความหมายโดยตรง และความหมายโดยนัย ดังนี้

1. คำที่มีความหมายโดยตรง คือ คำที่มีความหมายตามคำศัพท์ เช่น กิน หมายถึง เคี้ยว กลืน ทำให้ร่วงจากลำคองลงไปสู่กระเพาะ
2. ความหมายโดยนัย หรือความหมายแฝง หมายถึง คำที่มีความหมาย ซึ่งสามารถนำความคิดให้เกี่ยวข้องกับสิ่งอื่น เช่น กิน หมายถึง โกง หารายได้ในทางไม่สุจริต เป็นต้น

ลักษณะการใช้โวหารภาพพจน์ ผู้วิจัยเลือกศึกษาการใช้ภาพพจน์ในเพลงปลุกใจตามเกณฑ์ของ วิภา (2538: 39–54) จำนวน 13 ข้อ ดังนี้

1. อุปมาอุปไมย (Simile) คือการนำเอาสิ่งสองสิ่งเปรียบเทียบกัน โดยมีคำว่าเหมือน เช่น ราวกับ ดุจ ดั่ง อุปมา ประดุจ ประหนึ่ง มาเป็นคำเชื่อม
2. อุปลักษณ์ (Metaphor) คือ การเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่ง คำที่แสดงว่าเหมือนนั้นไม่ปรากฏอยู่ เป็นการกล่าวเปรียบเทียบโดยตรงว่า สิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่ง โดยมีคำว่า “เป็น” หรือ “คือ” เป็นตัวกลางสำหรับเปรียบเทียบ
3. สัมพจน์หรืออนุนามน์ (Synecdoche) คือ การนำเอาส่วนน้อยหรือส่วนย่อยที่เห็นเด่นชัดมากกล่าวโดยหมายถึงส่วนทั้งหมด
4. นามน์ (Metonymy) คือการนำคุณสมบัติเด่น ๆ ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งมากกล่าวแทนการเอ่ยชื่อของสิ่งนั้น และของสองสิ่งนั้นต้องมีความสัมพันธ์กัน
5. ปฏิภาวะ (Oxymoron) คือการนำคำที่มีความหมายตรงข้าม หรือค้านกันมารวมกันเพื่อให้เกิดคำซึ่งมีความหมายใหม่
6. ปฏิภาคพจน์ (Paradox) คือการใช้คำหรือความที่ตรงกันข้ามมาเปรียบเทียบ ทำให้เห็นภาพชัดเจน
7. อาวัตพากษ์ (Synesthesia) คือ เป็นการใช้คำแทนผลของสัมผัสที่ผิดไปจากธรรมดา เช่น รสเป็นผลของสัมผัสด้วยลิ้น กลิ่นเป็นผลของสัมผัสจากจมูก การใช้โวหารแบบนี้จะใช้ข้อความ“รสของความสุข”โดยปกติความสุขเป็นผลของสัมผัสด้วยใจ หรือกลิ่นของความรัก คนปากหวาน คำคม กินใจ ใจดำ นิสัยเปรี้ยว ฯลฯ
8. อติพจน์ (Hyperbole) คือการพูดเกินความจริง เพื่อเน้นความรู้สึก มิใช่เพื่อหลอกลวง
9. อธิพจน์ (Overstatement) เป็นการใช้โวหารที่กล่าวโอ้อวด จริงจัง โดยมีเจตนาจะให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังรู้สึกขบขัน
10. ปฏิรูปพจน์ (Allusion) เป็นการใช้ข้อความที่ดัดแปลงมาจากข้อความอันเป็นที่รู้จักกันคืออยู่แล้ว ได้แก่ วาทะของนักปราชญ์ ราชบุรุษ กวี หรือสุภาษิต คำพังเพย หรือผลงานของผู้อื่น
11. บุคลาธิษฐาน (Personification) คือการนำสิ่งที่ไม่มีชีวิตมากกล่าวถึงราวกับมีชีวิต หรือการนำสัตว์มากกล่าวถึงเหมือนเป็นบุคคลที่เข้าใจกันได้ ทั้งนี้เพื่อให้งานเขียนน่าสนใจ เร้าอารมณ์ และมีชีวิตชีวา

12. อุทาหรณ์ (Analogy) เป็นวิธีการเปรียบเทียบเรื่องราว เหตุการณ์ หรือความคิด สองอย่างที่ไม่จำเป็นต้องเปรียบเทียบว่าคล้ายกัน โดยการยกเหตุการณ์ที่เชื่อว่าจะต่อการเข้าใจ เปรียบเทียบกับสิ่งที่ผู้เขียนหรือผู้พูดต้องการจะอธิบายเป็นการเปรียบเทียบข้อความ

13. ปฏิพจน์ (Rhetorical Question) เป็นศิลปะของการใช้คำถาม ที่ไม่ต้องการ คำตอบ เพราะทราบอยู่แล้วว่าคำตอบคืออะไร โดยที่ผู้เขียนได้บรรยายจนชัดเจน ผู้เขียนถามเป็น เจริญให้แน่ใจยิ่งขึ้น

ขั้นสรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. ดำเนินการสรุป
2. อธิบายผลการศึกษาค้นคว้าทั้งหมด

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

การศึกษาเชิงวิเคราะห์การใช้คำในเพลงปลุกใจ ใช้เครื่องมือในการศึกษา ดังนี้

1. การศึกษาลักษณะเนื้อหา และประเภทของเนื้อเพลง ศึกษาตามเกณฑ์ของ กิ่งแก้ว (2520. อ้างถึงใน ประจักษ์, 2540: 67)
2. การศึกษารูปแบบและประเภทของรูปแบบการประพันธ์คำร้องในเพลงปลุกใจ ศึกษาตามเกณฑ์ของ วรณ (2536: 230)
3. การศึกษาลักษณะการใช้คำ ศึกษาตามเกณฑ์การใช้คำของ อวยพรและคณะ (2544: 303 -306)
4. การศึกษาการใช้โวหารภาพพจน์ในเพลงปลุกใจ ศึกษาตามเกณฑ์ของ วิภา (2538: 39 – 54)

ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษาลักษณะเนื้อหาและประเภทของเนื้อเพลง ตามประเด็นเนื้อหาของเพลง ปลุกใจ จำนวน 67 เพลง โดยวิธีสุ่มตัวอย่าง 15 % จากจำนวนเพลงปลุกใจ จากกรมประชาสัมพันธ์ ทั้งหมด 448 เพลง

2. ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบ และประเภทของรูปแบบการประพันธ์คำร้อง ในเพลงปลุกใจ จำนวน 67 เพลง โดยวิธีสุ่มตัวอย่าง 15 % จากจำนวนเพลงปลุกใจ จากกรมประชาสัมพันธ์ ทั้งหมด 448 เพลง
3. ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะการใช้คำและโวหารภาพพจน์ในเพลงปลุกใจ จำนวน 67 เพลง โดยวิธีสุ่มตัวอย่าง 15 % จากจำนวนเพลงปลุกใจ จากกรมประชาสัมพันธ์ ทั้งหมด 448 เพลง

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาเชิงวิเคราะห์การใช้ภาษาในเพลงปลุกใจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะเนื้อหา รูปแบบของการประพันธ์คำร้อง ลักษณะการใช้คำและโวหารภาพพจน์ในเพลงปลุกใจโดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบของการพรรณนาวิเคราะห์ ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งผลการวิจัยออกเป็น 3 ส่วน คือ ผลการวิเคราะห์ลักษณะเนื้อหา ผลการวิเคราะห์รูปแบบของการประพันธ์คำร้อง ผลการวิเคราะห์ลักษณะการใช้ภาษาในเพลงปลุกใจ

ผลการวิเคราะห์ลักษณะเนื้อหา

เนื้อหาของบทเพลง หมายถึง สารที่ผู้ประพันธ์บทเพลงสร้างสรรค์ขึ้นมา ด้วยภาษาที่สละสลวย สอดคล้องกับจินตนาการ หรือ ประสบการณ์ที่ต้องการถ่ายทอดให้ผู้ฟังรับทราบ เนื้อหาของเพลงอาจเกี่ยวข้องกับความรักชาติ การรักษาเกียรติยศของประเทศชาติ การเสียสละชีวิตเพื่อชาติ การสามัคคีกันเพื่อปกป้องประเทศชาติ การร่วมมือร่วมใจกันสร้างชาติ การให้กำลังใจ การยกย่องบุคคล จากการศึกษาลักษณะเนื้อหาของเพลงปลุกใจ พบว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพการณ์ของสังคม

สิรินธร (2528) กล่าวถึงเนื้อหาของเพลง ที่สะท้อนถึงเหตุการณ์บ้านเมือง โดยสรุปว่า แนวทางของเพลงปลุกใจในแต่ละยุคสมัย ย่อมแตกต่างกันออกไป อาทิเช่น เพลงในยุคแรก ๆ มักจะรวบรวมเอามาจากเพลงปลุกใจเดิมที่ใช้จดจำร้องกันต่อ ๆ กันมา โดยไม่ปรากฏนามผู้แต่ง หรือผู้ประพันธ์เพลงนั้น หรือ อาจรวบรวมดัดแปลงเอามาจากเพลงพื้นเมืองประเภทกลอนต่าง ๆ โดยยังไม่ได้ใช้เพลงปลุกใจเพื่อผลประโยชน์ทางการเมืองการปกครอง ส่วนใหญ่มักจะร้องเพื่อให้คลายเหนื่อย ระบายใจให้เข้มแข็ง และทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างพร้อมเพรียงกันมากกว่าอย่างอื่น

ต่อมา หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ในปี พ.ศ. 2475 เริ่มมีการใช้เพลงปลุกใจ เพื่อประโยชน์ทางการเมืองการปกครอง เช่น ใช้เพลงในการเร้าความรู้สึกสำนึกในชาติ หรือ ความต้องการให้เกิดความเป็น “ชาตินิยม” โดยอ้างถึงสิ่งต่าง ๆ ที่จะเป็นจุดรวมของคนในชาติ

อย่างมากมาย เช่น เชื้อชาติ ดินแดน บรรพบุรุษ อุบัติภัยใจคอของคนในชาติเดียวกัน ฯลฯ เพื่อให้เราให้คนไทยมีความสามัคคีกัน เป็นการตอบสนองต่อสถานการณ์ภายนอกประเทศ ที่คุกคามอยู่ในขณะนั้น นอกจากนั้นยังช่วยในการปกครองบังคับบัญชาให้ได้ผล และทำให้ประชาชนยอมรับในอำนาจของรัฐนั่นเอง

ถึงแม้ว่า บางยุคสมัยสถานการณ์บ้านเมืองจะเปลี่ยนแปลงไป แต่เนื้อหาของเพลงปลุกใจ โดยส่วนใหญ่จะวนเวียนอยู่ในแนวทางเดิม เนื่องจากเป็นลักษณะของเพลงปลุกใจตามวัตถุประสงค์ต่าง ๆ เช่น ยกย่องสถาบัน ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ แสดงให้เห็นถึงความยิ่งใหญ่ของชาติ ต้องการให้สามัคคีกัน พร้อมใจกันพัฒนาประเทศ สัมผัสสมานกลมเกลียวกัน ร่วมใจกันกำจัดศัตรูของชาติ หวงแหนแผ่นดินไทย ยกย่องบรรพบุรุษที่พลีชีพเพื่อชาติ รวมไปถึงการปลุกฝัง ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม วิธีชีวิตแห่งความเป็นไทย ส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย ฯลฯ

ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ลักษณะเนื้อหาของเพลงปลุกใจ โดยกำหนดเกณฑ์การวิเคราะห์ลักษณะเนื้อหาของเพลงปลุกใจ จากแนวทางของ กิ่งแก้ว (2520) จำแนกเนื้อหาของเพลงปลุกใจ ออกเป็น 7 ประเภท ดังนี้

1. เพลงประจำหน่วย

เพลงปลุกใจประเภทนี้ มีเนื้อหาสาระเกี่ยวข้องกับการกล่าวยกย่องหน่วยงาน หรือสถาบัน ซึ่งได้แก่เหล่าทัพต่าง ๆ และสถาบันทางการศึกษา โดยเฉพาะกองทัพทุกเหล่า ล้วนปลุกฝังอุดมการณ์ ที่ให้ความสำคัญกับการรบ การต่อสู้เพื่อป้องกันสถาบัน ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ด้วยความรู้สึกรัก เทิดทูน เคารพบูชา รู้คุณ พร้อมทั้งจะพลีชีพของตน เพื่อพิทักษ์ราชบัลลังก์และความคงอยู่ของสถาบันพระมหากษัตริย์ ไม่ยินยอมให้ผู้หนึ่งผู้ใดมาล่วงละเมิดหรือกระทำการใด ๆ อันจะนำมาซึ่งความระคายเคืองต่อเบื้องพระยุคลบาท นฤมล (2531) กล่าวถึงบทบาทของกองทัพในด้านการบริหารประเทศ และ การปลุกฝังอุดมการณ์ทางการเมืองแก่ประชาชนโดยสรุปว่า หลังการรัฐประหารภายใต้การนำของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ และได้เข้ามาบริหารประเทศอย่างเต็มตัว โดยกล่าวอ้างถึงเหตุผลในการปฏิวัติว่า เพราะต้องการที่จะขจัดภัยคอมมิวนิสต์ ที่รัฐบาลคณะปฏิวัติเห็นว่าเป็นภัยร้ายแรงที่สุดที่ประเทศกำลังพัฒนากำลังประสบและอาจมีผลต่อราชบัลลังก์ จึงได้มีการปลุกฝังแนวคิดเรื่องความมั่นคงของชาติที่ต้องมีเอกราชอธิปไตย ภายใต้สถาบันพระมหากษัตริย์

ไทย ดังนั้น กองทัพ ในฐานะที่เป็นผู้นำในการพัฒนาประเทศ และ ปกป้องอธิปไตยของชาติ จึงมีบทบาทอย่างโดดเด่น เพลงปลุกใจ เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการปลุกฝังอุดมการณ์ในส่วนนี้ เนื้อหาของเพลงปลุกใจประเภทนี้ จึงมีแนวคิดยกย่องเชิดชูกองทัพ ในฐานะเป็นผู้มีบทบาทสูงสุดในการรักษาอธิปไตยของชาติ ยกย่องการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเข้มแข็ง กล้าหาญ ซื่อสัตย์สุจริต มีความจงรักภักดี ขอมสละชีพเพื่อชาติได้ ดังเนื้อหาของเพลงต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

“เกิดเป็นชายเชื้อชาติชาญ ทหารบกไทยเก่งกาจใจฉกรรจ์ อนาคตฟาดฟันรบรันปัจจา หากศัตรูจะยกมา เข้าอาสาฟันฝ่ารักษากัน เราเกิดเป็นไทยสมไทยอาจิน ปราบริปูอยู่บนพื้นดิน จะประหารให้สิ้นพื้นดินไทย

ทัพบกปกป้อง คุ่มครองชาติไทย จะไม่ยอมหม่อมมิตรใด เลือดและเนื้อพลีให้ยอมถวาย ต่างจะยอมอุทิศใจกาย ชีวาคมลาย ขอมตายเพื่อชาติ เรารบจนใจขาดเพื่อชาติของไทย...”

(เพลงมาร์ชกองทัพบก)

จากเนื้อหาของเพลงมาร์ชกองทัพบก แสดงถึงความชื่นชมในกองทัพของตน บ่งบอกถึงเหล่าที่สังกัดอยู่ ได้แก่ ทหารบก ด้วยความยกย่องเทิดทูน ความจงรักภักดี สละชีพเพื่อปกป้องสถาบัน ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีความภูมิใจในหน้าที่ต่อการรักษาอธิปไตยของชาติ ดังตัวอย่าง “ชายเชื้อชาติชาญทหารบกไทยเก่งกาจใจฉกรรจ์” สามารถต่อสู้ศัตรูอย่างองอาจ กล้าหาญ ดังตัวอย่าง “อนาคตฟาดฟันรบรันปัจจา หากศัตรูจะยกมา เข้าอาสาฟันฝ่ารักษากัน” เนื้อเพลงบอกถึงหน้าที่ที่ทหารบกต้องกระทำ ดังตัวอย่าง “ทัพบกปกป้อง คุ่มครองแดนไทย จะไม่ยอมหม่อมมิตรใด” และต้องกระทำด้วยความซื่อสัตย์ จงรักภักดี สามารถพลีชีพเพื่อชาติได้ ดังตัวอย่าง “เลือดและเนื้อพลีให้ยอมถวาย ต่างจะยอมอุทิศใจกาย ชีวาคมลาย ขอมตายเพื่อชาติ เรารบจนใจขาดเพื่อชาติของไทย”

ตัวอย่างที่ 2

“... เกิดเป็นชายเชื้อชาติชาญ ทหารบกไทย เก่งกาจชาติฉกรรจ์ ทัพบกปกป้องเป็นรั้ว คุ่มครองแดนไทย เลือดเนื้อกายใจขอให้เป็นพลี มอบชีวิตเราเป็นผีเฝ้าปฐพี หากใครย่ำเหยียบ แคว้นแผ่นดินไทย

ราชนาวิชาดีไทย เรือแล่นไปในสายน้ำ ฝั่งทะเลของเรา หากใครเขารุกล้ำ ทหารเรือทุกลำ พร้อมสู้ตาย

ไตรรงค์ธง รูปอาร์มณ ปีกทองวาววาม บอกรนามสีเทาไทย เหมือนภาพฟ้าไทย ใครรุกใคร รานอธิปไตย ท้าอากาศของไทยพลีชีพบูชา

เกิดมาแล้วต้องตาย ความสงบภายใน ตำรวจไทยพิทักษ์ไทยประชาปราบปรามพวก ทูจริตมิจฉา อีกอันธพาลนานาให้สิ้นไป ...”

(เพลงมาร์ชสามัคคีสี่เหล่า)

จากเนื้อหาของเพลงมาร์ชสามัคคีสี่เหล่า แสดงถึงความชื่นชมในกองทัพของตน บ่งบอกถึงเหล่าที่สังกัดอยู่ ได้แก่ ทหารบก ทหารเรือ ทหารอากาศ และ ตำรวจ ด้วยความยกย่องเทิดทูน มีความจงรักภักดี สละชีพเพื่อปกป้องสถาบัน ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีความภูมิใจในหน้าที่ต่อการรักษาอธิปไตยของชาติ ปฏิบัติหน้าที่ของแต่ละเหล่าด้วยความกล้าหาญ เข้มแข็ง ซื่อสัตย์สุจริต ขอมพลีชีพเพื่อป้องกันและรักษาชาติ ตัวอย่างเช่น กองทัพบก ต้องเก่งกล้าสามารถ เรื่องการรบ และการปฏิบัติหน้าที่ในส่วนของทหารราบ สามารถบุกเข้าไปในพื้นที่อันตรายได้ มากกว่าหน่วยอื่น ๆ จึงถือเป็นรั้วของชาติ ดังตัวอย่าง “เกิดเป็นชายเชื้อชาติชาตุนทหารบกไทย เก่งกาจใจฉกรรจ์ ท้าพบกปกป้องเป็นรั้วคุ้มครองแดนไทย เลือดเนื้อกายใจขอให้เป็นพลี มอบชีวิตเราเป็นผีเฝ้าประตู” ส่วนกองทัพเรือ จะมีหน้าที่ป้องกัน และรักษาอธิปไตยของน่านน้ำไทย ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความกล้าหาญองอาจ ดังตัวอย่าง “ราชนาวิชาดีไทย เรือแล่นไปในสายน้ำ ฝั่งทะเลของเรา หากใครเขารุกล้ำ ทหารเรือทุกลำพร้อมสู้ตาย” กองทัพที่มีหน้าที่ป้องกัน และรักษาอธิปไตยของน่านฟ้าไทยไว้ด้วยชีวิต ได้แก่ กองทัพอากาศ ดังตัวอย่าง “เหมือนภาพฟ้าไทย ใครรุกใคร รานอธิปไตย ท้าอากาศของไทยพลีชีพบูชา” ส่วนตำรวจ มีหน้าที่ดูแลความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ ปราบปรามพวกทูจริตมิจฉาชีพ อันธพาลพวกที่เป็นภัยสร้างความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น ดังตัวอย่าง “ตำรวจไทย พิชัยไทยประชา ปราบปรามพวกทูจริตมิจฉา อีกอันธพาลนานาให้สิ้นไป”

ตัวอย่างที่ 3

“เกียรติตำรวจของไทย เกียรติวินัยกล้าหาญมั่นคง ต่างดำรงพิทักษ์สันติราษฎร์นั้น ถึงตัวจะตายก็ช่างมันมิเคยคำนึงถึงชีวัน เข้าประจัญเหล่าร้ายเพื่อประชา

ไม่ยอมเป็นมิตรผู้ผิดกฎหมาย ปราบโจรผู้ร้ายกล้าตายเรื่อยมา เนื้อของเรา ๆ เชือดพร้อม
ทั้งเลือดเราพลี เอาชีวีของเราเข้าแลกมา เพื่อประชาดำรงสุขสถาพรไป...”

(เพลงมาร์ชตำรวจ)

จากเนื้อหาของเพลงมาร์ชตำรวจ แสดงถึงความชื่นชมในอาชีพตำรวจ และ หน่วยงาน
ของคุณ มีความภูมิใจในหน้าที่ ยกย่อง และ เทิดทูน ในสถาบันของคุณ รักษา เกียรติ ความมี
ระเบียบวินัย ความมั่นคงกล้าหาญ เพื่อให้ประชาชนเกิดความรู้สึกมั่นคงปลอดภัย ในการปฏิบัติ
หน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ดังตัวอย่าง “เกียรติตำรวจของไทย เกียรติวินัยกล้าหาญมั่นคง ต่างดำรง
พิทักษ์สันติราษฎร์นั้น ถึงตัวจะตายก็ช่างมันมิเคยคำนึงถึงชีวัน เข้าประจัญเหล่าร้ายเพื่อประชา” จาก
การที่ ตำรวจมีหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ รักษาความปลอดภัย ชีวิตและ
ทรัพย์สินของประชาชน แม้จะมีอันตรายมากแค่ไหน ก็สามารถเอาชีวิตเข้าแลก เพื่อให้ประชาชนอยู่
อย่างสงบสุข ดังตัวอย่าง “ไม่ยอมเป็นมิตรผู้ผิดกฎหมาย ปราบโจรผู้ร้ายกล้าตายเรื่อยมา เนื้อของ
เรา ๆ เชือด พร้อมทั้งเลือดเราพลี เอาชีวีของเราเข้าแลกมา เพื่อประชาดำรงสุขสถาพรไปทั่ว”

ตัวอย่างที่ 4

“เหล่าทหารชาญองอาจ รบจนสามารถเข้าศึกถอยหนี ถึงตัวตายไม่เสียดาบชีวี เพื่อปฐพี
มิให้ไทยย่นยง เกียรติทหารอันยิ่งใหญ่ ขอพลีชีพให้ศักดิ์ดำรง เกียรติประวัติประดับไว้สูงส่ง
เพื่อไตรรงค์อยู่คู่แผ่นดิน

กองพลทหารราบที่ 3 เลื่องลือนามไครหรือหยามหมื่น การรบเราเรียนจบหมดคลื่น
เพื่อชีวันสายเลือดนักรบไทย แม้นยามสงบ พวกเราเตรียมรบไม่ยอมหวั่นไหว เกียรติประวัติเพื่อชาติ
ศาสน์ กษัตริย์ไทย ด้วยมั่นใจมิให้ไพร่ครอง...”

(เพลงมาร์ชกองพลทหารราบที่ 3)

จากเนื้อหาของเพลงมาร์ชกองพลทหารราบที่ 3 แสดงถึงความชื่นชมในกองทัพของคุณบ่ง
บอกถึงเหล่าที่สังกัดอยู่ ได้แก่ กองพลทหารราบที่ 3 ด้วยความยกย่องเทิดทูน มีความจงรักภักดี
สละชีพเพื่อปกป้องสถาบัน ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีความภูมิใจในหน้าที่ต่อการรักษา
อธิปไตยของชาติ ดังตัวอย่าง “กองพลทหารราบที่ 3 เลื่องลือนามไครหรือหยามหมื่นการรบเรา
เรียนจบหมดคลื่น เพื่อชีวันสายเลือดนักรบไทย แม้นยามสงบ พวกเราเตรียมรบไม่ยอมหวั่นไหว”

ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ จงรักภักดี สามารถพลีชีพเพื่อชาติได้ ดังตัวอย่าง “ถึงตัวตายไม่
เสียดายชีวิต เพื่อปลุกผีมิให้ไทยยี่นง เกียรติทหารอันยิ่งใหญ่ ขอพลีชีพให้ศักดิ์ดำรงเกียรติประวัติ
ประดับไว้สูงส่ง เพื่อไถ่รงค์อยู่คู่แผ่นดิน”

ตัวอย่างที่ 5

“พวกเรา เหล่าตำรวจ ตระเวนชายแดน คอยสกัดกั้น ไพร่ ที่ปีศา	ผู้พิทักษ์ เขตแคว้น อยู่แนวหน้า มิให้กล้า ล้วงล้ำ เขียวขำไทย
---	---

...

แสนเปล่าเปลี่ยว เดียวดาย กลางสายฝน กลางแสงแดด แผลเผา ลำเนาไพร	ต้องอดทน ความเหน็ดเหนื่อย ร้าวไรน เพื่อนำชัย มาสู่ ผู้หวังคอย
--	--

...

พวกเรา เหล่าตำรวจ ตระเวนชายแดน อันหน้าที่ เสียดสละ จะตราตรึง	ไม่หวงแหน ชีพเกิด มาชาติหนึ่ง ให้ชาวไทย รำลึกถึง ตลอดกาล ”
---	---

(เพลงตำรวจตระเวนชายแดน)

จากเนื้อหาของเพลงตำรวจตระเวนชายแดน แสดงถึงความชื่นชมในสถาบันของตน บ่งบอกถึงเหล่าที่สังกัดอยู่ ได้แก่ ตำรวจตระเวนชายแดน ด้วยความยกย่องเทิดทูน มีความจงรักภักดี สละชีพเพื่อปกป้องสถาบัน ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีความภูมิใจในหน้าที่ต่อ การรักษาอธิปไตยของชาติ บอกชื่อสถาบันที่สังกัดอยู่ ดังตัวอย่าง “พวกเราเหล่าตำรวจตระเวนชายแดน” บอกถึงลักษณะและหน้าที่ของตำรวจตระเวนชายแดนว่า “ผู้พิทักษ์เขตแคว้น อยู่แนวหน้า คอยสกัดกั้น ไพร่ ที่ปีศา มิให้กล้า ล้วงล้ำ เขียวขำไทย” แต่ด้วยความที่ปฏิบัติหน้าที่กลางป่าเขา ลำเนาไพร ไม่เหมือนตำรวจหน่วยอื่น ๆ ทำให้เกิดความน้อยเนื้อต่ำใจด้วย ดังตัวอย่าง “แสนเปล่าเปลี่ยวเดียวดายกลางสายฝน ต้องอดทนความเหน็ดเหนื่อย ร้าวไรน กลางแสงแดดแผลเผา ลำเนาไพร เพื่อนำชัย มาสู่ ผู้หวังคอย” ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ จงรักภักดี สามารถพลีชีพเพื่อชาติได้ ดังตัวอย่าง “พวกเราเหล่าตำรวจตระเวนชายแดน ไม่หวงแหนชีพเกิดมาชาติหนึ่ง อันหน้าที่ เสียดสละ จะตราตรึง ให้ชาวไทย รำลึกถึง ตลอดกาล ”

ตัวอย่างที่ 6

“ราชนาวิ...ชาติไทย เราใจทหารเรือ...กล้าหาญ ราชนาวิ...ต้องการ เราทหารเรือรักชาติ
 รบช่วยกันรบ รัวเราเข้มแข็ง ฟุ้งด้วยแรงนักรบองอาจ สามัคคีในหมู่ทหาร...เหมือนญาติ
 รบเพื่อชาติ ราชนาวิ ... ต้องการ เราทหารเรือรักชาติ ราชนาวิ...ชาติไทย”

(เพลงมาร์ชกองทัพเรือ)

จากเนื้อหาของเพลงมาร์ชกองทัพเรือ แสดงถึงความชื่นชมในเหล่าทัพของตน บ่งบอกถึง
 เหล่าที่สังกัดอยู่ ได้แก่ กองทัพเรือ ด้วยความยกย่องเทิดทูน มีความจงรักภักดี สละชีพเพื่อปกป้อง
 สถาบัน ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีความภูมิใจในหน้าที่ต่อการรักษาอธิปไตยของชาติ
 กล่าวถึงสถาบันที่สังกัดอยู่ ดังตัวอย่าง “ราชนาวิ...ชาติไทยเราใจทหารเรือ” บอกลักษณะ และ
 หน้าที่ของราชนาวิไทย ดังตัวอย่าง “เราทหารเรือรักชาติรบช่วยกันรบ รัวเราเข้มแข็งฟุ้งด้วยแรง
 นักรบ องอาจ สามัคคีในหมู่ทหาร...เหมือนญาติ รบเพื่อชาติ ราชนาวิ” ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความ
 ซื่อสัตย์ จงรักภักดี ดังตัวอย่าง “ราชนาวิ...ชาติไทย เราใจทหารเรือ...กล้าหาญ ราชนาวิ...ต้องการ
 เราทหารเรือรักชาติ ราชนาวิ...ชาติไทย”

ตัวอย่างที่ 7

“เราเหล่าชายชาญ แห่งกองทัพนักรบไทย ปืนใหญ่เกรียงไกรก็ก้องไปในปฐพี
 ด้วยจงรักภักดีทุกชีวีปฏิญาณ รบด้วยกันทหารปืนใหญ่

พลีชีพบูชาเพื่อรักษาอธิปไตย ปืนใหญ่ทำลายศัตรูยับโดยจับพลัน
 พวกเราหลอมหัวใจ ยัคเยียดตายให้กับมัน

ยังมีทันจะอหังการ์ เสียงหวีดหวิวของกระสุนคำราม โดยแม่นยำและไม่ต้องใช้
 สายตา เพฆฆฆาตแห่งสงครามคือข้า เป็นราชาแห่งสนามรบ ...”

(เพลงมาร์ชทหารปืนใหญ่)

จากเนื้อหาของเพลงมาร์ชทหารปืนใหญ่ แสดงถึงความชื่นชมในเหล่าทัพของตน บ่งบอก
 ถึงเหล่าที่สังกัดอยู่ ได้แก่ ทหารปืนใหญ่ ด้วยความยกย่องเทิดทูน มีความจงรักภักดี สละชีพเพื่อ
 ปกป้องสถาบัน ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีความภูมิใจในหน้าที่ต่อการรักษาอธิปไตยของชาติ
 มีความชื่นชมในสถาบันของตน และบอกชื่อสถาบันที่สังกัดอยู่ ดังตัวอย่าง “เราเหล่าชายชาญ แห่ง
 กองทัพนักรบไทย ปืนใหญ่เกรียงไกรก็ก้องไปในปฐพี และ “เสียงหวีดหวิวของกระสุนคำรามโดย
 แม่นยำและไม่ต้องใช้สายตาเพฆฆฆาตแห่งสงครามคือข้า เป็นราชาแห่งสนามรบ” บอกถึง

แสนยานุภาพและหน้าที่ของทหารปืนใหญ่ว่า “รบด้วยกันทหารปืนใหญ่ พลีชีพบูชาเพื่อรักษา
อธิปไตย ปืนใหญ่ทำลายศัตรูยับโดยฉับพลัน พวกเราหลอมหัวใจ ยัดเยียดตายให้กับมัน” การปฏิบัติ
หน้าที่ที่ต้องทำด้วยความซื่อสัตย์ จงรักภักดี สามารถพลีชีพเพื่อชาติได้ ดังตัวอย่าง “ปืนใหญ่เกรียง
ไกรก๊กก้องไปในปฐพี ค่ายจงรักภักดีทุกชีวีปฏิญาณ”

ตัวอย่างที่ 8

“เหล่าทหารชาวยุทธ ท้าหน้าสามารถ การรบเคยเด่น ผู้ศรัทธาใจเยือกเย็น ทุกคนเป็น
สุภาพ บุษบสุดสง่า เกียรติวินัยฝังดวงจิต ทุกสายโลหิตร่วมกันฟันฝ่า ป้องกันภัยในท้องฟ้า เพื่อรักษา
ชาติ ประเทศ เขตแดนแคว้นไทย เราทุกคนพร้อมใจตั้งสัตย์ปฏิญาณ ไครมาบุกหรือมารุกราน
ไม่ยอมถอย ไม่หวั่นไหว ขอมเสียดชีพ ขอเพียงให้ชื่อชาติไทย ก้องระบือทั่ว ว่าหน่วยทหารไทย
อากาศ ปราดเปรียว”

(เพลงมาร์ชกองทัพอากาศ)

จากเนื้อหาของเพลงมาร์ชกองทัพอากาศ แสดงถึงความชื่นชมในสถาบันของตน บ่งบอก
สถาบันที่สังกัดอยู่ ดังตัวอย่าง “เหล่าทหารชาวยุทธ” และ “หน่วยทหารไทยอากาศ” บอก
ลักษณะและหน้าที่ของทหารอากาศว่า “ทุกคนเป็นสุภาพ บุษบสุดสง่า เกียรติวินัยฝังดวงจิต ทุก
สายโลหิตร่วมกันฟันฝ่า ป้องกันภัยในท้องฟ้า เพื่อรักษาชาติประเทศ” และต้องกระทำด้วยความ
ซื่อสัตย์ จงรักภักดี สามารถพลีชีพเพื่อชาติได้ ดังตัวอย่าง “เราทุกคนพร้อมใจตั้งสัตย์ปฏิญาณ ไคร
มาบุกหรือมารุกราน ไม่ยอมถอย ไม่หวั่นไหว ขอมเสียดชีพ ขอเพียงให้ชื่อชาติไทย ก้องระบือทั่ว”

2. เพลงสรรเสริญพระมหากษัตริย์

เพลงประเภทนี้มีเนื้อหาสาระ ที่แสดงออกถึงความเคารพเทิดทูนพระมหากษัตริย์ และ
พระราชวงศ์ ทรงเป็นสถาบันที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ และเป็นศูนย์กลางของประชาชน เนื่องจากบทบาท
และพระราชภารกิจของพระมหากษัตริย์ไทย มีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ซึ่งเป็นไปตามความ
ผันผวนของสภาวะแวดล้อม และ สภาพของปัญหาที่แตกต่างกัน(สิรินธร: 2528) พระราชกรณียกิจ
ของพระมหากษัตริย์ไทย จะทรงมุ่งเน้นผลประโยชน์ของชาติ และความผาสุกแห่งมวลชนเป็น
สำคัญ โดยเฉพาะพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ รัชกาลที่ 9 ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณอย่าง

ใหญ่หลวงต่อปวงชนชาวไทย ในการที่ทรงดูแลทุกข์สุขของประชาชนชาวไทย นับแต่เสด็จขึ้น เถลิงถวัลยราชสมบัติเป็นต้นมา แทบจะเรียกได้ว่า แผ่นดินไทยทุกหย่อมหญ้า ไม่มีที่ใดที่พระองค์ มิได้เสด็จฯ ไป ประชาชนชาวไทยจึงแสดงออกถึงความจงรักภักดี เกิดทุนสถาบันกษัตริย์ และถือเป็นศูนย์รวมใจของชาวไทย เพลงปลุกใจที่มีเนื้อหาที่แสดงถึงการยกย่องสรรเสริญสถาบันกษัตริย์ มีดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

“สยามจงงามสมนามแหลมทอง	ด้วยสองล้นเกล้าฯ ป้องปวงประชา
เหมือนฉัตรทองคุ้มผองภยานานา	ปกปักษ์ภการราษฎรประชาอุ้นใจ
พระหฤทัยสดใสเกินสายชล	เกินกว่าสายฝนองค์ภูมิพลภูวไนย
เมื่อราษฎรไร้สุข ล้นเกล้าเป็นทุกข์ร้อนพระทัย	เมื่อราษฎรมีภัยเสด็จไปทันที
พระมหากรุณาล้ำเลิศ	ขอทูลขอเทิดบูชาพระบารมี
ข้าบาททั้งหลายขอถวายความภักดี	แต่สองล้นเกล้าจักรีวงศ์องค์ไผท...”

(เพลงล้นเกล้าฯ)

จากเนื้อหาของเพลงล้นเกล้าฯ แสดงถึงความเคารพเทิดทูน ในสถาบันพระมหากษัตริย์ และ พระราชินี ซึ่งทรงเป็นสถาบันที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ ทรงปกป้อมคุ้มครองภัยให้แก่ปวงชนชาวไทย และเป็นศูนย์กลางของประชาชน ดังตัวอย่าง “ด้วยสองล้นเกล้าฯ ป้อมปวงประชาเหมือนฉัตรทองคุ้มผองภยานานา ปกปักษ์ภการราษฎรประชาอุ้นใจ” การที่ประชาชนเทิดทูน และ จงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์ เพราะทรงมีพระมหากรุณาธิคุณอย่างใหญ่หลวงต่อปวงชนชาวไทย โดยเฉพาะเมื่อราษฎรได้รับความทุกข์ยากเดือดร้อน จะเสด็จฯ ไปทรงดูแลให้ความช่วยเหลือทันที ดังตัวอย่าง “พระหฤทัยสดใสเกินสายชล เกินกว่าสายฝนองค์ภูมิพลภูวไนย เมื่อราษฎรไร้สุขล้นเกล้าเป็นทุกข์ร้อนพระทัย เมื่อราษฎรมีภัยเสด็จไปทันที” ดังนั้น ปวงชนชาวไทยทั้งหลาย จึงขอเทิดทูนพระบารมีของพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์ ด้วยความจงรักภักดี ดังตัวอย่าง “พระมหากรุณาล้ำเลิศ ขอทูลขอเทิดบูชาพระบารมี ข้าบาททั้งหลายขอถวายความภักดี แต่สองล้นเกล้าจักรีวงศ์องค์ไผท...”

ตัวอย่างที่ 2

“รอยเบื้องบงกชไต้	สยามมินทร์
ขวัญแห่งพื้นธรินินทร์	ถิ่นนี้
พระจรดทั่วแผ่นดิน	เพื่อพสกนิกร สุขเอย
พระแม่พระเดชชี้	ช่องร้ายกลายเกษม
พระคุณพระอันเกล้า	ไทยทุกเหล่าอูระเอม
ที่ทุกข์ก็สุขเปรม	ยามพระเยี่ยมพระบาทยล
ประทานราโชบาย	ประคองสายมงคลชล
เมื่อแล้งพระแต่งฝน	ประทานชุ่มชุ่มพราว ...”

(เพลงรอยเบื้องยุคลบาท)

จากเนื้อหาของเพลงรอยเบื้องยุคลบาท แสดงถึงความเคารพเทิดทูนในสถาบันพระมหากษัตริย์ และ พระราชินี ซึ่งทรงเป็นสถาบันที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ ทรงปกป้องคุ้มครองภัยให้แก่ปวงชนชาวไทย และเป็นศูนย์กลางของประชาชน ดังตัวอย่าง “รอยเบื้องบงกชไต้ สยามมินทร์ ขวัญแห่งพื้นธรินินทร์ ถิ่นนี้” การที่ประชาชนเทิดทูน และจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์ เพราะทรงมีพระมหากรุณาธิคุณอย่างใหญ่หลวงต่อปวงชนชาวไทย โดยเฉพาะเมื่อราษฎรได้รับความทุกข์ยากเดือดร้อน พระองค์เสด็จฯ ไปทรงดูแลให้ความช่วยเหลือทันที ดังตัวอย่างว่า “พระจรดทั่วแผ่นดิน เพื่อพสกนิกร สุขเอย พระแม่พระเดชชี้ ช่องร้ายกลายเกษม” ดังนั้น ปวงชนชาวไทยทั้งหลาย จึงเทิดทูนพระบารมีของพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์ ด้วยความจงรักภักดี เช่นเนื้อเพลงที่ว่า “พระคุณพระอันเกล้า ไทยทุกเหล่าอูระเอม ที่ทุกข์ก็สุขเปรม ยามพระเยี่ยมพระบาทยล” และมีความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ ของพระมหากษัตริย์และพระราชินี ที่มีต่อปวงชนชาวไทย ดังตัวอย่าง “ประทานราโชบาย ประคองสายมงคลชล เมื่อแล้งพระแต่งฝน ประทานชุ่มชุ่มพราว”

ตัวอย่างที่ 3

“ขอเดชองค์พระประมุขภูมิพล	มิ่งขวัญปวงชนประชาชาติไทย
มหाराชชัตติยะภูวนัย	คุณร่มโพธิ์ร่มไทรของปวงประชา
ขอเดช องค์สมเด็จพระราชินี	คุณบุญบารมีจักรีเกริกฟ้า
องค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหाराชา	ข้าพระพุทธเจ้าขอสดุดี
.....สดุดี มหาราชา สดุดี มหาราชนี”	

(เพลงสดุดีมหาราชา)

จากเนื้อหาของเพลงสดุดีมหาราชา แสดงถึงความเคารพเทิดทูน ในสถาบันพระมหากษัตริย์ และ พระราชินี ซึ่งทรงเป็นสถาบันที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ ทรงปกป้องคุ้มครองภัยให้แก่ปวงชนชาวไทย และเป็นศูนย์กลางของประชาชน ดังตัวอย่าง “ขอเดชะองค์พระประมุขภูมิพล มิ่งขวัญปวงชนประชาชาติไทย” การที่ประชาชนเทิดทูน และจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ และพระราชวงศ์ เพราะทรงมีพระมหากรุณาธิคุณอย่างใหญ่หลวงต่อปวงชนชาวไทย โดยเฉพาะเมื่อราษฎรได้รับความทุกข์ยากเดือดร้อน พระองค์เสด็จ ฯ ไปทรงดูแลให้ความช่วยเหลือทันที ปวงชนชาวไทยทั้งหลาย จึงเทิดทูนพระบารมีของพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์ ด้วยความจงรักภักดี ดังตัวอย่าง “มหाराชชัตติยะ ภูวนัย คุจรัมโพธิ์รัมไพโรของปวงประชา” มีความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระมหากษัตริย์และพระราชินี ที่มีต่อปวงชนชาวไทย และสรรเสริญพระเกียรติคุณของพระมหากษัตริย์และพระราชินีดังตัวอย่าง “ขอเดชะองค์พระประมุขภูมิพล มิ่งขวัญปวงชนประชาชาติไทย มหาราชชัตติยะ ภูวนัย คุจรัมโพธิ์รัมไพโรของปวงประชา ขอเดชะ องค์สมเด็จพระราชินี คุบญบารมีจักรีเกริกฟ้า องค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาราชา ข้าพระพุทธเจ้าขอสดุดี ”

ตัวอย่างที่ 4

“องค์ราชินี นั้นเป็นศรีสง่า	ชาวประชาขอเทิดพระแม่ขวัญ
พระบารมีควรคู่ขวัญราชัน	ข้าพระพุทธเจ้า ขออภิวันท์สดุดี
ทรงห่วงใยอาณาประชาราษฎร์	ทรงประพาสเยี่ยมเยียนทุกถิ่นที่
ออกคกเหนือใต้ทรงรักใคร่ปรานี	สร้างสัมพันธน์้องพี่ผองเราสุขสันต์

...

องค์ราชินี นั้นเป็นศรีสง่า	พระจริยางดงามเมื่อสโมสร
เป็นชัตติยะเป็นมิ่งขวัญนิกร	ขอถวายพระพร ขอสดุดี”

(เพลงสดุดีพระแม่เจ้า)

จากเนื้อหาของเพลงสดุดีพระแม่เจ้า แสดงถึงความเคารพเทิดทูน ในสถาบันพระมหากษัตริย์ และพระราชินีทรงเป็นคู่ขวัญของพระมหากษัตริย์ ดังตัวอย่าง “องค์ราชินีนั้นเป็นศรีสง่า ชาวประชาขอเทิดพระแม่ขวัญ พระบารมีควรคู่ขวัญราชัน ข้าพระพุทธเจ้า ขออภิวันท์สดุดี” เป็นสถาบันที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ ทรงปกป้องคุ้มครองภัยให้แก่ปวงชนชาวไทย เป็นศูนย์รวม

จิตใจของประชาชน ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณอย่างใหญ่หลวงต่อปวงชนชาวไทยโดยเฉพาะเมื่อ ราษฎรได้รับความทุกข์ยากเดือดร้อน พระองค์เสด็จ ฯ ไปทรงดูแลให้ความช่วยเหลือทันที ดัง ตัวอย่าง “ทรงห่วงใยอาณาประชาราษฎร์ ทรงประพาสเยี่ยมเยียนทุกถิ่นที่ ออกคตเห็นอได้ ทรง รักใคร่ปรานี สร้างสัมพันธ์น้องพี่ผองเราสุขสันต์” ประชาชนจึงแสดงออกด้วยการเทิดทูนและ จงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์ มีความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของ พระมหากษัตริย์และพระราชินี ที่มีต่อปวงชนชาวไทย และสรรเสริญพระเกียรติคุณของ พระมหากษัตริย์และพระราชินี ดังตัวอย่าง “องค์ราชินี นั้นเป็นศรีสง่า พระจริยางดงามเมื่อสโมสร เป็นขัตติยะเป็นมิ่งขวัญนิกร ขอถวายพระพร ขอสดุดี”

ตัวอย่างที่ 5

“ขอเดชะ พระภูมิพลสิ้นเกล้า องค์พระผู้เป็นเจ้า เหนือหัวแห่งปวงไทย บารมีเกริกไกร ไทยร่มเย็นแจ่มใส ทิวถิ่นใกล้ไกล พระห่วงใยทั่วทั้งธรณี

ขอเดชะ พระราชินีแม่เจ้า ขอประณตน์อ้อมเกล้า พระมิ่งขวัญแห่งวงศ์จักรี สร้างเสริมตาม โดยกวนัย ด้วยพระทัยกรุณาปราณี ร่มเย็นสุขศรี ได้ปฐพีแ้วนแคว้นแดนไทย

ไชโย ไชโย ไชโย ขอข้าฯ ไทยถวายพระพร จงสถิตสถาพรนิรันดรเป็นมิ่งขวัญไทย สรรพ อันตราย ให้ห่างไกลไป จากพระองค์ พลาญภาพคำรง ทั้งสองพระองค์คู่ไทยวัฒนา ขอเดชะ สองพระผู้ผ่านเฝ้า ปวงข้าพระพุทธเจ้า อัญเชิญพรพระสยามเทวา เชิญพรปวงเทวดา ทั้งเจ็ด สรรค์ชั้นฟ้า น้อมเกล้ามาถวายพระพรชัย ขอสองพระองค์ทรงชัย ทรงพระเจริญ”

(เพลงขอเดชะจงทรงพระเจริญ)

จากเนื้อหาของเพลงขอเดชะจงทรงพระเจริญ แสดงถึงความเคารพเทิดทูน ในสถาบัน พระมหากษัตริย์ และพระราชินีทรงเป็นคู่ขวัญของพระมหากษัตริย์ เป็นสถาบันที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ ทรงปกป้องคุ้มครองภัยให้แก่ปวงชนชาวไทย เป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชน ทรงมีพระมหา กรุณาธิคุณอย่างใหญ่หลวงต่อปวงชนชาวไทย โดยเฉพาะเมื่อราษฎรได้รับความทุกข์ยากเดือดร้อน พระองค์เสด็จ ฯ ไปทรงดูแลให้ความช่วยเหลือทุกถิ่นที่ ดังตัวอย่าง “ขอเดชะ พระภูมิพลสิ้นเกล้า องค์พระผู้เป็นเจ้า เหนือหัวแห่งปวงไทย บารมีเกริกไกร ไทยร่มเย็นแจ่มใส ทิวถิ่นใกล้ไกล พระห่วงใยทั่วทั้งธรณี ขอเดชะ พระราชินีแม่เจ้า ขอประณตน์อ้อมเกล้า พระมิ่งขวัญแห่งวงศ์จักรี สร้างเสริมตามโดยกวนัย ด้วยพระทัยกรุณาปราณี ร่มเย็นสุขศรี ได้ปฐพีแ้วนแคว้นแดนไทย” ประชาชนจึงแสดงออกด้วยการเทิดทูนและจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์

มีความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระมหากษัตริย์และพระราชินี ที่มีต่อปวงชนชาวไทย และสรรเสริญพระเกียรติคุณของพระมหากษัตริย์และพระราชินี และน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายพระพร ดังตัวอย่าง “ไชโย ไชโย ไชโย ขอข้าฯ ไทยถวายพระพร จงสถิตสถาพรนิรันดรเป็นมิ่งขวัญไทย สรรพอันตราย ให้ห่างไกลไป จากพระองค์ พลานุภาพดำรง ทั้งสองพระองค์คู่ไทยวัฒนา
ขอเดชะ สองพระผู้ผ่านฟ้า ปวงข้าพระพุทธเจ้า อัญเชิญพระสยามเทวา เชิญพรปวงเทวดา ทั้งเจ็ด
สรวงชั้นฟ้า น้อมเกล้ามาถวายพระพรชัย ขอสองพระองค์ทรงชัย ทรงพระเจริญ”

ตัวอย่างที่ 6

“พระทรงเป็นดวงใจไทยทั้งหล้า พระทรงเป็นมารดาไทยทั้งผอง พระเกียรติยศ พระเกียรติคุณ เลิศล้ำเรืองรอง ทั่วโลกแซ่ซ้ององค์สิริกิติ์ มหาราชินี

ด้วยพระเมตตา พระกรุณา หาใครเปรียบปาน ลูกไทยสราญ ร่มเย็นชีวา ด้วยพระบารมีทรงเอื้ออาทร เสด็จไปทั่วถิ่นไทยทุกที่ พระราชกรณียกิจ ไผศาล ปกเกล้าชาวไทย

...

น้อมเกล้าบูชา สักการะ พระแม่ปวงไทย ลูกซึ่งตรึงใจ รำลึกคุณ ล้ำค่าอนันต์ ก้มกราบบังคม ถวายพระพรชัย แม่ไทยร่วมกัน พระแม่มีขวัญ องค์สิริกิติ์ ทรงพระเจริญ”

(เพลงถวายพระพรมหาราชินี)

จากเนื้อหาของเพลงถวายพระพรมหาราชินี แสดงถึงความเคารพเทิดทูน ในสถาบันพระมหากษัตริย์ และพระราชวงศ์ ซึ่งในที่นี้กล่าวถึงเฉพาะพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในฐานะที่ทรงเป็นแม่ของชาติ เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ และเป็นศูนย์กลางของประชาชน ดังตัวอย่าง “พระทรงเป็น ดวงใจ ไทยทั้งหล้า พระทรงเป็น มารดาไทย ทั้ง
ผอง พระเกียรติยศ พระเกียรติคุณ เลิศล้ำเรืองรอง ทั่วโลกแซ่ซ้อง องค์สิริกิติ์ มหาราชินี”

ด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ ต้องการสรรเสริญพระเกียรติคุณของพระมหากษัตริย์ และสมเด็จพระบรมราชินีนาถที่มีต่อปวงชนชาวไทย ดังตัวอย่าง “ด้วยพระเมตตา พระกรุณา หา
ใครเปรียบปาน ลูกไทยสราญ ร่มเย็นชีวา ด้วยพระบารมีทรงเอื้ออาทร เสด็จไป ทั่วถิ่นไทยทุกที่
พระราชกรณียกิจ ไผศาล ปกเกล้าชาวไทย” พร้อมน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายพระพร ดังตัวอย่าง “น้อมเกล้าบูชา สักการะ พระแม่ปวงไทย ลูกซึ่งตรึงใจ รำลึกคุณ ล้ำค่าอนันต์ ก้มกราบบังคม
ถวายพระพรชัย แม่ไทยร่วมกัน พระแม่มีขวัญ องค์สิริกิติ์ ทรงพระเจริญ”

ตัวอย่างที่ 7

“โชคดีที่เรามีในหลวง โชคดีที่เรามีในหลวง โชคดีที่เรามีในหลวง ภูมิใจเหนือสิ่งอื่นใดได้
เกิดมาได้ร่วมโพธิ์ทอง รักกันตั้งพี่น้อง แผ่นดินแหลมทองเลื่องชื่อลือไกล ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว
พร่างพราวเรือเรือวิไล ทุกชีวิตศศิไส ได้ร่วมบารมี องค์จักรีภูมิพล

เป็นบุญของแผ่นดินไทย ภูวนัยเป็นหลักแห่งไทย ศูนย์รวมแห่งดวงใจ ไทยเกิดทุนไว้
เหนือเกล้าทุกคน เกิดทุกข์เภทภัย โกลีโกลในหล้า ประชาเดือคร้อนสับสน บารมีพ่อพระภูมิพล
เสมือนหยาดฝน ได้คลายน้ำเย็น ... ขอให้เกิดได้พระบารมีองค์จักรีภูมิพล”

(เพลง โชคดีที่มีในหลวง)

จากเนื้อหาของเพลง โชคดีที่มีในหลวง แสดงถึงความเคารพเทิดทูนในสถาบัน
พระมหากษัตริย์ ถือว่าเป็นสถาบันที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ ทรงปกป้องคุ้มครองภัยให้แก่ปวงชนชาวไทย
เป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชน ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณอย่างใหญ่หลวงต่อปวงชนชาวไทย
โดยเฉพาะเมื่อราษฎรได้รับความทุกข์ยากเดือดร้อน ๘ เสด็จฯ ไปทรงดูแลให้ความช่วยเหลือทุกถิ่น
ที่ ดังตัวอย่าง “เป็นบุญของแผ่นดินไทย ภูวนัยเป็นหลักแห่งไทย ศูนย์รวมแห่งดวงใจ ไทย
เกิดทุนไว้ เหนือเกล้าทุกคน เกิดทุกข์เภทภัย โกลีโกลในหล้า ประชาเดือคร้อนสับสน บารมีพ่อ
พระภูมิพล เสมือนหยาดฝน ได้คลายน้ำเย็น” ประชาชนแสดงออกด้วยการเทิดทูน และ จงรักภักดี
ต่อสถาบันพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์ ด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของ
พระมหากษัตริย์และพระราชินี ที่มีต่อปวงชนชาวไทย และสรรเสริญพระเกียรติคุณของ
พระมหากษัตริย์และพระราชินี และแสดงให้เห็นว่า โชคดีเพียงใดที่เกิดในแผ่นดินไทย และ
ได้เกิดภายใต้พระบรมโพธิ์สมภารพระมหากษัตริย์ไทยดังตัวอย่าง “โชคดีที่เรามีในหลวง โชคดีที่
เรามีในหลวง โชคดีที่เรามีในหลวง ภูมิใจเหนือสิ่งอื่นใดได้เกิดมาได้ร่วมโพธิ์ทอง รักกันตั้งพี่น้อง
แผ่นดินแหลมทองเลื่องชื่อลือไกล ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว พร่างพราวเรือเรือวิไล ทุกชีวิตศศิไส
ได้ร่วมบารมี องค์จักรีภูมิพล”

ตัวอย่างที่ 8

“นบอภิวาท ฐลีพระบาทมหาราช ภูมิพลกษัตราแห่งประชาชนชาติไทย ปวงข้าฯ
 พระพุทธเจ้า น้อมเกล้าเทิดทูนชัย ประชาไทย สุขได้ด้วยพระบารมี
 นบอภิวาท ฐลีพระบาทราชินี มิ่งขวัญองค์จักรี ขวัญชีวีชาติไทย คู่บุญพระมหากษัตริย์
 ร่มฉัตรของชนชาวไทย เกิดทูนไว้ สองจอมชัยชั่วกาลนิรันดร์
 ฐ ผู้เป็นบิดร - มารดา ของชาติไทย พระบารมีแผ่ไกล ทั่วถิ่นไทยสุขสรอายุ ขอพระองค์เทพ
 เจ้า น้อมเกล้าถวายราชันย์ ตราบกาลนาน ขอสององค์จงทรงพระเจริญ”

(เพลงพระบิดร – มารดาประเทศไทย)

จากเนื้อหาของเพลงพระบิดร – มารดาประเทศไทย แสดงถึงความเคารพเทิดทูน
 ในสถาบันพระมหากษัตริย์ และพระราชินีทรงเป็นคู่ขวัญของพระมหากษัตริย์ เป็นสถาบัน
 ที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ ทรงปกป้องคุ้มครองภัยให้แก่ปวงชนชาวไทย เป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชน
 ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณอย่างใหญ่หลวงต่อปวงชนชาวไทย โดยเฉพาะเมื่อราษฎรได้รับความทุกข์
 ยากเดือดร้อน ฐ เสด็จฯ ไปทรงดูแลให้ความช่วยเหลือทุกถิ่นที่ ดังตัวอย่าง “นบอภิวาท ฐลีพระบาท
 มหาราช ภูมิพลกษัตราแห่งประชาชนชาติไทย ปวงข้าฯพระพุทธเจ้า น้อมเกล้าเทิดทูนชัย ประชา
 ไทย สุขได้ด้วยพระบารมี นบอภิวาท ฐลีพระบาทราชินี มิ่งขวัญองค์จักรี ขวัญชีวีชาติไทย คู่บุญ
 พระมหากษัตริย์ ร่มฉัตรของชนชาวไทย เกิดทูนไว้ สองจอมชัยชั่วกาลนิรันดร์” ประชาชน จึง
 แสดงออกด้วยการเทิดทูน และจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ และพระราชวงศ์ ด้วยความ
 สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของกันเกล้าฯทั้งสองพระองค์และพระราชวงศ์ ที่มีต่อปวงชนชาวไทย
 และสรรเสริญพระเกียรติคุณของพระมหากษัตริย์และพระราชินี และน้อมเกล้าน้อมกระหม่อม
 ถวายพระพร ดังตัวอย่าง “ฐ ผู้เป็นบิดร- มารดาของชาติไทย พระบารมีแผ่ไกล ทั่วถิ่นไทยสุข
 สรอายุ ขอพระองค์เทพเจ้า น้อมเกล้าถวายราชัน ตราบกาลนาน ขอสององค์ จงทรงพระเจริญ”

3. เพลงวีรกรรม

เพลงประเภทนี้มีเนื้อหาสาระที่ต้องการปลุกใจให้กล้าหาญ ให้ภูมิใจในวีรกรรมของ
 บรรพบุรุษ ซึ่งเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ที่จะอ้างถึงบรรพบุรุษของไทยที่มีชื่อเสียง ที่เรายกย่องนับถือ
 ทั้งที่สามารถอ้างชื่อได้ ก็จะนำมากล่าวไว้ในเพลงปลุกใจ และนอกจากนั้นก็มีการอ้างถึงบรรพบุรุษ
 โดยไม่ได้ออกนาม ว่ารักษาบ้านเมืองมาให้ด้วยชีวิต และความยากลำบาก เพื่อให้คนไทยรุ่นหลัง
 ถือเป็นเยี่ยงอย่างกันไป ดังตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 1

“ต้นตระกูลไทยใจท่านเหี่ยมหาญ รักษาดินแดนไทยไว้ให้ลูกหลาน สู้จนสูญเสียชีวิตของท่าน เพื่อถนอมบ้านเมืองไว้ให้เรา ลูกขึ้นเกิดพี่น้องไทย อย่าให้ชีวิตสูญเปล่า รักษาดียังชีพของเรา เหมือนดังพงศ์เผ่าต้นตระกูลไทย... องค์พระสุริโยทัย ยอดยิ่งหญิงไทย สละพระชนม์เพื่อชาติท้าวเทพสตรี ท้าวศรีสุนทร ป้องกันกลางนคร ไว้ด้วยความสามารถ ท้าวสุรนารี ผู้เป็นนักรบสตรีกล้าหาญองอาจ ป้องกันอีสานด้านศัตรูของชาติ ล้วนเป็นสตรีสามารถ ต้นตระกูลไทย”

(เพลงต้นตระกูลไทย)

เพลงต้นตระกูลไทย เป็นเพลงที่มีเนื้อหาสาระ ที่ต้องการปลูกใจให้กล้าหาญ ให้มีความภูมิใจในวีรกรรมของบรรพบุรุษ ทั้งที่มีการเอ่ยนาม และไม่ได้เอ่ยนาม แต่เป็นการกล่าวยกย่องเชิดชู ถึงการกระทำที่แสดงให้เห็นถึงความรักชาติบ้านเมือง กล้าหาญ เสียสละแม้กระทั่งชีวิตของตน เพื่อรักษาเอกราชอธิปไตยของชาติไทย ดังตัวอย่าง ดังตัวอย่าง “ต้นตระกูลไทยใจท่านเหี่ยมหาญ รักษาดินแดนไทย ไว้ให้ลูกหลาน สู้จนสูญเสียชีวิตของท่าน เพื่อถนอมบ้านเมืองไว้ให้เรา ลูกขึ้นเกิดพี่น้องไทย อย่าให้ชีวิตสูญเปล่า รักษาดียังชีพของเรา เหมือนดังพงศ์เผ่าต้นตระกูลไทย” และ เอ่ยยกย่องวีรกรรมของวีรสตรีไทย ที่มีความกล้าหาญ เสียสละไม่แพ้วีรบุรุษเช่นเดียวกัน ดังตัวอย่าง “องค์พระสุริโยทัย ยอดยิ่งหญิงไทย สละพระชนม์เพื่อชาติ ท้าวเทพสตรี ท้าวศรีสุนทร ป้องกันกลางนคร ไว้ด้วยความสามารถ ท้าวสุรนารี ผู้เป็นนักรบสตรีกล้าหาญองอาจ ป้องกันอีสานด้านศัตรูของชาติ ล้วนเป็นสตรีสามารถ ต้นตระกูลไทย”

ตัวอย่างที่ 2

“คอนเจดีย์ปูชนียสถาน คือ องค์พยานยามศึกกรุงรัตนมาติคนคร องค์นเรศวรเจ้า เกณฑ์เหล่าประชาราษฎร์เป็นอนุสรณ์ ครั้งราษฎรอนกับรามัญ ... นเรศวรราชาเร่งพาพลไกร ตะลุยรบได้ไปพันเขตสุพรรณ จอมทัพเผ่าไทยเกียรติเกรียงไกรไฉ่รามัญ ฟันองค์ราชันเศียรสะบัน อยู่คอนเจดีย์”

(เพลง อนุสรณ์ดอนเจดีย์)

เพลงอนุสรณ์ดอนเจดีย์ เป็นเพลงที่มีเนื้อหาสาระที่ต้องการปลุกใจให้กล้าหาญให้มีความภูมิใจในวีรกรรมของบรรพบุรุษ โดยกล่าวยกย่อง เชิดชู ถึงการกระทำที่แสดงให้เห็น ถึงพระปรีชาสามารถในการรบของสมเด็จพระนเรศวร ที่ต่อสู้กับพระมหาอุปราชาพม่า เพื่อกอบกู้เอกราชของชาติไทยคืนจากพม่าด้วยความองอาจ กล้าหาญ ดังตัวอย่าง “นเรศวรราชาเร่งพาพลไกร ตะลุยรบไล่ไปพ้นเขตสุพรรณ จอมทัพเผ่าไทยเกียรติเกรียงไกรไถ่รามัญ ฟันองค์ราชันเศียรสะบันง์อยู่ดอนเจดีย์” จนกระทั่งได้สร้างปูชนียสถานดอนเจดีย์ เพื่อเป็นประจักษ์พยานในชัยชนะ และความกล้าหาญของสมเด็จพระนเรศวร ดังตัวอย่าง “ดอนเจดีย์ปูชนียสถาน คือ องค์พยานยามศึก ภูธรานมาติคนคร องค์นเรศวรเจ้า เกณฑ์เหล่าประชากรสร้างเป็นอนุสรณ์ ครั้งราญรอนกับรามัญ”

ตัวอย่างที่ 3

“กรุงศรีอยุธยาราชธานีไทย	ถึงเคยแตกแหลกไปก็ไม่สิ้นคนดี
เราจะรบศัตรู ต่อสู้ไฟริ	เราจะกู้เกียรติศรีอยุธยาไว้เอย
อยุธยาธานีศรีสยาม	เป็นเมืองงามธรรมชาติช่วยสนอง
บริบูรณ์ลุ่มน้ำและลำคลอง	ท้าวอุทองทรงสร้างให้ชาวไทย (สร้อย)
ครั้งโบราณแพ้วมาเป็นข้าเขา	พระนเรศวรเป็นเจ้าทรงกู้ได้
ไล่ศัตรูไปให้พ้นแผ่นดินไทย	ศรีอยุธยาไม่สิ้นคนดี
... ไว้แก่ศรีอยุธยาชั่วฟ้าดิน”	

(เพลงกรุงศรีอยุธยา)

เพลงกรุงศรีอยุธยา เป็นเพลงที่มีเนื้อหาสาระ ที่ต้องการปลุกใจให้กล้าหาญ ให้มีความภูมิใจในวีรกรรมของบรรพบุรุษ โดยกล่าวยกย่อง เชิดชู ถึงการกระทำที่แสดงให้เห็นถึงพระปรีชาสามารถในการรบของบรรพบุรุษไทย ตั้งแต่ปฐมกษัตริย์สมัยกรุงศรีอยุธยา ได้แก่ พระเจ้าอุทอง ที่สร้างบ้านสร้างเมืองจนมีความอุดมสมบูรณ์ ดังตัวอย่าง “อยุธยาธานีศรีสยาม เป็นเมืองงามธรรมชาติช่วยสนอง บริบูรณ์ลุ่มน้ำ และลำคลอง ท้าวอุทองทรงสร้างให้ชาวไทย” กระทั่งถึงวีรบุรุษองค์ต่อไป คือ สมเด็จพระนเรศวร ที่ต่อสู้กับพระมหาอุปราชาพม่า เพื่อกอบกู้เอกราชของชาติไทย คืนมาจากพม่า ด้วยพระปรีชาสามารถของพระองค์ และแสดงให้เห็นว่า กรุงศรีอยุธยา

ไม่สิ้นคนดี ดังตัวอย่าง “ครั้งโบราณแพ้วมาเป็นข้าเขา พระนเรศวรเป็นเจ้าทรงกู้ได้ ไล่ศัตรูไปให้
พื้นแผ่นดินไทย ศรีอยุธยาไม่สิ้นคนดี ..... ไว้แก่ศรีอยุธยาชั่วฟ้าดิน”

ตัวอย่างที่ 4

“ศึกบางระจัน จำให้มันพี่น้องชาติไทย เกียรติประวัติสร้างไว้ แต่ชนชาติไทยรุ่นหลัง
แม้ชีวิตยอมอุทิศเมื่อชาติอับปาง เลือดไทยต้องมาไหลหลัง ทาทั่วผืนแผ่นดินทอง

ไทยคงเป็นไทย มิใช่ชาติเป็นเชลย ไทยมิเคยถอยร่นชนชาติศัตรู บางระจัน แม่สิ้นอาวุธ
จะสู้ สองดาบฟาดฟันศัตรู สู้จนชีพตนมลาย ...แม้ใครรุกรานเราสู้ เพื่อกู้แหลมดินไทยเรา”

(เพลงศึกบางระจัน)

เพลงศึกบางระจัน เป็นเพลงที่มีเนื้อหาลำเอียง ที่ต้องการปลุกใจให้กล้าหาญ ให้มีความภูมิใจ
ในวีรกรรมของบรรพบุรุษ ทั้งที่มีการเอ่ยนามและไม่ได้เอ่ยนาม แต่เป็นการกล่าวยกย่อง เชิดชู
ถึงการกระทำที่แสดงให้เห็นถึงความรักชาติบ้านเมือง กล้าหาญ เสียสละแม้กระทั่งชีวิตของตน
เพื่อรักษาปกป้องบ้านเมือง ดังตัวอย่าง “ศึกบางระจัน จำให้มันพี่น้องชาติไทย เกียรติประวัติ
สร้างไว้ แต่ชนชาติไทยรุ่นหลัง แม้ชีวิตยอมอุทิศราชอาณาจักรอับปาง เลือดไทยต้องมาไหลหลัง ทาทั่ว
ผืนแผ่นดินทอง” และแสดงให้เห็นวีรกรรมของชาวบ้านบางระจัน ดังตัวอย่าง “บางระจัน แม่สิ้น
อาวุธจะสู้ สองดาบฟาดฟันศัตรู สู้จนชีพตนมลาย”

ตัวอย่างที่ 5

“บรรพบุรุษของไทยแต่โบราณ	ปกบ้านป้องเมืองคุ้มเหย้า
เสียเลือดเสียเนื้อมิใช่เบา	หน้าที่เรารักษาสืบไป
ลูกหลานเหลนโหลนกายหน้า	จะได้มีพสุธาอาศัย
อนาคตจะต้องมีประเทศไทย	มิยอมให้ผู้ใดมาทำลาย
..... ผู้ตรงนี้ ผู้ที่นี้ ผู้จนตาย	ถึงเป็นคนสุดท้ายก็ลงดู”

(เพลงเราสู้)

เพลงเรารู้ เป็นเพลงที่มีเนื้อหาลึกลับ ที่ต้องการปลุกใจให้กล้าหาญ ให้มีความภูมิใจในวีรกรรมของบรรพบุรุษ ทั้งที่มีการเอ่ยนามและไม่ได้เอ่ยนาม แต่เป็นการกล่าววกย้อน เชิดชูถึงการกระทำที่แสดงให้เห็นถึงความรักชาติบ้านเมือง กล้าหาญ เสียสละแม้กระทั่งชีวิตของตน เพื่อรักษาปกป้องบ้านเมือง ดังตัวอย่าง “บรรพบุรุษของไทยแต่โบราณ ปกบ้านป้องเมืองคุ้มเหย้า เสียเลือดเสียเนื้อมิใช่เบา” ดังนั้น เยาวชนรุ่นหลังจะต้องมีหน้าที่ปกป้องบ้านเมืองต่อไป

ดังตัวอย่าง “ลูกหลานเหลนโหลนภายหน้า จะได้มีพสุธาอาศัย อนาคตจะต้องมีประเทศไทย มิยอมให้ผู้ใดมาทำลาย”

ตัวอย่างที่ 6

“บรรพชนชาติไทยจารึกไว้มัน	ยามมีภัยพาลช่วยกันทุกตำบล
จับอาวุธขึ้นสู้ทรชน	ฝ่าผจญประจันราวี
เกิดเป็นไทยจิตใจไม่เคยหนีหวั่น	สละชีพพลันป้องกันธรณี
อดทนรบจับไล่เหล่าไพรี	เพื่อปฐพีรอดวายตายด้วยกัน
....ร่วมใจไม่พริ่นช่วยกันรุกรานรอน”	

(เพลงไทยอาสา)

เพลงไทยอาสา เป็นเพลงที่มีเนื้อหาลึกลับ ที่ต้องการปลุกใจให้กล้าหาญ ให้มีความภูมิใจในวีรกรรมของบรรพบุรุษ ทั้งที่มีการเอ่ยนามและไม่ได้เอ่ยนาม แต่เป็นการกล่าววกย้อน เชิดชูถึงการกระทำที่แสดงให้เห็นถึงความรักชาติบ้านเมือง กล้าหาญ เสียสละแม้กระทั่งชีวิตของตน เพื่อรักษาปกป้องบ้านเมือง ดังตัวอย่าง “บรรพชนชาติไทยจารึกไว้มัน ยามมีภัยพาลช่วยกัน ทุกตำบล จับอาวุธขึ้นสู้ทรชน ฝ่าผจญประจันราวี” เพื่อให้เยาวชนรุ่นหลังได้สำนึกและยึดถือเป็นตัวอย่าง ดังตัวอย่าง “เกิดเป็นไทยจิตใจไม่เคยหนีหวั่น สละชีพพลันป้องกันธรณี อดทนรบจับไล่ เหล่าไพรี เพื่อปฐพีรอดวายตายด้วยกัน”

ตัวอย่างที่ 7

“ทวยเทพไทย (ฮัม) ไฉนน้อย	ลอยอยู่บนนภาข้าขอวันทาเทวาริราช
ประสาทอยู่คุ้มครองไทย	ขออัญชลีอนุภาพ
วิญญานไทยนิมิตชนชาติกาจไกรศรี	ศรีอยุธยาไม่สุดสิ้นคนดี

ศรีศักดิ์ไทยคงไทย

ทุกสมัยไทยเรื่องฤทธิ์เกริกไกร ไชโย

.... บริรักษ์องค์มหाराชปราศภัย ไชโย”

(เพลงศรีอยุธยา)

เพลงศรีอยุธยา เป็นเพลงที่มีเนื้อหาลึกลับที่ต้องการปลุกใจให้กล้าหาญ ให้มีความภูมิใจในวีรกรรมของบรรพบุรุษ เป็นการกล่าวขย่อง เชิดชู ถึงการกระทำที่แสดงให้เห็นถึงความรักชาติบ้านเมือง กล้าหาญ เสียสละแม้กระทั่งชีวิตของตน เพื่อรักษาปกป้องบ้านเมืองให้คงอยู่ได้ จนทุกวันนี้ดังตัวอย่าง “วิญญูณไทยนิมิตชนชาติกาจไกรศรี ศรีอยุธยาไม่สุดสิ้นคนดี ศรีศักดิ์ไทยคงไทย ทุกสมัยไทยเรื่องฤทธิ์เกริกไกร ไชโย” มีการกล่าวอ้างถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เทวดาอารักษ์ทั้งหลายว่าได้ปกป้องคุ้มครองไทยอยู่ ดังตัวอย่าง “ทวยเทพไทยใหญ่น้อย ลอยอยู่บนนภา ข้าขอวันทาเทวาริราช ประสาทอยู่คุ้มครองไทย ขออัญชลีอนุภาพ”

ตัวอย่างที่ 8

“เราเกิดมาเป็นไทย สมศักดิ์ศรีชาติไทยเพราะใจเสรี เลือดเนื้อไทยพลี เพื่อให้มีเสรี ยืนมา บรรพไทยนั้นสร้างชาติไทยให้เรา ด้วยเลือดเนื้อพลีเอา จวบไทยเราสุขสันต์ทั่วหน้า ชีพบรรพไทยต้องสูญไปจึงได้ชาติมา

เอกราชเราน้อมบูชาขอให้รักษารวมกัน ไทยภูมิใจเพราะไทยครูดปลดอดมา เทิดชาติเหนือชีวาอยู่กันมาสุขสันต์ เราต้องรักชาติไม่หวาดหวั่น ถ้าหากแม่ใครมาโรมรัน เอาเลือดล้างมันให้มันสูญสิ้น แผ่นดินแดนไทย ... แม้มิตรชนเข้ามาเรารบสุดชีวา เพื่อประชาธิปไตย”

(เพลงไทยวิวัฒน์)

เพลงไทยวิวัฒน์ เป็นเพลงที่มีเนื้อหาลึกลับที่ต้องการปลุกใจให้มีความภูมิใจในวีรกรรมของบรรพบุรุษ ที่มีการกระทำที่แสดงให้เห็นถึงความรักชาติบ้านเมือง กล้าหาญ เสียสละแม้กระทั่งชีวิตของตน เพื่อปกป้องบ้านเมืองให้คงอยู่ได้จนทุกวันนี้ ดังตัวอย่าง “บรรพไทยนั้นสร้างชาติไทยให้เรา ด้วยเลือดเนื้อพลีเอา จวบไทยเราสุขสันต์ทั่วหน้า ชีพบรรพไทยต้องสูญไปจึงได้ชาติมา” ดังนั้นลูกหลานไทยทั้งหลาย จะต้องเอาเยี่ยงอย่างไม่แพ้บรรพบุรุษ ดังตัวอย่าง “เราต้องรักชาติไม่หวาดหวั่น ถ้าหากแม่ใครมาโรมรัน เอาเลือดล้างมันให้มันสูญสิ้น แผ่นดินแดนไทย”

4. เพลงแห่งความหวังใญ่

เพลงประเภทนี้ มีเนื้อหาสาระที่แสดงออกถึงความยากลำบาก ขอมเสียดสละความสุขของตนเองเพื่อประเทศชาติ ต้องจากแฟนและครอบครัวอันเป็นที่รัก อยู่กลางป่าเขาลำเนาไพร นอนกลางดินกินกลางทราย มีความรู้สึกอ้างว้าง ว้าเหว่ เดียวดาย ทำให้เกิดความสงสารและเห็นใจผู้กล้าเหล่านี้ ดังตัวอย่างเนื้อหาเพลงดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

“แสนคิดถึง ต.ช.ด. พ่อเพื่อนยาก ยามหมันต์หันมาหาชายแดน ขอมจำจากลูกเมียไปเสียห่าง เฝ้ากอดปืนแทนน้องหมองมกล ยามเจ็บป่วยแทบม้วยด้วยว้าเหว่ ฟังเสียงหรีงหรือผวน้ำตาริน	ต้องระกำลำบากอย่างสุดแสน ให้หนาวเหน็บเจ็บแค้นแสนทุกข์ทน ต้องอ้างว้างเดียวดายกลางไพรสมณต์ เพื่อผจญใจหาญผลาญอรินทร์ เพราะห่างเหินดิมิตรสนิทสิ้น เพื่อแผ่นดินสละชีพเป็นชาติพลี”
--	---

(เพลงแค่ ต.ช.ด.)

เพลงแค่ ต.ช.ด. เป็นเพลงที่มีเนื้อหาสาระ ที่แสดงออกถึงความทุกข์ยากลำบาก ขอมเสียดสละความสุขของตนเอง เพื่อป้องกันประเทศชาติ ให้เกิดความรู้สึกสงสารและเห็นใจ ตำรวจตระเวนชายแดน ปฏิบัติหน้าที่กลางป่าเขาลำเนาไพร ไม่เหมือนตำรวจสังกัดอื่นทำให้เกิดความน้อยเนื้อต่ำใจด้วย ดังตัวอย่าง “แสนคิดถึง ต.ช.ด. พ่อเพื่อนยาก ต้องระกำลำบากอย่างสุดแสน ยามหมันต์หันมาหาชายแดน ให้หนาวเหน็บเจ็บแค้นแสนทุกข์ทน” และต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ จงรักภักดี สามารถพลีชีพเพื่อชาติได้ ดังตัวอย่าง “ยามเจ็บป่วยแทบม้วยด้วยว้าเหว่ เพราะห่างเหินดิมิตรสนิทสิ้น ฟังเสียงหรีงหรือผวน้ำตาริน เพื่อแผ่นดินสละชีพเป็นชาติพลี” ต้องจากแฟนและครอบครัวอันเป็นที่รัก อยู่กลางป่าเขาลำเนาไพร นอนกลางดินกินกลางทรายทำให้

รู้สึกอ้างว้างเดียวดาย ดังตัวอย่าง “ขอมจำจากลูกเมียไปเสียห่าง ต้องอ้างว้างเดียวดายกลางไพรสมน্থ
เฝ้ากอดปิ่นแทนน้องหมองมด เพื่อผจญใจหาญผลาญอรินทร์”

ตัวอย่างที่ 2

“ขอลาแฟนผู้แสนดี ไปเพราะหน้าที่ เพื่อเสรีของชาติไทยเพื่อชาติมหากษัตริย์ไชรี
เราเหล่าลูกรักทัพไทย ถวายชีวี ขวานทองเอยเคยโสภณ บัดนี้เขามีนัน ดังทั่วไทยไร้สิ้นคนดี
กลองศึกลั่นแล้วบัดนี้ แนวหลังเจ้าอยู่จงดี แล้วจงนึกถึงพี่บ้างหนา

พี่ไปแนวหน้าอาสากองทัพ พักรบแล้วจะมารับ น้องอย่าลืมคอยนับวันมา
พี่ห่วงแนวหลัง กังวลด้วยแสนไกลตา น้องเปลอเข้าศึกอาจมา บุกรุกชิงเขตแดน แม้นใครรานใคร
รุกไทย ชีพนี้พลีให้ แต่หัวใจขอให้แฟน ... สักรักพี่หนักใจแสน มิเรียนรู้ใจแฟนได้เลย”

(เพลงยอดทหารบก)

เพลงยอดทหารบก เป็นเพลงที่มีเนื้อหาสาระที่แสดงออกถึงความทุกข์ยากลำบาก
ขอมเสียดสละความสุขของตนเองเพื่อป้องกันประเทศชาติ ให้เกิดความรู้สึกสงสารและเห็นใจผู้กล้า
เหล่านี้ ดังตัวอย่าง “ขอลาแฟนผู้แสนดี ไปเพราะหน้าที่ เพื่อเสรีของชาติไทย เพื่อชาติ มหากษัตริย์
ไชรี เราเหล่าลูกรักทัพไทย ถวายชีวี” การปฏิบัติหน้าที่เป็นแนวหน้า ทำให้ต้องจากแฟนและ
ครอบครัวอันเป็นที่รัก อยู่กลางป่าเขาลำเนาไพร ทำให้เป็นห่วงแฟน กลัวว่าจะเปลี่ยนใจ แม้ชีวิตจะ
พลีให้ชาติ แต่หัวใจนั้นขอมอบให้แฟน ขอให้แฟนรอวันกลับ ดังตัวอย่าง “พี่ไปแนวหน้าอาสา
กองทัพ พักรบแล้วจะมารับ น้องอย่าลืมคอยนับวันมา พี่ห่วงแนวหลัง กังวลด้วยแสนไกลตา” แม้
ชีวิตจะพลีให้ชาติ แต่หัวใจนั้นขอมอบให้แฟน ขอย่าได้เปลี่ยนไป ดังตัวอย่าง “ชีพนี้พลีให้ แต่
หัวใจขอให้แฟน” และดังตัวอย่าง “สักรักพี่หนักใจแสน มิเรียนรู้ใจแฟนได้เลย”

ตัวอย่างที่ 3

“ในพฤษภงป่า แนวพนาถิน นอนกลางดิน กินกลางทราย เราทั้งหลาย ต.ช.ด.
มิเคยหวั่นความยากแค้น พวกชายแดนมิเคยพรั่น ลา ลา แล้วลูกแก้วเมียขวัญ ขอไปป้องกัน

ชายแดนไทย นอนไม่เคยอ้อม ซิมไม่เคยอ้อย ภัยรอกอย ต.ช.ค.เราไม่ท้อ ทั้งลำเค็ญ หรือ
ความไข้ ความสุขเอ๋ย มิเคยเลยได้เคียงใกล้ ชายชาติเสือ เหลือแต่ชื่อลือไว้ ยิ่งยงกรีกไกร ต.ช.ค.”

(เพลงสิงห์ ต.ช.ค.)

เพลงสิงห์ ต.ช.ค. เป็นเพลงที่มีเนื้อหาสาระ ที่แสดงออกถึงความทุกข์ยากลำบาก
ยอมเสียสละความสุขของตนเอง เพื่อป้องกันประเทศชาติ ให้เกิดความรู้สึกสงสารและเห็นใจ
ตำรวจตระเวนชายแดน ต้องไปปฏิบัติหน้าที่กลางป่าเขาลำเนาไพร ดังตัวอย่าง “ในพฤษภงป่า
แนวพนาถัน นอนกลางดิน กินกลางทราย เราทั้งหลาย ต.ช.ค. มิเคยหวั่น ความยากแค้น
พวกชายแดนมิเคยพรั่น” และต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ จงรักภักดี แม้จะต้องจากลูกเมียไป
ชายแดน ดังตัวอย่าง “ลา ลา แล้วลูกแก้วเมียขวัญ ขอไปป้องกันชายแดนไทย” ด้วยหน้าที่
ที่ต้องรับผิดชอบถึงแม้จะลำบากยากเย็นแค่ไหน ก็ไม่เคยท้อ ดังตัวอย่าง “นอนไม่เคยอ้อม ซิมไม่เคย
อ้อย ภัยรอกอย ต.ช.ค.เราไม่ท้อ ทั้งลำเค็ญหรือความไข้ ความสุขเอ๋ย มิเคยเลยได้เคียงใกล้”

ตัวอย่างที่ 4

“...ได้รู้มไม้ไบบังหว่างไพรสมณฑ์	ที่ร่วงหล่นทับถมจมพื้นหล้า
คูจชีพที่พลีร้างกลางพนา	ท่วมกายาเลือดกำซาบอาบผืนดิน
สีแดงจางแห่งเลือดไม่เหือดหาย	เลือดเผ่าไทยไหลเป็นสายมิสุดสิ้น
ทั้งน้อง, พี่, ปกปฐพีด้วยชีวิน	แม่ธรณินทร์ถิ่นแหลมทองป้องผูกพัน
...	
น้องเอ๋ย...เกิดมาได้เป็นไทยไซ้ทาสเขา	ชีพคนเราต้องแตกดับอย่างมันแม่น
จะต้องตาย...ตายอย่างไร ไม่เหมือนแม่น	ตายเพื่อแผ่นดินพสุธามาตุภูมิ”

(เพลงเจริญ ทองนึม)

เพลงเจริญ ทองนึม เป็นเพลงที่มีเนื้อหาสาระที่แสดงออกถึงความทุกข์ยากลำบาก
ยอมเสียสละความสุขของตนเอง แม้กระทั่งยอมสละชีพเพื่อป้องกันประเทศชาติ ทำให้เกิด
ความรู้สึกสงสารและเห็นใจผู้กล้าเหล่านี้ ดังตัวอย่าง “ได้รู้มไม้ไบบังหว่างไพรสมณฑ์ ที่ร่วงหล่น
ทับถมจมพื้นหล้าคูจชีพที่พลีร้างกลางพนา ท่วมกายาเลือดกำซาบอาบผืนดิน” การปฏิบัติหน้าที่

เป็นแนวหน้า ต้องยอมแม้กระทั่งสละชีพของตนเพื่อรักษาอธิปไตยของชาติ ดังตัวอย่าง “สี่แดง
ฉานแห่งเลือดไม่เหือดหาย เลือดเผ่าไทยไหลเป็นสายมิสุดสิ้น ทั้งน้อง พี่ ปกปฐพีด้วยชีวิแม่
ธรณินทร์ถิ่นแหลมทองป้องผูกพัน” และ “น้องเอ๋ย...เกิดมาได้เป็นไทยใช้ทาสเขา ชีพคนเราต้อง
แตกดับอย่างมันแมน จะต้องตาย...ตายอย่างไรไม่เหมือนแมน ตายเพื่อแผ่นดินพสุธามาตุภูมิ”

ตัวอย่างที่ 5

“นักรบใด ใจมัน ปลั่งเริงร่า	ล้วนทหาร ปรารณา เป็นเช่นเขา
ผู้สุดฤทธิ์ ในกิจ ทั้งหนักเบา	ยอมรับเอา ด้วยนโม อันโอพาร์
เป็นเกลอกับ ทุกข์กล้าแสนสาหัส	อันตราย สารพัด ไม่น่ายหน้า
ถึงขามจิต โลหิตซับ กับพสุธา	ใจเย็นได้ ไม่ว่า หวันพะวง

...

กฎอันใด แม้วางไว้ ในยามสงบ	ป้องเคารพ ชูเชิด ให้เจิดจ้า
ดำเนินตาม ที่เห็นชัด ในหัตถยา	ว่าเป็นภาระเลิศ ประเสริฐจริง”

(เพลงยอดนักรบกล้า)

เพลงยอดนักรบกล้า เป็นเพลงที่มีเนื้อหาสาระที่แสดงออกถึงความทุกข์ยากลำบากยอม
เสียดสละความสุขของตนเอง แม้กระทั่งยอมสละชีพเพื่อป้องกันประเทศชาติ ทำให้เกิด
ความรู้สึกสงสารและเห็นใจผู้กล้าเหล่านี้ ดังตัวอย่าง “เป็นเกลอกับ ทุกข์กล้าแสนสาหัสอันตราย
สารพัด ไม่น่ายหน้าถึงขามจิต โลหิตซับ กับพสุธา ใจเย็นได้ ไม่ว่า หวันพะวง” และบอกถึง การ
ปฏิบัติหน้าที่ของทหารกล้า ต้องหนักเอาเบาสู้ ดังตัวอย่าง “นักรบใด ใจมัน ปลั่งเริงร่า ล้วนทหาร
ปรารณา เป็นเช่นเขา ผู้สุดฤทธิ์ ในกิจ ทั้งหนักเบา ยอมรับเอา ด้วยนโม อันโอพาร์”

ตัวอย่างที่ 6

“ข้าสคูติทหารเสือพระราชินี ที่กล้าหาญต่อสู้ไฟริไม่ยอมถอยหนีปวงภัย ต้องจาก
ที่กินนอนกลางดินกินอยู่กลางไฟ สู้อดทนความเจ็บความไข้ ต่อสู้ด้วยใจชาติทหาร
ต้องกราฟน ขอมผจญแดดร้อนแรงกล้าทรمانร่างกายทุกครา สู้ที่จะหาโคปาน นี้แหละ
ชาติชายกล้าบากกายแต่ใจกล้าหาญ ให้โลกลือนี้หรือชายชาญชาติทหารคือคนไทย

ข้าสคูติทหารเสื่อพระราชินี ที่ถวายเป็นด้วยภักดีต่อราชินียิ่งใหญ่ จากอกพี่น้องมา
 คู่ครองปกป้องแดนไทย จากลูกเมียอันเปรียบดวงใจ จากพ่อแม่ไกลสุดตาต้องกอดปิ่น
 นอนบนดินถวิลใจเสรำ มองทางใดไม่มีแม่เฝ้ามีแต่ป่าเขาตรงหน้า ต้องฝ่าฟันภัยอันตราย
 รอบกายนานา สละแล้วชีวิตชีวา นี่แหละทหารกล้าราชินี”

(เพลงทหารเสื่อพระราชินี)

เพลงทหารเสื่อพระราชินี เป็นเพลงที่มีเนื้อหาสาระที่แสดงออกถึงความทุกข์ยากลำบาก
 ขอมเสียดสละความสุขของตนเอง เพื่อป้องกันประเทศชาติ การปฏิบัติหน้าที่เป็นแนวหน้า ทำให้
 ต้องจากแฟนและครอบครัวอันเป็นที่รัก อยู่กลางป่าเขาลำเนาไพร เจ็บไข้ได้ป่วยก็ไม่มีใครดูแล
 รักษา ทำให้เกิดความรู้สึกสงสาร เห็นใจ ผู้กล้าเหล่านี้ ดังตัวอย่าง “ข้าสคูติทหารเสื่อพระราชินี
ที่กล้าหาญต่อสู้ไฟริไม่ยอมถอยหนีปวงภัย ต้องจากที่กินนอนกลางดินกินอยู่กลางไพร สู้อุตุน
ความเจ็บความไข้ ต่อสู้ด้วยใจชาติทหาร ต้องกราฝน ขอมผจญแดดร้อนแรงกล้าทรมานร่างกาย
 ทุกครา สุดที่จะหาใดปาน นี่แหละชาติชายกล้าบากกายแต่ใจกล้าหาญ ให้โลกลือนี้หรือชายชา
 ชาติทหารคือคนไทย” ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ จงรักภักดี สามารถพลีชีพเพื่อชาติได้
 ดังตัวอย่าง “ข้าสคูติทหารเสื่อพระราชินี ที่ถวายเป็นด้วยภักดีต่อราชินียิ่งใหญ่ ...ต้องฝ่าฟันภัย
อันตรายรอบกายนานา สละแล้วชีวิตชีวา นี่แหละทหารกล้าราชินี ”

ตัวอย่างที่ 7

“จากยอดคอยแดนไกลใครจะเห็น	ยากลำเค็ญเพียงใดใจยังมั่น
จะปกป้องผองไทยชั่ววันรันดร์	สิ้นชีวนก็ยังหวังหวงแผ่นดิน
ด้วยหน้าที่ชีวิตรับผิดชอบ	คือคำตอบที่รออยู่มีรู้อิ้น
ความจริงใจลึกล้ำตั้งอาจิณ	รักแผ่นดินรักเกียรติศักดิ์นักรบไทย
คิดถึงยอดหญ่ท้อใจแทบขาด	แต่มีอาจตัดสินใจทิ้งไปได้
ด้วยหน้าที่ศรัทธาทั้งใจกาย	คือความหมายเกินค่ากว่าชีวิ
ส่งใจข้ามขอบฟ้ามาหาเสมอ	ขอเพียงเธอคอยคู่อยู่ที่นี้
ขอให้รอวันรุ่งของพรุ่งนี้	ฟ้าคงมีพรชัยให้กับเรา”

(เพลงจากยอดคอย)

เพลงขอดคอย เป็นเพลงที่มีเนื้อหาสาระที่แสดงออกถึงความทุกข์ยากลำบาก ขอมเสียดสละความสุขของตนเอง เพื่อป้องกันประเทศชาติ ด้วยความซื่อสัตย์ จงรักภักดี สามารถพลีชีพเพื่อชาติได้ ดังตัวอย่าง “จากขอดคอยแดนไกลใครจะเห็น ยากลำเค็ญเพียงใดใจยังมั่น จะปกป้องผองไทย ชัณริรันคร์ สิ้นชีวันก็ยังห้วงหวงแผ่นดิน” การปฏิบัติหน้าที่เป็นแนวหน้า ทำให้ต้องจากแฟนและครอบครัวอันเป็นที่รัก อยู่กลางป่าเขาลำเนาไพร แม้จะคิดถึงกันมาก แต่ก็ไม่สามารถละทิ้งหน้าที่ที่มีต่อชาติบ้านเมืองได้ และหวังว่า คงจะมีวันโชคดีได้กลับมาพบกัน ทำให้เกิดความรู้สึกสงสาร เห็นใจ ผู้กล้าเหล่านี้ ดังตัวอย่าง “คิดถึงขอดหยุดใจแทบขาด แต่มีอาจตัดสินใจทิ้งไปได้ ด้วยหน้าที่ศรัทธาทั้งใจกาย คือความหมายเกินค่ากว่าชีวิ ส่งใจข้ามขอบฟ้ามาหาเสมอ ขอเพียงเธอ คอยอยู่ที่นี่ ขอให้รอรุ่งของพรุ่งนี้ ฟ้าคงมีพรชัยให้กับเรา”

ตัวอย่างที่ 8

“อยู่กลางดินกินกลางทรายทั้งน้อยใหญ่	เอาป่าเขาลำเนาไพรต่างเคหา
ดวงเดือนเด่นเช่นดวงชวาลา	เมฆม่านฟ้าเปรียบเป็นเช่นเพดาน
เมื่อนาวเหน็บคราวใดให้นาวเหน็บ	นาวเจ็บปวดไปในสังขาร
เมื่อรุ่มร้อนร้อนรุ่มสุขดวงมาน	ดั่งไฟผลาญดวงจิตต์แทบกินที่พัง
เสียงหรีดหรีงเรไรในไพรพฤษย์	อีกทีก้องแซ่เสียงแตรสังข์
อ้อมกอดดินถวิลไว้ไม่จริง	ขุดหลุมฝังกายไว้ใช้หลับนอน
*พวกเราขอสู้อยู่แนวหน้า	คุณสิงขรต้องสลายด้วยสายลม
ณ ราตรีครั้งหนึ่งซึ่งมีดมิด	ถูกศัตรูจู่ประชิดจิตขึ้นขม
เสียงปี่ดังปี่ร้างเปรี๊ยะเสียงระงม	ร่างเรล้ยมทับลงกับดิน
กระสุนผ่านตรงกลางหว่างทรวงอก	โลหิตตกปลูพีชีวีสิ้น
เหลือวิญญาณพวกเราเฝ้าแผ่นดิน	ถึงชื่อสิ้นชาติยังยั่งยืนนาน”

(เพลงวิญญาณผู้พิทักษ์ชายแดน)

เพลงวิญญาณผู้พิทักษ์ชายแดน เป็นเพลงที่มีเนื้อหาสาระที่แสดงออกถึงความทุกข์ยากลำบาก ขอมเสียดสละความสุขของตนเอง เพื่อป้องกันประเทศชาติ การปฏิบัติหน้าที่เป็นแนวหน้า ทำให้ต้องจากผู้เป็นที่รัก อยู่กลางป่าเขาลำเนาไพร นอนกลางดินกินกลางทราย แม้จะคิดถึงกันมากแต่ก็ไม่สามารถละทิ้งหน้าที่ที่มีต่อชาติบ้านเมืองได้ ดังตัวอย่าง “อยู่กลางดิน

กินกลางทรายทั้งน้อยใหญ่ เอาป่าเขาลำเนาไพรต่างเคหา ดวงเดือนเด่นเช่นดวงชวลา
เมฆม่านฟ้าเปรียบเป็นเช่นเพดาน เมื่อหนาวเหน็บครวไคให้หนาวเหน็บ หนาวเจ็บปวดไปใน
สังขาร เมื่อร้อนร้อนร้อนร้อนสุขดวงมาน ดั่งไฟผลาญดวงจิตต์แทบกินที่พึง” การปฏิบัติหน้าที่
 อยู่ตามป่าเขาลำเนาไพร มีแต่อันตรายรอบด้าน และในที่สุดต้องพลีชีพเพื่อป้องกันชาติ ทำให้เกิด
 ความรู้สึกสงสาร เห็นใจ เหล่าทหารกล้าอย่างยิ่ง ดังตัวอย่าง “ณ ราตรีครั้งหนึ่งซึ่งมีดมืด
ถูกศัตรูจู่ประชิดจิตชื่นชม เสี่ยงปืนดั่งปรางเปรี๊ยะเสี่ยงระงม ร่วงเรากล้มถบลงกับดิน
กระสุนผ่านตรงกลางหว่างทรวงอก โลหิตตกปลูพีชีวิสั้น เหลือวิญญาณพวกเราเฝ้าแผ่นดิน
ถึงชื่อสิ้นชาติก็ยังยืนนาน”

5. เพลงแห่งความรักชาติ

เพลงประเภทนี้ มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการปกป้องประเทศชาติ ความรักและหวงแหน
 ประเทศชาติ สะท้อนถึงอุดมการณ์ทางการเมืองที่รัฐต้องการนำเสนอ คือ ให้รักชาติโดยยอม
 สละชีวิตเพื่อรักษาสิทธิอิสระเสรี เพื่อรักษาแผ่นดินที่ปู่ย่าตายายเคยอยู่มา ไม่ให้ใครมาเหยียบย่ำ
 ทำลาย ให้มีความสามัคคี ช่วยกันกอบกู้เอกราชของชาติไทย และให้แสดงออกด้วยการเชื่อมั่น
 ในรัฐบาล ด้วยการรักษาชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และรัฐธรรมนูญ ดังเพลงต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

“ตื่นเถิดชาวไทย อย่ามัวหลับไหลลุ่มหลง ชาติจะเรืองคำรง ก็เพราะเราทั้งหลาย
 ถ้ามัวหลับมัวหลง เราก็คงมลาย เราต้องเร่งชวนชวาย ตื่นเถิดชาวไทย

บ้านเมือง ยามเฟื่องฟูรุ่งเรือง ก็อย่าลืมหวนชวาย เราจะพากันตาย จำไว้เถอะ
 สหาย ตื่นเถิดชาวไทย

ชาติไทย เราไม่น้อยยอมใคร จะสู้จนชีพสลาย หวังผดุงแหลมทอง เราพี่น้อง
 หึงชวย อย่าให้ชาติสูญหาย ตื่นเถิดชาวไทย”

(เพลงตื่นเถิดชาวไทย)

จากเนื้อหาของเพลงตื่นเถิดชาวไทย มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการปลุกใจ ให้มีความรัก
 และหวงแหนประเทศชาติ ให้ลุกขึ้นมาต่อสู้เพื่อปกป้องเอกราชของชาติไทย อย่ามัวนั่งนอนใจอยู่

ดังตัวอย่าง “ตื่นเถิดชาวไทย อย่ามัวหลับไหลลุ่มหลง ชาติจะเรืองดำรง ก็เพราะเราทั้งหลาย ถ้ามัวหลับมัวหลง เราก็คงมลาย เราต้องเร่งชวนชวาย ตื่นเถิดชาวไทย” เน้นย้ำให้รักชาติ โดยยอมสละชีวิต เพื่อรักษาสีทริอิสระเสรี รักษาแผ่นดินที่ปู่ย่าตายายเคยอยู่มา ต้องไม่ให้ใครมาเหยียบย่ำทำลาย ดังตัวอย่าง “ชาติไทยเราไม่น้อมยอมใคร จะสู้จนชีพสลาย หัวผดุงแหลมทอง เราพี่น้องหญิงชาย อย่าให้ชาติสูญหาย ตื่นเถิดชาวไทย” และความรักชาตินั้นต้องไม่ประมาทถึงแม้ว่า ชาติจะยังสงบอยู่ก็ตาม ต้องหาวิธีป้องกันชาติไว้ ดังตัวอย่าง “บ้านเมืองยามเฟื่องฟู รุ่งเรือง ก็อย่าลืมชวนชวาย เราจะพากันตายจำไว้เถอะสหาย ตื่นเถิดชาวไทย”

ตัวอย่างที่ 2

“ความรักอันใด แม้รักเท่าไหน ยังไม่ยั่งยืน เช่นรักคู่รัก แม้รักดั่งกลิ่น ยังอาจมขื่น
ขื่นได้ภายหลัง แต่ความรักชาติ รักแสนพิศวาส รักสุดกำลัง ก่อเกิดมานะ ยอมสละชีวิ้ง
รักจนกระทั่ง หมดเลือดเนื้อเรา

ชีวิตร่างกาย เราไม่เสียดาย ตายแล้วก็เฝ้า ทุกสิ่งยอมคลาด เว้นชาติของเรา ไม่ให้
ใครเข้า เหยียบย่ำทำลาย”

(เพลงรักชาติ)

จากเนื้อหาของเพลงรักชาติ มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการปลุกใจให้มีความรัก และหวงแหนประเทศชาติ ไม่มีความรักอื่นใดที่จะยั่งยืนเทียบเท่ากับความรักชาติได้ เพราะความรักชาตินั้นเรายอมสละได้แม้กระทั่งเลือดเนื้อของตนเอง ดังตัวอย่าง “ความรักอันใด แม้รักเท่าไหน ยังไม่ยั่งยืน เช่นรักคู่รัก แม้รักดั่งกลิ่น ยังอาจมขื่น ขื่นได้ภายหลัง แต่ความรักชาติ รักแสนพิศวาส รักสุดกำลัง ก่อเกิดมานะ ยอมสละชีวิ้ง รักจนกระทั่ง หมดเลือดเนื้อเรา” ให้รักชาติโดยยอมสละชีวิต เพื่อรักษาสีทริอิสระเสรี รักษาแผ่นดินที่ปู่ย่าตายายเคยอยู่มา ไม่ให้ใครมาเหยียบย่ำทำลาย ดังตัวอย่าง “ชีวิตร่างกาย เราไม่เสียดาย ตายแล้วก็เฝ้า ทุกสิ่งยอมคลาด เว้นชาติของเรา ไม่ให้ใครเข้า เหยียบย่ำทำลาย”

ตัวอย่างที่ 3

“ไทยรักชาติยิ่ง เหนือกว่าทุกสิ่งใดๆ เพื่อไทยชีวิตคนไทยมอบไว้ แม้ชาติต้องการ
เมื่อไรยอมสละให้ทั่วทุกคน ถึงตนจะต้องวายปราณ

ไทยต้องมั่นใจ ต้องฝ่าฟันไป เมื่อภัยมาราน อดทน เราไทยทุกคนไม่สะท้าน
แม้จะลำบากยากนานก็ต้องบุกบันไม่หวั่นไหว เชื่อไทยเราต้องรักไทย

ขอให้ชาวไทยมุ่งฝึแต่ความไมตรี จงสามัคคี อย่าแตกแยกกันออกไป
อย่าทำให้ชาติต้องพินาศประลัย ไทยคงไทยคู่ฟ้าดินสลาย”

(เพลงรักชาติไทย)

จากเนื้อหาของเพลงรักชาติไทย มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการปลุกใจให้มีความรัก และ
หวงแหนประเทศชาติ ไม่มีความรักอื่นใดที่จะยั่งยืน เทียบเท่ากับความรักชาติได้ เพราะความรัก
ชาตินั้น เราขอมสละได้แม้กระทั่งเลือดเนื้อของตนเอง ดังตัวอย่าง “ไทยรักชาติยิ่ง เหนือกว่าทุกสิ่ง
ใด ๆ เพื่อไทยชีวิตคนไทยมอบไว้ แม้ชาติต้องการเมื่อไร ขอมสละให้ทั่วทุกคน ถึงคนจะต้องวาย
ปราณ” และเน้นย้ำว่า ไทยทุกคนต้องมุ่งมั่นที่จะรักษาเอกราชและแผ่นดินไทยไว้แม้จะลำบากแค่
ไหนก็ต้องอดทน เกิดเป็นคนไทยต้องรักชาติไทย ดังตัวอย่าง “ไทยต้องมั่นใจ ต้องฝ่าฟันไป เมื่อ
ภัยมาราน อดทน เราไทยทุกคนไม่สะท้าน แม้จะลำบากยาวนาน ก็ต้องบุกบัน ไม่หวั่นไหว เชื่อ
ไทยเราต้องรักไทย” และขอให้คนไทยมีความสมัครสมานสามัคคี อย่าแตกแยกกัน อย่าทำให้ชาติ
ต้องพินาศเพราะแตกความสามัคคี เพื่อชาติไทยจะต้องคงอยู่ตลอดไป ดังตัวอย่าง “ขอให้ชาวไทย
มุ่งฝึแต่ความไมตรี จงสามัคคีอย่าแตกแยกกันออกไป อย่าทำให้ชาติต้องพินาศประลัย ไทยคง
ไทยคู่ฟ้าดินสลาย”

ตัวอย่างที่ 4

“รักเมืองไทย ชูชาติไทย ทะนุบำรุง ให้รุ่งเรือง สมเป็นเมืองของไทย
เราชาวไทย เกิดเป็นไทย ตายเพื่อไทย (ซ้ำ) ไม่เคยอ่อนน้อมเราไม่ยอมแพ้ใคร (ซ้ำ)
ศัตรูใจกล้า มาแต่ทิศใด ถ้าข่มเหงไทย คงจะได้เห็นดี (สร้อย)
เราชาวไทย เกิดเป็นไทย ตายเพื่อไทย (ซ้ำ) เรารักเพื่อนบ้าน เราไม่รานรุกใคร (ซ้ำ)
เรารักษาสีหรี อีสระของไทย ใครทำซ้ำใจ ไทยจะไม่ถอยเลย .... ดังต่วนิด มีพิชเหลือใจ
เรารักเมืองไทยยิ่งชีพเราเลย”

(เพลงรักเมืองไทย)

จากเนื้อหาของเพลงรักเมืองไทย มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการปลุกใจให้มีความรักและหวง
แหนประเทศชาติ เพราะเป็นแผ่นดินเกิดของเรา เราจะต้องทะนุบำรุง รักษาชาติ ขอมสละได้
แม้กระทั่งชีวิตเพื่อให้ชาติคงอยู่ ดังตัวอย่าง “รักเมืองไทย ชูชาติไทย ทะนุบำรุง ให้รุ่งเรือง สม
เป็นเมืองของไทย เราชาวไทย เกิดเป็นไทย ตายเพื่อไทย” และกล่าวถึงนิสัยของคนไทยว่าเป็น

ชาติที่ไม่รุกรานใครก่อน แต่ถ้ามีใครมารุกราน คนไทยก็ต่อสู้ถึงแม้ตัวจะตายก็ยอมเพื่อรักษาเอกราชของและแผ่นดินไทยที่บรรพบุรุษได้รักษาไว้ ดังตัวอย่าง “เราชาวไทย เกิดเป็นไทย ตายเพื่อไทย เรายรักเพื่อนบ้าน เราไม่รุกรานใคร เรายกษาสีหิ อิศระของไทย ใครทำซ้ำใจ ไทยจะไม่ถอยเลย”

ตัวอย่างที่ 5

“แม่หวังตั้งสงบ จงเตรียมรบให้พร้อมสรรพ ศัตรูกล้ามาประจัญ จะอาจสู้
ริပ္สลาย (ซ้ำ) พวกเราชาวไทยล้วนใจเด็ด กล้าเหมือนเพชรไม่ยอมใครง่าย ๆ ถึงจะมี
ไฟริมากมาย ก็ต่อสู้จนตายไม้อินัง

...

อันพวกเราหญิงชายทั้งหลายไซริ์ อยากรให้ไทยชื่อชูฟูกระเดื่อง สละชีพเพื่อผดุง
ความรุ่งเรือง ให้ขึ้นชื่อลือเลื่องขจรไกล เรายอมเสียชีวารักษาสัตย์ รักภารัฐสีมาที่อาศัย
รักษาชาติศาสนาถาวรไว้ ให้ไทยคงเป็นไทยชั่วดินฟ้า”

(เพลงปลุกไทย)

จากเนื้อหาของเพลงปลุกไทย มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการปลุกใจให้มีความรักและหวงแหนประเทศชาติ เพราะเป็นแผ่นดินเกิดของเรา เราจะต้องทะนุบำรุง รักษาชาติ ยอมสละได้แม้กระทั่งชีวิตเพื่อให้ชาติคงอยู่ ดังตัวอย่าง “พวกเราชาวไทยล้วนใจเด็ด กล้าเหมือนเพชรไม่ยอมใครง่าย ๆ ถึงจะมีไฟริมากมาย ก็ต่อสู้จนตายไม้อินัง” และหญิงชายคนไทยทั้งหลาย ต้องมีความพร้อมเพรียงกันควรทะนุบำรุงและรักษาชื่อเสียงของประเทศชาติ ให้ชาติของเราเจริญทัดเทียมกับชาติอื่น ต้องยอมสละได้แม้กระทั่งชีวิตของตน เพื่อรักษา ชาติ ศาสนา ให้ไทยยังคงความเป็นไทยไว้ตลอดไป ดังตัวอย่าง “อันพวกเราหญิงชายทั้งหลายไซริ์ อยากรให้ไทยชื่อชูฟูกระเดื่อง สละชีพเพื่อผดุงความรุ่งเรือง ให้ขึ้นชื่อลือเลื่องขจรไกล เรายอมเสียชีวารักษาสัตย์ รักภารัฐสีมาที่อาศัย รักษาชาติศาสนา ถาวรไว้ ให้ไทยคงเป็นไทยชั่วดินฟ้า”

ตัวอย่างที่ 6

“เดิน เดิน เดิน อย่ายอมแพ้ใคร ชาติไทยต้องเดิน เดิน เดิน เดิน ถ้าหวังก้าวหน้า
เราต้องพากันเดิน เดิน เดิน เดิน อย่าท้อทางไกล ขอให้ไทยเจริญ มาเพื่อนไทยมาร่วมน้ำใจ
สมานฉันท์ ไปตายคาบหน้า เพื่อนไทยจงมาให้พร้อมเพรียงกัน พบหนามเราจะฝ่า พบป่า
เราจะฟัน พบแม่น้ำขวางกั้น เราจะว่ายข้ามไป เดิน เดิน เดิน ...

ไชโย ไชยะ ให้ไทยชนะ ตลอดตลอดภัย ไชโย ไชโย (ซ้ำ) ไครขวางทางเดิน เรา
จักต้องเชิญเขาเหล็กทางไป พบเสือเราจะสู้ พบศัตรู เราจะฆ่า พบอะไรขวางหน้า เราจะฝ่า
ฟันไป ...ขอให้ไทยเจริญ”

(เพลงเดิน)

จากเนื้อหาของเพลงเดิน มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการปลุกใจให้มีความรักและหวงแหน
ประเทศชาติ เรียกร้องให้คนไทยมีความตื่นตัว ร่วมมือร่วมใจกันพัฒนาชาติไทยให้เจริญก้าวหน้า
อย่าหยุดยั้ง ต้องก้าวเดินไปข้างหน้าพร้อม ๆ กัน เพื่อให้ชาติของเราเจริญทัดเทียมกับชาติอื่น ๆ
ไม่ว่าจะลำบากแค่ไหน ก็ต้องร่วมมือร่วมใจกัน อย่ายอมแพ้ชาติอื่นใด ดังตัวอย่าง “เดิน เดิน เดิน
อย่ายอมแพ้ใคร ชาติไทยต้องเดิน เดิน เดิน เดิน ถ้าหวังก้าวหน้าเราต้องพากันเดิน เดิน เดิน เดิน
อย่าท้อทางไกล ขอให้ไทยเจริญ มาเพื่อนไทย มาร่วมน้ำใจสมานฉันท์” และแม้ว่าจะพบปัญหา
อุปสรรคใด ๆ ขว้างหน้า ต้องพร้อมใจกันฝ่าฟันอุปสรรคนั้น ๆ เพื่อให้ชาติไทย ได้รับชัยชนะ
ประสบผลสำเร็จ ดังตัวอย่าง “พบหนามเราจะฝ่า พบป่าเราจะฟัน พบแม่น้ำขวางกั้น เราจะว่ายข้าม
ไป” และ “ไครขวางทางเดิน เราจักต้องเชิญเขาเหล็กทางไป พบเสือเราจะสู้ พบศัตรู เราจะฆ่า พบ
อะไรขวางหน้า เราจะฝ่าฟันไป”

ตัวอย่างที่ 7

“ถิ่นของเราต้องถนอมล้อมรั้วบ้าน	ศัตรูหาญมาสู้ต้องสู้เขา
มิให้ใครแย่งแผ่นดินถิ่นของเรา	ใครขึ้นเข้าเราสู้จนสุดแรง
มาพวกเราเตรียมพร้อมขอมสมักร	ถนอมรักชาติไทยอย่าหน่ายแครง
ถึงจนเลือดหยาดสุดอย่างขุดแย้ง	ต้องแสดงใจหาญผลาญศัตรู
เมื่อสิ้นชาติสิ้นแผ่นดินก็สิ้นคิด	เรามายอมเสียชีวิตดีกว่าอยู่
ขอมสูญชาติอย่าเป็นทาสของศัตรู	มะมาสู้ไว้ลายชาติไทยเรา”

(เพลงถิ่นไทย)

จากเนื้อหาของเพลงถิ่นไทย มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการปลุกใจให้มีความรักและหวงแหนประเทศชาติ เรียกร้องให้คนไทยมีความตื่นตัว ร่วมใจกันปกป้องชาติบ้านเมือง อย่ายอมให้ศัตรูมาแย่งชิงไปได้ ดังตัวอย่าง “ถิ่นของเราต้องถนอมล้อมรั้วบ้าน ศัตรูหาญมาสู่ต้องสู้เขา มิให้ใครแย่งแผ่นดินถิ่นของเรา ใครขึ้นเข้าเราสู้จนสุดแรง” และให้มีการเตรียมพร้อมในการป้องกันประเทศ ด้วยจิตใจที่กล้าหาญ ไม่หวั่นเกรงศัตรู ดังตัวอย่าง “มาพวกเราเตรียมพร้อมยอมสัจครณอมรักชาติไทยอย่าหน่ายแหนง ถึงจนเลือดหยาดสุดท้ายยุคแย้ง ต้องแสดงใจหาญผลาญศัตรู” และเรียกร้องให้คนไทยร่วมมือร่วมใจกันรักษาประเทศชาติให้คงอยู่ ร่วมกันต่อสู้เพื่อไว้ลายชาติไทยถึงตัวจะตายก็ยอม ดีกว่าจะยอมให้ชาติตกเป็นทาสของศัตรู ดังตัวอย่าง “เมื่อสิ้นชาติสิ้นแผ่นดินก็สิ้นคิด เรามายอมเสียชีวิตดีกว่าอยู่ ยอมสูลูชาติอย่าเป็นทาสของศัตรู มะมาสู้ไว้ลายชาติไทยเรา”

ตัวอย่างที่ 8

“บ้านเมืองเรารุ่งเรืองเพราะอยู่หมู่เหล่า พวกเราล้วนพงศ์เผ่าศิวิไลซ์ เพราะฉะนั้น
ชวนกันยินดีเปรมปรีดีดีใจ เรียกกันว่าไทย แคนดินสิ้นใหญ่มิใช่ทาสเขา ...

บ้านเมืองควรประเทืองไว้ตั้งแต่ก่อน แน่นอนเนื้อและเลือดพลีไป
เพราะฉะนั้นเราควรมีความยินดีมีความภูมิใจ แคนดินถิ่นไทยรวบรวมไว้ได้แสนจะยาก
เจ็ญ

ยากแค้นเคยกู้แดนไว้อย่างบากบั่น ก่อนนั้นเคยแตกสถานชานเซ็น แม้กระนั้น
ยังร่วมใจช่วยกันรวมไทยให้ร่มเย็น บัดนี้ไทยดีเด่นร่มเย็นสมสุขเรื่อยมา

...

บัดนี้ไทยเจริญวิสุทธิผุดผ่อง ที่น้องจงแซ่ซ้องชาติไทย รักกันไว้ให้มั่นคง เชิด
ธงไตรรงค์ให้เด่นไกล ชาติเชื้อเรายังใหญ่ชาติไทยบ้านเกิดเมืองนอน”

(เพลงบ้านเกิดเมืองนอน)

เพลงบ้านเกิดเมืองนอน เป็นเพลงที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการปกป้องประเทศชาติ ความรักและหวงแหนประเทศชาติ ให้รักษาโดยยอมสละ ชีวิต เพื่อรักษาสิทธิอิสระเสรี เพื่อรักษาแผ่นดินที่ปู่ตายายเคยอยู่มา มิให้ใครมาเหยียบย่ำทำลายให้มีความสามัคคี ช่วยกันกอบกู้เอกราช

ของชาติไทย ดังตัวอย่าง “บ้านเมืองเรารุ่งเรือง เพราะอยู่หมู่เหล่า พวกเราล้วนพงศ์เผ่าศิริไลซ์ เพราะฉะนั้นชวนกันยินดีเปรมปรีดีดีใจ เรียกตนว่าไทย แดนดินผืนใหญ่มิใช่ทาสเขา” ให้มีความภูมิใจที่บรรพบุรุษได้รักษาประเทศชาติ ไว้ให้เยาวชนลูกหลานได้อยู่อาศัยอย่างร่มเย็นเป็นสุขมาจนถึงทุกวันนี้ ดังตัวอย่าง “เพราะฉะนั้นเราควรมีความยินดีมีความภูมิใจ แดนดินถิ่นไทยรวบรวมไว้ได้แสนจะยากเข็ญ ยากแค้นเคียดแค้นไว้อย่างยากบั้น ก่อนนั้นเคยแตกसानชานเซ็น แม้กระนั้นยังร่วมใจช่วยกันรวมไทยให้ร่มเย็น บัดนี้ไทยดีเด่นร่มเย็นสมสุขเรื่อยมา” และขอให้คนไทยทุกคนมีความรักสามัคคี ช่วยกันเชิดชูประเทศไทย อันเป็นบ้านเกิดเมืองนอนของคนไทยทุกคน ดังตัวอย่าง “บัดนี้ไทยเจริญวิสุทธิผุดผ่อง พี่น้องจงแซ่ซ้องชาติไทย รักกันไว้ให้มั่นคง เชิดธงไตรรงค์ให้เด่นไกล ชาติเชื้อเรายังใหญ่ชาติไทยบ้านเกิดเมืองนอน”

6. เพลงแห่งความสามัคคี

เพลงประเภทนี้มีเนื้อหาลงโทษเพื่อรวมกำลังของชนในชาติให้เกิดความสามัคคี ไม่ให้เกิดความแตกแยกในหมู่คณะ เพื่อเราให้คนไทยมีความสามัคคีกัน เป็นการตอบสนองต่อสถานการณ์ภายนอกประเทศที่คุกคามอยู่ในขณะนั้น นอกจากนั้นยังช่วยในการปกครองบังคับบัญชาให้ได้ผล และทำให้ประชาชนยอมรับในอำนาจของรัฐนั่นเอง ดังตัวอย่างเพลงต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

“รักกันไว้เถิดเราเกิดร่วมแดนไทย จะเกิดภาคไหนไหนก็ไทยด้วยกัน เชื้อสาย
ประเพณีไม่มีขีดคั่น เกิดได้รงไทยนั้นทุกคนคือไทย

...

แหลมทองโสภาคด้วยบารมี ปกเกล้าเราไทยนี้ร่มเย็นเป็นสีฟ่องใส ใครคิดบังอาจ
หมิ่นถิ่นทององค์ไท้ เราพร้อมพลีใจป้องกันไทยและองค์ราชัน”

(เพลงรักกันไว้เถิด)

เพลงรักกันไว้เถิด มีเนื้อหาลงโทษเพื่อรวมกำลังของชนในชาติให้เกิดความสามัคคี ไม่ให้เกิดความแตกแยกในหมู่คณะ ไม่ว่าจะเกิดภาคใด เชื้อชาติ ศาสนาใด ถ้าเกิดได้ร่วมธงไตรรงค์ก็ถือว่า เป็นคนไทยด้วยกันทุกคน ดังตัวอย่าง “รักกันไว้เถิดเราเกิดร่วมแดนไทย จะเกิดภาคไหนไหนก็

ไทยด้วยกัน เชื้อสายประเพณีไม่มีขีดค้น เกิดได้ซึ่งไทยนั้นทุกคนคือไทย” และเราอยู่ด้วยกันอย่าง
ร่วมเย็นเป็นสุขมาถึงทุกวันนี้ ก็เพราะพระบารมีของพระมหากษัตริย์ จึงควรร่วมใจกันปกป้องชาติ
ศาสนา พระมหากษัตริย์ ดังตัวอย่าง “แหลมทองโสภาด้วยบารมี ปกเกล้าเราไทยนี้ร่วมเย็นเป็นลี
ผ่องใส ใครคิดบังอาจหมิ่นถิ่นทององค์ไท้ เราพร้อมพลีใจป้องกันไทยและองค์ราชัน”

ตัวอย่างที่ 2

“รวมไทยร่วมใจ รักษาอำนาจชาติไทย เทิดทูนไทยด้วยน้ำใจมั่นคง สามัคคี
 ระหว่างไทยคงได้พลไทยทุกคน รวมทั้งชาติและศาสนา เสมือนหนึ่งได้เกิดกำเนิดมา จาก
 บิคารมารดาคนเดียวกัน

รวมถ้ำรวมไทยได้สิ้นทุกถิ่นแคว้น คงจะเป็นปึกแผ่น สามารถมั่นขอให้ไทย
 สามัคคีต่อกัน จึงจะจรรโลงไทยให้รุ่งเรือง”

(เพลงรวมไทย)

เพลงรวมไทย มีเนื้อหาสาระเพื่อรวมกำลังของชนในชาติให้เกิดความสามัคคี ไม่ให้เกิด
 ความแตกแยกในหมู่คณะ ไม่ว่าจะเกิดภาคใด เชื้อชาติ ศาสนาใด ถ้าเกิดได้ร่วมธงไตรรงค์ก็ถือว่าเป็น
 คนไทยด้วยกันทุกคน ดังตัวอย่าง “รวมไทยร่วมใจ รักษาอำนาจชาติไทย เทิดทูนไทยด้วย
น้ำใจมั่นคง สามัคคีระหว่างไทยคงได้พลไทยทุกคน รวมทั้งชาติและศาสนา เสมือนหนึ่งได้เกิด
กำเนิดมาจากบิคารมารดาคนเดียวกัน” และถ้าเรามีความสามัคคี ก็จะรวบรวมดินแดนของไทยได้
 ชาติไทยก็จะเจริญรุ่งเรืองเป็นปึกแผ่นมั่นคง ดังตัวอย่าง “รวมถ้ำรวมไทยได้สิ้นทุกถิ่นแคว้น คงจะ
เป็นปึกแผ่น สามารถมั่นขอให้ไทยสามัคคีต่อกัน จึงจะจรรโลงไทยให้รุ่งเรือง”

ตัวอย่างที่ 3

“ร่วมมือร่วมใจพี่น้องชาวไทย รักใคร่ปรองดอง เมืองไทยเรานี้เมืองทอง
 เป็นของพี่น้องชาวไทย

อย่ามัวเกียจจน ใคร่ขอวิงวอน จงอย่าอนใจ ก้าวหน้าอย่าช้าเร็วไว

สร้างไทยเราให้รุ่งเรือง ...

จับมือชื่อตรง พี่น้องเจิววงศ์พงษ์เผ่ากลมเกลียว ร่วมจิตเป็นมิตรใจเดียว อย่าด่วน
อย่าร้างตั้งใจ”

(เพลงสร้างไทย)

เพลงสร้างไทย มีเนื้อหาสาระเพื่อรวมกำลังของชนในชาติให้เกิดความสามัคคี ไม่ให้เกิด
ความแตกแยกในหมู่คณะ ให้มีความรักใคร่ปรองดองกัน เพราะเมืองไทยนี้ ถือเป็นของคนไทย
ด้วยกันทุกคน ดังตัวอย่าง “ร่วมมือร่วมใจพี่น้องชาวไทย รักใคร่ปรองดอง เมืองไทยเรานี้เมือง
ทองเป็นของพี่น้องชาวไทย อย่ามัวเกียจฉอน ใคร่ขอวิงวอน จงอย่าอนใจ ก้าวหน้าอย่าช้าเร็วไว
สร้างไทยเราให้รุ่งเรือง” ดังนั้น เราทุกคนควรสามัคคี ร่วมมือร่วมใจกัน เพื่อชาติไทยจะได้
เจริญรุ่งเรืองต่อไป ดังตัวอย่าง “จับมือชื่อตรง พี่น้องเจิววงศ์พงษ์เผ่ากลมเกลียว ร่วมจิตเป็นมิตรใจ
เดียว อย่าด่วนอย่าร้างตั้งใจ”

ตัวอย่างที่ 4

“อย่าเห็นแก่ตัวมัวพะวง กลุ่มหลงริษยาไม่ควรที่อย่าต่างคนต่างแข่งแย่งดี อย่าให้
ช่องไฟริที่มุงร้าย แม้เราริษยากันและกัน ไม่ช้าพลันจะพากันฉิบหาย ระวังการยุยงส่งร้าย
นั้นแหละเครื่องทำลายสามัคคี

ขณะใดศัตรูผู้ฉลาด หมายมาดทำลายให้เร่วรี ก็แยกให้แตกสามัคคี เช่นกษัตริย์
ลิจฉวิวงศ์โบราณ พราหมณ์ผู้เดียวรับใช้ไปยุแห่ สาระเนยญาติให้แตกฉาน จนเวลาศัตรู
จู่ไปรุกราน มัวเกียจฉอนเสียการเสียนคร

ฉะนั้นไซ้ขอไทยจงร่วมรัก จงร่วมสมัครสโมสร เอาไว้เพื่อเมื่อมีไฟรอน จะได้
ผู้ดีศกรด้วยเต็มแรง”

(เพลงไทยสามัคคี)

เพลงไทยสามัคคี มีเนื้อหาสาระเพื่อรวมกำลังของชนในชาติให้เกิดความสามัคคี ไม่ให้เกิด
ความแตกแยกในหมู่คณะ โดยบอกสิ่งที่เป็นเครื่องทำลายความสามัคคีของคนในชาตินั้นมีหลาย
อย่าง ซึ่งเป็นช่องทางให้แก่ศัตรู เข้ามาฉวยโอกาสยุยงส่งเสริมให้แตกสามัคคี เช่น การเห็นแก่ตัว
การอิจฉาริษยา การแก่งแย่งแข่งดี ดังตัวอย่าง “อย่าเห็นแก่ตัวมัวพะวง กลุ่มหลงริษยาไม่ควรที่อย่า
ต่างคนต่างแข่งแย่งดี อย่าให้ช่องไฟริที่มุงร้าย แม้เราริษยากันและกัน ไม่ช้าพลันจะพากันฉิบหาย

ระวิงการยุงส่งร้าย นันแหละเครื่องทำลายสามัคคี” และยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่ทำให้เกิดการ
ทำลายความสามัคคีในสมัยโบราณ จนทำให้เสียบ้านเมืองแก่ศัตรู ดังตัวอย่าง “ขณะใดศัตรูผู้ฉลาด
หมายมาดทำลายให้เร็วรี ก็แยกให้แตกสามัคคี เช่นกษัตริย์ลิจจวิวงศ์โบราณ พร้าหมณ์ผู้เดียวรับ
ใช้ไปยุแหย่ สาระเนยญาติให้แตกฉาน จนเวลาศัตรูจู่ไปรุกราน มัวก็ยงกันเสียการเสียนคร”
 ดังนั้น เราทุกคนควรสามัคคี ร่วมมือร่วมใจกันในยามมีศึกสงคราม ดังตัวอย่าง “ฉะนั้นไซ้รบขอไทย
จงร่วมรัก จงร่วมสมัครสโมสร เอาไว้เพื่อเมื่อมีไพรีรอน จะได้สู้ศัตรูด้วยเต็มแรง”

ตัวอย่างที่ 5

“เราเผ่าไทย ต่างคนจากแดนไทย ต่างมารวมใจ สามัคคีทุกหมู่เหล่า พวกเรา
 พร้อมพรัง งามถิ่นเรา ถิ่นไทยในแดนทอง แหล่งดีคนปอง ไทยเข้าครองต้องรวมกัน
 ผูกพันรักเผ่า

โบราณนานมา ชาติไทยแกร่งเกรียงไกรกล้า เผ่าพื้นมาทุกเวลามหวัน พรันพรัง
 อันตราย ผ่านความลำบากร้อนเย็นมิหน่าย ทอดกายเป็นชาติพลี

ต้นเกิดไทย มาพร้อมใจน้องพี่ เราเลือดไทยเสรี ปฐพีรักยิ่ง

ต้นเกิดไทย จงพร้อมใจทุกฝ่าย เรามิยอมแพ้พ่ายศัตรูร้ายมุ่ง”

(เพลงต้นเกิดไทย)

เพลงต้นเกิดไทย มีเนื้อหาสาระเพื่อรวมกำลังของชนในชาติให้เกิดความสามัคคี ไม่ให้เกิด
 ความแตกแยกในหมู่คณะ ไม่ว่าจะเกิดภาคใด เชื้อชาติ ศาสนาใด ถ้าเกิดได้ร่วมชงไตรรงค์ก็ถือว่า
 เป็นคนไทยด้วยกันทุกคน ดังตัวอย่าง “เราเผ่าไทย ต่างคนจากแดนไทย ต่างมารวมใจ สามัคคี
ทุกหมู่เหล่า พวกเราพร้อมพรัง งามถิ่นเรา ถิ่นไทยในแดนทอง แหล่งดีคนปอง ไทยเข้าครองต้อง
รวมกัน ผูกพันรักเผ่า” กล่าวปลุกใจให้มีความสามัคคีกัน อย่ายอมแพ้แก่ศัตรู ดังตัวอย่าง “ต้นเกิด
ไทย มาพร้อมใจน้องพี่ เราเลือดไทยเสรี ปฐพีรักยิ่ง ต้นเกิดไทย จงพร้อมใจทุกฝ่าย เรามิยอมแพ้
พ่ายศัตรูร้ายมุ่ง”

ตัวอย่างที่ 6

“ไทยรวมกำลังตั้งมั่น จะสามารถป้องกันชั้นแข็ง ถึงแม้ว่าศัตรูผู้มีแรง มายุทธแย้ง
ก็จะพินาศไป

ขอเพียงแต่ไทยเรา อย่าผลาญญัตริร่วมชาติร่วมจิตเป็นข้อใหญ่ ไทยอย่ามุ่งร้าย
ทำลายไทย จงพร้อมใจพร้อมกำลังระวังเมือง

ให้นานาภาษาเขานิยมชมเกียรติยศฟูเฟื่อง ช่วยกันบำรุงความรุ่งเรือง ให้ชื่อไทย
กระเดื่องทั่วโลก ช่วยกันเต็มใจ ใฝ่ผดุง บำรุงทั้งชาติศาสนา ให้อยู่จนสิ้นดินฟ้าวัฒนา
เถิดไทยไชโย”

(เพลงไทยรวมกำลัง)

เพลงไทยรวมกำลัง มีเนื้อหาสาระเพื่อรวมกำลังของชนในชาติให้เกิดความสามัคคี ไม่ให้
เกิดความแตกแยกในหมู่คณะ ให้สามัคคีกัน และบอกสิ่งที่เป็นเครื่องทำลายความสามัคคีของคน
ในชาตินั้น ซึ่งเป็นช่องทางให้แก่ศัตรู เข้ามานวยโอกาสของส่งเสริมให้เกิดสามัคคี ดังตัวอย่าง
“ไทยรวมกำลังตั้งมั่น จะสามารถป้องกันชั้นแข็ง ถึงแม้ว่าศัตรูผู้มีแรง มายุทธแย้งก็จะพินาศไป
ขอเพียงแต่ไทยเรา อย่าผลาญญัตริร่วมชาติร่วมจิตเป็นข้อใหญ่ ไทยอย่ามุ่งร้ายทำลายไทย จงพร้อม
ใจพร้อมกำลังระวังเมือง” และความร่วมมือกันปกป้องชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เพื่อไทยคงเป็น
ไทยตลอดกาล ดังตัวอย่าง “ช่วยกันบำรุงความรุ่งเรือง ให้ชื่อไทยกระเดื่องทั่วโลก ช่วยกันเต็มใจ
ใฝ่ผดุง บำรุงทั้งชาติศาสนา ให้อยู่จนสิ้นดินฟ้าวัฒนาเถิดไทย”

ตัวอย่างที่ 7

“พวกเราประชาชนชาวไทย เกิดทุนชาติไว้ดวงใจมั่นในเสรี เราเป็นไทยร่วมใจสมาน
ไมตรี มุ่งสามัคคีเลือดเนื้อชีวิตต้องพลีเพื่อไทย ...

เราชาติไทย รักษาแผ่นดินไว้ หากศัตรูบุกรุกทุกคนร่วมใจรบ และยอมตาย
เพื่อชาติไทยนั้น เออชัย เออชัย เออชัย ไชโย

ชาติไทยจะเป็นไทยอยู่ ด้วยพวกเราเชิดชูให้มันคง เลือดเนื้อยอมพลี ชำรง ให้
ชาติคงคู่ฟ้าดินสลาย”

(เพลงมาร์ชชาวไทย)

เพลงมาร์ชชาวไทย มีเนื้อหาสาระเพื่อรวมกำลังของชนในชาติให้เกิดความสามัคคี ไม่ให้
เกิดความแตกแยกในหมู่คณะ ให้สามัคคีกัน รักชาติยิ่งกว่าสิ่งใด ดังตัวอย่าง “พวกเราประชาชนชาว

ไทย เกิดทุนชาติไว้ดวงใจมั่นในเสรี เราเป็นไทยร่วมใจสมานไมตรี มุ่งสามัคคีเลือดเนื้อชีวิตต้องพลี
เพื่อไทย” และควรร่วมใจกันปกป้องชาติ เพื่อไทยคงเป็นไทยตลอดกาล ดังตัวอย่าง “เราชาติไทย
รักษาแผ่นดินไว้ หากศัตรูบุกรุกทุกคนร่วมใจรบ และยอมตาย เพื่อชาติไทยนั้น เอาชัย เอาชัย
เอาชัย ไชโย”

ตัวอย่างที่ 8

“ไทยร่วมเชื้อชาติหลากหลาย แผ่นดินนี้เกิดกายส่ายเลือดสายเดียวกัน ไทยทุก
ภาคสัมพันธ์ไทยร่วมถิ่นสุวรรณ ไทยรักกันเหนือใคร ความสมัครสมานฉันท์นั่นคือสิ่ง
สำคัญ คอยผูกพันรั้งของไทย ผิวพรรณฐานถิ่นไหนไทยก็คือเชื้อไทย ชื่อว่าไทยด้วยกัน
(สร้อย) แคนแหลมทองของไทยใครบั่น ไม่มีวันยอมให้เอย ...

ไทยกลางเหนือใต้อีสาน ออกตกล้วนผูกพันรักถิ่นฐานทั้งผอง ใครคิด
แยกแหลมทองไทยทั่วภาคปรองดอง คอยคุ้มครองมิเว้นไทยทั่วทุกกระเบียดนิ้ว อีก
ไทรรงค์ไหวปลิวสะบัดปลิวเข้าเย็น สีธงชาติช่วยเน้นความเป็นไทยชัดเจน ตราบช้วนิจนิ
รันคร” (สร้อย)

(เพลงไทยร่วมเชื้อชาติ)

เพลงไทยร่วมเชื้อชาติ มีเนื้อหาสาระเพื่อรวมกำลังของชนในชาติ ให้เกิดความสามัคคี
ไม่ให้เกิดความแตกแยกในหมู่คณะ ให้สามัคคีกัน รักชาติยิ่งกว่าสิ่งใด ดังตัวอย่าง “ไทยร่วมเชื้อ
ชาติหลากหลาย แผ่นดินนี้เกิดกายส่ายเลือดสายเดียวกัน ไทยทุกภาคสัมพันธ์ไทยร่วมถิ่นสุวรรณ
ไทยรักกันเหนือใคร ความสมัครสมานฉันท์นั่นคือสิ่งสำคัญ คอยผูกพันรั้งของไทย ผิวพรรณฐาน
ถิ่นไหนไทยก็คือเชื้อไทย ชื่อว่าไทยด้วยกัน” และคนไทยทุกคน ไม่ว่าจะอยู่ภาคไหนก็ตามควร
ร่วมใจกันปกป้องชาติ เพื่อไทยคงเป็นไทยตลอดกาล ดังตัวอย่าง “ไทยกลางเหนือใต้อีสาน ออกต
กล้วนผูกพันรักถิ่นฐานทั้งผอง ใครคิดแยกแหลมทองไทยทั่วภาคปรองดอง คอยคุ้มครองมิเว้นไทย
ทั่วทุกกระเบียดนิ้ว อีกไทรรงค์ไหวปลิวสะบัดปลิวเข้าเย็น สีธงชาติช่วยเน้นความเป็นไทยชัดเจน
ตราบช้วนิจนิรันคร”

7. เพลงปรัมผา

เพลงประเภทนี้ มีเนื้อหาสาระเป็นการโจมตีบุคคลที่ผู้ประพันธ์เห็นว่าไม่มีความรักชาติ และเป็นพวกทำลายชาติ โดยเรียกผู้ที่มีความคิดเห็นที่ตรงข้ามกับรัฐบาล ว่า “ฝ่ายซ้าย” และเรียกพวกที่เข้ากับฝ่ายรัฐบาลว่า “ฝ่ายขวา” ไปจนถึง “ซ้ายจัด” และ “ขวาจัด” เรียกพวกที่เห็นว่าไม่มีความรักชาติ เป็นพวกทำลายชาติ ว่า “คอมมิวนิสต์” หรือ “แดง” ปลุกใจให้คนไทยรวมใจกันกำจัดศัตรูของชาติ โดยใช้คำรุนแรง ดังเนื้อหาของเพลงต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

“คนใดใช้ชื่อไทยอยู่	กายก็ดูเหมือนไทยด้วยกัน
ได้อาศัยโพธิ์ทองแผ่นดินของราชันย์	แต่ใจมันยังเฝ้าคิดทำลาย
คนใดเห็นไทยเป็นทาส	คูหมิ่นชาติเชื้อชนถิ่นไทย
แต่ยังฝังกินกอบโกยสินไทยไป	เหยียดคนไทยเช่นทาสของมัน
(สร้อย) นักแผ่นดิน นักแผ่นดิน	คนเช่นนี้ เป็นคนนักแผ่นดิน
คนใดขยงปลุกปั่น	ไทยด้วยกันหวังให้แตกกระจาย
<u>ปลุกระดมมวลชนให้สับสนวุ่นวาย</u>	<u>เพื่อคนไทยแบ่งฝ่ายรบกันเอง</u>
คนใดหลงชมชาติอื่น	ชาติเดียวกันเขายื่นข่มเหง
ได้สินทรัพย์เจือจางที่ประหารไทยกันเอง	ที่ชาติอื่นเกรงดังญาติของมัน
คนใดขายตนขายชาติ	ได้โอกาสชี้ทางให้ศัตรู
<u>เข้าทำลายพลังไทยให้สลายทางสู้</u>	<u>เมื่อศัตรูโจมตีเสียทีมัน</u>
คนใดคิดร้ายราว	ประเพณีของไทยไม่ต้องการ
เกื้อหนุนอคติเชื้อลัทธิอันธพาล	แพร่ของมันมาบ้านเมืองเรา
(สร้อย) นักแผ่นดิน นักแผ่นดิน	คนเช่นนี้ เป็นคนนักแผ่นดิน”

(เพลงนักแผ่นดิน)

เพลงนักแผ่นดิน มีเนื้อหาสาระเป็นการโจมตีบุคคลที่ผู้ประพันธ์เห็นว่าไม่มีความรักชาติ และเป็นพวกทำลายชาติ ทั้งที่เป็นคนไทย และ ชาติอื่นที่เข้ามาอยู่ได้ร่วมธงไตรรงค์ หวังพึ่งพระบรมโพธิสมภารของพระมหากษัตริย์ไทย แต่แล้วก็หันมาทำลายชาติไทยและคนไทยกันเองโดย

เรียกบุคคลพวกนี้ว่า เป็นพวก “นักแผ่นดิน” ดังตัวอย่าง “คนใดใช้ชื่อไทยอยู่ ภายใต้อาณาเขตไทยด้วยกัน ได้อาศัยโพธิ์ทองแผ่นดินของราชันย์ แต่ใจมันยังเฝ้าคิดทำลาย , คนใดเห็นไทยเป็นทาส ดูหมิ่นชาติเชื้อชนถิ่นไทย แต่ยังฝังกินกอบโกยสินไทยไปเหยียดคนไทยเช่นทาสของมัน นักแผ่นดิน นักแผ่นดิน คนเช่นนี้ เป็นคนนักแผ่นดิน” นอกจากนี้ พวกนักแผ่นดิน ยังมีพฤติกรรมที่ไม่น่ากระทำและสมควรถูกกำจัดอีกหลายอย่าง ดังตัวอย่าง “คนใดขยงปลุกปั่นไทยด้วยกันหวังให้แตกกระจาย , คนใดหลงชมชาติอื่น ชาติเดียวกันเขยื้อนข่มเหง , คนใดขายตนขายชาติ ได้โอกาสชี้ทางให้ศัตรู , คนใดคิดร้ายราวีประเพณีของไทยไม่ต้องการ , เกื้อหนุนอคติเชื้อลัทธิอันธพาล แพร่นำมันมาบ้านเมืองเรา”

ตัวอย่างที่ 2

“เห่ เฮ ฮา ฮา มาฟังฉันว่าเถิดนะน้องพี่ เรื่องจริงใจจะอิงนิยาย ผู้ก่อการร้ายเป็นคนไม่ดี...เรื่องผู้ก่อการร้ายหลอกลวงคนไทยเสียจนปั่นป่วน หลอกให้เราคิดคดให้เราภักต่อชาติเดียวกัน หลอกให้ไทยเรานั้นรบราฆ่าฟันแตกสามัคคี หลอกเอาเสบียงอาหารพวกมันต้องการให้รีบส่งไปใครขัดฉันทันทีเมื่อใดจะถูกฆ่าตายให้กลายเป็นผี คอมมิวนิสต์ชั่วช้าหลอกลวงประชาชนชั่วฤดี

ขอเตือนมายังเพื่อนไทย ทั้งหญิงและชายให้ร่วมใจกันเถิดท่าน ข้าวปลาเสบียงอาหารอย่าส่งให้มัน จำไว้ น้องพี่ คอมมิวนิสต์คิดชั่วสร้างความหมองมัวบนผืนดินไทย ถ้ารัฐและราษฎรร่วมมือผู้ก่อการร้ายพ่ายแพ้ทันที คอมมิวนิสต์หมดสิ้น ไทยทุกชีวิตแสนสุขสบาย มาเถิดพี่น้องไทย มาร่วมใจจับไล่ไฟริ เฮ ฮา ฮา ฮา ร่วมใจกันเถิดหนาคะสุขชีวี (สร้อย)

(เพลงอย่าหลงเชื่อคอมมิวนิสต์)

เพลงอย่าหลงเชื่อคอมมิวนิสต์ มีเนื้อหาสาระเป็นการโจมตีบุคคลที่ผู้ประพันธ์เห็นว่าไม่มีความรักชาติ และเป็นพวกทำลายชาติ เรียกพวกที่เห็นว่าไม่มีความรักชาติ มุ่งทำลายชาติ ว่า“แดง” หรือ “คอมมิวนิสต์” ปลุกใจให้คนไทยร่วมกันกำจัดศัตรูของชาติ โดยใช้คำรุนแรง ดังตัวอย่าง “ผู้ก่อการร้ายเป็นคนไม่ดี...เรื่องผู้ก่อการร้ายหลอกลวงคนไทยเสียจนปั่นป่วน หลอกให้เราคิดคดให้เราภักต่อชาติเดียวกัน หลอกให้ไทยเรานั้นรบราฆ่าฟันแตกสามัคคี หลอกเอาเสบียงอาหารพวกมันต้องการให้รีบส่งไป ใครขัดฉันทันทีเมื่อใดจะถูกฆ่าตายให้กลายเป็นผี คอมมิวนิสต์ชั่วช้าหลอกลวงประชาชนชั่วฤดี” ดังนั้นจึงขอให้คนไทยทุกคน ทั้งฝ่ายรัฐบาลและเอกชน ร่วมมือกันกำจัดและต่อต้านภัยคอมมิวนิสต์ ดังตัวอย่าง “จำไว้ น้องพี่ คอมมิวนิสต์คิดชั่วสร้างความหมองมัวบนผืนดิน

ไทย ถ้าวรุษและราษฎรร่วมมือผู้ก่อการร้ายพ่ายแพ้ทันที คอมมิวนิสต์หมดสิ้น ไทยทุกชีวิตแสนสุขสบาย”

ตัวอย่างที่ 3

“เพื่อนไทย อย่าเชื่อคำใครเขามาหลอกลวง กลับคำสัญญาไม่มีแก่นสาร พร้าเพื่อรำพันว่าแสนจะห่วง นั่นคือบ่วงมารให้ท่านระกำ

เพื่อนไทย อย่าช่วยมารร้ายให้มันอึดหนา อาวุธเสื้อผ้าหูกยาข้าวสาร อีกทั้งอาหารควรงจืดจ๋า นี่แหละจะทำให้มันแหลกลาญ ...

เพื่อนไทย จงชวนเปลี่ยนใจคิดคืนกลับคอน มารวมพลังกันสร้างเสกสรร อย่ามัวฆ่าฟันเหมือนดั่งเก่าก่อน รีบเร่งจากจรรรัฐให้อภัย”

(เพลงเพื่อนไทย)

เพลงเพื่อนไทย มีเนื้อหาสาระเป็นการโจมตีบุคคลที่ผู้ประพันธ์เห็นว่าไม่มีความรักชาติ และเป็นพวกทำลายชาติ เรียกพวกที่เห็นว่าไม่มีความรักชาติ มุ่งทำลายชาติ ว่า“บ่วงมาร” หรือ “มารร้าย” ปลุกใจให้คนไทย ร่วมใจกันกำจัดศัตรูของชาติ ดังตัวอย่าง “เพื่อนไทย อย่าเชื่อคำใครเขามาหลอกลวง กลับคำสัญญาไม่มีแก่นสาร พร้าเพื่อรำพันว่าแสนจะห่วง นั่นคือบ่วงมารให้ท่านระกำ เพื่อนไทย อย่าช่วยมารร้ายให้มันอึดหนา อาวุธเสื้อผ้าหูกยาข้าวสาร อีกทั้งอาหารควรงจืดจ๋า นี่แหละจะทำให้มันแหลกลาญ” และถ้าหลงผิดไปแล้ว ก็ขอให้กลับตัวกลับใจ เพราะรัฐให้อภัยแล้ว ดังตัวอย่าง “เพื่อนไทย จงชวนเปลี่ยนใจคิดคืนกลับคอน มารวมพลังกันสร้างเสกสรร อย่ามัวฆ่าฟันเหมือนดั่งเก่าก่อน รีบเร่งจากจรรรัฐให้อภัย”

ตัวอย่างที่ 4

“แดงเฮี้ยแดง แอบแฝงมาบ่อนทำลาย
พี่น้องชาวไทยทั้งหลายมาฟังผมกล่าว
สะพานบ้านเราถูกเผาเสียเมื่อวานนี้
สงสารเด็กเล็กเล็กเสียจริงนะเจ้า
คุณครูผู้ดีเด่น เข้าเรียนพราสอนวิชา

ก่อวนการร้ายขึ้นในเมืองไทยเจ็บใจเสียจ้ง
ผมมีเรื่องราวข่าวคราวจะเล่าให้ฟัง
แล้วคุณโน่นซีโรงเรียนก็ยังคงพัง
ต้องเดินย่ำเท้าลุยน้ำพระรุงพระรัง
พวกโจรใจหยาบซ่าเข่นฆ่าเสียสิ้นชีวัง

...

พระสงฆ์องค์เจ้าพวกเรานี้แสนเลื่อมใส คอมมิวนิสต์นั้นโหดร้ายเช่นฆ่าเสียมรณัง พวกเรา
ชาวไทยชาวไทยและก็ชวานา แสนลำปากหนักหนาจะไปจะมาพะว้าพะวัง”

(เพลงแดงสร้างภัย)

เพลงแดงสร้างภัย มีเนื้อหาสาระเป็นการโจมตีบุคคลที่ผู้ประพันธ์เห็นว่าไม่มีความรักชาติ
และเป็นพวกทำลายชาติ เรียกพวกที่เห็นว่าไม่มีความรักชาติ มุ่งทำลายชาติ ว่า“คอมมิวนิสต์”
หรือ“แดง” ปลุกใจให้คนไทยร่วมใจกันกำจัดศัตรูของชาติ โดยใช้คำรุนแรง ดังตัวอย่าง “แดงเอ๊ย
แดง แอบแฝงมาบ่อนทำลาย ก่อวนการร้ายขึ้นในเมืองไทยเจ็บใจเสียจริง” ซึ่งให้เห็นความเดือดร้อน
ที่ชาวบ้านได้รับจากการกระทำของผู้ก่อการร้าย ดังตัวอย่าง “สะพานบ้านเราถูกเผาเสียเมื่อวานนี้
แล้วคุณโน้นซีโรงเรียนก็ยิ่งถูกพัง สงสารเด็กเล็กเล็กเสียจริงนะเจ้า ต้องเดินย่ำเท้าลุยน้ำพระรุงพระรัง
คุณครูผู้ดีเด่น เข้าเรียนปราสอนวิชา พวกโจรใจหยาบซ่าเช่นฆ่าเสียมรณัง ชิวัง พระสงฆ์องค์เจ้า พวก
เรานี้แสนเลื่อมใส คอมมิวนิสต์นั้นโหดร้ายเช่นฆ่าเสียมรณัง พวกเราชาวไทยชาวไทยและก็ชวานา
แสนลำปากหนักหนาจะไปจะมาพะว้าพะวัง ”

ตัวอย่างที่ 5

“เกลียดยิ่งนัก ไอ้พวกคอมมิวนิสต์	ไอ้พวกงูพิษ ไอ้พวกโจรใจยักษ์
เข้ามาก่อวนและก็ลูกไล่	พวกเราชาวไทยเดือดร้อนยิ่งนัก
เกลียดเสียจริง เกลียดยิ่งสิ่งใด	เกลียดเข้าไส้เกลียดไม่ยอมรัก
คบหาคอมมิวนิสต์ชีวิตวุ่นวาย	ระวังเอาไว้ น้ำตาจะไหลลอกหัก...
จงอย่าเชื่ออย่าช่วย	จะปราบให้ม้วยให้มันแหลกลาญ
ช่วยชี้แจงลูกหลาน	ให้ร่วมมือกับทางการนะท่านเพื่อนไทย”

(เพลงเกลียดนักคอมมิวนิสต์)

เพลงเกลียดนักคอมมิวนิสต์ มีเนื้อหาสาระเป็นการโจมตีบุคคลที่ผู้ประพันธ์เห็นว่าไม่มี
ความรักชาติ และเป็นพวกทำลายชาติ เรียกพวกที่เห็นว่าไม่มีความรักชาติ มุ่งทำลายชาติ
ว่าเป็น “คอมมิวนิสต์” หรือ“แดง” หรืออื่น ๆ โดยใช้คำรุนแรง ดังตัวอย่าง “เกลียดยิ่งนัก ไอ้พวก
คอมมิวนิสต์ ไอ้พวกงูพิษ ไอ้พวกโจรใจยักษ์ เข้ามาก่อวนและก็ลูกไล่ พวกเราชาวไทย
เดือดร้อนยิ่งนัก เกลียดเสียจริง เกลียดยิ่งสิ่งใด เกลียดเข้าไส้เกลียดไม่ยอมรัก คบหาคอมมิวนิสต์
ชีวิตวุ่นวาย ระวังเอาไว้ น้ำตาจะไหลลอกหัก” มีการใช้คำพูดขอเตือนเพื่อนไทยทุกคน ว่าอย่าไป

หลงเชื่อพวกคอมมิวนิสต์ จงช่วยกำจัดศัตรูของชาติ ดังตัวอย่าง “จงอย่าเชื่ออย่าช่วย จะปราบให้ ม้วยให้มันแหลกลาญ ช่วยชี้แจงลูกหลานให้ร่วมมือกับทางการนะท่านเพื่อนไทย”

ตัวอย่างที่ 6

“ขอเตือนเพื่อนไทย ทั้งหญิงและชายทุกทุกคน อย่าได้ไปหลงเชื่อเล่ห์กล ของไอ้พวกคน แผลกหน้า มันพูดอะไรอย่าไปสนใจเชื่อวาทะ ไอ้คนร้อยเล่ห์มารยา อย่าไปเชื่อวาทะมันเป็นอันขาด ขอเตือนเพื่อนไทย โปรดจำใส่ใจอย่าจนเจือ อย่าได้ไปคิดช่วยเหลือ ให้กับไอ้คนขายชาติ ข่าวดสารเสียบยงหลีกเลี่ยงเป็นอันขาด มันคิดโค่นล้มบัลลังก์ราช และองค์กษัตริย์ของชาติไทย...

ขอเตือนเพื่อนไทย มันอยู่ที่ไหนอย่ารีรอ ท่านจงได้ไปช่วยชี้แหล่ง ให้เจ้าหน้าที่ของเราได้ ทราบ หรือรีบชวนมันให้เหี้ยนมอบตัวเถิดครับ เพื่อนไทยทั้งหลายโปรดทราบ อย่าเชื่อ อย่าเชื่อ จงชี้จงชวน”

(เพลงเตือนเพื่อนไทย)

เพลงเตือนเพื่อนไทย มีเนื้อหาสาระเป็นการโจมตีบุคคลที่ผู้ประพันธ์เห็นว่าไม่มีความรัก ชาติ และเป็นพวกทำลายชาติ เรียกพวกที่เห็นว่าไม่มีความรักชาติ มุ่งทำลายชาติ ว่า“ไอ้พวกคน แผลกหน้า” หรือ“ไอ้คนร้อยเล่ห์มารยา” และใช้สรรพนามว่า “มัน” หรืออื่น ๆ โดยใช้คำรุนแรง ดังตัวอย่าง “ขอเตือนเพื่อนไทย ทั้งหญิงและชายทุกทุกคน อย่าได้ไปหลงเชื่อเล่ห์กล ของไอ้พวก คนแผลกหน้า มันพูดอะไรอย่าไปสนใจเชื่อวาทะ ไอ้คนร้อยเล่ห์มารยาอย่าไปเชื่อวาทะมันเป็น อันขาด ขอเตือนเพื่อนไทย โปรดจำใส่ใจอย่าจนเจือ อย่าได้ไปคิดช่วยเหลือ ให้กับไอ้คนขายชาติ ข่าวดสารเสียบยงหลีกเลี่ยงเป็นอันขาด มันคิดโค่นล้มบัลลังก์ราช และองค์กษัตริย์ของชาติไทย” มีการใช้คำพูดเตือนคนไทยทุกคน ว่าอย่าไปหลงเชื่อพวกคอมมิวนิสต์ จงช่วยกำจัดศัตรูของชาติ ดัง ตัวอย่าง “ขอเตือนเพื่อนไทย มันอยู่ที่ไหนอย่ารีรอ ท่านจงได้ไปช่วยชี้แหล่ง ให้เจ้าหน้าที่ของเรา ได้ทราบ หรือรีบชวนมันให้เหี้ยนมอบตัวเถิดครับ เพื่อนไทยทั้งหลายโปรดทราบ อย่าเชื่อ อย่าเชื่อ จงชี้จงชวน”

ตัวอย่างที่ 7

“ในโลกเสรี นั้นมีประชาธิปไตย
แต่โลกคอมมิวนิสต์ ชีวิตช่างแสนไร้ค่า

ทุกคนคิดได้ทำได้สมจินตนา
ทุกคนเกิดมา นำเวทนาเหลือใจ

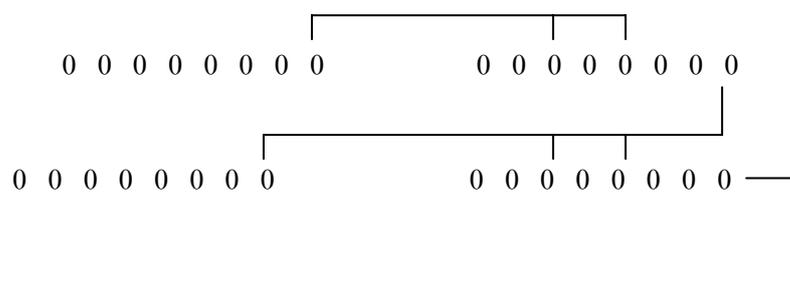
ทำนอง ประพันธ์ทำนองก่อนแล้วจึงประพันธ์คำร้อง และประพันธ์ทั้ง 2 อย่างพร้อม ๆ กันก็มี สำหรับบทเพลงปลุกใจนั้น ปรากฏทั้งที่ประพันธ์คำร้องก่อนแล้วประพันธ์ทำนองทีหลัง เช่น เพลงพระราชนิพนธ์ “เราสู้” ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงพระราชนิพนธ์ทำนองใส่ให้กับคำร้องที่มีผู้อื่นประพันธ์ไว้แล้ว คือ พระราชดำรัสที่ นายสมภพ จันทรประภา นำมาประพันธ์เป็นกลอนแปด แล้วทูลเกล้าฯ ถวาย นอกจากนี้ก็มีเพลง “ความฝันอันสูงสุด” “เกิดเป็นไทยตายเพื่อไทย” ซึ่งประพันธ์คำร้องโดย ท่านผู้หญิงมณีรัตน์ บุนนาค และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงใส่ทำนอง ส่วนบทเพลงอื่น ๆ ก็มีทั้ง ประพันธ์ทำนองก่อนแล้วจึงประพันธ์คำร้อง และประพันธ์ทั้ง 2 อย่างพร้อม ๆ กัน การประพันธ์เพลงในลักษณะนี้ จะถูกกำหนดโดยห้องของคนตรี ทำให้เกิดการสัมผัสขึ้นเหมือนร้อยกรอง แต่อาจจะไม่เคร่งครัดเหมือนหลักเกณฑ์ของร้อยกรองทุกประการ เช่น อาจละเว้นการส่งสัมผัสระหว่างบทหรือสัมผัสระหว่างท่อน หรือสัมผัสระหว่างวรรคบางวรรค สطرที่ใช้ส่ง – รับ สัมผัสอาจเป็นสระเสียงสั้น กับสระเสียงยาวก็ได้ อย่างไรก็ตาม การประพันธ์คำร้องของเพลงปลุกใจ โดยส่วนใหญ่ก็นิยมประพันธ์ในรูปแบบของคำประพันธ์ร้อยกรองโดยทั่วไป เช่น กลอน กาพย์ โคลง โดย 1 ท่อนร้องจะเท่ากับกลอน 1 บท แบ่งออกเป็น 4 วรรค รูปแบบการประพันธ์คำร้องของเพลงปลุกใจ

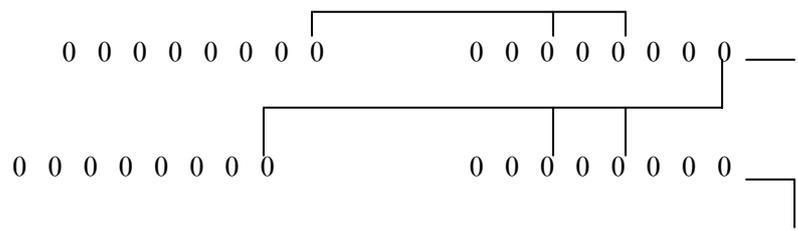
1. รูปแบบการประพันธ์คำร้องตรงตามฉันทลักษณ์

รูปแบบการประพันธ์คำร้องตรงตามฉันทลักษณ์ หมายถึง คือ บทเพลงที่มีการวางรูปแบบ กำหนดจำนวนคำในวรรค ในบท ในบาท และการรับส่งสัมผัส ตลอดจนจังหวะในการร้องเช่นเดียวกับแผนผังคำประพันธ์แต่ละชนิดที่มีมาแต่เดิม ที่ปรากฏในเพลงปลุกใจ มีดังนี้

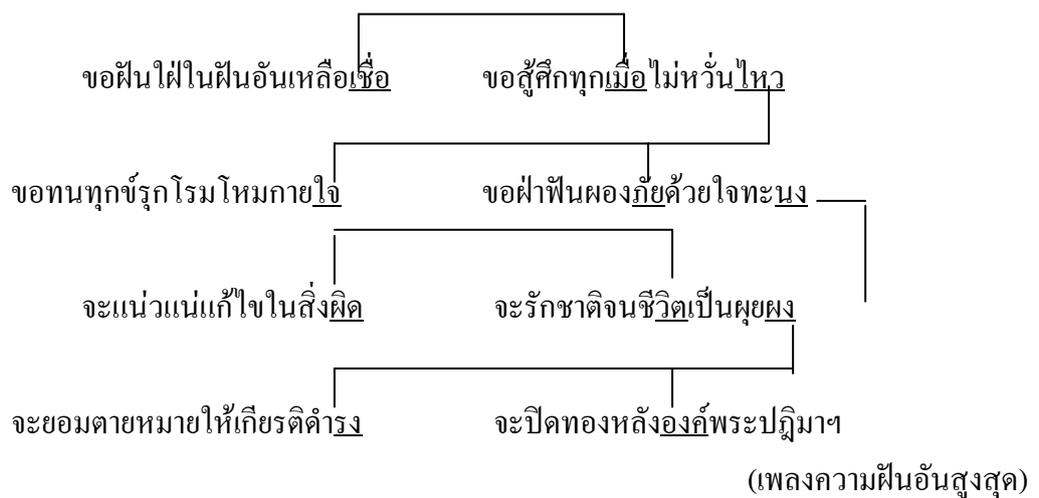
1.1 กลอนสุภาพ

รูปแบบการประพันธ์คำร้องตรงตามฉันทลักษณ์ ที่ปรากฏมากที่สุด คือ รูปแบบกลอนสุภาพ กลอนบทหนึ่งมี 4 วรรค คือ วรรคสดับ วรรครับ วรรครอง และ วรรคส่งในแต่ละวรรคใช้คำ 7-9 คำ ที่มีแผนผังคำประพันธ์ดังนี้

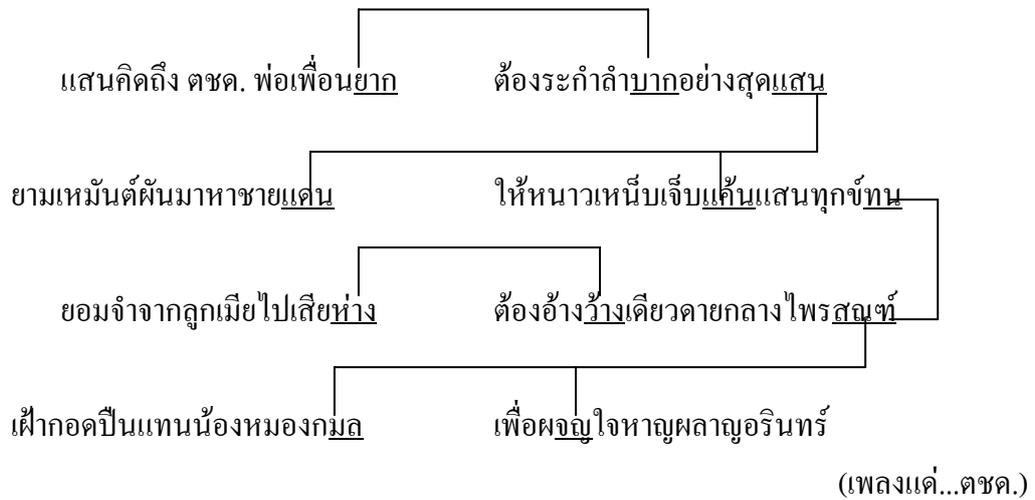

ตัวอย่างที่ 1

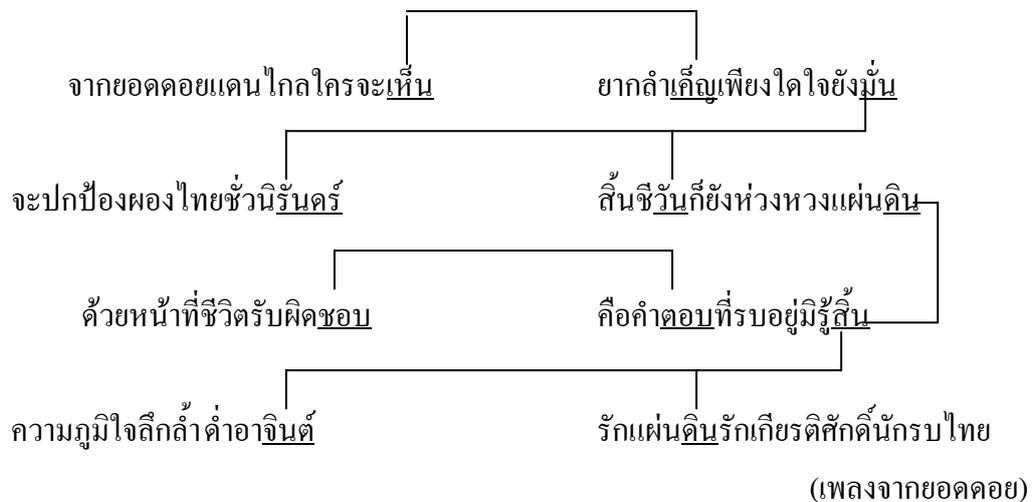
เพลงความฝันอันสูงสุด มีรูปแบบการประพันธ์คำร้องตรงตามฉันทลักษณ์ คือ กลอนสุภาพ มีฉันทลักษณ์และสัมผัสตรงตามแผนผังที่กำหนดดังนี้ บทหนึ่งมี 4 วรรค ในแต่ละวรรคใช้คำ 7 – 9 คำ มีการส่งสัมผัส คือ คำสุดท้ายของวรรคที่หนึ่ง สัมผัสกับคำที่ 3 หรือ 5 ของวรรคที่สอง เช่น คำว่า “เชื่อ” สัมผัสกับคำว่า “เมื่อ” ซึ่งเป็นคำที่ 5 ของวรรคที่สอง คำสุดท้ายของวรรคที่สอง สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่สาม เช่น “ไหว” สัมผัสกับ “ใจ” คำสุดท้ายวรรคที่สาม สัมผัสกับคำที่ 3 หรือ 5 ในวรรคที่สี่ เช่น “ใจ” สัมผัสกับ “ภัย” ซึ่งเป็นคำที่ 5 ในวรรคที่สี่ และการส่งสัมผัสระหว่างบท คำสุดท้ายของบทที่หนึ่ง สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่สองในบทถัดไป เช่น คำว่า “ทะนง” สัมผัสกับคำว่า “ผง”

ตัวอย่างที่ 2

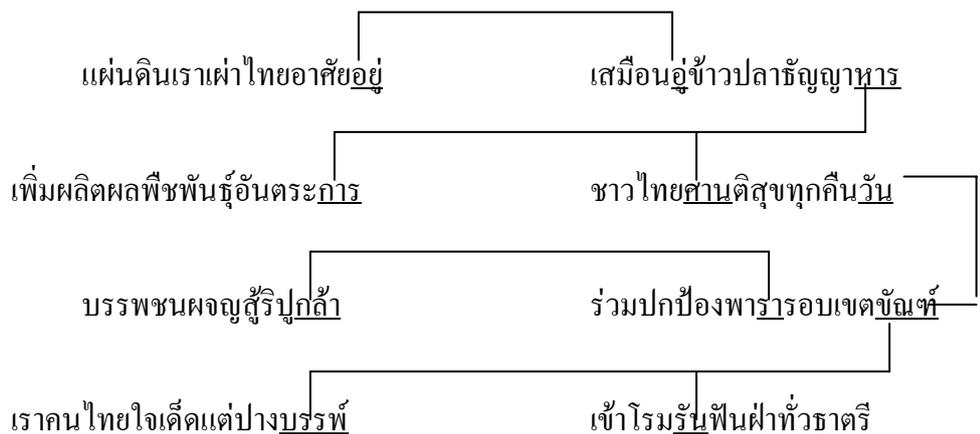
เพลงเพลงแค่...ตชด. มีรูปแบบการประพันธ์คำร้องตรงตามฉันทลักษณ์ คือ กลอนสุภาพ มีคณะและสัมผัสตรงตามแผนผังที่กำหนดดังนี้ บทหนึ่งมี 4 วรรค ในแต่ละวรรคใช้คำ 7-9 คำ มีการส่งสัมผัส คือ คำสุดท้ายของวรรคที่หนึ่ง สัมผัสกับคำที่ 3 หรือ 5 ของวรรคที่สอง เช่น คำว่า “ยาก” สัมผัสกับคำว่า “ลำบาก” ซึ่งเป็นคำที่ 5 ของวรรคที่สอง คำสุดท้ายของวรรคที่สอง สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่สาม เช่น “แสน” สัมผัสกับ “แดน” คำสุดท้ายของวรรคที่สาม สัมผัสกับคำที่ 3 หรือ 5 ในวรรคที่สี่ เช่น “แดน” สัมผัสกับ “แค้น” ซึ่งเป็นคำที่ 5 ในวรรคที่สี่ และการส่งสัมผัสระหว่างบท คำสุดท้ายของบทที่หนึ่ง สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่สองในบทถัดไป เช่น คำว่า “ทน” สัมผัสกับคำว่า “ไพรสมุญท์” บทต่อไปมีคณะและสัมผัสเช่นเดียวกันกับบทแรก

ตัวอย่างที่ 3

เพลงจากยอคดอย มีรูปแบบการประพันธ์คำร้องตรงตามฉันทลักษณ์ คือ กลอนสุภาพ มีคณะและสัมผัสตรงตามแผนผังที่กำหนดดังนี้ บทหนึ่งมี 4 วรรค ในแต่ละวรรคใช้คำ 7–9 คำ มีการส่งสัมผัส คือ คำสุดท้ายของวรรคที่หนึ่ง สัมผัสกับคำที่ 3 หรือ 5 ของวรรคที่สอง เช่น คำว่า “เห็น” สัมผัสกับคำว่า “ลำเค็ญ” ซึ่งเป็นคำที่ 3 ของวรรคที่สอง คำสุดท้ายของวรรคที่สอง สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่สาม เช่น “มัน” สัมผัสกับ “นิรันดร์” คำสุดท้ายวรรคที่สาม สัมผัสกับคำที่ 3 หรือ 5 ในวรรคที่สี่ เช่น “นิรันดร์” สัมผัสกับ “จีวัน” ซึ่งเป็นคำที่ 3 ในวรรคที่สี่ และการส่งสัมผัสระหว่างบท คำสุดท้ายของบทที่หนึ่ง สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่สองในบทถัดไป เช่น คำว่า “ดิน” สัมผัสกับคำว่า “สิ้น” บทต่อไปมีคณะและสัมผัสเช่นเดียวกันกับบทแรก

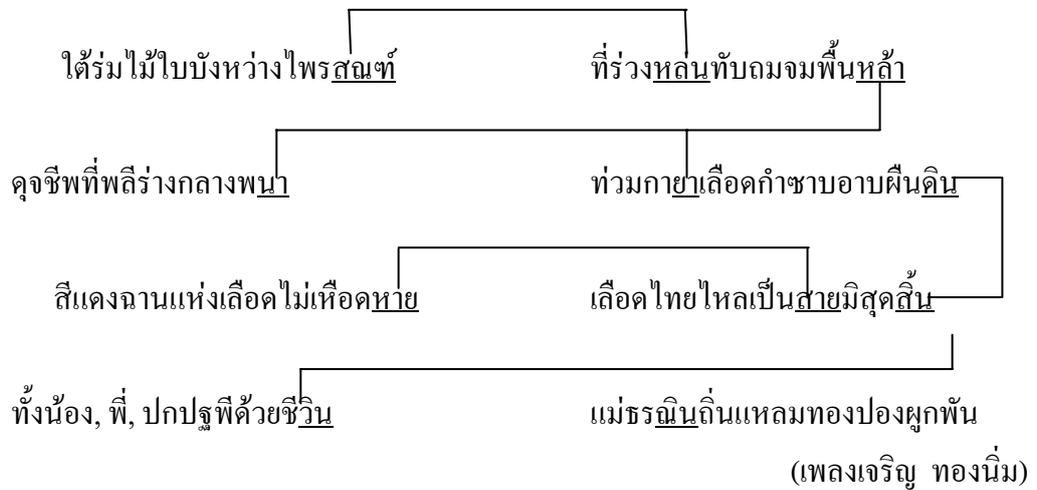
ตัวอย่างที่ 4

(เพลงวีรกรรมรำลึก)

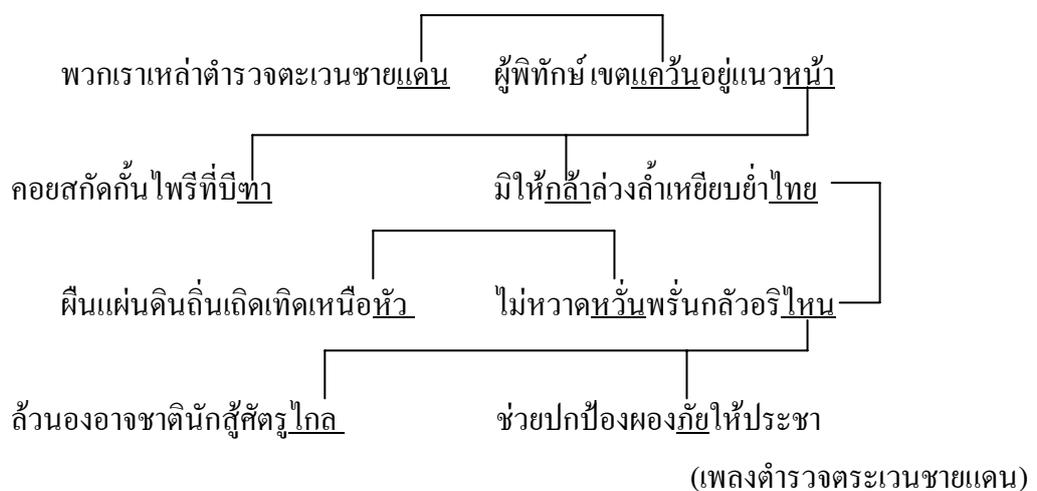
เพลงวีรกรรมรำลึก มีรูปแบบการประพันธ์คำร้องตรงตามฉันทลักษณ์ คือ กลอนสุภาพ มีคณะและสัมผัสตรงตามแผนผังที่กำหนดดังนี้ บทหนึ่งมี 4 วรรค ในแต่ละวรรคใช้คำ 7–9 คำ มีการส่งสัมผัส คือ คำสุดท้ายของวรรคที่หนึ่ง สัมผัสกับคำที่ 3 หรือ 5 ของวรรคที่สอง เช่น คำว่า “อยู่” สัมผัสกับคำว่า “อู่” ซึ่งเป็นคำที่ 3 ของวรรคที่สอง คำสุดท้ายของวรรคที่สอง สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่สาม เช่น “ธัญญาหาร” สัมผัสกับ “ตระการ” คำสุดท้ายวรรคที่สาม สัมผัสกับคำที่ 3 หรือ 5 ในวรรคที่สี่ เช่น “ตระการ” สัมผัสกับ “สานดี” ซึ่งเป็นคำที่ 3 ในวรรคที่สี่ และการส่งสัมผัสระหว่างบท คำสุดท้ายของบทที่หนึ่ง สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่สองในบทถัดไป เช่น คำว่า “วัน” สัมผัสกับคำว่า “เขตขัณฑ์” บทต่อไปมีคณะและสัมผัสเช่นเดียวกันกับบทแรก

ตัวอย่างที่ 5

เพลง คำโบราณ มีรูปแบบการประพันธ์คำร้องตรงตามฉันทลักษณ์ คือ กลอนสุภาพ มี
 คณะและสัมผัสตรงตามแผนผังที่กำหนดดังนี้ บทหนึ่งมี 4 วรรค ในแต่ละวรรคใช้คำ 7–9 คำ มี
 การส่งสัมผัส คือ คำสุดท้ายของวรรคที่หนึ่ง สัมผัสกับคำที่ 3 หรือ 5 ของวรรคที่สอง เช่น คำว่า
 “ไพรสนธ์” สัมผัสกับคำว่า “หล่น” ซึ่งเป็นคำที่ 5 ของวรรคที่สอง คำสุดท้ายของวรรคที่สอง
 สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่สาม เช่น “หล้า” สัมผัสกับ “พนา” คำสุดท้ายวรรคที่สาม สัมผัส
 กับคำที่ 3 หรือ 5 ในวรรคที่สี่ เช่น “พนา” สัมผัสกับ “กายา” ซึ่งเป็นคำที่ 3 ในวรรคที่สี่ และการ
 ส่งสัมผัสระหว่างบท คำสุดท้ายของบทที่หนึ่ง สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่สองในบทถัดไป
 เช่น คำว่า “ดิน” สัมผัสกับคำว่า “ชีวิน” บทต่อไปมีคณะและสัมผัสเช่นเดียวกันกับบทแรก

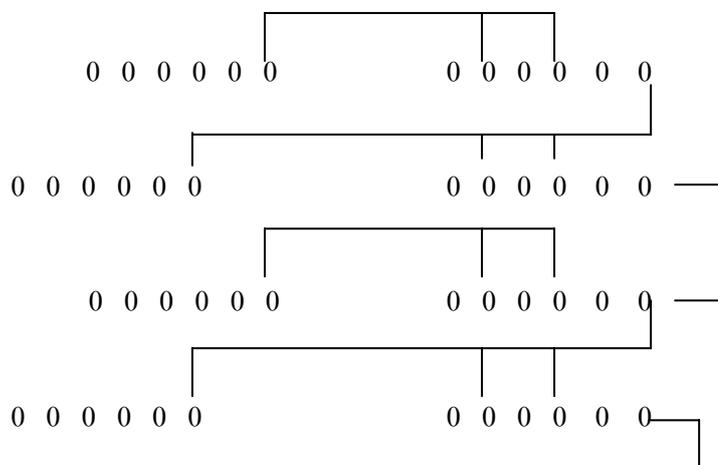
ตัวอย่างที่ 6

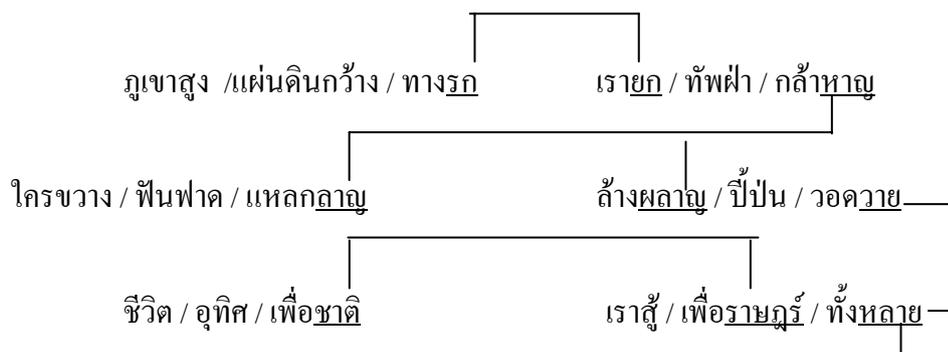
เพลงตำราจระเวณชายแดน มีรูปแบบการประพันธ์คำร้องตรงตามฉันทลักษณ์ คือ กลอนสุภาพ มีฉันทลักษณ์และสัมผัสตรงตามแผนผังที่กำหนดดังนี้ บทหนึ่งมี 4 วรรค ในแต่ละวรรคใช้ คำ 7-9 คำ มีการส่งสัมผัส คือ คำสุดท้ายของวรรคที่หนึ่ง สัมผัสกับคำที่ 3 หรือ 5 ของวรรคที่สอง เช่น คำว่า “แดน” สัมผัสกับคำว่า “แคว้น” ซึ่งเป็นคำที่ 5 ของวรรคที่สอง คำสุดท้ายของวรรคที่สอง สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่สาม เช่น “หน้า” สัมผัสกับ “บิณฑา” คำสุดท้ายของวรรคที่สาม สัมผัสกับคำที่ 3 หรือ 5 ในวรรคที่สี่ เช่น “บิณฑา” สัมผัสกับ “กล้า” ซึ่งเป็นคำที่ 3 ในวรรคที่สี่ และการส่งสัมผัสระหว่างบท คำสุดท้ายของบทที่หนึ่ง สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่สองในบท ถัดไป เช่น คำว่า “ไทย” สัมผัสกับคำว่า “ไหน” บทต่อไปมีฉันทลักษณ์และสัมผัสเช่นเดียวกันกับบทแรก

1.2 กลอนหก

กลอนหก บทหนึ่งมี 4 วรรค วรรคหนึ่ง ๆ มี 6 คำ มีแผนผังคำประพันธ์ดังนี้

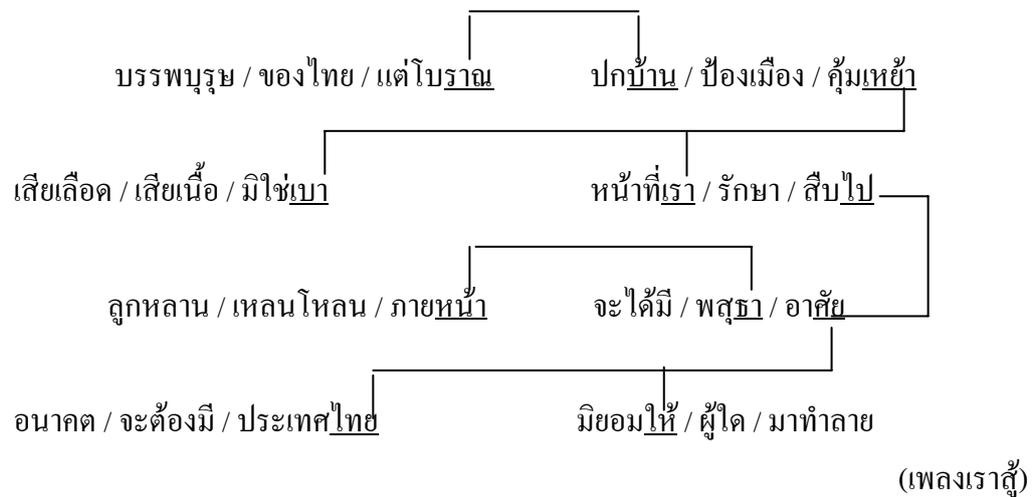
ตัวอย่างที่ 1

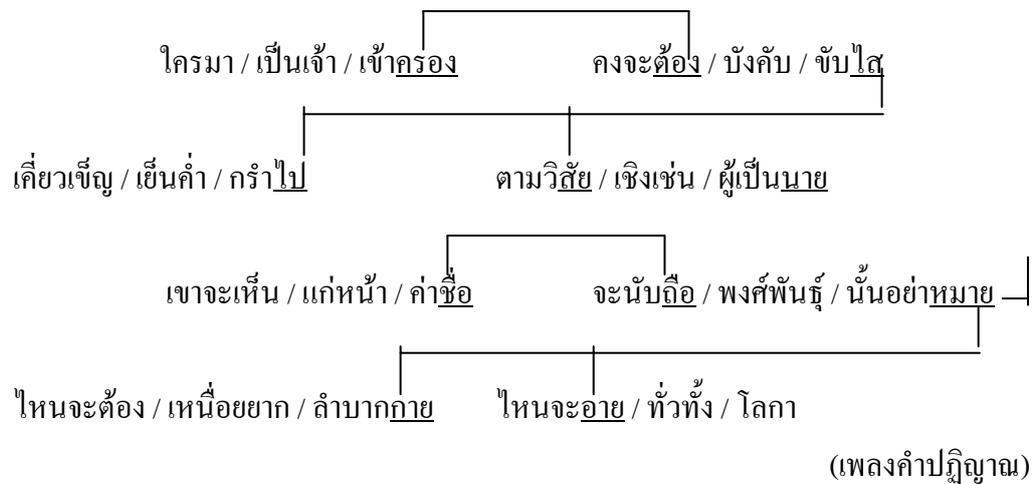
หนึ่ง สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่สองในบทถัดไป เช่น คำว่า “มือ” สัมผัสกับคำว่า “ชื่อ” บทต่อไปมีลักษณะและสัมผัสเช่นเดียวกันกับบทแรก

ตัวอย่างที่ 3

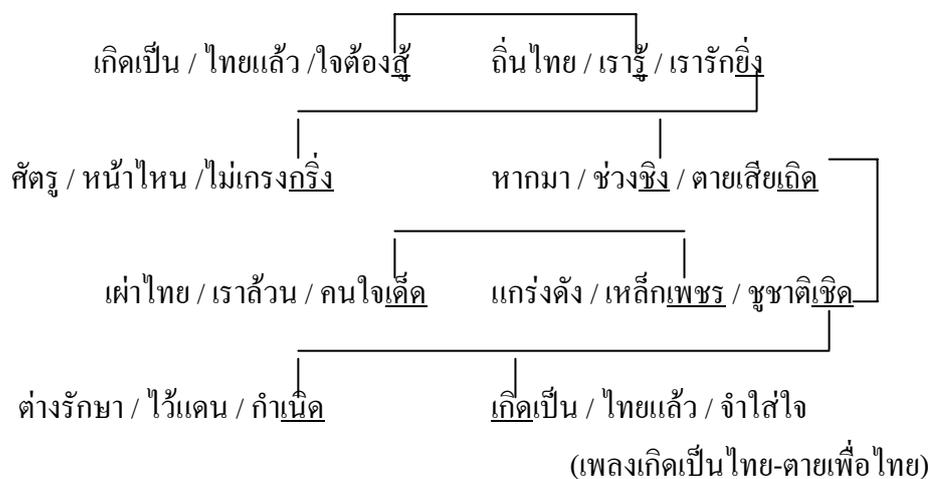
เพลงเรารู้ มีรูปแบบการประพันธ์คำร้องตรงตามฉันทลักษณ์ คือ กลอนหก มีลักษณะและสัมผัสตรงตามแผนผังที่กำหนดดังนี้ บทหนึ่งมี 4 วรรค วรรคหนึ่งมี 6 คำ มีการส่งสัมผัส คือ คำสุดท้ายของวรรคที่หนึ่ง สัมผัสกับคำที่ 2 หรือ 4 ของวรรคที่สอง เช่น คำว่า “โบราณ” สัมผัสกับคำว่า “บ้าน” ซึ่งเป็นคำที่ 2 ของวรรคที่สอง คำสุดท้ายของวรรคที่สอง สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่สาม เช่น “หญ้า” สัมผัสกับ “เบา” และการส่งสัมผัสระหว่างบท คำสุดท้ายของบทที่หนึ่ง สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่สองในบทถัดไป เช่น คำว่า “ไป” สัมผัสกับคำว่า “อาศัย” บทต่อไปมีลักษณะและสัมผัสเช่นเดียวกันกับบทแรก

ตัวอย่างที่ 4

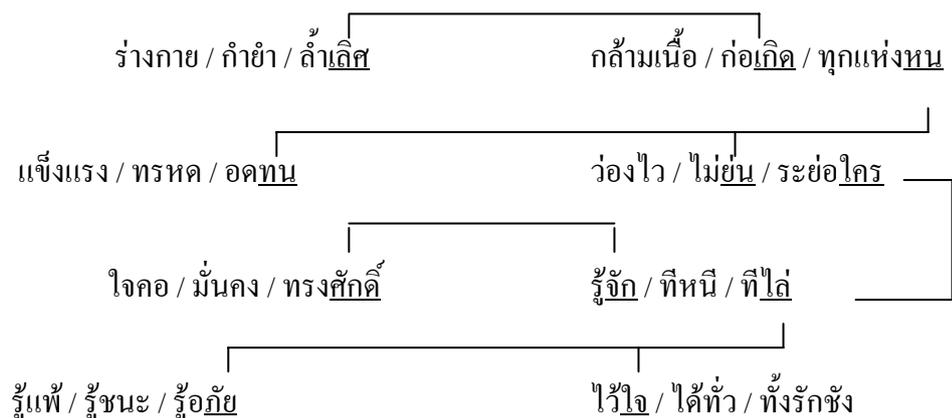
เพลงคำปฤญาน มีรูปแบบการประพันธ์คำร้องตรงตามฉันทลักษณ์ คือ กลอนหก มีฉันทลักษณ์และสัมผัสตรงตามแผนผังที่กำหนดดังนี้ บทหนึ่งมี 4 วรรค วรรคหนึ่งมี 6 คำ มีการส่งสัมผัสคือ คำสุดท้ายของวรรคที่หนึ่ง สัมผัสกับคำที่ 2 หรือ 4 ของวรรคที่สอง เช่น คำว่า “ครอง” สัมผัสกับคำว่า “ต้อง” ซึ่งนับเป็นคำที่ 2 ของวรรคที่สอง คำสุดท้ายของวรรคที่สอง สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่สาม เช่น “จับไป” สัมผัสกับ “ไป” คำสุดท้ายวรรคที่สาม สัมผัสกับคำที่ 2 หรือ 4 ของวรรคที่สี่ เช่น “ไป” สัมผัสกับ “วิสัย” ซึ่งนับเป็นคำที่ 2 ของวรรคที่สี่ และการส่งสัมผัสระหว่างบท คำสุดท้ายของบทที่หนึ่ง สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่สองในบทถัดไป เช่น คำว่า “นาย” สัมผัสกับคำว่า “หมาย” บทต่อไปมีฉันทลักษณ์และสัมผัสเช่นเดียวกันกับบทแรก

ตัวอย่างที่ 5

เพลงเกิดเป็นไทย-ตายเพื่อไทย มีรูปแบบการประพันธ์คำร้องตรงตามฉันทลักษณ์ คือ กลอนหก มีฉันทลักษณ์และสัมผัสตรงตามแผนผังที่กำหนดดังนี้ บทหนึ่งมี 4 วรรค วรรคหนึ่งมี 6 คำ มีการส่งสัมผัส คือ คำสุดท้ายของวรรคที่หนึ่ง สัมผัสกับคำที่ 2 หรือ 4 ของวรรคที่สอง เช่น คำว่า “สู้” สัมผัสกับคำว่า “รู้” ซึ่งเป็นคำที่ 4 ของวรรคที่สอง คำสุดท้ายของวรรคที่สอง สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่สาม เช่น “อิง” สัมผัสกับ “เกรงกริ่ง” คำสุดท้ายวรรคที่สาม สัมผัสกับคำที่ 2 หรือ 4 ของวรรคที่สี่ เช่น “เกรงกริ่ง” สัมผัสกับ “ช่วงชิง” ซึ่งเป็นคำที่ 4 ของวรรคที่สี่ และและการส่งสัมผัสระหว่างบท คำสุดท้ายของบทที่หนึ่ง สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่สองในบทถัดไป เช่น คำว่า “เถิด” สัมผัสกับคำว่า “เชิด” บทต่อไป มีฉันทลักษณ์และสัมผัสเช่นเดียวกันกับบทแรก

ตัวอย่างที่ 6

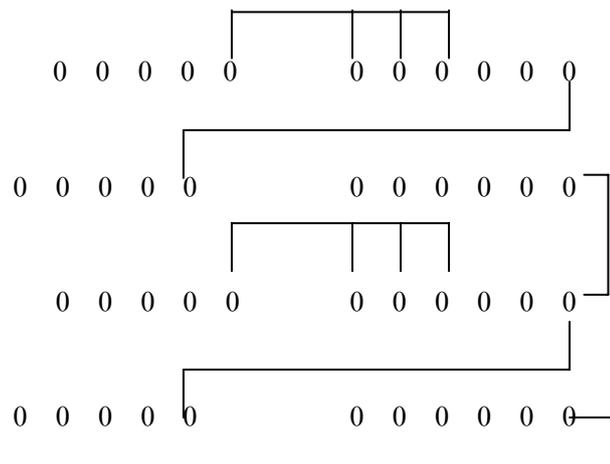

(เพลงกราวกีฬา)

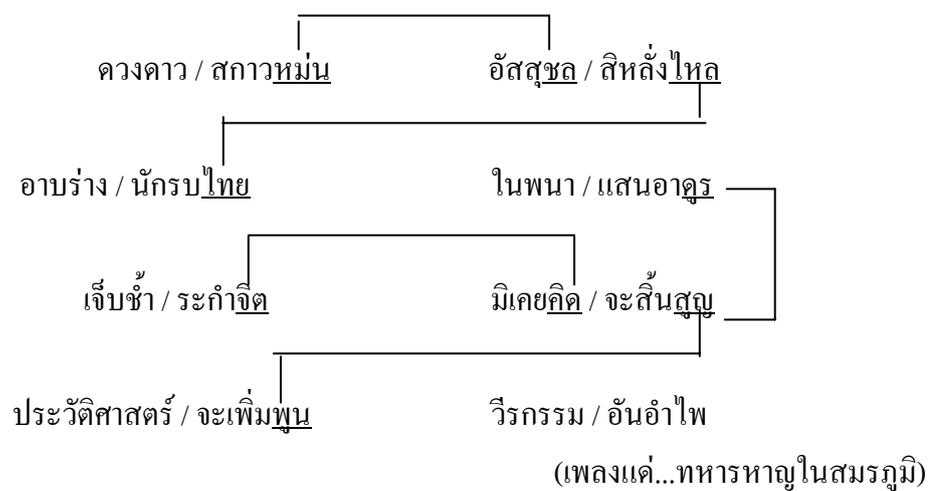
เพลงกราวกีฬา มีรูปแบบการประพันธ์คำร้องตรงตามฉันทลักษณ์ คือ กลอนหก มีฉันทลักษณ์และสัมผัสตรงตามแผนผังที่กำหนดดังนี้ บทหนึ่งมี 4 วรรค วรรคหนึ่งมี 6 คำ มีการส่งสัมผัส คือคำสุดท้ายของวรรคที่หนึ่ง สัมผัสกับคำที่ 2 หรือ 4 ของวรรคที่สอง เช่น คำว่า “คำเลิศ” สัมผัสกับคำว่า “เกิด” ซึ่งเป็นคำที่ 4 ของวรรคที่สอง คำสุดท้ายของวรรคที่สอง สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่สาม เช่น “หน” สัมผัสกับ “อดทน” คำสุดท้ายวรรคที่สาม สัมผัสกับคำที่ 2 หรือ 4 ของวรรคที่สี่ เช่น “อดทน” สัมผัสกับ “นอน” ซึ่งเป็นคำที่ 4 ของวรรคที่สี่ และและการส่งสัมผัสระหว่างบท คำสุดท้ายของบทที่หนึ่ง สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่สองในบทถัดไป เช่น คำว่า “ใคร” สัมผัสกับคำว่า “ไล่” บทต่อไป มีฉันทลักษณ์และสัมผัสเช่นเดียวกันกับบทแรก

1.3 กายยานี 11

กายยานี 11 บทหนึ่งมี 4 วรรค วรรคหน้าจะมี 5 คำ วรรคหลังจะมี 6 คำ มี
แผนผังคำประพันธ์ ดังนี้

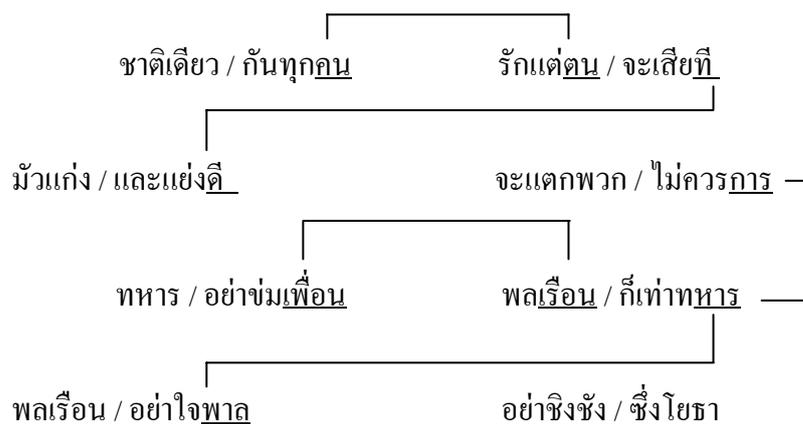

ตัวอย่างที่ 1

เพลงแต่...ทหารหาญในสมรภูมิ มีรูปแบบการประพันธ์คำร้องตรงตามฉันทลักษณ์ คือ กาพย์ยานี 11 มีคณะและสัมผัสตรงตามแผนผังที่กำหนดดังนี้ บทหนึ่งมี 4 วรรค วรรคหน้ามี 5 คำ วรรคหลังมี 6 คำ หนึ่งบาทจึงมี 11 คำ มีการส่งสัมผัส คือ คำสุดท้ายของวรรคที่หนึ่ง สัมผัสกับคำที่ 1 หรือ 2 หรือ 3 ของวรรคที่สอง เช่น คำว่า “หม่น” สัมผัสกับคำว่า “อัสสุชล” ซึ่งเป็นคำที่ 3 ของวรรคที่สอง คำสุดท้ายของวรรคที่สอง สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่สาม เช่น “ไหล” สัมผัสกับ “ไทย” และการส่งสัมผัสระหว่างบท คำสุดท้ายของบทที่หนึ่ง สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่สองในบทถัดไป เช่น คำว่า “อาดูร” สัมผัสกับคำว่า “สูญ” บทต่อไปมีคณะและสัมผัสเช่นเดียวกันกับบทแรก

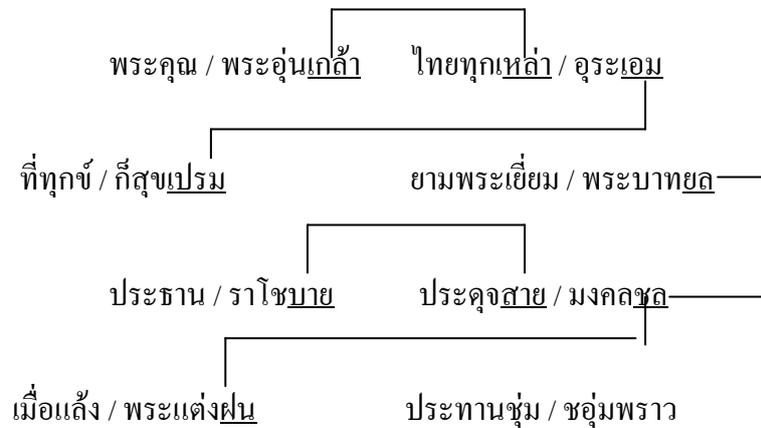
ตัวอย่างที่ 2

(เพลงไทยสามัคคี)

เพลงไทยสามัคคี มีรูปแบบการประพันธ์คำร้องตรงตามฉันทลักษณ์ คือ กาพย์ยานี 11 มีคณะและสัมผัสตรงตามแผนผังที่กำหนดดังนี้ บทหนึ่งมี 4 วรรค วรรคหน้ามี 5 คำ วรรคหลังมี 6 คำ หนึ่งบาทมี 11 คำ มีการส่งสัมผัส คือ คำสุดท้ายของวรรคที่หนึ่ง สัมผัสกับคำที่ 1 หรือ 2 หรือ 3 ของวรรคที่สอง เช่น คำว่า “คน” สัมผัสกับคำว่า “คน” ซึ่งเป็นคำที่ 3 ของวรรคที่สอง คำสุดท้ายของวรรคที่สอง สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่สาม เช่น “ที่” สัมผัสกับ “ดี” และการส่งสัมผัสระหว่างบท คำสุดท้ายของบทที่หนึ่ง สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่สองในบทถัดไป เช่น คำว่า “การ” สัมผัสกับคำว่า “ทหาร” บทต่อไปมีคณะและสัมผัสเช่นเดียวกันกับบทแรก

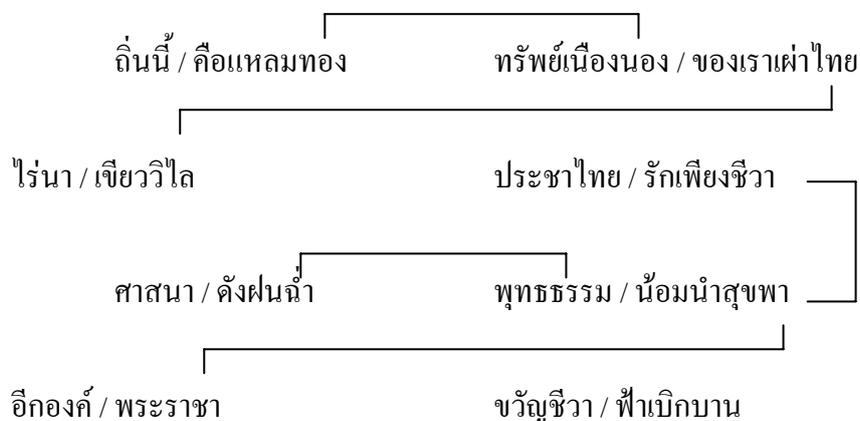
ตัวอย่างที่ 3

(เพลงรอยเบื้องยุคลบาท)

เพลงรอยเบื้องยุคลบาท มีรูปแบบการประพันธ์คำร้องตรงตามฉันทลักษณ์ คือ กาพย์ยานี 11 มีคณะและสัมผัสตรงตามแผนผังที่กำหนดดังนี้ บทหนึ่งมี 4 วรรค วรรคหน้ามี 5 คำ วรรคหลังมี 6 คำ หนึ่งบาทมี 11 คำ มีการส่งสัมผัส คือ คำสุดท้ายของวรรคที่หนึ่ง สัมผัสกับคำที่ 1 หรือ 2 หรือ 3 ของวรรคที่สอง เช่น คำว่า “เกล้า” สัมผัสกับคำว่า “เหล่า” ซึ่งเป็นคำที่ 3 ของวรรคที่สอง คำสุดท้ายของวรรคที่สอง สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่สาม เช่น “เอม” สัมผัสกับ “เปรม” และการส่งสัมผัสระหว่างบท คำสุดท้ายของบทที่หนึ่ง สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่สองในบทถัดไป เช่น คำว่า “ยล” สัมผัสกับคำว่า “ชด” บทต่อไปมีคณะและสัมผัสเช่นเดียวกับบทแรก

ตัวอย่างที่ 4

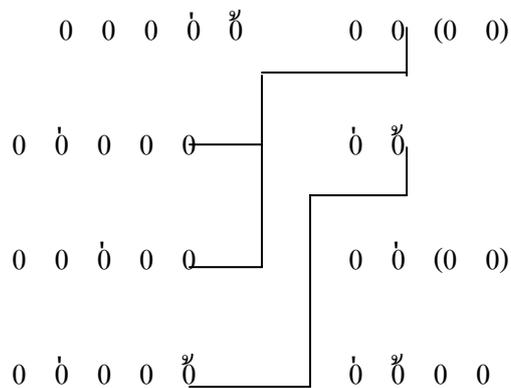

(เพลงแผ่นดินทอง)

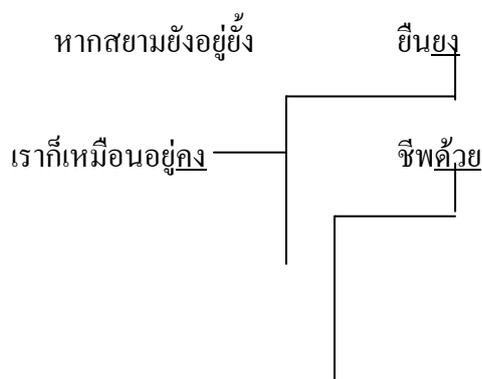
เพลงแผ่นดินทอง มีรูปแบบการประพันธ์คำร้องตรงตามฉันทลักษณ์ คือ กาพย์ยานี 11 มี คณะและสัมผัสตรงตามแผนผังที่กำหนดดังนี้ บทหนึ่งมี 4 วรรค วรรคหน้ามี 5 คำ วรรคหลังมี 6 คำ หนึ่งบาทมี 11 คำ มีการส่งสัมผัส คือ คำสุดท้ายของวรรคที่หนึ่ง สัมผัสกับคำที่ 1 หรือ 2 หรือ 3 ของวรรคที่สอง เช่น คำว่า “ทอง” สัมผัสกับคำว่า “นอง” ซึ่งเป็นคำที่ 3 ของวรรคที่สอง คำสุดท้ายของวรรคที่สอง สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่สาม เช่น “ไทย” สัมผัสกับ “วิไล” และการส่งสัมผัสระหว่างบท คำสุดท้ายของบทที่หนึ่ง สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่สองในบทถัดไป เช่น คำว่า “ชีวิ” สัมผัสกับคำว่า “พา” บทต่อไปมีคณะและสัมผัสเช่นเดียวกันกับบทแรก

1.4 โคลงสี่สุภาพ

โคลงสี่สุภาพหนึ่งบท จะมี 4 บาท มีจำนวนคำ 30 คำ บาทที่หนึ่งถึงบาทที่สามมี จำนวนคำบาทละ 7 คำ ส่วนบาทสุดท้ายมี 9 คำ บังคับคำเอก 7 ที่ คำโท 4 ที่ มีแผนผังคำ ประพันธ์ ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1

หากสยามพินาศลง

ไทยอยู่ ได้ฤา

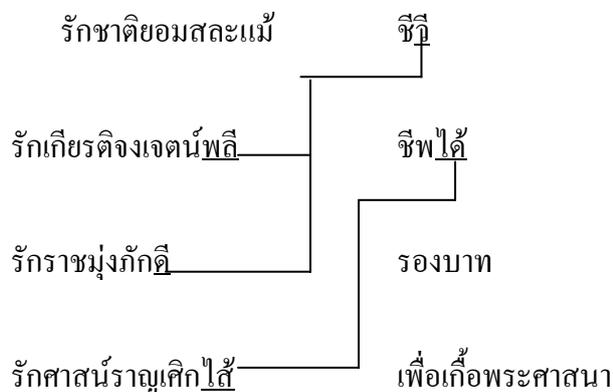
เราก็เหมือนมอดม้วย

หมดสิ้นสกุลไทย

(เพลงสยามานุสสติ)

เพลงสยามานุสสติ มีรูปแบบการประพันธ์คำร้องตรงตามฉันทลักษณ์ คือ โคลงสี่สุภาพ มี
 คณะและสัมผัสตรงตามแผนผังที่กำหนดดังนี้ หนึ่งบท มี 4 บาท มีจำนวนคำ 30 คำ บาทที่หนึ่ง
 ถึงบาทที่สามมีจำนวนคำ บาทละ 7 คำ ส่วนบาทสุดท้ายมี 9 คำ บังคับคำเอก 7 ที่ คำโท 4 ที่
 มีการส่งสัมผัส คือ คำสุดท้ายของบาทที่หนึ่ง สัมผัสกับคำที่ 5 ของวรรคที่หนึ่ง ในบาทที่สอง และ
 คำที่ 5 ของวรรคที่หนึ่ง ในบาทที่สาม เช่น คำว่า “ขง” สัมผัสกับคำว่า “คง” ซึ่งเป็นคำที่ 5 ของ
 วรรคที่หนึ่ง ในบาทที่สอง และ คำว่า “ลง” เป็นคำที่ 5 ของวรรคที่หนึ่ง ในบาทที่สาม คำสุดท้าย
 ของวรรคที่สอง สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่หนึ่ง ในบาทที่สี่ เช่น “ด้วย” สัมผัสกับ “ม้วย”
 บทต่อไปมีคณะและสัมผัสเช่นเดียวกันกับบทแรก

ตัวอย่างที่ 2

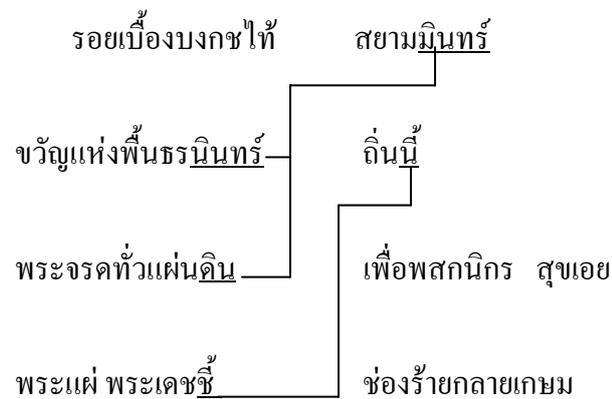

(เพลงคุณบิดามารดร)

เพลงคุณบิดามารดร มีรูปแบบการประพันธ์คำร้องตรงตามฉันทลักษณ์ คือ โคลงสี่สุภาพ มี
 คณะและสัมผัสตรงตามแผนผังที่กำหนดดังนี้ หนึ่งบท มี 4 บาท มีจำนวนคำ 30 คำ บาทที่หนึ่ง
 ถึงบาทที่สามมีจำนวนคำ บาทละ 7 คำ ส่วนบาทสุดท้ายมี 9 คำ บังคับคำเอก 7 ที่ คำโท 4 ที่
 มีการส่งสัมผัส คือ คำสุดท้ายของบาทที่หนึ่ง สัมผัสกับคำที่ 5 ของวรรคที่หนึ่ง ในบาทที่สอง และ
 คำที่ 5 ของวรรคที่หนึ่ง ในบาทที่สาม เช่น คำว่า “ชีวี” สัมผัสกับคำว่า “พลี” ซึ่งเป็นคำที่ 5 ของ

วรรคที่หนึ่ง ในบาทที่สอง และ คำว่า “รักดี” เป็นคำที่ 5 ของวรรคที่หนึ่ง ในบาทที่สาม คำสุดท้ายของวรรคที่สอง สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่หนึ่ง ในบาทที่สี่ เช่น “ได้” สัมผัสกับ “ใส่” บทต่อไปมีคณและสัมผัสเช่นเดียวกันกับบทแรก

ตัวอย่างที่ 3

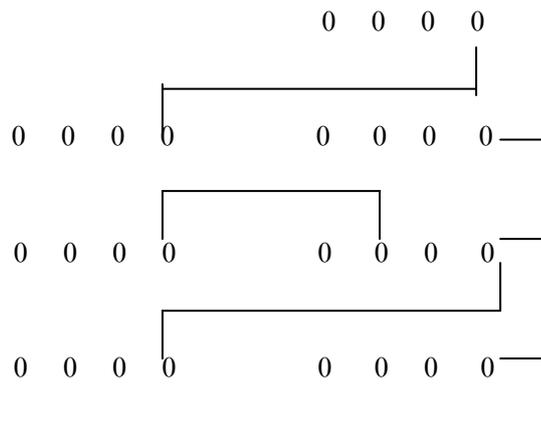

(เพลงรอยเบื้องยุคลบาท)

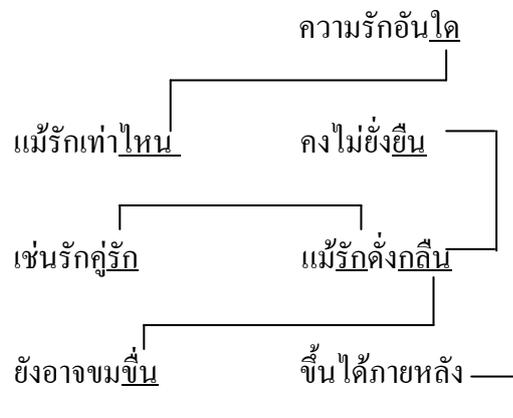
เพลงรอยเบื้องยุคลบาท มีรูปแบบการประพันธ์คำร้องตรงตามฉันทลักษณ์ คือ โคลงสี่สุภาพ มีคณและสัมผัสตรงตามแผนผังที่กำหนดดังนี้ หนึ่งบท มี 4 บาท มีจำนวนคำ 30 คำ บาทที่หนึ่งถึงบาทที่สามมีจำนวนคำ บาทละ 7 คำ ส่วนบาทสุดท้ายมี 9 คำ บังคับคำเอก 7 ที่ คำโท 4 ที่ มีการส่งสัมผัส คือ คำสุดท้ายของบาทที่หนึ่ง สัมผัสกับคำที่ 5 ของวรรคที่หนึ่ง ในบาทที่สอง และ คำที่ 5 ของวรรคที่หนึ่ง ในบาทที่สาม เช่น คำว่า “สยามินทร์” สัมผัสกับคำว่า “ธรณินทร์” ซึ่งเป็นคำที่ 5 ของวรรคที่หนึ่ง ในบาทที่สอง และ คำว่า “ดิน” เป็นคำที่ 5 ของวรรคที่หนึ่ง ในบาทที่สาม คำสุดท้ายของวรรคที่สอง สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่หนึ่ง ในบาทที่สี่ เช่น “นี้” สัมผัสกับ “เจ้า” บทต่อไปมีคณและสัมผัสเช่นเดียวกันกับบทแรก

1.5 ภาพยี่สุรางคนางค์ 28

ภาพยี่สุรางคนางค์หนึ่งบท มี 7 วรรค วรรคละ 4 คำ รวมเป็น 28 คำ มีแผนผังคำ ประพันธ์ดังต่อไปนี้

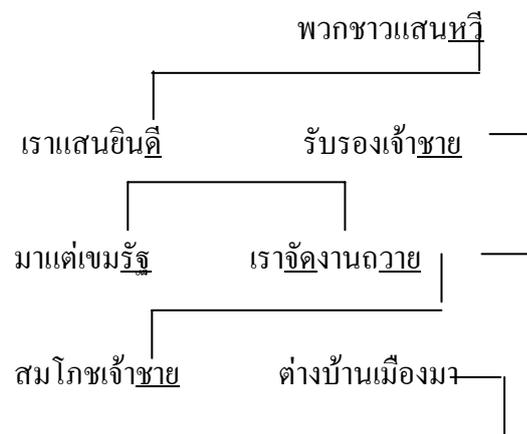
ตัวอย่างที่ 1

(เพลงรักชาติ)

เพลงรักชาติ มีรูปแบบการประพันธ์คำร้องตรงตามฉันทลักษณ์ คือ กาพย์สุรางคนางค์ 28 มีคณะและสัมผัสตรงตามแผนผังที่กำหนดดังนี้ บทหนึ่งมี 7 วรรค วรรคละ 4 คำ หนึ่งบท จึงมี 28 คำ มีการส่งสัมผัส คือ คำสุดท้ายของวรรคที่หนึ่ง สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่สอง เช่น คำว่า “ใด” สัมผัสกับคำว่า “ไหน” คำสุดท้ายของวรรคที่สาม สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่ห้า และสัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่หก เช่น “ยื่น” สัมผัสกับ “กลืน” และ “ขึ้น” การส่งสัมผัสระหว่างบท คำสุดท้ายของบทที่หนึ่ง สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่สองในบทถัดไป บทต่อไปมีคณะและสัมผัสเช่นเดียวกันกับบทแรก

ตัวอย่างที่ 2

(เพลงแสนหวี)

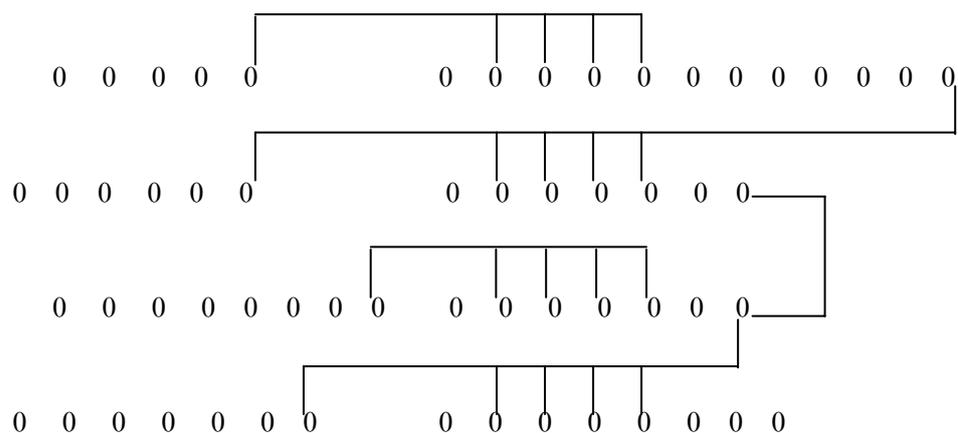
เพลงแสนหวี มีรูปแบบการประพันธ์คำร้องตรงตามฉันทลักษณ์ คือ กาพย์สุรางคนางค์ 28 มีคณะและสัมผัสตรงตามแผนผังที่กำหนดดังนี้ บทหนึ่งมี 7 วรรค วรรคละ 4 คำ หนึ่งบท จึงมี 28 คำ มีการส่งสัมผัส คือ คำสุดท้ายของวรรคที่หนึ่ง สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่สอง เช่น คำว่า “หวี” สัมผัสกับคำว่า “ดี” คำสุดท้ายของวรรคที่สาม สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่ห้า และคำสุดท้ายของวรรคที่หก เช่น “ชาย” สัมผัสกับ “ถวาย” และ “ชาย” การส่งสัมผัสระหว่างบท คำสุดท้ายของบทที่หนึ่ง สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่สองในบทถัดไป บทต่อไปมีคณะและสัมผัสเช่นเดียวกันกับบทแรก

รูปแบบการประพันธ์คำร้องตรงตามฉันทลักษณ์ ที่ปรากฏมากที่สุดในเพลงปลุกใจ คือ กลอนสุภาพ ปรากฏรองลงมา คือ กาพย์ยานี 11 กลอนหก และโคลงสี่สุภาพ ปรากฏน้อยที่สุด คือ กาพย์สุรางคนางค์ 28

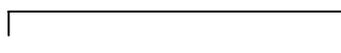
2. รูปแบบการประพันธ์คำร้องไม่ตรงตามฉันทลักษณ์

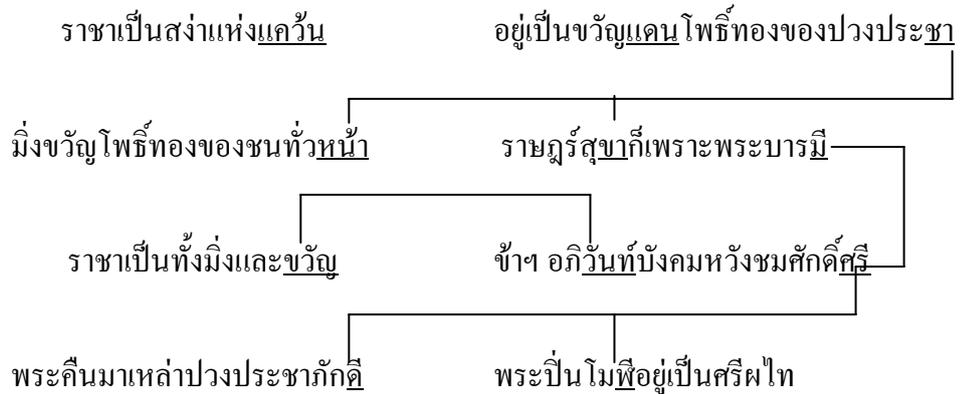
รูปแบบการประพันธ์คำร้องไม่ตรงตามฉันทลักษณ์ หมายถึง คำร้องนั้นมีการวางรูปแบบการกำหนดจำนวนคำในวรรค ในบาท ในบท และการสัมผัสที่แตกต่างไปจากแผนผังคำประพันธ์แต่ละชนิดที่มีมาแต่เดิม เช่น การกำหนดจำนวนคำในแต่ละวรรค อาจมากกว่าหรือน้อยกว่าคำประพันธ์เดิม สัมผัสนอกอาจจะมีหรือไม่มีก็ได้ หรือถ้ามีการส่งสัมผัส อาจไม่ตรงกับฉันทลักษณ์เดิม นอกจากนี้จังหวะในการร้อง ก็อาจแปลกแตกต่างไปจากฉันทลักษณ์เดิมเช่นกัน รูปแบบการประพันธ์คำร้องไม่ตรงตามฉันทลักษณ์เดิมที่ปรากฏในเพลงปลุกใจ มีดังนี้

2.1 คล้ายกลอนสุภาพ มีรูปแบบการประพันธ์คล้ายกลอนสุภาพ เป็นรูปแบบที่ปรากฏมากที่สุดของรูปแบบการประพันธ์คำร้องไม่ตรงตามฉันทลักษณ์ การกำหนดจำนวนคำ สัมผัส และจังหวะคล้ายกลอนสุภาพ แต่ไม่เคร่งครัดต่อจำนวนคำในแต่ละวรรค วรรคหนึ่งอาจจะใช้คำ 4 – 12 คำ สัมผัสระหว่างบทหรือสัมผัสระหว่างวรรค จะมีหรือไม่มีก็ได้ หรือถ้ามีการส่งสัมผัส จะส่งสัมผัสไปยังคำที่ 2 , 3 , 4 หรือ 5 ในวรรคถัดไป มีแผนผังดังนี้

ตัวอย่างที่ 1

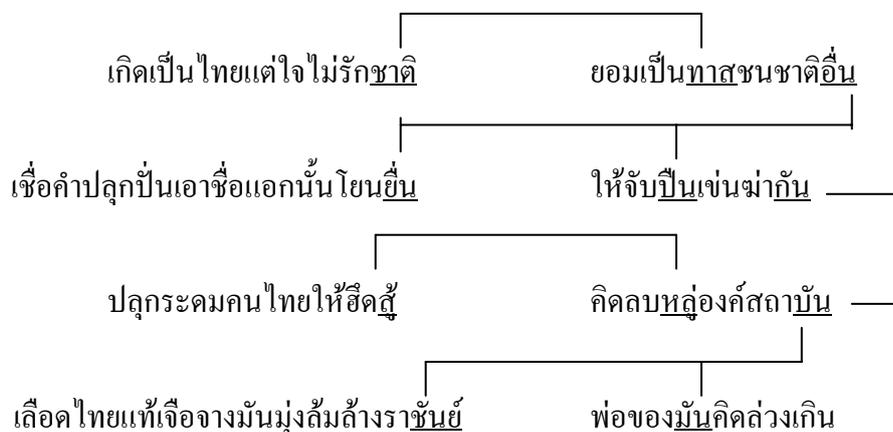

(เพลงราชาเป็นสง่าแห่งแคว้น)

เพลงราชาเป็นสง่าแห่งแคว้น มีรูปแบบการประพันธ์คำร้องไม่ตรงตามฉันทลักษณ์ คือ การกำหนดจำนวนคำ สัมผัส และจังหวะคล้ายกลอนสุภาพ แต่ไม่เคร่งครัดต่อจำนวนคำในแต่ละวรรค วรรคหนึ่งอาจใช้คำ 4–12 คำ สัมผัสระหว่างบทหรือสัมผัสระหว่างวรรค จะมีหรือไม่มีก็ได้ ถ้ามีการส่งสัมผัส จะส่งสัมผัสไปยังคำที่ 2 , 3 , 4 หรือ 5 ในวรรคถัดไป เช่น คำสุดท้ายของวรรคที่หนึ่ง “แคว้น” สัมผัสกับคำว่า “แดน” ซึ่งเป็นคำที่ 4 ของวรรคที่สอง คำสุดท้ายของวรรคที่สอง สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่สาม เช่น “ประชา” สัมผัสกับ “หน้า” คำสุดท้ายของวรรคที่สาม สัมผัสกับคำที่ 2, 3, 4 หรือ 5 ในวรรคที่สี่ คือ “หน้า” สัมผัสกับ “สุขา” ซึ่งเป็นคำที่ 3 ในวรรคที่สี่ และการส่งสัมผัสระหว่างบท คำสุดท้ายของบทที่หนึ่ง สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่สองในบทถัดไป คือ คำว่า “มี” สัมผัสกับคำว่า “ศรี” บทต่อไปมีคเณและสัมผัสเช่นเดียวกับบทแรก

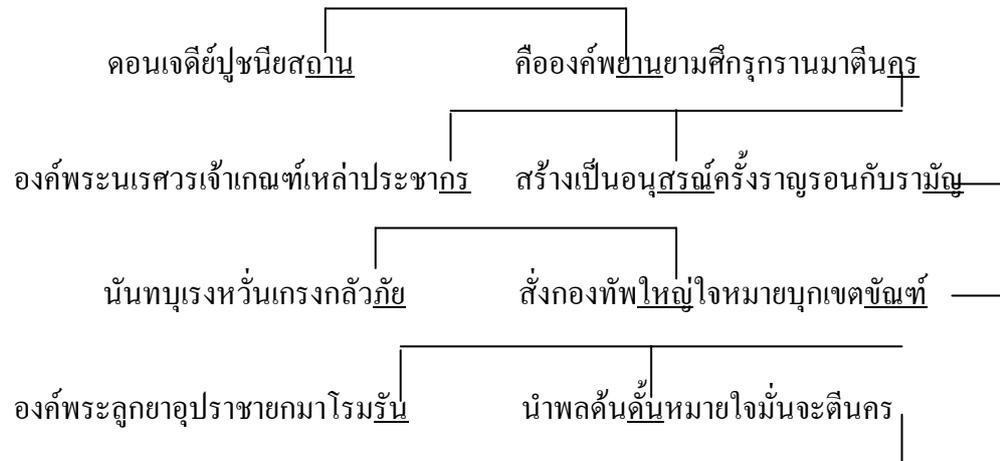
ตัวอย่างที่ 2

(เพลงรอกแผ่นดิน)

เพลงรอกแผ่นดิน มีรูปแบบการประพันธ์คำร้องไม่ตรงตามฉันทลักษณ์ คือ การกำหนดจำนวนคำ สัมผัส และจังหวะคล้ายกลอนสุภาพ แต่ไม่เคร่งครัดต่อจำนวนคำในแต่ละวรรค วรรคหนึ่งอาจจะใช้คำ 4 – 12 คำ สัมผัสระหว่างบทหรือสัมผัสระหว่างวรรค จะมีหรือไม่มีก็ได้ ถ้ามีการส่งสัมผัส จะส่งสัมผัสไปยังคำที่ 2 , 3 , 4 หรือ 5 ในวรรคถัดไป เช่น คำสุดท้ายของวรรคที่หนึ่ง “ชาติ” สัมผัสกับคำว่า “ทาส” ซึ่งเป็นคำที่ 3 ของวรรคที่สอง คำสุดท้ายของวรรคที่สอง สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่สาม เช่น “อื่น” สัมผัสกับ “ยื่น” คำสุดท้ายของวรรคที่สาม สัมผัสกับคำที่ 2, 3, 4 หรือ 5 ในวรรคที่สี่ คือ “ยื่น” สัมผัสกับ “ปิ่น” ซึ่งเป็นคำที่ 3 ในวรรคที่สี่ และการส่งสัมผัสระหว่างบท คำสุดท้ายของบทที่หนึ่ง สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่สองในบทถัดไป คือ คำว่า “กัน” สัมผัสกับคำว่า “สถาบัน” บทต่อไปมีลักษณะและสัมผัสเช่นเดียวกันกับบทแรก

ตัวอย่างที่ 3

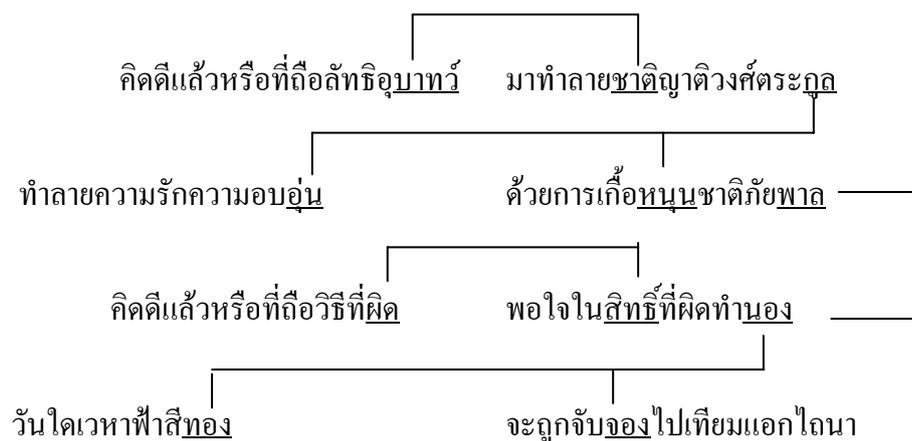

(เพลงอนุสรณ์คอนเจดีย์)

เพลงอนุสรณ์คอนเจดีย์ มีรูปแบบการประพันธ์คำร้องไม่ตรงตามฉันทลักษณ์ คือ การกำหนดจำนวนคำ สัมผัส และจังหวะคล้ายกลอนสุภาพ แต่ไม่เคร่งครัดต่อจำนวนคำในแต่ละวรรค วรรคหนึ่งอาจจะใช้คำ 4 – 12 คำ สัมผัสระหว่างบทหรือสัมผัสระหว่างวรรค จะมีหรือไม่มีก็ได้ ถ้ามีการส่งสัมผัส จะส่งสัมผัสไปยังคำที่ 2 , 3 , 4 หรือ 5 ในวรรคถัดไป เช่น คำสุดท้ายของวรรคที่หนึ่ง “สถาน” สัมผัสกับคำว่า “พยาน” ซึ่งเป็นคำที่ 3 ของวรรคที่สอง คำสุดท้ายของ

วรรคที่สอง สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่สาม เช่น “นคร” สัมผัสกับ “ประชากร” คำสุดท้ายของวรรคที่สาม สัมผัสกับคำที่ 2, 3, 4 หรือ 5 ในวรรคที่สี่ คือ “ประชากร” สัมผัสกับ “อนุสรณ์” ซึ่งเป็นคำที่ 4 ในวรรคที่สี่ และการส่งสัมผัสระหว่างบท คำสุดท้ายของบทที่หนึ่ง สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่สองในบทถัดไป คือ คำว่า “รามัญ” สัมผัสกับคำว่า “เขตชั้นท์” บทต่อไปมีคณะและสัมผัสเช่นเดียวกันกับบทแรก

ตัวอย่างที่ 4

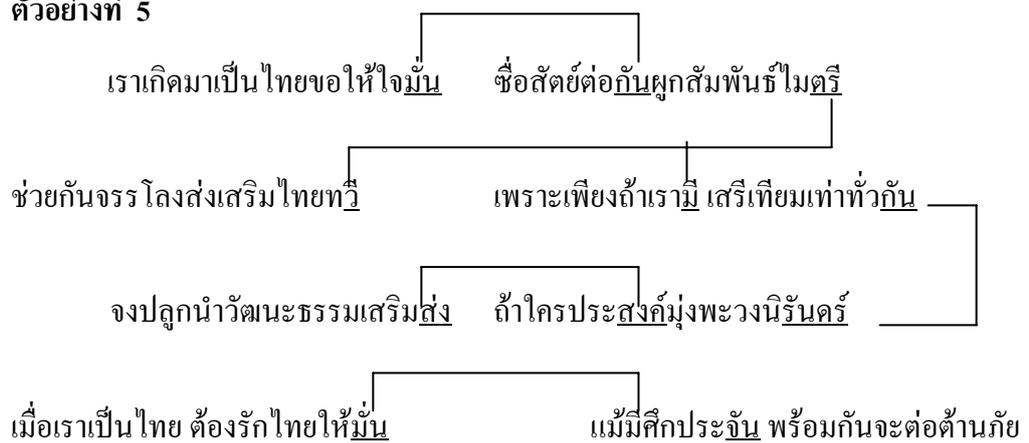

(เพลงคิดดีแล้วหรือ)

เพลงคิดดีแล้วหรือ มีรูปแบบการประพันธ์คำร้องไม่ตรงตามฉันทลักษณ์ คือ การกำหนดจำนวนคำ สัมผัส และจังหวะคล้ายกลอนสุภาพ แต่ไม่เคร่งครัดต่อจำนวนคำในแต่ละวรรค วรรคหนึ่งอาจจะใช้คำ 4–12 คำ สัมผัสระหว่างบทหรือสัมผัสระหว่างวรรค จะมีหรือไม่มีก็ได้ ถ้ามีการส่งสัมผัส จะส่งสัมผัสไปยังคำที่ 2, 3, 4 หรือ 5 ในวรรคถัดไป เช่น คำสุดท้ายของวรรคที่หนึ่ง “อุบาทว์” สัมผัสกับคำว่า “ชาติ” ซึ่งเป็นคำที่ 4 ของวรรคที่สอง คำสุดท้ายของวรรคที่สอง ไม่สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่สาม เช่น “ตระกูล” สัมผัสกับ “อบอุ่น” คำสุดท้ายของวรรคที่สาม สัมผัสกับคำที่ 2, 3, 4 หรือ 5 ในวรรคที่สี่ คือ “อบอุ่น” สัมผัสกับ “เกี่ยวหนุน” ซึ่งเป็นคำที่ 4 ในวรรคที่สี่ และการส่งสัมผัสระหว่างบท คำสุดท้ายของบทที่หนึ่ง ไม่สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรค

ที่สองในบทถัดไป คือ คำว่า “พาล” สัมผัสกับคำว่า “ทำนอง” บทต่อไปมีคณะและสัมผัสเช่นเดียวกันกับบทแรก

ตัวอย่างที่ 5

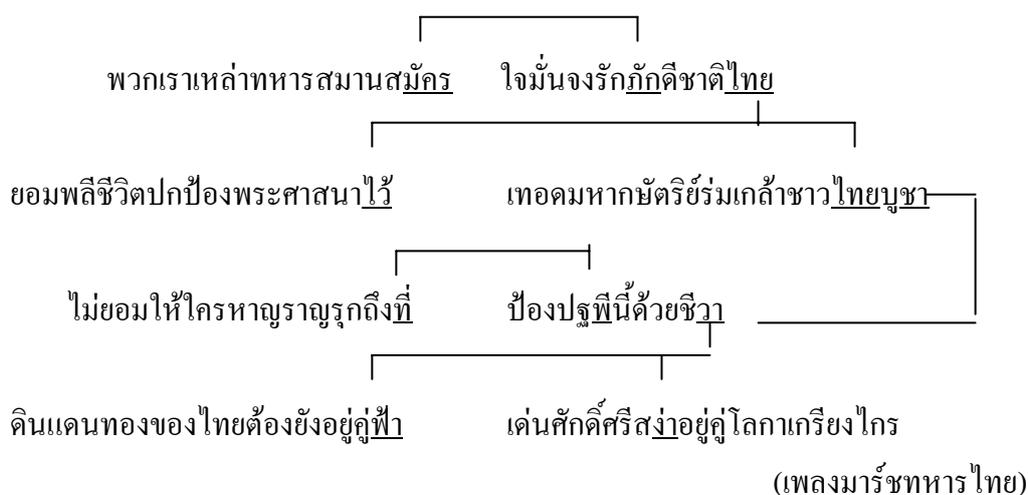

(เพลงมาร์ชเกียรติศักดิ์สามัคคี)

เพลงมาร์ชเกียรติศักดิ์สามัคคี มีรูปแบบการประพันธ์คำร้องไม่ตรงตามฉันทลักษณ์ คือ การกำหนดจำนวนคำ สัมผัส และจังหวะคล้ายกลอนสุภาพ แต่ไม่เคร่งครัดต่อจำนวนคำในแต่ละวรรค วรรคหนึ่งอาจจะใช้คำ 4 – 12 คำ สัมผัสระหว่างบทหรือสัมผัสระหว่างวรรค จะมีหรือไม่มีก็ได้ ถ้ามีการส่งสัมผัส จะส่งสัมผัสไปยังคำที่ 2 , 3 , 4 หรือ 5 ในวรรคถัดไป เช่น คำสุดท้ายของวรรคที่หนึ่ง “มัน” สัมผัสกับคำว่า “กัน” ซึ่งเป็นคำที่ 4 ของวรรคที่สอง คำสุดท้ายของวรรคที่สอง สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่สาม เช่น “ไมตริ” สัมผัสกับ “ทวี” คำสุดท้ายวรรคที่สาม สัมผัสกับคำที่ 2, 3, 4 หรือ 5 ในวรรคที่สี่ คือ “ทวี” สัมผัสกับ “มี” ซึ่งเป็นคำที่ 5 ในวรรคที่สี่

และการส่งสัมผัสระหว่างบท คำสุดท้ายของบทที่หนึ่ง สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่สองในบท ถัดไป คือ คำว่า“กัน” สัมผัสกับคำว่า “นิรันดร์” บทต่อไปมีลักษณะและสัมผัสเช่นเดียวกันกับบทแรก

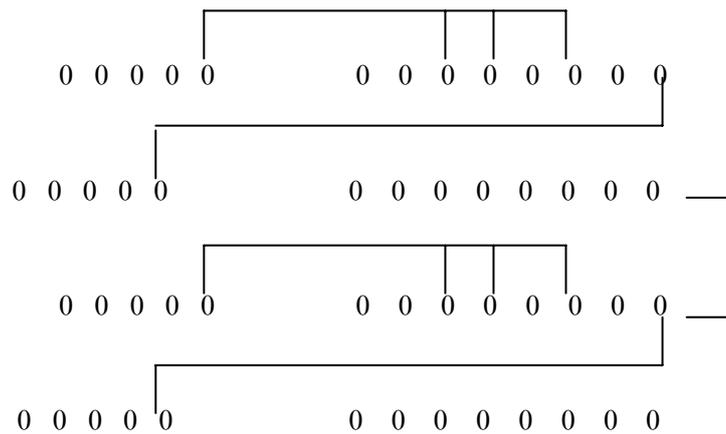
ตัวอย่างที่ 6

เพลงมาร์ชทหารไทย มีรูปแบบการประพันธ์คำร้องไม่ตรงตามฉันทลักษณ์ คือ การกำหนดจำนวนคำ สัมผัส และจังหวะคล้ายกลอนสุภาพ แต่ไม่เคร่งครัดต่อจำนวนคำในแต่ละวรรค วรรคหนึ่งอาจจะใช้คำ 4 – 12 คำ สัมผัสระหว่างบทหรือสัมผัสระหว่างวรรค จะมีหรือไม่มีก็ได้ ถ้ามีการส่งสัมผัส จะส่งสัมผัสไปยังคำที่ 2 , 3 , 4 หรือ 5 ในวรรคถัดไป เช่น คำสุดท้ายของวรรคที่หนึ่ง “สมัคร” สัมผัสกับคำว่า “ภักดี” ซึ่งเป็นคำที่ 5 ของวรรคที่สอง คำสุดท้ายของวรรคที่สอง สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่สาม เช่น “ไทย” สัมผัสกับ “ไว้” คำสุดท้ายวรรคที่สาม สัมผัสกับคำที่ 2, 3, 4 หรือ 5 ในวรรคที่สี่ คือ “ไว้” สัมผัสกับ “ไทย” ซึ่งเป็นคำที่ 7 ในวรรคที่สี่ และการส่งสัมผัสระหว่างบท คำสุดท้ายของบทที่หนึ่ง สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่สองใน

บทถัดไป คือ คำว่า “บูชา” สัมผัสกับคำว่า “ชีวา” บทต่อไป มีคณะและสัมผัสเช่นเดียวกันกับบทแรก

2.2 คล้ายกาพย์ยานี 11 รูปแบบการประพันธ์คำร้องไม่ตรงตามฉันทลักษณ์ ที่ปรากฏมาก รองลงมาคือ คล้ายกาพย์ยานี 11 กล่าวคือ มีการกำหนดจำนวนคำไม่เคร่งครัดเท่ากาพย์ยานี 11 วรรคหน้าที่มี 5 คำ อาจมี 4 - 6 คำ และวรรคหลังที่มี 6 คำ อาจมีได้ตั้งแต่ 5 - 7 คำ หรือ 8 คำ สัมผัสระหว่างวรรค และสัมผัสระหว่างบท อาจจะมีหรือไม่มีก็ได้ ดังแผนผังคำประพันธ์ต่อไปนี้

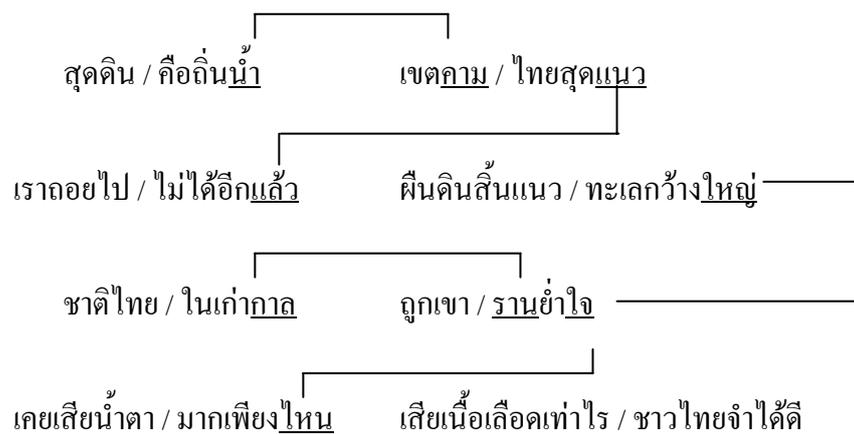
ตัวอย่างที่ 1

(เพลงแม่พระธรณีรำพัน)

เพลงแม่พระธรณีรำพัน มีรูปแบบการประพันธ์คำร้องไม่ตรงตามฉันทลักษณ์ คือ คล้ายกาพย์ยานี 11 แต่การกำหนดจำนวนคำไม่เคร่งครัดเท่ากาพย์ยานี 11 วรรคหน้าที่มี 5 คำ อาจมี 4 - 6 คำ และวรรคหลังที่มี 6 คำ อาจมีได้ตั้งแต่ 5 - 7 คำ หรือ 8 คำ สัมผัสระหว่างวรรค และสัมผัสระหว่างบท อาจจะมีหรือไม่มีก็ได้ ถ้ามีการส่งสัมผัส จะส่งสัมผัสไปยังคำที่ 3 , 4 , หรือ 6 ในวรรคถัดไป เช่น คำสุดท้ายของวรรคที่หนึ่ง “ไกล” สัมผัสกับคำว่า “ไ้” ซึ่งเป็นคำที่ 3 ของวรรคที่สอง คำสุดท้ายของวรรคที่สอง ไม่สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่สาม เช่น “สงบ” กับคำว่า “ทอง” แต่ไปสัมผัสกับคำที่ 3 ของวรรคที่สองแทน คือคำว่า “พบ” และการส่งสัมผัสระหว่างบท คือคำสุดท้ายของบทที่หนึ่ง สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่สองในบทถัดไป เช่น คำว่า “ใจ” สัมผัสกับคำว่า “ไว้” บทต่อไปมีคณะและสัมผัสเช่นเดียวกันกับบทแรก

ตัวอย่างที่ 2

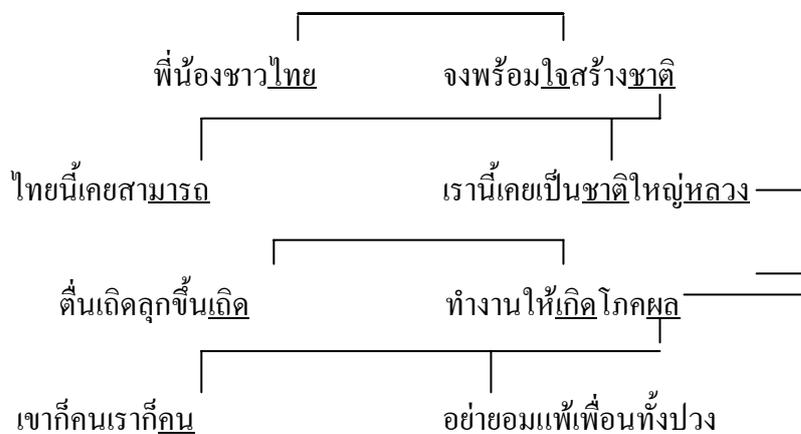

(เพลงสุดแผ่นดิน)

เพลงสุดแผ่นดิน มีรูปแบบการประพันธ์คำร้องไม่ตรงตามฉันทลักษณ์ คือ คล้ายกาพย์ยานี 11 แต่การกำหนดจำนวนคำไม่เคร่งครัดเท่ากาพย์ยานี 11 วรรคหน้าที่มี 5 คำ อาจมี 4 - 6 คำ และวรรคหลังที่มี 6 คำ อาจมีได้ตั้งแต่ 5 - 7 คำ หรือ 8 คำ สัมผัสระหว่างวรรค และสัมผัสระหว่างบท อาจจะมีหรือไม่มีก็ได้ ถ้ามีการส่งสัมผัส จะส่งสัมผัสไปยังคำที่ 3 , 4 , หรือ 6 ในวรรคถัดไป เช่น คำสุดท้ายของวรรคที่หนึ่งคือ “น้ำ” สัมผัสกับคำว่า “คาม” เป็นคำที่ 3 ของวรรคที่สอง แต่ตามรูปคำศัพท์จะไม่สัมผัสกัน คำสุดท้ายของวรรคที่สอง สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่สาม เช่น “แนว” กับคำว่า “แล้ว” และการส่งสัมผัสระหว่างบท คือคำสุดท้ายของบทที่หนึ่ง

สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่สองในบทถัดไป เช่น คำว่า “ใหญ่” สัมผัสกับคำว่า “ใจ” บทต่อไปมีลักษณะและสัมผัสเช่นเดียวกันกับบทแรก

ตัวอย่างที่ 3

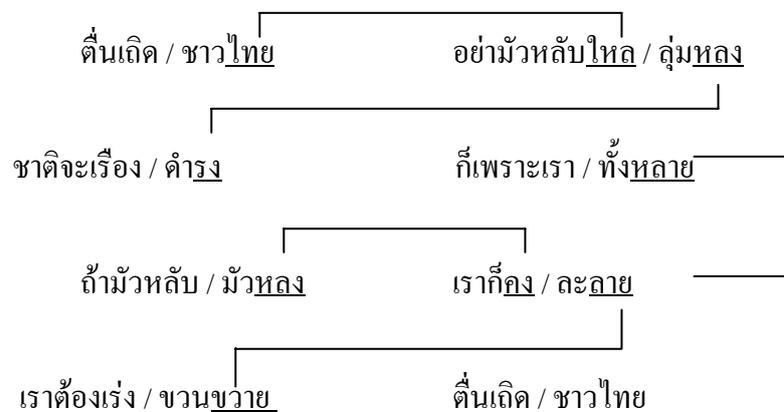

(เพลงสร้างชาติ)

เพลงสุดแผ่นดิน มีรูปแบบการประพันธ์คำร้องไม่ตรงตามฉันทลักษณ์ คือ คล้ายกาพย์ยานี 11 แต่การกำหนดจำนวนคำไม่เคร่งครัดเท่ากาพย์ยานี 11 วรรคหน้าที่มี 5 คำ อาจมี 4 - 6 คำ และวรรคหลังที่มี 6 คำ อาจมีได้ตั้งแต่ 5 - 7 คำ หรือ 8 คำ สัมผัสระหว่างวรรค และสัมผัสระหว่างบท อาจจะมีหรือไม่มีก็ได้ ถ้ามีการส่งสัมผัส จะส่งสัมผัสไปยังคำที่ 3 , 4 , หรือ 6 ในวรรคถัดไป เช่น คำสุดท้ายของวรรคที่หนึ่งคือ “ไทย” สัมผัสกับคำว่า “ใจ” เป็นคำที่ 3 ของวรรคที่สอง คำสุดท้ายของวรรคที่สอง สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่สาม เช่น “แนว” กับคำว่า “แล้ว”

และการส่งสัมผัสระหว่างบท คือคำสุดท้ายของบทที่หนึ่ง สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่สองในบทถัดไป เช่น คำว่า “ใหญ่” สัมผัสกับคำว่า “ใจ” บทต่อไปมีคณะและสัมผัสเช่นเดียวกันกับบทแรก

ตัวอย่างที่ 4

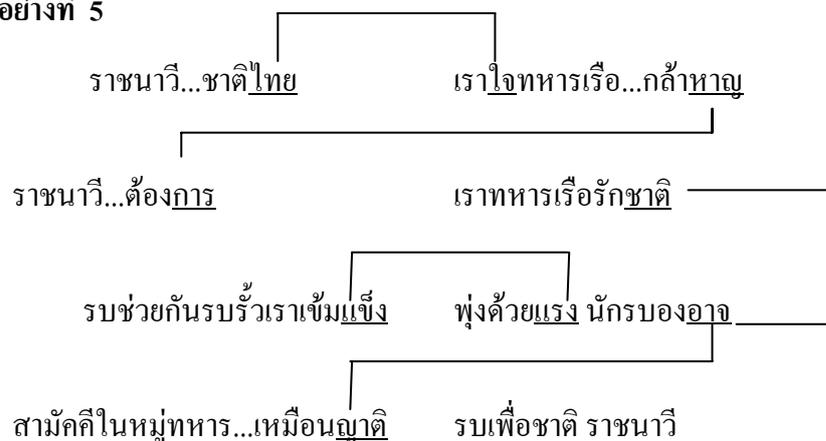

(เพลงดื่นเถิดชาวไทย)

เพลงดื่นเถิดชาวไทย มีรูปแบบการประพันธ์คำร้องไม่ตรงตามฉันทลักษณ์ คือ คล้าย กาพย์ยานี 11 แต่การกำหนดจำนวนคำไม่เคร่งครัดเท่ากาพย์ยานี 11 วรรคหน้าที่มี 5 คำ อาจมี 4 - 6 คำ และวรรคหลังที่มี 6 คำ อาจมีได้ตั้งแต่ 5 - 7 คำ หรือ 8 คำ สัมผัสระหว่างวรรค และ สัมผัสระหว่างบท อาจจะมีหรือไม่มีก็ได้ ถ้ามีการส่งสัมผัส จะส่งสัมผัสไปยังคำที่ 3 , 4 , หรือ 6 ในวรรคถัดไป เช่น คำสุดท้ายของวรรคที่หนึ่งคือ “ไทย” สัมผัสกับคำว่า “หลงไหล” ซึ่งเป็นคำที่ 4 ของวรรคที่สอง คำสุดท้ายของวรรคที่สอง สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่สาม เช่น “หลง” กับคำว่า “คำรง” และการส่งสัมผัสระหว่างบท คือคำสุดท้ายของบทที่หนึ่ง สัมผัสกับคำสุดท้าย

ของวรรคที่สองในบทถัดไป เช่น คำว่า “หลาย” สัมผัสกับคำว่า “ละหลาย” บทต่อไปมีคณะและสัมผัสเช่นเดียวกันกับบทแรก

ตัวอย่างที่ 5

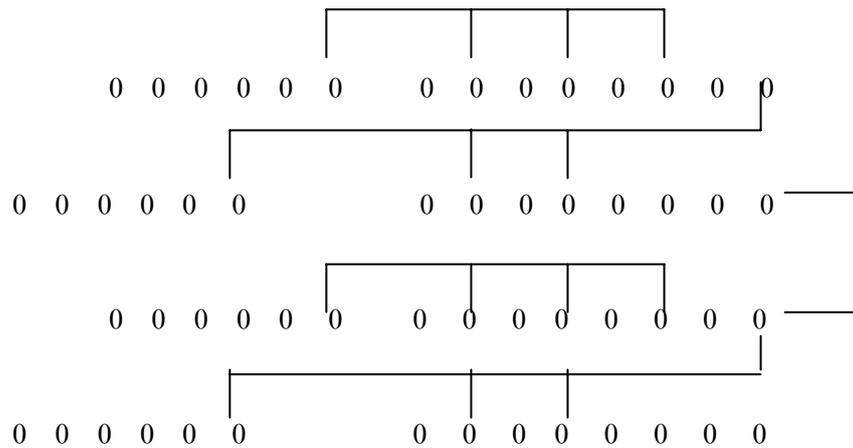

(เพลงมาร์ชกองทัพเรือ)

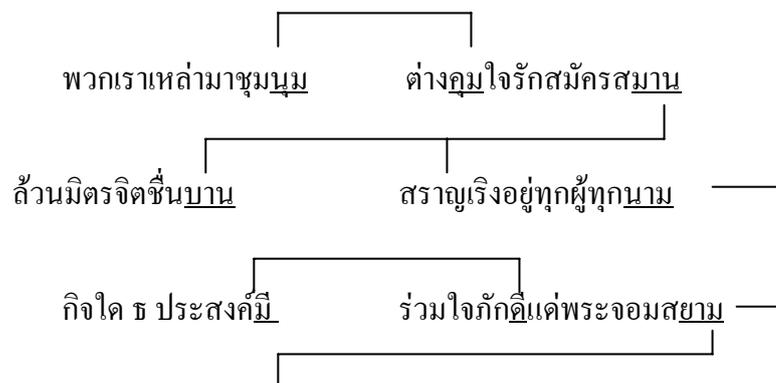
เพลงมาร์ชกองทัพเรือ มีรูปแบบการประพันธ์คำร้องไม่ตรงตามฉันทลักษณ์ คือ คล้ายกาพย์ยานี 11 แต่การกำหนดจำนวนคำไม่เคร่งครัดเท่ากาพย์ยานี 11 วรรคหน้าที่มี 5 คำ อาจมี 4 - 6 คำ และวรรคหลังที่มี 6 คำ อาจมีได้ตั้งแต่ 5 - 7 คำ หรือ 8 คำ สัมผัสระหว่างวรรค และสัมผัสระหว่างบท อาจจะมีหรือไม่มีก็ได้ ถ้ามีการส่งสัมผัส จะส่งสัมผัสไปยังคำที่ 3, 4, หรือ 6 ในวรรคถัดไป เช่น คำสุดท้ายของวรรคที่หนึ่งคือ “ไทย” สัมผัสกับคำว่า “ใจ” ซึ่งเป็นคำที่ 2 ของวรรคที่สอง คำสุดท้ายของวรรคที่สอง สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่สาม เช่น “หาญ”

กับคำว่า “ต้องการ” และการส่งสัมผัสระหว่างบท คือคำสุดท้ายของบทที่หนึ่ง สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่สองในบทถัดไป เช่น คำว่า “ชาติ” สัมผัสกับคำว่า “องอาจ” บทต่อไปมีคณะและสัมผัสเช่นเดียวกันกับบทแรก

2.3 คล้ายกลอนหก รูปแบบการประพันธ์คำร้องไม่ตรงตามฉันทลักษณ์ ที่ปรากฏมารองลงมา คือ คล้ายกลอนหก ตามฉันทลักษณ์เดิม คือ วรรคหนึ่ง ๆ จะมีจำนวนคำวรรคละ 6 คำ แต่รูปแบบคล้ายกลอนหก จะแตกต่างกันที่จำนวนคำในวรรค จำนวนคำในแต่ละวรรคจะมี 5 - 7 คำ หรือ 8 คำ สัมผัสระหว่างวรรคอาจอยู่ในคำที่ 2 – คำที่ 4 ของวรรครับ และ วรรคส่ง ไม่เคร่งครัดสัมผัสระหว่างวรรค และสัมผัสระหว่างบท ดังแผนผังคำประพันธ์ต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

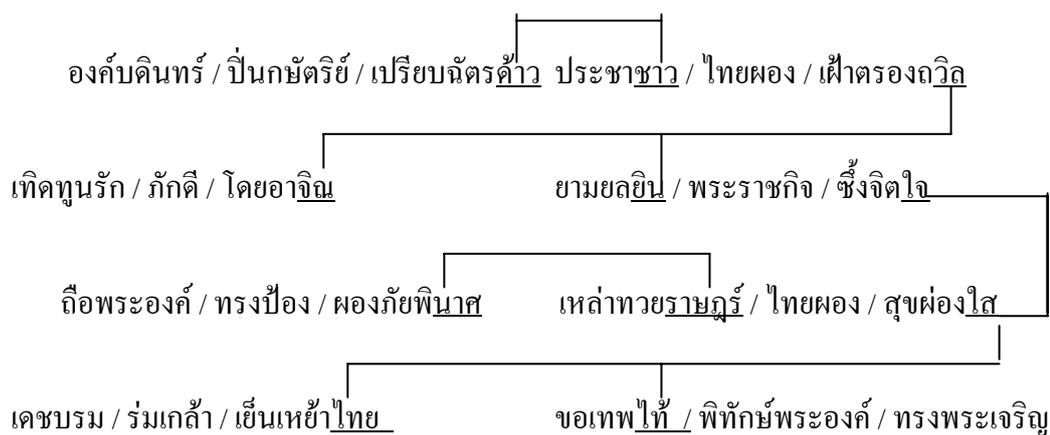
พร้อมพริบดั่งมือเดิยายาม

ยากเย็นเห็นง่ายบ่น่ายบ่าง

(เพลงสามัคคีชุมนุม)

เพลงสามัคคีชุมนุม มีรูปแบบการประพันธ์คำร้องไม่ตรงตามฉันทลักษณ์ คือ คล้ายกลอนหก แต่การกำหนดจำนวนคำไม่เคร่งครัดเท่ากาพย์ยานี 11 วรรคหน้าที่มี 5 คำ อาจมี 4-6 คำ และวรรคหลังที่มี 6 คำ อาจมีได้ตั้งแต่ 5-7 คำ หรือ 8 คำ สัมผัสระหว่างวรรค และสัมผัสระหว่างบท อาจจะมีหรือไม่มีก็ได้ ถ้ามีการส่งสัมผัส จะส่งสัมผัสไปยังคำที่ 3 , 4 , หรือ 6 ในวรรคถัดไป เช่น คำสุดท้ายของวรรคที่หนึ่งคือ “ชุมนุม” สัมผัสกับคำว่า “กุม” ซึ่งเป็นคำที่ 2 ของวรรคที่สอง คำสุดท้ายของวรรคที่สอง สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่สาม เช่น “สมาน” กับคำว่า “ขึ้นบาน” คำสุดท้ายของวรรคที่สาม เช่น “ขึ้นบาน” สัมผัสกับคำว่า “สรวน” ซึ่งเป็นคำที่ 2 ของวรรคที่สี่ และการส่งสัมผัสระหว่างบท คือคำสุดท้ายของบทที่หนึ่ง สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่สองในบทถัดไป เช่น คำว่า “นาม” สัมผัสกับคำว่า “สยาม” บทต่อไปมีคณะและสัมผัสเช่นเดียวกันกับบทแรก

ตัวอย่างที่ 2

(เพลงทรงพระเจริญ)

เพลงทรงพระเจริญ มีรูปแบบการประพันธ์คำร้องไม่ตรงตามฉันทลักษณ์ คือ คล้ายกลอนหก แต่การกำหนดจำนวนคำไม่เคร่งครัดเท่ากาพย์ยานี 11 วรรคหน้าที่มี 5 คำ อาจมี 4-6 คำ และวรรคหลังที่มี 6 คำ อาจมีได้ตั้งแต่ 5-7 คำ หรือ 8 คำ สัมผัสระหว่างวรรค และสัมผัส

ระหว่างบท อาจจะมีหรือไม่มีก็ได้ ถ้ามีการส่งสัมผัส จะส่งสัมผัสไปยังคำที่ 3 , 4 , หรือ 6 ในวรรคถัดไป เช่น คำสุดท้ายของวรรคที่หนึ่งคือ “ดาว” สัมผัสกับคำว่า “ชาว” ซึ่งเป็นคำที่ 3 ของวรรคที่สอง คำสุดท้ายของวรรคที่สอง สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่สาม เช่น “ถวิล” กับคำว่า “อาจัญ” คำสุดท้ายของวรรคที่สาม เช่น “อาจัญ” สัมผัสกับคำว่า “ขลยิน” ซึ่งเป็นคำที่ 3 ของวรรคที่สี่ และการส่งสัมผัสระหว่างบท คือคำสุดท้ายของบทที่หนึ่ง สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่สองในบทถัดไป เช่น คำว่า “ใจ” สัมผัสกับคำว่า “ใส ” บทต่อไปมีคณะและสัมผัสเช่นเดียวกับบทแรก

ผลการวิเคราะห์ลักษณะการใช้ภาษาในเพลงปลุกใจ

ลักษณะการใช้ภาษาของผู้ประพันธ์ คือ การเลือกใช้ภาษาอย่างเหมาะสมของผู้ประพันธ์ที่ทำให้เกิดความงดงาม ความไพเราะ ตลอดจนจินตนาการ สามารถถ่ายทอดอารมณ์ ความคิด และประสบการณ์จากผู้แต่งไปสู่ผู้ฟัง เพื่อให้เกิดความประทับใจ โน้มน้ำใจให้ผู้ฟังเกิดอารมณ์คล้อยตาม ผู้ประพันธ์จึงจำเป็นต้องสร้างสรรค์งานของตน ด้วยการใช้ภาษาที่มีคุณค่า เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามต้องการ จากการศึกษาวิเคราะห์เพลงปลุกใจครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ลักษณะการใช้ภาษาในเพลงปลุกใจ 3 ลักษณะ (ตามเกณฑ์การวิเคราะห์การใช้ภาษาในเพลงปลุกใจที่กำหนดไว้ในบทที่ 3) ดังต่อไปนี้

1. ลักษณะการใช้คำ
2. ลักษณะการใช้โวหาร

1. ลักษณะการใช้คำ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ลักษณะการใช้คำ ที่ปรากฏเด่นชัดในบทเพลงปลุกใจ 6 ลักษณะ ตามเกณฑ์ของ อวยพร พานิช และคณะ ดังนี้

1.1 คำที่ก่อให้เกิดอารมณ์ หมายถึง คำที่กวีเลือกสรรคำที่ใช้ในบทกวี โดยพิจารณาในแง่ที่ว่า มีความหมายลึกซึ้งเพียงใด ให้อารมณ์ชนิดใด เช่น อารมณ์โกรธ เกลียด เสรี เหงา รัก สนุกสนาน ขก้อง เยาะเย้ย ซึ่ง พัทธา ลิ้มฉวี ได้จัดกลุ่มอารมณ์เหล่านี้ไว้ 9 ด้านได้แก่

- 1.1 คำที่สื่ออารมณ์ โศกเศร้า เสียใจ
- 1.2 คำที่สื่ออารมณ์โกรธแค้น ขุ่นเคือง
- 1.3 คำที่สื่ออารมณ์ ประชดประชัน เสียคดี เยาะเย้ย
- 1.4 คำที่สื่ออารมณ์ สุข สดชื่น

- 1.5 คำที่สื่ออารมณ์ ขบขัน สนุกสนาน
- 1.6 คำที่สื่ออารมณ์ ปลุกเร้าใจ และความรู้สึกที่จริงใจ
- 1.7 คำที่สื่ออารมณ์ เสียหาย อาลัยอาวรณ์
- 1.8 คำที่สื่ออารมณ์ ชื่นชม ยกย่อง สรรเสริญ
- 1.9 คำที่สื่ออารมณ์ สงสารเห็นใจ ให้อภัย

1.1 คำที่สื่ออารมณ์ โศกเศร้า เสียใจ การใช้คำที่สื่ออารมณ์ของความโศกเศร้า เสียใจ เหงา ว้าเหว่ จากการที่ต้องพลัดพรากจากครอบครัวอันเป็นที่รัก ไปปฏิบัติหน้าที่ของผู้กล้า เพื่อป้องกันและรักษาอธิปไตยของชาติ ต้องนอนกลางคืนกินกลางทราย ท่วมกลางอันตรายจากผู้ที่ไม่หวังดีรอบด้าน อาจได้รับบาดเจ็บจากการสู้รบ จนถึงล้มตายก็มีมากมาย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

“ดวงดาวสกาหม่น อาบร่างนักรบไทย	...	อัสนุชลสีหลังไหล ในพนาแสนอาดูร
เพื่อนแก้วผู้แก้วกล้า ต้องเหน็บหนาร้าวฤทัย		ทอดกายา ณ แดนไกล อย่างโดดเดี่ยวและเดี่ยวดาย”

(เพลงแต่...ทหารหาญในสมรภูมิ)

เพลงแต่...ทหารหาญในสมรภูมิ เป็นเพลงที่มีการใช้คำที่สื่ออารมณ์ของความโศกเศร้า เสียใจ ดังตัวอย่าง หม่น , แสนอาดูร

ตัวอย่างที่ 2

“แม่ธรณีพิลาปร่ำไห้กำสรด เลือดลูกไทยไหลรินสิ้นทุกแคว้น	.....	สุครันทวิปโยคโศกเศร้าแสน เพื่อทดแทนแดนเกิดกำเนิดมา
เขาทอดร่างขาดวินพื้นดินกลบ		คุณงกลีบพันพิภพอันกว้างใหญ่

บรรพบุรุษเกิดสุดเกล้าของเผ่าไทย

จงน้อมใจรำลึกม้านักตัญญู”

(เพลงวีรกรรมรำลึก)

เพลงวีรกรรมรำลึก เป็นเพลงที่มีการใช้คำที่สื่ออารมณ์ของความโศกเศร้า เสียใจ ดัง
ตัวอย่าง พิลาป, ร่ำไห้, กำสรด, สุตรันทด, วิปโยค, โศกเศร้า

ตัวอย่างที่ 3

“แสนคิดถึง ต.ช.ด. พ่อเพื่อนยาก	ต้องระกำลำบากอย่างสุดแสน
ยามหมันต์หันมาหาชายแดน	ให้หนาวเหน็บเจ็บแค้นแสนทุกข์ทน
ยอมจำจากลูกเมียไปเสียห่าง	ต้องอ้างว้างเดียวดายกลางไพรสมณต์
เฝ้ากอดปิ่นแทนน้องหมองมกล	เพื่อผจญใจหาญผลาญอรินทร์
ยามเจ็บป่วยแทบม้วยด้วยว้าเหว	เพราะห่างเหินดิมิตรสนิทสิ้น
ฟังเสียงหรีดหรือผวาน้ำตาริน	เพื่อแผ่นดินสละชีพเป็นชาติพลี”

(เพลงแต่ ต.ช.ด.)

เพลงแต่ ต.ช.ด. เป็นเพลงที่มีการใช้คำที่สื่ออารมณ์ของความโศกเศร้า ทุกข์ใจ เสียใจ
ดังตัวอย่าง แสนคิดถึง, พ่อเพื่อนยาก, ระกำลำบาก, เจ็บแค้น, แสนทุกข์ทน, หมองมกล, น้ำตาริน

ตัวอย่างที่ 4

“ในพฤษ์พงป่าแนวพนาลัย	นอนกลางดิน กินกลางทราย
เราทั้งหลายต.ช.ด. มิเคยหวนความยากแค้น	พวกชายแดนมิเคยพรั่น
ลาแล้วลูกแก้วเมียขวัญ	ขอไปป้องกันชายแดนไทย
นอนไม่เคยอ้ม ชิมไม่เคยอร่อย	ภัยรอกอย ต.ช.ด.เราไม่ท้อ
ทั้งลำเค็ญหรือความไข	ความสุขเอย มิเคยเลยได้เคียงใกล้
ชาย-ชาติเสือ เหลือแต่ชื่อลือไว้	ยิ่งยงเกริกไกร ต.ช.ด.”

(เพลงสิงห์ ต.ช.ด.)

เพลงแต่ ต.ช.ค. เป็นเพลงที่มีการใช้คำที่สื่ออารมณ์ของความโศกเศร้า เสียใจ ความทุกข์ยากลำบาก ในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้กล้า เพื่อป้องกันและรักษาอธิปไตยของชาติ ดังตัวอย่าง **แล้วลูกแก้วเมียขวัญ**

ตัวอย่างที่ 5

“ไอ้สายฝนพร่างพรำ คล้ายน้ำเนตรของนวลน้อง ยามทเวศคิดถึงพี่ วันจากไป
ชายแดนแสนทวิ ป่านะนี้ พี่คงเศร้าเสียบเหงาทรวง

ที่อยู่ป่านอนดินกินกลางทราย ต้องระวังอันตรายอย่างใหญ่หลวง พี่แรมร้างไป
ไกลไร่รักลวง พี่เป็นห่วงแก้วตาอดयाใจ

แม้พี่รักน้องนุชสุดชีวิต ยังคิดจำพราวจากน้องได้ เพื่อหน้าที่ชายชาญทหารไทย
ดำรงไว้เอกราชของชาติเรา”

(เพลงชายชาญทหารไทย)

เพลงชายชาญทหารไทย เป็นเพลงที่มีการใช้คำที่สื่ออารมณ์ของความโศกเศร้า เสียใจ
ทุกข์ยากลำบาก ดังตัวอย่าง **ยามทเวศ , คิดถึง , ห่วง , แก้วตา , อดयाใจ , เศร้า ,**

ตัวอย่างที่ 6

“ข้าสคูติทหารเสื่อพระราชินี ที่กล้าหาญต่อสู้ไฟริ ไม่ยอมถอยหนีปวงภัย ต้อง
จากที่กินนอนกลางดินกินอยู่กลางไฟริ สู้คทนความเจ็บความไข้ ต่อสู้ด้วยใจชาติทหาร

...

ข้าสคูติทหารเสื่อพระราชินี ที่ถวายเป็นด้วยรักศึต่อราชินียิ่งใหญ่ จากอกพี่น้องมา
คุ้มครองปกป้องแดนไทย จากลูกเมียอันเปรียบดวงใจ จากพ่อแม่ไกลสุดตา

ต้องกอดปิ่นนอนบนดินถวิลใจเศร้า มองทางใดไม่มีแม่เฝ้ามีแต่ป่าเขาตรงหน้า
ต้องฝ่าฟันภัยอันตรายรอบกายนานา สละแล้วชีวิตชีวา นี้แหละทหารกล้าราชินี”

(เพลงทหารเสื่อพระราชินี)

เพลงทหารเสื่อพระราชินี เป็นเพลงที่มีการใช้คำที่สื่ออารมณ์ของความโศกเศร้า เสียใจ
ทุกข์ยากลำบาก ดังตัวอย่าง **จากอกพี่น้อง , จากลูกเมีย , จากพ่อแม่ , ไกลสุดตา , เศร้า**

1.2 คำที่สื่ออารมณ์โกรธแค้น ขุ่นเคือง ในบทเพลงปลุกใจที่สื่อถึงอารมณ์โกรธแค้น ขุ่นเคือง มักจะใช้คำรุนแรง การแสดงอารมณ์โกรธอย่างรุนแรงนั้น เกิดจากความสูญเสียที่ได้รับจากการกระทำของศัตรู คือ ผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ มีการตอบโต้กันอย่างรุนแรงระหว่างฝ่ายรัฐบาล และ ผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ (สิรินธร,2528) ทำให้เกิดการสูญเสียชีวิตเลือดเนื้อของทหารหาญผู้ปกป้องอธิปไตยของชาติจำนวนมาก การใช้ถ้อยคำที่สื่ออารมณ์โกรธแค้น ขุ่นเคืองในเพลงปลุกใจ จึงเป็นการใช้คำรุนแรง แสดงถึงความโกรธ เกลียดแค้น ต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์สุดขั้ว ดังตัวอย่างเพลงต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

“เกลียดยิ่งนัก ใ้อ้วกคอมมิวนิสต์ เข้ามาก่อแวนและก่ลู่ไต้ เกลียดเสียดจ้ง เกลียดยิ่งสิ่งใด คบหาคอมมิวนิสต์ชีวิตวุ่นวาย	ใ้อ้วกงูพิษ ใ้อ้วกโจรใจยั๊กษ์ พวกเราชาวไทยเดือดร้อนยิ่งนัก เกลียดเข้าไต้เกลียดไม่ยอมรัก ระวังเอาไว้น้ำตาจะไหลลอกหัก”
---	---

(เพลงเกลียดนักคอมมิวนิสต์)

เพลงเกลียดนักคอมมิวนิสต์ เป็นเพลงที่มีการใช้คำที่รุนแรงแสดงอารมณ์โกรธ และเกลียดคอมมิวนิสต์อย่างมาก เน้นให้เห็นภัยคอมมิวนิสต์อย่างชัดเจน ใช้คำซ้ำเพื่อแสดงความเกลียด ดังตัวอย่าง เกลียดยิ่งนัก , ใ้อ้วกคอมมิวนิสต์ , ใ้อ้วกงูพิษ , ใ้อ้วกโจรใจยั๊กษ์ , เกลียดเสียดจ้ง , เกลียดยิ่งสิ่งใด , เกลียดเข้าไต้ , เกลียดไม่ยอมรัก , วุ่นวาย

ตัวอย่างที่ 2

“ขอเตือนเพื่อนไทย อย่าได้ไปหลงเชื่อเล่ห์กล มันพุดอะไรอย่าไปสนใจเชื่อวาจา	ทั้งหญิงและชายทุกคน ของใ้อ้วกคนแปลกหน้า ใ้อักนร้อยเล่ห์มารยา
...	
อย่าได้ไปคิดช่วยเหลือ ข่าวสารเสียบึงหลีกเลียงเป็นอันขาด และองค์กษัตริย์ของชาติไทย”	ใ้อักนขายชาติ มันคิดโค่นล้มบัลลังก์ราช

(เพลงเดือนเพื่อนไทย)

เพลงเดือนเพื่อนไทย เป็นเพลงที่มีการใช้คำที่รุนแรงแสดงอารมณ์โกรธ เกลียด ต่อต้าน ลัทธิคอมมิวนิสต์ เน้นให้เห็นภัยจากผู้ก่อการร้ายชัดเจน และเดือนไม่ไห้คนไทยหลงเชื่อลัทธิ ดังกล่าว โดยใช้คำว่า “ไอ้” และ “มัน” ดังตัวอย่าง เล่ห์กล, ไอ้พวกคนแปลกหน้า , มัน , ไอ้คนร้อย เล่ห์มารยา , ไอ้พวกคนแปลกหน้า , ไอ้คนร้อยเล่ห์มารยา , ไอ้คนขายชาติ , โคนล้มบัลลังก์ราช

ตัวอย่างที่ 3

“ไอ้คอมมิวนิสต์ ไอ้โจรใจร้าย มันยังฉันทได้
 ฉันเคยคิดว่าคอมมิวนิสต์ไม่มี   แต่เดี๋ยวนี้ฉันเชื่อแล้วว่า คอมมิวนิสต์มีจริง
 แน่มันแน่เสียยิ่งกว่าแน่   มาได้แม้ผู้บริสุทธิ์
 เคนมนุษย์สุดที่จะมอง   นิสิตนักศึกษาหน้าตาตลกนอง”

(เพลงคอมมิวนิสต์มีจริง)

เพลงคอมมิวนิสต์มีจริง เป็นเพลงที่มีการใช้คำรุนแรงที่แสดงอารมณ์โกรธ แค้นใจ ที่ คอมมิวนิสต์มาได้แม้กระทั่ง นิสิตนักศึกษา ประชาชนผู้บริสุทธิ์ การใช้ถ้อยคำในเนื้อเพลง แสดง ให้เห็นว่าผู้ร้องได้ผู้ประสบเหตุด้วยตนเอง โดยใช้คำว่า “ฉัน” เพื่อโน้มน้าวใจให้ผู้ฟังเชื่อว่าเป็น เรื่องจริง เน้นให้เห็นภัยคอมมิวนิสต์อย่างชัดเจน ดังตัวอย่าง ไอ้คอมมิวนิสต์ , ไอ้โจรใจร้าย , มัน , เคนมนุษย์

ตัวอย่างที่ 4

“อยากจะบอกผู้ฟัง ที่ยืนและนั่งท่านผู้ฟังทั้งหลาย เรื่องผู้ก่อการร้ายหลอกลวงคนไทย เสียจนป่นปี้ หลอกให้เราคิดคด ให้เราคบฏต่อชาติเดียวกัน หลอกให้ไทยเรานั้น รบราฆ่าฟันแตก สามัคคี หลอกเอาเสบียงอาหาร พวกมันต้องการ ให้รับส่งไป ใครขัดขืนเมื่อใด จะถูกฆ่าตายให้ กลายเป็นผี คอมมิวนิสต์ชั่วช้า หลอกลวงประชาชนชั่วฤดี”

(เพลงอย่าหลงเชื่อคอมมิวนิสต์)

เพลงอย่าหลงเชื่อคอมมิวนิสต์ เป็นเพลงที่มีการใช้คำรุนแรงที่แสดงอารมณ์โกรธ และเจ็บแค้นต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์ เน้นให้เห็นภัยจากผู้ก่อการร้าย ดังตัวอย่าง ผู้ก่อการร้าย, หลอกหลวง, ปั่นปี้, หลอก, ลิดคด, กบฏ, พวกมัน, ฆ่าตาย, ผี, คอมมิวนิสต์ชั่วช้า

ตัวอย่างที่ 5

“คนใดใช้ชื่อไทยอยู่	กายก็คู่เหมือนไทยด้วยกัน
ได้อาศัยโพธิ์ทองแผ่นดินของราชันย์	แต่ใจมันยังเฝ้าคิดทำลาย
คนใดเห็นไทยเป็นทาส	ดูหมิ่นชาติเชื้อชนถิ่นไทย
แต่ยังฝังกินกอบโกยสินไทยไป	เหยียดคนไทยเช่นทาสของมัน
หนักแผ่นดิน หนักแผ่นดิน	คนเช่นนี้ เป็นคนหนักแผ่นดิน ...
คนใดขายตนขายชาติ	ได้โอกาสชี้ทางให้ศัตรู
เข้าทำลายพลังไทยให้สลายทางสู้	เมื่อศัตรูโจมตีเสียทีมัน
คนใดคิดร้ายราวี	ประเพณีของไทยไม่ต้องการ
เกื้อหนุนอคติเชื้อลัทธิอันธพาล	แพร่น้ำมันมาบ้านเมืองเรา”

(เพลงหนักแผ่นดิน)

เพลงหนักแผ่นดิน เป็นเพลงที่มีการใช้คำที่รุนแรงแสดงอารมณ์โกรธ และเจ็บแค้นโจมตีคนที่ขายชาติหรือยุยงปลุกปั่นให้คนไทยแตกแยกกัน ซึ่งพวกฝ่ายขวาหรือรัฐบาลนิยมใช้เพลงนี้เพื่อโจมตีฝ่ายซ้าย ดังตัวอย่าง ใจมัน, ลิดทำลาย, ไทยเป็นทาส, ดูหมิ่นชาติ, เหยียด, หนักแผ่นดิน, ขายตน, ขายชาติ, อคติ, ลัทธิอันธพาล

ตัวอย่างที่ 6

“ครั้นคนไทยย้ายลงมาอยู่แหลมทอง (สุขสบาย) เราปรองดองกันคัจพ็นี้องอยู่ร่วมเหย้า	
แต่หมู่คนพาลสันดานหยาบซ้ายังมาแย่งเอา	จงร่วมกันเข้าสู่เพื่อชาติไทย
มาเร็วมา มารวมกันด้านภัยแดง (มาซิมา)	มีวระแวงแก่งแย่งกันนั้นอยู่ไม่ได้
ไม่มีใครจะรักชาติไทย นอกจากคนไทย	ร่วมจิตร่วมใจ สร้างไทยให้รุ่งเรือง”

(เพลงสร้างไทย)

เพลงสร้างไทย เป็นเพลงที่มีการใช้คำที่รุนแรงแสดงอารมณ์โกรธ และ เจ็บแค้น โจมตี คนที่ขายชาติ หรือยุยงปลุกปั่นให้คนไทยแตกความสามัคคีกัน ต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์อย่าง ชัดเจน เห็นว่า การกระทำของฝ่ายคอมมิวนิสต์เป็นการกระทำของคนพาลสันดานหยาบ ดังตัวอย่าง หมู่นพาล , สันดาน , หยาบช้า , ต้านภัยแดง , มั่วระวาง , แก่งแย่ง

ตัวอย่างที่ 7

“อยุธยาแตกไปเพราะไทยระย่อ	ไม่คิดต่อต้านศัตรูมูรุษนี่ ...
คิดแต่ตัวคิดแต่พวกรอดแต่วัน	ชาติพังพลันมันผู้ใดใครอยู่ดี
กูจะสู้แม้รู้ว่าพวกกูน้อย	สู้ไม่ถอยแม้รู้ว่าจะดับสลาย
แผ่นดินนี้พ่อกูอยู่ปู่กูตาย	กูสูดอวยหากเสียทีไพร่ครอง

ใครบ้างเหวยจะร่วมสู้กับกูบ้าง	ใครบ้างเหวยจะเคียงข้างไทยใจหาญ
ใครบ้างเหวยจะละสุขสนุกสำราญ	ใครบ้างเหวยยอมวายปราณเพื่อไทยคง

(เพลงอนุสติไทย)

เพลงอนุสติไทย เป็นเพลงที่มีการใช้คำที่รุนแรงแสดงอารมณ์โกรธ และ เจ็บแค้น โจมตี คนที่ขายชาติหรือยุยงปลุกปั่นให้คนไทยแตกความสามัคคีกัน มั่วแต่ขี้ขลาด ไม่คิดต่อสู้เพื่อรักษา ชาติ ดังตัวอย่าง ศัตรู , มูรุษนี่ , คิดแต่ตัว , คิดแต่พวก , ชาติพัง , มันผู้ใด , กู , พวกกู , สู้ไม่ ถอย , พ่อกู , ปู่กู , กูสูดอวย , เสียที , ไปรี่ครอง , ใครบ้างเหวย

1.3 คำที่สื่ออารมณ์ ปลุกเร้าใจ และความรู้สึกที่จริงใจ เป็นการใช้อำนาจปลุกเร้าจิตใจให้เกิด ความรู้สึกเชื่อมั่น ศรัทธา มุ่งมั่นให้กระทำตามจุดมุ่งหมายของผู้แต่ง เช่น ให้มีความรักชาติให้มีความสามัคคี ร่วมแรงใจกันสร้างชาติ จงรักภักดีต่อ ชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และเจตนาอื่น ๆ ตาม นโยบายของรัฐบาล

ตัวอย่างที่ 1

“ขอฝนใฝ่ในฝันอันเหลือเชื่อ

ขอสู้ศึกทุกเมื่อไม่หวั่นไหว

ขอทบทวนทุกซอกทุกมุมโรมโหมมกายใจ
จะแน่วแน่แก้ไขในสิ่งผิด
จะยอมตายหมายให้เกียรติดำรง

ขอฝ่าฟันผองภัยด้วยใจทะนงฯ
จะรักชาติจนชีวิตเป็นผุยผง
จะปิดทองหลังองค์พระปฏิมาฯ...”

(เพลงความฝันอันสูงสุด)

เพลงความฝันอันสูงสุด มีเนื้อหาที่ปลุกเร้าใจ และความรู้สึกที่จริงใจ ปลุกใจให้เกิดความรู้สึกเชื่อมั่น ศรัทธา เกิดความรักชาติ จงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีการใช้คำที่แสดงความรู้สึกหนักแน่น จริงใจ โดยบทที่ 1 ใช้คำว่า “ขอ” ทูกรวรรค ดังตัวอย่าง **ขอฝ่าฟันผองภัย** **ขอสู้ศึก** โดยไม่หวั่นไหว **ขอทบทวนทุกซอก** **ที่โหมมกายใจ** **ขอฝ่าฟัน** ผองภัยด้วยใจทะนงฯ เพื่อแสดงถึงปณิธานในความรักชาติ และ บทที่ 2 ใช้คำว่า “จะ” เพื่อแสดงถึงความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติ ดังตัวอย่าง **จะแน่วแน่** **แก้ไขในสิ่งผิด** **จะรักชาติ** **จนชีวิตเป็นผุยผง** **จะยอมตาย** **หมายให้เกียรติดำรง** **จะปิดทอง** **หลังองค์พระปฏิมาฯ**

ตัวอย่างที่ 2

“เราชาวไทย ต่างคนจากแดนไกล ต่างมารวมใจ สามัคคี ทุกหมู่เหล่า
พวกเราพร้อมพรุ่ง
งามถิ่นเรา ถิ่นไทยในแดนทอง แหล่งดีคนปอง ไทยเข้าครองต้องรวมกัน
ผูกพันรักเผ่า
โบราณนานมา ชาติไทยแกร่งเกรียงไกรกล้า ฝ่าฟันมาทุกเวลาไม่หวั่นพรันพรึง
อันตราย ผ่านความลำเค็ญ ร้อนเย็นมิหน่าย ทอดกายเป็นชาติพลี”

(เพลงตื่นเถิดไทย)

เพลงตื่นเถิดไทย มีเนื้อหาที่ปลุกเร้าใจ และความรู้สึกที่จริงใจว่า อย่าให้ไทยเป็นของชาติอื่น ต้องคอยคุ้มครองไทย สามัคคีกันต่อสู้ศัตรูเพื่อไทย มีการใช้คำที่แสดงความรู้สึกหนักแน่น จริงใจ โดยใช้คำที่บ่งบอกว่าถึงแม้จะต่างเผ่าพันธุ์ แต่ก็เป็นคนไทย ต้องรวมใจสามัคคีกัน ดังตัวอย่าง **เราชาวไทย** , **ต่างคนจากแดนไกล** , **ต่างมารวมใจ** , **สามัคคีทุกหมู่เหล่า** เพื่อแสดงถึงปณิธานในความรักชาติ ดังตัวอย่าง **ชาติไทยแกร่งเกรียงไกรกล้า** , **ฝ่าฟัน** , **ไม่หวั่นพรันพรึง** **อันตราย** , **ทอดกายเป็นชาติพลี**

ตัวอย่างที่ 3

“ไทยรักชาติยิ่ง เหนือกว่าทุกสิ่งใดๆ เพื่อไทยชีวิตคนไทยมอบไว้ แม้ชาติ
ต้องการเมื่อไรยอมสละให้ทั่วทุกคน ถึงตนจะต้องวายปราณ

ไทยต้องมั่นใจ ต้องฝ่าฟันไปเมื่อภัยมาราน อดทน เราไทยทุกคนไม่สะท้าน
แม้จะลำบากยากนานก็ต้องบุกบันไม่หวั่นไหว เชื่อไทยเราต้องรักไทย”

(เพลงรักชาติไทย)

เพลงรักชาติไทย มีเนื้อหาที่ปลุกเร้าใจ และความรู้สึกที่จริงใจว่า ไทยจะต้องรักชาติยิ่งกว่า
ชีวิตของตน ต้องคอยคุ้มครองไทย สามัคคีกันต่อสู้ศัตรูเพื่อไทย มีการใช้คำที่แสดงความรู้สึก
หนักแน่น จริงใจ โดยใช้คำซ้ำว่า “ไทย” ต้องรักชาติและสามารถสละชีพเพื่อชาติ ดังตัวอย่าง
ไทยรักชาติยิ่ง , เหนือกว่าทุกสิ่งใดๆ , ชาติต้องการ , ยอมสละ , วายปราณ , ไทยต้องมั่นใจ , ต้อง
ฝ่าฟัน , แม้จะลำบากยากนาน , บุกบันไม่หวั่นไหว , เชื่อไทยเราต้องรักไทย

ตัวอย่างที่ 4

“ไทยเทิดไทย ชูเชิดไทยให้ดี เพื่อเกียรติภูมิเสรี รักสามัคคีพร้อมใจ มาเพื่อนมา
มา มาร่วมชะตาชาติไทย เพื่อชาติเพื่อชนพินภัย สัมพันธ์ขวัญชัยมวลชน

ขวัญกล้า เลือดโลมอรุรร้อนรน เพราะภัยผจญ รอบเมืองกมลรำไร ขวัญแก้ว
เราพร้อมกันแล้วขอให้ ไทยสู้เพื่อไทย เพราะไทยล้มไปไทยมลาย”

(เพลงไทยเทิดไทย)

เพลงไทยเทิดไทย มีเนื้อหาที่ปลุกเร้าใจ และความรู้สึกที่จริงใจว่า ไทยจะต้องรักชาติยิ่ง
กว่าชีวิตของตน ต้องคอยคุ้มครองไทย สามัคคีกันต่อสู้ศัตรูเพื่อไทย มีการใช้คำที่แสดงความรู้สึก
หนักแน่น จริงใจ โดยใช้คำซ้ำว่า “ไทย” ต้องรักชาติและสามารถสละชีพเพื่อชาติ ดังตัวอย่าง
ไทยเทิดไทย , ชูเชิดไทย , เพื่อเกียรติภูมิเสรี , รักสามัคคีพร้อมใจ , มาร่วมชะตาชาติไทย , ขวัญ
กล้า , ขวัญแก้ว , ไทยสู้เพื่อไทย , ไทยล้มไปไทยมลาย

ตัวอย่างที่ 5

“พี่น้องชาวไทยจงพร้อมใจสร้างชาติ ไทยนี้เคยสามารถเราเคยเป็นชาติใหญ่หลวง

ตื่นเถิดลูกขึ้นเถิด ทำงานให้เกิดโภคผล เขาก็คนเราก็คนอย่ายอมแพ้เพื่อนทั้งปวง
 เรามีทรัพย์อยู่ในดินเรามีสินอยู่ในน้ำ ควรจะคิดสร้างทำมิได้มีใครห้ามใครหวง
 เราต้องขยันขันแข็งให้เป็นเรี่ยวเป็นแรงของชาติ ไทยจะต้องสามารถให้เสมอกับชาติทั้งปวง”

(เพลงสร้างชาติ)

เพลงสร้างชาติ มีเนื้อหาที่ปลุกเร้าใจ และความรู้สึกที่จริงใจว่า ชาติไทยเป็นชาติที่มีความ
 เจริญรุ่งเรืองมาช้านาน มีความอุดมสมบูรณ์ไม่แพ้ชาติอื่นใด มีการใช้คำที่แสดงความรู้สึกร่วมกัน
 โดยใช้คำว่า พี่น้องชาวไทย, สร้างชาติ, ชาติใหญ่หลวง, ตื่นเถิดลูกขึ้นเถิด, ทำงานให้เกิดโภคผล,
 เรามีทรัพย์อยู่ในดิน, เรามีสินอยู่ในน้ำ, เราต้องขยันขันแข็ง, เสมอกับชาติทั้งปวง

1.4 คำที่สื่ออารมณ์ เสียดย อาลัยอาวรณ์ เป็นการใช้คำที่แสดงถึงความอาลัย
 อาวรณ์ต่อคนรัก หรือครอบครัวที่ต้องจากกันไปไกล เพื่อปฏิบัติหน้าที่สำคัญ คือ ปกป้องอธิปไตย
 ของชาติ และเมื่อผู้กล้าเหล่านั้นต้องพลีชีพเพื่อรักษาชาติไว้ ก็จะใช้คำที่แสดงอารมณ์ เสียดย อาลัย
 อาวรณ์ และปนด้วยความรู้สึกเจ็บปวด เคียดแค้น ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 1

“ได้ร่วมไม้ไบบังหว่างไพรสมนซ์	ที่ร่วงหล่นทับถมจมพื้นหล้า
ดุจชีพที่พลีร่างกลางพนา	ท่วมกายาเลือดกำซาบอาบผืนดิน
สีแดงฉานแห่งเลือดไม่เหือดหาย	เลือดเผ่าไทยไหลเป็นสายมิสุดสิ้น
ทั้งน้อง, พี่, ปกปฐพีด้วยชีวิน	แม่ธรณินทร์ถิ่นแหลมทองป้องผูกพัน”

(เพลงเจริญ ทงนึม)

เพลงเจริญ ทงนึม เป็นเพลงที่มีการใช้คำที่แสดงถึงความอาลัยอาวรณ์ที่ พันโท เจริญ
 ทงนึม ทหารหาญที่ต้องพลีชีพเพื่อรักษาอธิปไตยของชาติ จะใช้คำที่แสดงอารมณ์ เสียดย อาลัย
 อาวรณ์ และปนด้วยความรู้สึกเจ็บปวด เคียดแค้น ดังตัวอย่าง ดุจชีพที่พลีร่างกลางพนา, ท่วมกา
 ยาเลือดกำซาบอาบผืนดิน, สีแดงฉานแห่งเลือดไม่เหือดหาย, เลือดเผ่าไทยไหลเป็นสายมิสุดสิ้น,
 ทั้งน้อง, พี่, ปกปฐพีด้วยชีวิน

ตัวอย่างที่ 2

“ดวงดาวสกาหม่น	อัศจรรย์หลังไหล
อาบร่างนักรบไทย	ในพนาแสนอาดูร
เจ็บชำระกำจิต	มิเคยคิดจะสูญสิ้น
ประวัติศาสตร์จะเพิ่มพูน	วีรกรรมอันอำไพ
เพื่อนแก้วผู้แก้วกล้า	ทอดกายา ณ แดนไกล
ต้องเหน็บหนาวร้าวฤทัย	อย่างโดดเดี่ยวและเดียวดาย”

(เพลงแต่...ทหารหาญในสมรภูมิ)

เพลงแต่...ทหารหาญในสมรภูมิ เป็นเพลงที่มีการใช้คำที่แสดงถึงความอาลัยอาวรณ์ ที่ทหารหาญที่ต้องพลีชีพเพื่อรักษาอธิปไตยของชาติ จะใช้คำที่แสดงอารมณ์ เสียหายอาลัยอาวรณ์ และปนด้วยความรู้สึกเจ็บปวด เกียดแค้น ดังตัวอย่าง ดวงดาวสกาหม่น ,อัศจรรย์หลังไหล , เจ็บชำระกำจิต , โดดเดี่ยว , เดียวดาย

ตัวอย่างที่ 3

“เหลียวมองดูแผนที่ หมองใจเศร้าฤดี เมื่อมีความหลังร้าวใจ ขวานทองเคยผูก
 ผ่องเกรียงไกร อาณาจักรแดนไทยนั้นเคยยิ่งใหญ่เรื่องรอง
 เสียดินแดนไปครั้งหนึ่ง คิดแล้วยิ่งสุดซึ่ง คะนิงด้วยน้ำตานอง เวียงจันทน์จำปา
 สักคี่หม่นหมอง ร.ศ.ร้อยสิบสอง ไทยก็ต้องจากกัน..”

(เพลงขวานทอง)

เพลงขวานทอง เป็นเพลงที่มีการใช้คำที่แสดงถึงความอาลัยอาวรณ์ หม่นหมอง เกรงว่า จะรักษาอธิปไตยของชาติไว้ไม่ได้ จะใช้คำที่แสดงอารมณ์ เสียหายอาลัยอาวรณ์ และปนด้วยความรู้สึกเจ็บปวด เกียดแค้น ดังตัวอย่าง หมองใจเศร้าฤดี , ความหลังร้าวใจ , เสียดินแดน , คิดแล้วยิ่งสุดซึ่ง , คะนิงด้วยน้ำตานอง , หม่นหมอง , ไทยก็ต้องจากกัน

ตัวอย่างที่ 4

“ขามคำคืนสะอื้นอาวรณ์ ฉันต้องจำใจนอน กอดลูกแทนหัว หัวรั้งจากไกล

น้องแสนอาลัยหมองมัว น้องห่วงน้องกลัว พี่นี่จะมีภัย ...

ยามพี่ไปอยู่ในชายแดน พี่อย่าพบรักมีแฟน ทิ้งให้น้องเข้าใจ น้องอยู่หลัง
อ้างว้างเปล่าเปลี่ยวเดียวดาย กอดลูกน้อยรำให้ ฝากใจไปตามสายลม”

(เพลงรอรันทหารกลับ)

เพลงรอรันทหารกลับ เป็นเพลงที่มีการใช้คำที่แสดงถึงความอาลัยอาวรณ์ที่คนรัก ที่ต้อง
จากกัน ไปอยู่ชายแดนเพื่อรักษาอธิปไตยของชาติไว้ จะใช้คำที่แสดงอารมณ์ เสียหายอาลัยอาวรณ์
รำให้ ดังตัวอย่าง สะอื้นอาวรณ์ , จำใจนอน , กอดลูกแทนผ้า , แสนอาลัย , หมองมัว , น้องห่วง ,
น้องกลัว และ หวาดระแวง กลัวว่าคนรักจะไปมีคนอื่น ดังตัวอย่าง พี่ไปอยู่ในชายแดน , พี่อย่า
พบรักมีแฟน , ทิ้งให้น้องเข้าใจ , อ้างว้างเปล่าเปลี่ยวเดียวดาย , รำให้ , ฝากใจ

ตัวอย่างที่ 5

“ใจหายใจฝ่อโธเรานี้หนอเป็นคนพิการ ใจว่าเป็นเช่นอันธพาลกะกะระรานก็หา
ไม่ เหลียวมองรอบตัว แสนซ้ำหมองมัวเสียนี้กระไร ทั้งแขนและขาที่เสียไป ไม่เคยน้อยใจ
เลยหนา

ไปรบชายแดนต้องห่างแฟนไกลลูก สละแล้วซึ่งความสุข จะทุกข้ออย่างไรไม่เคย
ระอา จับปืนยิงยามต้องทำสงครามกับพวกปีศาจ จะหนาวจะร้อนอย่างไรไม่ว่า ขอพลี
ชีวาเพื่อแผ่นดินไทย”

(เพลงรางวัลครั้งสุดท้าย)

เพลงรางวัลครั้งสุดท้าย เป็นเพลงที่มีการใช้คำที่แสดงถึงความอาลัยอาวรณ์ ทหารหาญที่
ได้รับบาดเจ็บ พิการแขนขา ทูพพลภาพ แม้กระทั่งต้องพลีชีพเพื่อรักษาอธิปไตยของชาติ จะใช้คำ
ที่แสดงอารมณ์ เสียหายอาลัยอาวรณ์ และปนด้วยความรู้สึกเจ็บปวด เศียดแค้น ดังตัวอย่าง ใจ
หายใจฝ่อ , คนพิการ , แสนซ้ำหมองมัว , แขนและขาที่เสียไป , ไปรบชายแดน , ห่างแฟนไกลลูก ,
สละแล้วซึ่งความสุข

ตัวอย่างที่ 6

“อยุธยาเมืองเก่าของเราแต่ก่อน	จิตใจอาวรณ์มาแล้วสู่กันฟัง
อยุธยาแต่ก่อนนี้ยัง	เป็นดังเมืองทองของพี่น้องเผ่าพงศไไทย
เดี๋ยวนี้ซึเป็นเมืองเก่า	ชาวไทยแสนเศร้าถูกพม่ารุกราน
ชาวไทยทุกคนหัวใจร้าวราน	ข้าศึกเผาผลาญแหลกทำลายวอดวาย...”

(เพลงอยุธยารำลึก)

เพลงอยุธยารำลึก เป็นเพลงที่มีการใช้คำที่แสดงถึงความอาลัยอาวรณ์ ถึงกรุงศรีอยุธยา ซึ่งเคยเป็นเมืองหลวง มีความเจริญรุ่งเรืองมากในอดีต แต่บัดนี้กลายเป็นเมืองเก่า เพราะถูกข้าศึก คือ พม่า รุกราน เสียหายย่อยยับ ทำให้เกิดความรู้สึก เสียหาย อาลัยอาวรณ์ ความเจริญรุ่งเรืองในอดีต ดังตัวอย่าง อยุธยาเมืองเก่า , อาวรณ์ , แสนเศร้า , หัวใจร้าวราน , เผาผลาญ , แหลกทำลาย , วอดวาย

1.5 คำที่สื่ออารมณ์ ชื่นชม ยกย่อง สรรเสริญ เป็นการกล่าวชื่นชม ยกย่อง สรรเสริญ วิจารณ์ของผู้กล้า หรือ บรรพบุรุษที่มีทั้งกล้านาม และ ไม่ได้กล้านาม ที่ปกป้องคุ้มครอง อธิปไตยของชาติ รวมไปถึงการยกย่อง เทิดทูน สถาบัน ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ดังตัวอย่าง ต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

“พวกเราชายชาญเหล่าทหารของชาติ	องอาจเชื่อนักรบกล้า
ตายไหนตายกันไม่หวั่นวิญญาน์	เราทหารต้องกล้าสู้ศัตรู
แม้ผู้ใดไม่เกรงมาข่มเหงคูหมัน	สู้จนเลือดหมดสิ้นไม่ให้ใครลบหลู่
เกียรติศักดิ์นักรบไทยต้องให้เชิดชู	เป็นตายต้องสู้สุดลมหายใจ...”

(เพลงทหารของชาติ)

เพลงทหารของชาติ เป็นเพลงที่มีการใช้คำที่สื่ออารมณ์ ชื่นชม ยกย่อง สรรเสริญ วิจารณ์ของทหารกล้า ที่ปกป้องคุ้มครองอธิปไตยของชาติ มีความกล้าหาญ องอาจ ไม่หวั่นเกรง ศัตรู ขอมสละแม้กระทั่งชีวิตเพื่อรักษาชาติบ้านเมือง ดังตัวอย่าง องอาจเชื่อนักรบกล้า , ตายไหนตายกันไม่หวั่นวิญญาน์ , สู้จนเลือดหมดสิ้นไม่ให้ใครลบหลู่ , เกียรติศักดิ์นักรบไทยต้องให้เชิดชู, เป็นตายต้องสู้สุดลมหายใจ

ตัวอย่างที่ 2

“พวกเราเหล่าทหารสมานสมัคร	จงมันจงรักภักดีชาติไทย
ยอมพลีปกป้องพระศาสนาไว้	เทิดมหากษัตริย์ร่มเกล้าชาวไทยบูชา
ไม่ยอมให้ใครหาญรุกรานถึงที่	ป้องปฐพีนี้ด้วยชีวา
ดินแดนทองของไทยต้องยังอยู่คู่ฟ้า	เด่นศักดิ์ศรีสง่าอยู่คู่โลกาเกรียงไกร...”

(เพลงมาร์ชทหารไทย)

เพลงมาร์ชทหารไทย เป็นเพลงที่มีการใช้คำที่สื่ออารมณ์ ชื่นชม ยกย่อง สรรเสริญ ที่กล่าวชื่นชม วีรกรรมของทหารกล้า ที่ปกป้องคุ้มครองอธิปไตยของชาติ รวมไปถึงการยกย่อง เทิดทูน สถาบัน ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ดังตัวอย่าง จงมันจงรักภักดีชาติไทย , ยอมพลีปกป้องพระศาสนา , เทิดมหากษัตริย์ร่มเกล้าชาวไทย , ป้องปฐพีนี้ด้วยชีวา , ดินแดนทองของไทยต้องยังอยู่คู่ฟ้า , เด่นศักดิ์ศรีสง่าอยู่คู่โลกาเกรียงไกร

ตัวอย่างที่ 3

“บรรพบุรุษของไทยแต่โบราณ	ปกบ้านป้องเมืองคุ้มเหย้า
เสียเลือดเสียเนื้อมิใช่เบา	หน้าที่เรารักษาสืบไป
ลูกหลานเหลนโหลนภายหน้า	จะได้มีพสุธาอาศัย
อนาคตจะต้องมีประเทศไทย	มิยอมให้ผู้ใดมาทำลาย...”

(เพลงเราสู้)

เพลงเราสู้ เป็นเพลงที่ใช้คำที่สื่ออารมณ์ ชื่นชม ยกย่อง สรรเสริญ เป็นการกล่าวชื่นชม ยกย่อง วีรกรรมของผู้กล้า หรือ บรรพบุรุษที่มีทั้งกล่าวนาม และ ไม่ได้กล่าวนาม ที่ปกป้องคุ้มครองอธิปไตยของชาติ ดังตัวอย่าง บรรพบุรุษของไทย , ปกบ้านป้องเมืองคุ้มเหย้า , เสียเลือดเสียเนื้อ , หน้าที่เรา , อนาคตจะต้องมีประเทศไทย , มิยอมให้ผู้ใดมาทำลาย

ตัวอย่างที่ 4

“แผ่นดินเราเผ่าไทยอาศัยอยู่	เสมือนอยู่ชาวปละสัญญาหาร
เพิ่มผลิตผลพืชพันธุ์อันตระการ	ชาวไทยสานดีสุขทุกคืนวัน
บรรพชนผจญสู้ริบกล้า	ร่วมปกป้องพาราออบเขตชั้น
เรากคนไทยใจเด็ดแต่ปางบรรพ์	เข้าโรมรันฟันฝ่าทั่วชาติ
ผองเผ่าไทยทะนงในเกียรติศักดิ์	ต่างตระหนักแน่นต่อหน้าที่
ธำรงชาติศาสน์กษัตริย์บนปฐพี	จะชิงชัยไพร่ทุกทิศทาง ”

(เพลงวีรกรรมรำลึก)

เพลงเรารู้ เป็นเพลงที่ใช้คำสี่อารมณ์ ชื่นชม ยกย่อง สรรเสริญ เป็นการกล่าวชื่นชม ยกย่อง วีรกรรมของผู้กล้า หรือ บรรพบุรุษที่มีทั้งกล่าวนาม และ ไม่ได้กล่าวนาม ที่ปกป้องคุ้มครองอธิปไตยของชาติ ดังตัวอย่าง แผ่นดินเราเผ่าไทย , อยู่ชาวปละสัญญาหาร, บรรพชนผจญสู้ริบกล้า, ปกป้องพาราออบเขตชั้น, เรากคนไทยใจเด็ด, โรมรันฟันฝ่าทั่วชาติ, ผองเผ่าไทยทะนง, แน่นแน่น, ธำรงชาติศาสน์กษัตริย์บนปฐพี

ตัวอย่าง 5

“พวกเราเหล่าตำรวจตระเวนชายแดน	ผู้พิทักษ์เขตแดนอยู่แนวหน้า
คอยสกัดกั้นไพร่ ที่บีฑา	มิให้กล้าล่วงล้ำเหยียบยำไทย
ผืนแผ่นดินถิ่นเกิดเทิดเหนือหัว	ไม่หวาดหวั่นพรั่นกลัวอริไหน
ล้วนองอาจชาตินักสู้ศัตรูไกล	ช่วยปกป้องผองภัยให้ประชา”

(เพลงตำรวจตระเวนชายแดน)

เพลงตำรวจตระเวนชายแดน เป็นเพลงที่มีการใช้คำสี่อารมณ์ ชื่นชม ยกย่อง สรรเสริญ ที่กล่าวชื่นชม วีรกรรมของตำรวจตระเวนชายแดน ที่ปกป้องคุ้มครองอธิปไตยของชาติ เหมือนทหารหาญ ดังตัวอย่าง พวกเราเหล่าตำรวจตระเวนชายแดน , ผู้พิทักษ์เขตแดน, คอยสกัดกั้นไพร่ที่บีฑา, ผืนแผ่นดินถิ่นเกิดเทิดเหนือหัว , ไม่หวาดหวั่นพรั่นกลัวอริไหน , ล้วนองอาจชาตินักสู้ศัตรูไกล , ช่วยปกป้องผองภัยให้ประชา

จากการศึกษาลักษณะการใช้คำสี่อารมณ์ในเพลงปลุกใจ พบว่าบทเพลงปลุกใจส่วนใหญ่จะมีคำสี่อารมณ์ โศกเศร้า เสียใจ รวมไปถึงความรู้สึกสงสาร คำสี่อารมณ์ โกรธแค้น ชุ่นเคือง

คำที่สื่ออารมณ์ เสียหาย อาลัยอาวรณ์ คำที่สื่ออารมณ์ ปลุกเร้าใจ และให้ความรู้สึกที่จริงใจ คำที่สื่ออารมณ์ ชื่นชม ยกย่องสรรเสริญ มากที่สุด ส่วนคำที่สื่ออารมณ์ ประชดประชัน เสียดสี เยาะเย้ย คำที่สื่ออารมณ์ สุข สดชื่น คำที่สื่ออารมณ์ ขบขัน สนุกสนาน คำที่สื่ออารมณ์ สงสารเห็นใจ ให้อภัย จะพบน้อยที่สุด

2. การใช้คำสัมผัส หมายถึง การแต่งคำประพันธ์ที่มีคำคล้องจอง ในที่นี้ ผู้วิจัยจะศึกษาเฉพาะ เสียงสัมผัสสระ และ เสียงสัมผัสพยัญชนะ ในการศึกษาเชิงวิเคราะห์การใช้ภาษาในเพลงปลุกใจ ผู้วิจัยจะศึกษาการใช้คำสัมผัส เฉพาะเสียงสัมผัสสระ และเสียงสัมผัสพยัญชนะ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. เสียงสัมผัสสระ หมายถึง การใช้สระเสียงเดียวกัน ทำให้เกิดสัมผัสคล้องจอง ซึ่งหากมีตัวสะกดหรือเสียงสะกด ก็จะต้องอยู่ในมาตราเดียวกัน ทำให้เกิดความไพเราะชวนฟัง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

ได้ร่มไม้ใบบังหว่างไพร <u>สนท</u> ท์	ที่ร่วงหล่นทับถมจมพื้น <u>หล้า</u>
คูชีพที่พลี <u>ร่างกลางพนา</u>	ท่วม <u>กายา</u> เลือด <u>กำซาบอาบ</u> ผืนดิน
	(เพลงเจริญ ทองน้อม)

เสียงสัมผัสสระจากบทเพลงนี้ เป็นการใช้สระเสียงเดียวกัน ทำให้เกิดสัมผัสคล้องจอง ทำให้เกิดความไพเราะชวนฟัง ดังตัวอย่าง ไม้-ใบ , สนท-หล่น , ถม-จม, หล้า-พนา, ร่าง-กลาง, พนา-กายา, ซาบ-อาบ

ตัวอย่างที่ 2

จากยอดคอยแดน <u>ไกลใครจะเห็น</u>	ยาก <u>คำเค็ญ</u> เพียง <u>ใจ</u> ยัง <u>มั่น</u>
จะ <u>ปกป้อง</u> พอง <u>ไทย</u> ช้วน <u>รินทร์</u>	สิ้น <u>ชีวัน</u> ก็ <u>ยัง</u> ห้วง <u>หวง</u> แผ่นดิน
	(เพลงจากยอดคอย)

เสียงสัมผัสสระจากบทเพลงนี้ เป็นการใช้สระเสียงเดียวกัน ทำให้เกิดสัมผัสคล้องจอง ทำให้เกิดความไพเราะชวนฟัง ดังตัวอย่าง ไกล-ไกล, เห็น-เห็น, ไต-ใจ, มั่น-นิรันดร, ปอง-ผอง, นิรันดร-ชีวัน, หวัง-หวง

ตัวอย่างที่ 3

แสนคิดถึง ต.ช.ค. พ่อ <u>เพื่อนยาก</u>	ต้อง <u>ระกำลำบาก</u> อย่างสุดแสน
ยาม <u>หมันต์ฝัน</u> มาหา <u>ชายแดน</u>	ใ <u>ห้</u> หนาว <u>เหน็บ</u> เจ็บ <u>แค้น</u> แสนทุกข์ทน

(เพลงแต่...ต.ช.ค.)

เสียงสัมผัสสระจากบทเพลงนี้ เป็นการใช้สระเสียงเดียวกัน ทำให้เกิดสัมผัสคล้องจอง ทำให้เกิดความไพเราะชวนฟัง ดังตัวอย่าง ยาก-บาก, กำ-ลำ, แสน - แदन, มนต์ - ฝัน, มา-หา, เหน็บ - เจ็บ, แค้น - แสน

ตัวอย่างที่ 4

แผ่นดิน <u>นี้</u> ที่ <u>เราอยู่</u> แต่ <u>ปุ๋ย</u>	ใคร <u>อย่า</u> มา <u>ช่วงชิง</u> เรา <u>ยิ่ง</u> หวง
---	---

(เพลงถมแผ่นดิน)

เสียงสัมผัสสระจากบทเพลงนี้ เป็นการใช้สระเสียงเดียวกัน ทำให้เกิดสัมผัสคล้องจอง ทำให้เกิดความไพเราะชวนฟัง ดังตัวอย่าง นี้ - ที่, อยู่ - ปู, ยา - ยา - มา, ชิง - ยิ่ง

2. เสียงสัมผัสพยัญชนะ หมายถึง ใช้พยัญชนะต้นด้วยหน่วยเสียงเดียวกัน ในคำที่ต่างกัน เกิดความไพเราะในการเปล่งเสียงของคำ เรียกว่า การสัมผัสอักษรหรือสัมผัสพยัญชนะ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

ขอ <u>ฝัน</u> ใ <u>ฝ่</u> ใน <u>ฝัน</u> อัน <u>เหลือ</u> เชื่อ	ขอ <u>สู้</u> ศึก <u>ทุก</u> เมื่อ <u>ไม่</u> หวั่น <u>ไหว</u>
ขอ <u>ทน</u> ทุก <u>ขุ</u> ร <u>ก</u> โรม <u>โหม</u> กาย <u>ใจ</u>	ขอ <u>ฝ่า</u> พ <u>ืน</u> ผ <u>อง</u> ก <u>ัย</u> ด้วย <u>ใจ</u> ทะ <u>นง</u> ฯ

(เพลงความฝันอันสูงสุด)

เสียงสัมผัสพยัญชนะจากบทเพลงนี้ ใช้พยัญชนะต้นด้วยหน่วยเสียงเดียวกัน ในคำที่ต่างกัน ทำให้เกิดความไพเราะในการเปล่งเสียงของคำ ดังตัวอย่าง ฝัน-ใฝ่, ฐู-ฐิก, หวัน-ไหว, ทน-ทุกซ์, รุก-โรม, ฝ่า-พิน, ผอง-ภย

ตัวอย่างที่ 2

<u>ไครรานไครรุกด้าว</u>	แดนไทย
ไทยรบจนสุดใจ	ขาดคั้น

(เพลงสยามานุสสติ)

เสียงสัมผัสพยัญชนะจากบทเพลงนี้ ใช้พยัญชนะต้นด้วยหน่วยเสียงเดียวกัน ในคำที่ต่างกัน ทำให้เกิดความไพเราะในการเปล่งเสียงของคำ ดังตัวอย่าง ไครราน – ไครรุก, ด้าว-แดน

ตัวอย่างที่ 3

เกิดเป็นไทยแล้วใจต้องสู้	<u>ฉันไทยเราสู้เรารักยิ่ง</u>
ศัตรูหน้าไหนไม่เกรงกริ่ง	หากมาช่วงชิง ตายเสียเถิด

(เพลงเกิดเป็นไทย – ตายเพื่อไทย)

เสียงสัมผัสพยัญชนะจากบทเพลงนี้ ใช้พยัญชนะต้นด้วยหน่วยเสียงเดียวกัน ในคำที่ต่างกัน ทำให้เกิดความไพเราะในการเปล่งเสียงของคำ ดังตัวอย่าง ฉัน-ไทย, เรา-สู้, เรา-รัก, เกรง-กริ่ง, ช่วง-ชิง

ตัวอย่างที่ 4

<u>ดวงดาวสกาหม่น</u>	อัศจรรย์หลังไหล
อาบร่างนักรบไทย	ในพนาแสนอาดูร
	(เพลงแต่...ทหารหาญในสมรภูมิ)

เสียงสัมผัสพยัญชนะจากบทเพลงนี้ ใช้พยัญชนะต้นด้วยหน่วยเสียงเดียวกัน ในคำที่ต่างกัน ทำให้เกิดความไพเราะในการเปล่งเสียงของคำ ดังตัวอย่าง ดวง-ดาว, หลัง-ไหล

ตัวอย่างที่ 5

<u>ไอ้สายฝนพร่างพรำคล้ายน้ำเนตร</u>	ของนวลน้อมยามทวยหิดถึงพี่
วันจากไปชายแดนแสนทวิ	ปานฉะนี้้องคงเสร้างเหงาทรวง
	(เพลงชายชาญทหารไทย)

เสียงสัมผัสพยัญชนะจากบทเพลงนี้ ใช้พยัญชนะต้นด้วยหน่วยเสียงเดียวกันในคำที่ต่างกัน ทำให้เกิดความไพเราะในการเปล่งเสียงของคำ ดังตัวอย่าง พร่าง-พรำ, น้ำ-เนตร, นวล-น้อม

ตัวอย่างที่ 6

<u>เกิดเป็นชายเชื้อชาติชาญ</u>	ทหารบกไทย เก่งกาจใจฉกรรจ์
<u>องอาจฟาดฟันรบรันปีจจา</u>	หากศัตรูจุ่มจะยกมา
	(เพลงมาร์ชกองทัพบก)

เสียงสัมผัสพยัญชนะจากบทเพลงนี้ ใช้พยัญชนะต้นด้วยหน่วยเสียงเดียวกันในคำที่ต่างกัน ทำให้เกิดความไพเราะในการเปล่งเสียงของคำ ดังตัวอย่าง ชาย-เชื้อ-ชาติ-ชาญ, เก่ง-กาจ, อง-อาจ, ฟาด-ฟัน, รบ-รัน, จุ่ม-จจะ

ตัวอย่างที่ 7

รุกรัน ฟันฝ่า ใน ธราสาร ศึกราม
รบรัน ฟันฟาด ไม่ ขาด ห้วน ไหว

สมเป็น ดั่ง นาม ราชนา วิไทย
มี ศึก มา ไกล ไม่ ห้วน ครัน คร้าม ริปู

(เพลง ราชนา วิก โยธิน)

เสียงสัมผัสพยัญชนะจากบทเพลงนี้ ใช้พยัญชนะต้นด้วยหน่วยเสียงเดียวกันในคำที่ต่างกัน ทำให้เกิดความไพเราะในการเปล่งเสียงของคำ ดังตัวอย่าง รุก-รัน, ฟัน-ฝ่า, รบ-รัน, ฟัน-ฟาด, ห้วน-ไหว, ครัน-คร้าม

ตัวอย่างที่ 8

ทหาร เรือ เชื้อ ชาติ ไทย ใจ อง อาจ

ยอม พลี กาย หมาย มา ด ป้อม ชาติ ไทย

(เพลง หน้า ที่ ทหาร เรือ)

เสียงสัมผัสพยัญชนะจากบทเพลงนี้ ใช้พยัญชนะต้นด้วยหน่วยเสียงเดียวกันในคำที่ต่างกัน ทำให้เกิดความไพเราะในการเปล่งเสียงของคำ ดังตัวอย่าง เชื้อ-ชาติ, อง-อาจ, หมาย-มาด

3. การใช้คำซ้ำ คำซ้ำ คือ คำที่มีเสียงคู่ หมายถึง คำ 2 คำ ที่มีความหมายอย่างเดียวกัน และมีเสียงพยัญชนะตัวเดียวกันมาวางต่อกัน คำซ้ำ มีทั้งการซ้ำคำ ซ้ำวลี และซ้ำความที่มีมากกว่า 1 คำขึ้นไป ซึ่งอาจซ้ำในตำแหน่งที่ติดกัน หรืออยู่ห่างกันก็ได้ เช่น เปรี้ยว เปรี้ยว, เสื่อเสาด, เน้นนาน, ผู้ตรงนี้ผู้ที่นี้ผู้จนตาย เป็นต้น

ในการวิเคราะห์ลักษณะการใช้คำซ้ำในเพลงปลุกใจนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์คำซ้ำ 3 ลักษณะ ได้แก่ การซ้ำคำ ซ้ำวลี และซ้ำความที่เป็นประโยค ดังต่อไปนี้

1. การซ้ำคำ ในเพลงปลุกใจ จะมีการซ้ำคำ 2 ลักษณะ คือ การซ้ำคำโดยทันทีและการซ้ำคำโดยมีคำอื่นมาคั่น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 การซ้ำคำโดยทันที เป็นการซ้ำคำ ๆ เดียว โดยการเติมเครื่องหมายไม้ยมก (๓)
ดังตัวอย่างเพลงต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

...ไทยๆ จงใหญ่ไซโย   ไทยๆๆๆๆจงใหญ่ไซโย
 เลือดเรารู้จางหรือเป็นอย่างไร   มีอยู่เยะไปไกลถิ่นหลวง

(เพลงมาร์ชมหาอาณาจักรไทย)

การซ้ำคำ ๆ เดียว โดยการเติมเครื่องหมายไม้ยมก(๓) จากบทเพลงนี้ ได้แก่ ไทยๆ ,
 ไทยๆๆๆ

ตัวอย่างที่ 2

หมากม่วงหมากขาม หมากพร้าวหมากกลาง พืชผลต่าง ๆ ส่วนงามตระการ

(เพลงในน้ำมีปลา ในนามีข้าว)

การซ้ำคำ ๆ เดียว โดยการเติมเครื่องหมายไม้ยมก (๓) จากบทเพลงนี้ ได้แก่ ต่าง ๆ

ตัวอย่างที่ 3

...ช. หยุคก่อนฟังซี ของไทยมากมีจงจำ ของคนไทย ๆ ทำ ไม่มีใจต่ำเกินการ

ญ. อีกคนไทยที่ดี นั้นเราก็มียู่ช้านาน

ข. เชิญมาพร้อมกัน อุดหนุนคนงาน ๆ ของไทย...

(เพลงไทยเพื่อไทย)

การซ้ำคำ ๆ เดียว โดยการเติมเครื่องหมายไม้ยมก(๓)จากบทเพลงนี้ ได้แก่ ไทย ๆ , งาน ๆ

ตัวอย่างที่ 4

ก่อนนี้มีเขตแดนนับว่ากว้างใหญ่   ได้ไว้พลีเลือดเนื้อแลกเอา

รบ ๆ ๆ ๆ ไม่หวั่นใครมอบความเป็นไทยให้พวกเรา   แต่ครั้งนานกาลเก่าชาติเราเขาเรียกชาติไทย

(เพลงบ้านเกิดเมืองนอน)

การซ้ำคำ ๆ เดียว โดยการเติมเครื่องหมายไม้ยมก(๓)จากบทเพลงนี้ ได้แก่ รบ ๆ ๆ ๆ

ตัวอย่างที่ 5

เบรียง ๆ ๆ ๆ นี้คือเสียงของทุตมธณะ เมื่อเข้าปะทะข้าต้องเผด็จศึก ทหารราบเด็ดเดี่ยว เข้ม
ฮึก เพราะเราฝึกชำนาญเพื่อผลาญปัจจา...

(เพลงข้าคือทหารราบ)

การซ้ำคำ ๆ เดียว โดยการเติมเครื่องหมายไม้ยมก (๓) จากบทเพลงนี้ ได้แก่ เบรียง ๆ ๆ ๆ

ตัวอย่างที่ 6

ดึกคืนน้ำค้างพรหม เรามาร่ำสู่ลม เราต่างสุขใจ คิดถึงชายชาตินักรบ ป่านละนี้คงพบ
แต่ความหนาวเขาคงกอดปิ่นแทนกอดสาว เบิ่งนัยน์ดาวาว ๆ คอยปกป้องแผ่นดินไทย...

(เพลงกอดปิ่น)

การซ้ำคำ ๆ เดียว โดยการเติมเครื่องหมายไม้ยมก (๓)จากบทเพลงนี้ ได้แก่ วาว ๆ

ตัวอย่างที่ 7

เราเป็นไทย ๆ ๆ ๆ ร่วมน้ำใจทำ ๆ ๆ เป็นกอบเป็นกำ ทุกคนจงทำ อาบเหงื่อต่างน้ำทำไป
สร้างตัวสร้างตนกันเถิดทุกคน อย่ามัวนอนใจ...

(เพลงไทยต้องทำ)

การซ้ำคำ ๆ เดียวโดยการเติมเครื่องหมายไม้ยมก(๓)จากบทเพลงนี้ ได้แก่ ไทย ๆ ๆ , ทำ ๆ ๆ

ตัวอย่างที่ 8

ช. ไทยรักชาติยิ่งเหนือกว่าทุกสิ่งใด ๆ เพื่อให้ชีวิตคนไทยมอบให้แม่ชาติต้องการเมื่อไร
 สละกันได้ทั่วทุกคน ถึงตนจะต้องวายปราณ...

(เพลงรักชาติไทย)

การซ้คำ ๆ เดียว โดยการเติมเครื่องหมายไม้ยมก (๗) จากบทเพลงนี้ ได้แก่ ไต ๆ

1.2 การซ้คำโดยมีคำอื่นมาก่อน หมายถึง การซ้คำโดยมีคำ หรือ วลี หรือข้อความอื่นมา
 ก่อนด้วย ดังตัวอย่างเพลงต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

รักกันไว้เถิดเราเกิดร่วมแดนไทย จะเกิดภาคไหนไหนก็ไทยด้วยกัน เชื้อสายประเพณีไม่มี
 จืดจาง เกิดได้ธงไทยนั้นทุกคนคือไทย...

(เพลงรักกันไว้เถิด)

การซ้คำโดยมีคำอื่นมาก่อน หมายถึง การซ้คำโดยมีคำหรือวลี หรือข้อความอื่นมาก่อนด้วย
 จากบทเพลงนี้ ได้แก่ เกิด... เกิด

ตัวอย่างที่ 2

ดอนแดนดินถิ่นวิมาน ดอนงามตระการปานเมืองพรหม ดอนแดนน่านาสุขสม ดอนไม่
 ระทมต่อลมฟ้า ถึงกายจะห่าง ต่างแดนแสนไกล ลืมไม่ได้ แดนดินถิ่นเวหา เรืออากาศ มีดอนเป็น
 มารดา มอบชีวาสุกใสให้รุ่งเรือง

(เพลงแดนนภา)

การซ้คำโดยมีคำอื่นมาก่อน หมายถึง การซ้คำโดยมีคำหรือวลี หรือข้อความอื่นมาก่อนด้วย
 จากบทเพลงนี้ ได้แก่ ดอน...ดอน

ตัวอย่างที่ 3

... จากอกพี่น้องมาคุ้มครองปกป้องแดนไทย จากลูกเมียอันเปรียบดวงใจ จากพ่อแม่ไกล
สุดตาต้องกอดปิ่นนอนบนดินถวิลใจเศร้า...

(เพลงทหารเสือพระราชินี)

การซ้คำโดยมีคำอื่นมาก่อน หมายถึง การซ้คำโดยมีคำหรือวลี หรือข้อความอื่นมาก่อนด้วย
จากบทเพลงนี้ ได้แก่ จาก...จาก

ตัวอย่างที่ 4

รวมไไทยร่วมใจ รักษาอำนาจชาติไไทย เทอดไไทยทุนไไทยด้วยน้ำใจมั่นคง
สามัคคีระหว่างไไทยคงได้พลไทยทุกคน รวมทั้งชาติและศาสนา...

(เพลงรวมไทย)

การซ้คำโดยมีคำอื่นมาก่อน หมายถึง การซ้คำโดยมีคำหรือวลี หรือข้อความอื่นมาก่อนด้วย
จากบทเพลงนี้ ได้แก่ ไไทย...ไไทย

ตัวอย่างที่ 5

ดาวของเรานี้เป็นดาวเด่น อยู่กลางจักรเห็นดวงงามตา ดาวของเรานี้มีคุณค่า สรัทธามาร่วม
วิญญานของอาณาจักร ที่เรามุ่งรักเพียงดวงมาน...

(เพลงจักรดาว)

การซ้คำโดยมีคำอื่นมาก่อน หมายถึง การซ้คำโดยมีคำหรือวลี หรือข้อความอื่นมาก่อนด้วย
จากบทเพลงนี้ ได้แก่ ดาว...ดาว

ตัวอย่างที่ 6

แผ่นดินของเราย่อมเป็นของเรชาติไทย ไกลไกลย่อมเป็นของเรชาติไทย เลือดไทยไหล
โหมลงดินใครหมิ่นศักดิ์ศรีคนไทย ย่อมมีวันสักวันให้ไทยดั่งใจอัปรีดิ์...

(เพลงแผ่นดินของเรา)

การซำคำโดยมีคำอื่นมาก่อน หมายถึง การซำคำโดยมีคำหรือวลี หรือข้อความอื่นมาก่อนด้วย
จากบทเพลงนี้ ได้แก่ ไทย...ไทย

ตัวอย่างที่ 7

ไทยร่วมเชื้อชาติหลากหลาย แผ่นดินนี้เกิดกายส่ายเลือดส่ายเดียวกัน ไทยทุกภาคสัมพันธ์
ไทยร่วมถิ่นสุวรรณ ไทยรักกันเหนือใคร ความสมัครสมานฉันท์นั่นคือสิ่งสำคัญ คอยผูกพันผอง
ไทย ผิวพรรณฐานถิ่นไหนไทยก็คือเชื้อไทย ชื่อว่าไทยด้วยกัน...

(เพลงไทยร่วมเชื้อชาติ)

การซำคำโดยมีคำอื่นมาก่อน หมายถึง การซำคำโดยมีคำหรือวลี หรือข้อความอื่นมาก่อนด้วย
จากบทเพลงนี้ ได้แก่ ไทย...ไทย

ตัวอย่างที่ 8

เดิน เดิน เดิน อย่ายอมแพ้ใครชาติไทยต้องเดิน
เดิน เดิน เดิน ถ้าหวังก้าวหน้าเราต้องพากันเดิน
เดิน เดิน เดิน อย่าท้อทางไกลขอให้ไทยเจริญ...

(เพลงเดิน)

การซำคำโดยมีคำอื่นมาก่อน หมายถึง การซำคำโดยมีคำหรือวลี หรือข้อความอื่นมาก่อนด้วย
จากบทเพลงนี้ ได้แก่ เดิน...เดิน

2. การซ้ำวลี เป็นการซ้ำกลุ่มคำ เพื่อเน้นความหมาย ในที่นี้รวมทั้งการซ้ำวลีที่ซ้ำโดยทันที และซ้ำวลีโดยมีคำหรือข้อความอื่นมาคั่น ดังตัวอย่างเพลงต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

... ญ. ร่วมมือร่วมใจพี่น้องชาวไทย รักใคร่ปรองดอง เมืองไทยเรานี้เมืองทอง
เป็นของพี่น้องชาวไทย...

(เพลงสร้างไทย)

การซ้ำวลีจากบทเพลงที่ยกมานี้เป็นการซ้ำกลุ่มคำ เพื่อเน้นความหมาย ได้แก่พี่น้องชาวไทย

ตัวอย่างที่ 2

“กองทัพอากาศไทย ปกป้องแคว้นไทยทั่วท้องนภา กองบินยุทธการ ๗ รักษาเขต
น่านฟ้าไทยความสำคัญ ต้องการนั้นหนักยิ่งใหญ่ หน่วยบินทุกเหล่ากล้าตาย หน้าที่ยุทธการ
มุ่งหมาย คือความมีชัยพวกเหล่าศัตรู กองบินยุทธการ ๗ ...

ความพร้อมพรัก สามัคคีทั่วทุกหมู่ ยอมตายดีกว่าอดสู ระเบียบวินัยงามหรู แต่เรา
เจ็ดชูชาติอยู่เราตาย

*พลีชีพ .....เชื่อชาติศาสนา พระมหากษัตริย์ ธรรมบุญเกิดไว้ ตัวตายดีกว่าชาติตาย
ให้สมหมายทหารกองบินยุทธการไว้ลาย ให้โลกเขาลือ.....(*)

กองบินยุทธการ รักษา น่านพิฆันพร ** วันนี้เราอยู่โลกกันให้โสภณ พรงนี้เราสิ้น
ชีวิตไม่รู้วันตาย อันชีวิตนั้นเราอยากมอบให้ชาติไทยอีกทั้งดวงใจนั้น สิ้นสุดที่ยุทธการ

พวงมาลา กับชีวาเคียงคู่ลักพาแดนหมู่สุสาน ท้าฟ้าศัตรูจู่พลัน กองบินยุทธการ
การบินด้านบินผ่านกองทัพเขตน่านฟ้าไทย กองบินยุทธการชาญอากาศสามารถอาจิน”

(**)

(เพลงกองบินยุทธการ)

การซ้ำวลีจากบทเพลงที่ยกมานี้ เป็นการซ้ำกลุ่มคำ เพื่อเน้นความหมาย ได้แก่ กองบิน
ยุทธการ ๗

ตัวอย่างที่ 3

“เปรี้ยวๆๆ นี่คือเสียงของทุตมรณะ เมื่อเข้าปะทะข้าต้องเผด็จศึก ทหารราบเด็ด
เดี่ยวเหิมฮึก เพราะเราฝึกชำนาญเพื่อผลาญปัจจา

อ้อมกอดของข้าคือปืน เท้าข้ายืนในรองเท้าบู๊เสนาสง่าบนแผ่นดินหลังเครื่องสนาม
นำพา บนหัวของข้าคือหมวกเหล็กออกประจัน

นี่แหละคือทหารราบ ท่องเที่ยวปราบศัตรูทั่วเขตชั้นซี้ ถือกำเนิดจากสี่เขียว
นักโรมรัน ศัตรูนั้นได้ยึบนามคร้ามทั่วแดน ทำให้ประชาชนนอนตาหลับ

ทหารราบ ปลาบปลื้มในใจ เพื่อชาติ ศาสน์ กษัตริย์ พร้อมพลีชีพแทน ทั่วแดนข้า
ราชินีแห่งการรบ”

(เพลงข้าคือทหารราบ)

การซ้ำวลีจากบทเพลงที่ยกมานี้ เป็นการซ้ำกลุ่มคำ เพื่อเน้นความหมาย ได้แก่ ทหารราบ

ตัวอย่างที่ 4

“ลาแล้วจักรดาว พวกเราขอลาไปก่อน ลาแล้วถิ่นกินนอน ร้าวร้อนด้วยอาวรณ์
ร้อนอาลัยความบูชา เพียงสองปีเรียนมาสิ้นใจ เพราะผลยิ่งใหญ่ ข้าแข็งแกร่งในทางดี

จักรลาแล้วจักรดาว พวกเราขอลาไปที่ ลามิตรที่อารี คลุกคลีร่วมกันมาและ
อาจารย์ ลาดวงใจ เคยผูกมิตรรักไคร่มานาน แสนสุดซึ่งซาบซ่าน ไม่ลืมนงคราญความ
หวาน เคยผ่านมา ลาแล้วจักรลาดวงดาว

ด้วยเราถึงคราวจำลา ลาหาที่เจนนตา ขอลาด้วยอาลัย เหมือนใจรอนลาเพียงกาย ใจ
เฝ้าหวนไม่หน่ายอาวรณ์ โถลูกน้อยลาค่อน ไม่ลืมรักนอน คอนน้อยในจักรดาว”

(เพลงจักรดาวอาลัย)

การซ้ำวลีจากบทเพลงที่ยกมานี้ เป็นการซ้ำกลุ่มคำ เพื่อเน้นความหมาย ได้แก่ จักรดาว

ตัวอย่างที่ 5

“อนุสาวรีย์สร้างสดุดีวีรชน อนุสาวรีย์วีรชนทั่วสากลแซ่ซ้อง ผยองเกียรติเป็นสง่า
บนหลังอาชาไนย ดากสินมหาราชของอาชาติเกรียงไกร เป็นต้นสืบสายเลือดกล้าทหารม้า

ชายชาญ...

รบเถิดเรารบ รุกเถิดเรารุก บุกเถิดเราบุก บุกไปข้างหน้า เพราะเราถือว่าตัวตาย
ดีกว่าชาติตาย

รบเถิดเรารบ รุกเถิดเรารุก บุกเถิดเราบุก บุกเรียงเคียงไหล่ที่หมายเบื้องหน้า เลือด
ไทยใจกล้า ทหารม้าเรียง หน้าประจัญบาน”

(เพลงมาร์ชทหารม้า)

การซ้ำวลีจากบทเพลงที่ยกมานี้ เป็นการซ้ำกลุ่มคำ เพื่อเน้นความหมาย ได้แก่ รบเถิดเรารบ
รุกเถิดเรารุก บุกเถิดเราบุก

ตัวอย่างที่ 6

“เราเหล่าชายชาญ แห่งกองทัพนครไทย ปืนใหญ่เกรียงไกรก็ยกออกไปในปฐพี
ด้วยจงรักภักดีทุกชีวีปฏิญาณ รบด้วยกันวันทหารปืนใหญ่ พลีชีพบูชาเพื่อรักษาอธิปไตย
ปืนใหญ่ทำลายศัตรูยับโดยฉับพลัน

พวกเราหลอมหัวใจ ยัดเยียดตายให้กับมัน ยังมีทันจะอหังกา เสียงหวีดหวิวของ
กระสุนคำรามโดยแม่นยำและไม่ต้องใช้สายดา เพฆฆฆฆแห่งสงครามคือข้า เป็นราชา
แห่งสนามรบ

* อำนาจทำลายที่เกรียงไกรแลสงคราม ปืนใหญ่คำรามก็ยกออกไปไกลสุดไกล
รวดเร็วเหมือนสายฟ้า ปริบตาเดียวแหลกสลาย ใครรุกรานปืนใหญ่พร้อมยิง บีม...บีม...”

(เพลงมาร์ชทหารปืนใหญ่)

การซ้ำวลีจากบทเพลงที่ยกมานี้ เป็นการซ้ำกลุ่มคำ เพื่อเน้นความหมาย ได้แก่ ปืนใหญ่

ตัวอย่างที่ 7

เหล่าทหาร ป.ต.อ. ของกองทัพไทย ระเบียบวินัย กล่าวหาญพวกเรายึดมั่นรักความ
สงบ ใครรุกราน แม้ชาติต้องการจะรบกัน จะบุกกันป้องกันเขตแดน ให้แคว้นไทยยืนยง เหมือนธง
ไตรรงค์ไทย

เหล่าทหาร ป.ต.อ. ไม่เคยคิดหวั่น เหมือนแผ่นดินนั้น ไม่ยอมให้ใครแย่งไป สมเป็น

ชาติเสือที่ไ้ไ้ลาย เหล่าทหาร ป.ต.อ. ยอมสิ้นชีวิ จะประจัญพวกพาลไพร่นี้ให้หมดสิ้นจากพื้นแผ่นดินไทย”

(เพลงมาร์ช ป.ต.อ.)

การซ้ำวลีจากบทเพลงที่ยกมานี้ เป็นการซ้ำกลุ่มคำ เพื่อเน้นความหมาย ได้แก่ เหล่าทหาร ป.ต.อ.

ตัวอย่างที่ 8

“คนใดชื่อไทยอยู่ ได้อาศัยโพธิ์ทองแผ่นดินของราชันย์ คนใดเห็นไทยเป็นทาส แต่ยังฝังกินกอบโกยสินไทยไป (สร้อย) <u>นักแผ่นดิน นักแผ่นดิน</u>	กายก็ดูเหมือนไทยด้วยกัน แต่ใจมันยังเฝ้าคิดทำลาย คู่มั่นชาติเชื้อชนถิ่นไทย เหยียดคนไทยเช่นทาสของมัน คนเช่นนี้ เป็นคน <u>นักแผ่นดิน ...</u> ”
---	---

(เพลงนักแผ่นดิน)

การซ้ำวลีจากบทเพลงที่ยกมานี้ เป็นการซ้ำกลุ่มคำ เพื่อเน้นความหมาย ได้แก่ นักแผ่นดิน นักแผ่นดิน

3. การซ้ำประโยคและข้อความ เป็นการซ้ำข้อความในระดับประโยค ซึ่งอาจจะมีละประธาน หรือ กรรมก็ได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

“เราเฝ้าไทย ต่างคนจากแดนไกล ...
ตื่นเกิดไทย จงพร้อมใจน้องพี่ เราเลือดไทยเสรี ปฐพีรักยิ่ง
ตื่นเกิดไทย จงพร้อมใจทุกฝ่าย เรามียอมแพ้พ่าย ศัตรูร้ายมุ่ง
ตื่นเกิดไทย จงพร้อมใจน้องพี่ เราเลือดไทยเสรี ปฐพีรักยิ่ง
ตื่นเกิดไทย จงพร้อมใจทุกฝ่าย เรามียอมแพ้พ่าย ศัตรูร้ายมุ่ง
โบราณนานมา ชาติไทยแกร่งเกรียงไกรกล้า ฝ่าฟันมาทุกเวลาไม่หวั่นพริ้งอันตราย

ผ่านความล้มเหลว ร้อนเย็นมิหน่าย ทอดกายเป็นชาติพลี”

(เพลงตื่นเถิดไทย)

การซ้ำประโยคและข้อความ จากบทเพลงนี้ เป็นการซ้ำข้อความในระดับประโยค ซึ่ง อาจจะมีละประธาน หรือกรรมก็ได้ ดังตัวอย่าง ตื่นเถิดไทย จงพร้อมใจน้องพี่ เราเลือดไทยเสรี ปลูฟิรักยิ่ง , ตื่นเถิดไทย จงพร้อมใจทุกฝ่าย เรามียอมแพ้ฝ่าย ศัตรูร้ายมุ่ง

ตัวอย่างที่ 2

ภูเขาสูง แผ่นดินกว้าง ทางรก ...

เปรี้ยว เปรี้ยว ดังเสียงฟ้าฟาด

โครม โครม พินาศพังสลดอน

เปรี้ยว เปรี้ยว ลูกปืนเด็นกระดอน

โครม โครม คัสกรกระเด็นไกล

ถ้าสิ้นชาติ ลิ่นแผ่นดิน ลิ่นกษัตริย์ เห็นสุดจะยืนหยัดอยู่ได้

จะเป็นตายเป็นชาติก็เป็นไป

ขอป้องกันเอาไว้จนสุดฤทธิ์

เปรี้ยว เปรี้ยว ดังเสียงฟ้าฟาด

โครม โครม พินาศพังสลดอน

เปรี้ยว เปรี้ยว ลูกปืนเด็นกระดอน

โครม โครม คัสกรกระเด็นไกล

(เพลงทหารพระนเรศวร)

การซ้ำประโยคและข้อความ จากบทเพลงนี้ เป็นการซ้ำข้อความในระดับประโยค ซึ่ง อาจจะมีละประธาน หรือกรรมก็ได้ ดังตัวอย่าง เปรี้ยว เปรี้ยว ดังเสียงฟ้าฟาด โครม โครม พินาศพังสลดอน

ตัวอย่างที่ 3

พวกเราเหล่าทหารสมานสมัคร

ใจมันจงรักภักดีชาติไทย ...

แม้ใครดูหมิ่นหยามแผ่นดินของเราได้

รุกเล่นไปอย่าให้มันฟัง

ด้วยยอมตายแต่ขอให้ไทยยัง

อยู่จริงชั่วฟ้าดินยง

ด้วยยอมตายแต่ขอให้ไทยยัง

เราเลือดทหารต่อสู้หมู่พาลด้วยใจทรนง

หมายมุ่งมันคงเกิดธงไตรรงค์ไว้เหนือสิ่งใด ชูเชิดเกียรติชายให้เกริกก่าจายไปทั่ว

ทุกสมัย ทวีแคว้นแดนไกลเกรงนักรบชาติไทย ประจักษ์ศักดิ์ศรีไว้ยืนนาน

(เพลงมาร์ชทหารไทย)

การซ้าประโยชน์และข้อความ จากบทเพลงนี้ เป็นการซ้าข้อความในระดับประโยค ซึ่ง
อาจจะมีละประธาน หรือกรรมก็ได้ ดังตัวอย่าง **ตัวยอมตายแต่ขอให้ไทยยัง**

ตัวอย่างที่ 4

“ไม่มีใครจะรักไทยจริง รักยิ่งกว่าไทยรักไทย หรอกหนา ความรักของไทยสูงค่า
รักชาติรักศาสนา มหาราชรักมัน อย่าไปเชื่อลัทธิคารม เขาชื่นเชาชม ทับถมให้แยก
แผลกลาญ เราเป็นไทยสายเลือดเดียวกัน เป็นไทยมานานแสนนาน ไทยนั้นจะเป็นทาส
ใคร

เพื่อนนักเรียนเพื่อนนักศึกษา ชนชั้นปัญญา อย่าหลงชีวหาผู้ใด อีกชวานาและ
เพื่อนชาวไร่ เพื่อนกรรมกรมันไว้ ในความสามัคคี ไม่มีใครจะรักไทยจริง รักยิ่งกว่าไทย
รักไทยน้องพี่ แม้นไทยถั่นสิ้นสามัคคี จะร้องเพลงชาติไทยนี้ คงไม่มีใครฟัง”

(เพลงไม่มีใครจะรักไทยจริง)

การซ้าประโยชน์และข้อความ จากบทเพลงนี้ เป็นการซ้าข้อความในระดับประโยค ซึ่ง
อาจจะมีละประธาน หรือกรรมก็ได้ ดังตัวอย่าง **ไม่มีใครจะรักไทยจริง รักยิ่งกว่าไทยรักไทย**

ตัวอย่างที่ 5

“จะหลับตาลงไปได้อย่างไร เพราะไทยทั้งชาติ เราถูกอำนาจจรรยากรรมล้ำแดน
มัวหลงระสำระสาย ต้องตายมันแมน หวงแผ่นดินทองเกิดพี่น้องเรา

จะหลับตาลงไปได้อย่างไร ขอไทยจงสู้ อย่าให้ศัตรูอยู่ให้เห็นเงาวันนี้
เราหลบหลีกหนี พรุ่งนี้จะเศร้า แผ่นดินถิ่นเรานั้นจะไม่มี ...จงรักธงชาติสามสี ไม่มีธง
ใหม่ ชาติไทยอยู่จนฟ้าดินสิ้นสูญ”

(เพลงเพื่อแผ่นดินไทย)

การซ้าประโยชน์และข้อความ จากบทเพลงนี้ เป็นการซ้าข้อความในระดับประโยค ซึ่ง
อาจจะมีละประธาน หรือกรรมก็ได้ ดังตัวอย่าง **จะหลับตาลงไปได้อย่างไร**

ตัวอย่างที่ 6

“(สร้อย)รักกันไว้เถิดเราเกิดร่วมแดนไทย จะเกิดภาคไหนไหนก็ไทยด้วยกัน เชื่อ
สายประเพณีไม่มีขีดคั่น เกิดได้ตรงไหนทุกคนคือไทย

ท้องถิ่นแหลมทองเหมือนท้องของแม่ เกิดถิ่นเดียวกันแท้ เหมือนแม่เดียวกันใจ
ใหม่ ขามฉันทน์มองตาคุณอบอุ่นดวงใจ เห็นสายเลือดไทยในสายตาบอกลายสัมพันธ์

(สร้อย)รักกันไว้เถิดเราเกิดร่วมแดนไทย จะเกิดภาคไหนไหนก็ไทยด้วยกัน เชื่อ
สายประเพณีไม่มีขีดคั่น เกิดได้ตรงไหนทุกคนคือไทย

ทะเลแสนงามในน้ำมีปลา พืชพันธุ์คั่นคายดาไร่นารวงทองไสว สิ้นทรัพย์มีเกลื่อน
นกลั่นบรรพชนให้ไว้ เราลูกหลานไทยจงร่วมใจรักษาให้มัน...ใครคิดบังอาจหมิ่นถิ่นทอง
องค์ให้ เราพร้อมพลีใจป้องกันไทยและองค์ราชัน” (สร้อย)

(เพลงรักกันไว้เถิด)

การซ้ำประโยคและข้อความ จากบทเพลงนี้ เป็นการซ้ำข้อความในระดับประโยค ซึ่ง
อาจจะมีละประธาน หรือกรรมก็ได้ ดังตัวอย่าง รักกันไว้เถิดเราเกิดร่วมแดนไทย จะเกิดภาคไหน
ไหนก็ไทยด้วยกัน เชื่อสายประเพณีไม่มีขีดคั่น เกิดได้ตรงไหนทุกคนคือไทย

ตัวอย่างที่ 7

“เกิดเป็นไทย ต้องสามัคคี ดั่งน้องพี่ ที่ร่วมสายเลือดเดียวกัน ถิ่นไทยเรา..เอ้อ..
เออ..เออ สุขสราญ สายเลือดผูกพัน ต้องรักกัน เพราะเราพี่น้องไทย

(สร้อย) ไทยรักไทย รัก รักไทย เพื่อชาติไทย

หากคนไทย ไม่สามัคคี ดั่งน้องพี่แล้วเราจะสุขอยู่อย่างไร หากศึกมี...เอ้อ...เออ...
เออ คิดเมืองไทย ไทยไม่ช่วยไทย ก็แล้วใครจะมาช่วย

(สร้อย) ไทยรักไทย รัก รักไทย เพื่อชาติไทย

โปรดปรองคอง เกิดผองไท มาร่วมใจเป็นน้ำหนึ่งอันเดียวกัน มองทางไหน...เอ้อ
...เออ...เออ ไทยเหมือนกัน สายเลือดผูกพัน ต้องรักกัน เพราะเราพี่น้องไทย

(สร้อย) ไทยรักไทย รัก รักไทย เพื่อชาติไทย

กอดคอกัน สมานไมตรี เกิดน้องพี่ ทั้งกลางเหนือใต้และอีสาน อยู่ทางไหน...เอ้อ
...เออ...เออ ไทยเหมือนกัน สายเลือดผูกพัน ต้องรักกันเพราะเราพี่น้องไทย

(สร้อย) ไทยรักไทย รัก รักไทย เพื่อชาติไทย

(เพลงไทยรักไทย)

การซ้ำประโยคและข้อความ จากบทเพลงนี้ เป็นการซ้ำข้อความในระดับประโยค ซึ่ง
อาจจะมีละประธาน หรือกรรมก็ได้ ดังตัวอย่าง ไทยเหมือนกัน สายเลือดผูกพัน ต้องรักกัน
เพราะเราพี่น้องไทย , ไทยรักไทย รัก รักไทย เพื่อชาติไทย

ตัวอย่างที่ 8

“เรานักรบไทยใจเด็ด	ดั่งเพชรเหล็กกล้า
หើยมหาญการศึกษาทุกเวลา	ไม่หวั่นผู้ใด
<u>ตายไหนตายกัน เราสู้</u>	<u>ให้รู้ชั่วดีชีวิตยอมพลี</u>
<u>เพื่อชาติเพื่อเอกราชของไทย</u>	
มา...เถิดมา...พวกเรา	มาร่วมสามัคคี
มา...เถิดมา...น้องพี่	ร่วมจิตรวมใจ
มา...เถิดมา...พวกเรา	มาสมัครสมาน
<u>มา...เถิดมา...ร่วมประสาน</u>	<u>เรานักรบไทย</u>
...	
<u>ตายไหนตายกัน เราสู้</u>	<u>ให้รู้ชั่วดี</u>
<u>ชีวิตยอมพลีเพื่อชาติ</u>	<u>เพื่อเอกราชของไทย</u>
มา...เถิดมา...พวกเรา	มาร่วมสามัคคี
มา...เถิดมา...น้องพี่	ร่วมจิตรวมใจ
มา...เถิดมา...พวกเรา	มาสมัครสมาน
<u>มา...เถิดมา...ร่วมประสาน</u>	<u>เรานักรบไทย ...”</u>

(เพลงนักรบไทย)

การซ้ำประโยคและข้อความ จากบทเพลงนี้ เป็นการซ้ำข้อความในระดับประโยค ซึ่งอาจจะมีละประธาน หรือกรรมก็ได้ ดังตัวอย่าง ตายไหนดตายกัน เราสู้ให้รู้ชั่วดีชีวิตยอมพลี เพื่อชาติเพื่อเอกราชของไทย มา...เถิดมา...พวกเรา มาร่วมสามัคคี มา...เถิดมา...น้องพี่ ร่วมจิตรรวมใจ มา...เถิดมา...พวกเรา มาสมัครสมาน มา...เถิดมา...ร่วมประสาน เรานักรบไทย

จากตัวอย่างเพลงข้างต้น แสดงให้เห็นว่า การใช้คำซ้ำที่ปรากฏในเพลงปลุกใจ จะมีทั้งการซ้ำคำ การซ้ำวลี และการซ้ำข้อความ ซึ่งจะมีทั้งการซ้ำโดยทันทีและการซ้ำโดยมีคำอื่นมาคั่น เพื่อย้ำความให้มีความหมายหนักแน่นขึ้น

4. การใช้คำซ้อน คือ การนำคำสองคำ ที่อาจใช้ในภาษาถิ่นคนละถิ่น หรือใช้ต่างเวลากัน ที่มีความหมายเหมือนกันหรือใกล้เคียงกัน หรือมีความหมายตรงข้ามกันมาซ้อนกัน เพื่อให้กลายเป็นคำอีกคำหนึ่งที่มีความหมายกว้างขึ้น เช่น พร้อมเพรียง รุกราน เข้มมหาญ เป็นต้น

การศึกษาลักษณะการใช้คำซ้อนในเพลงปลุกใจ จะนิยมใช้คำซ้อน ที่เป็นส่วนขยายหรือเน้นข้อความที่เป็นคำแสดงอาการ หรือสภาพ เช่น เจ็บปวด โกรธ เคียดแค้น เสียหาย อาลัย อาวรณ์ สงสาร เห็นใจ ให้อภัย ชื่นชม ยกย่อง สรรเสริญ ดังเพลงต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

“เพื่อนไทย อย่าเชื่อคำใครเขามา <u>หลอกหลวง</u>	กลับคำสัญญาไม่มีแก่นสาร
พริ้วเพื่อรำพันว่าแสนจะห้วง	นั่นคือบ่วงมารให้ท่านระกำ
เพื่อนไทย อย่าช่วยมารร้ายให้มันอึดหนา	อาวุธ <u>เสื่อผ้า</u> หยุดยาค้าวสาร
อีกทั้งอาหารควร <u>พึงจดจำ</u>	นี่แหละจะทำให้มัน <u>แหลกลาญ</u> ”

(เพลงเพื่อนไทย)

คำซ้อนจากบทเพลงนี้ ได้แก่ หลอกหลวง เสื่อผ้า หยุดยาค้าวสาร จดจำ แหลกลาญ

ตัวอย่างที่ 2

“เราเผ่าไทย ต่างคนจากแดนไกล   ต่างมารวมใจ สามัคคี
 ทุกหมู่เหล่าพวกเราพร้อมพรุ่ง   งานถิ่นเรา ถิ่นไทยในแดนทอง
 แหล่งดีคนปองไทยเข้าครองต้องรวมกัน   ผูกพันรักเผ่าโบราณนานนา
 ชาติไทยแกร่งเกรียงไกรกล้าฝ่าฟันมา   ทุกเวลาไม่หวั่นพรุ่งพรุ่งอันตราย”

(เพลงดินเกิดชาวไทย)

คำชื่อนจากบทเพลงนี้ ได้แก่ พร้อมพรุ่ง ผูกพัน เกรียงไกร ฝ่าฟัน พรุ่งพรุ่ง

ตัวอย่างที่ 3

“แผ่นดินถิ่นนี้ ต้องเป็นของกู   แม้ใครรุกรานลบหลู่ กูขอสู้ตาย
 แผ่นดินถิ่นไทย อย่าให้ใครกล้ากราบ   ไว้ลายเลือดบางระจัน”

(เพลงเลือดบางระจัน)

คำชื่อนจากบทเพลงนี้ ได้แก่ รุกราน ลบหลู่ กล้า กราบ

ตัวอย่างที่ 4

“ภูเขาสูง แผ่นดินกว้าง ทางรก   เรายกทัพฝ่ากล้าหาญ
 ไครขวางฟันฟาดแหลกลาญ   ล้างผลาญปีป่นวอดววย”

(เพลงทหารพระนเรศวร)

คำชื่อนจากบทเพลงนี้ ได้แก่ กล้าหาญ แหลก ลาญ ล้าง ผลาญ ปี ป่น วอด ววย

ตัวอย่างที่ 5

“ดวงดาวสกา^วหม่น   อัสนุชล^ลห^งไหล
 อาร^วง^นกร^บไทย   ใน^พนา^สน^าอ^าดู^ร
เจ็บ^ขำ^ระ^กำ^จิต   มิ^คย^คิ^ดจะ^ลี^นสุ^ณ
 ประ^วติ^ศาส^ตร์^{จะ}เพิ่ม^พูน   วิ^รก^รร^มอัน^อำ^{ไฟ}

(เพลงเกลียดนักคอมมิวนิสต์)

คำซ้อนจากบทเพลงนี้ ได้แก่ รุกไล่ เตือดร้อน

5. การใช้คำหลากหลาย คือ การใช้คำหลาย ๆ คำที่มีความหมายอย่างเดียวกัน เพื่อจะได้ไม่ต้องกล่าวคำเดิมให้ซ้ำซาก หรือเพื่อความสละสลวยในการเรียบเรียงถ้อยคำ การใช้คำหลากหลายจึงเป็นการแสดงความสามารถและความรอบรู้ ในการใช้คำที่พลิกแพลงออกไป ตามความประสงค์ของผู้แต่ง (วัชรภรณ์, 2535: 117) ซึ่งในเพลงปลุกใจ จะมีการใช้คำหลากหลายในเพลง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

“หากสยามยังอยู่ยั้ง	ยืนยง
เราก็เหมือนอยู่คง	ชีพด้วย
หากสยามพินาศลง	ไทยอยู่ ได้ฤา
เราก็เหมือนมอดม้วย	หมดสิ้นสกุลไทย”

(เพลงสยามานุสติ)

คำหลากหลายจากบทเพลงที่ยกมานี้ คือ คำว่า สยาม, ไทย หมายถึง ประเทศไทย

ตัวอย่างที่ 2

“...บรรพชนผจญสู้รบกล้า	ร่วมปกป้องพาราออบเขตชั้นซ์
เราคนไทยใจเด็ดแต่ปางบรรพ์	เข้าโรมรันฟันฝ่าทั่วชาติตรี
ผองเผ่าไทยทะนงในเกียรติศักดิ์	ต่างตระหนักแน่วแน่ต่อหน้าที่
ธำรงชาติศาสน์กษัตริย์บนปฐพี	จะชิงชัยไพร่ทุกทิศทาง
แม้ชีพวายไ้ลัยบันลือเลื่อง	นามกระเดื่องพสุธาถ้าสิ้นร่าง
จักยืนหยัดจจัดผู้จัดขวาง	มลาย้างอรินทร์ทั้งดินแดน
แม่ธรณีพิลาปรำให้กำสรด	สุครันทวิปโยค โศกเศร้าแสน

เลือดลูกไทยไหลรินสิ้นทุกแคว้น	เพื่อทดแทนแดนเกิดกำเนิดมา
บนผืนดินคร่ำแดงด้วยแสงเลือด	ยุทธภูมิแห่งเหือดทุกแหล่งหล้า
เหล่าชายชาญของชาติต่างศาสนา	โหม <u>ปัจฉา</u> พินาศจนขาดใจ
...	
ไทยเป็นชาติกลางแกร่งกำแหงศึก	ไม่เคยหนีหว่าน <u>อริ</u> ที่ผยอง
มีเมตตาการุณคุณธรรมครอง	เราทั้งผองซื่อก้องเกริกกำจาย
เราภ้ยให้ <u>ศัตรู</u> ผู้หลงผิด	ทั้ง <u>อมิตร</u> โอบเอื้อเมื่อแพ้พ่าย
สมัครสมานสามัคคีพลีใจกาย	พร้อมสู้ตายเพื่อชื่อเสียงอันเกรียงไกร...”

(เพลงวีรกรรมรำลึก)

คำหลากจากบทเพลงที่ยกมานี้ คือ คำว่า ริปู, ไพรี, อรินทร์, ปัจฉา, อริ, ศัตรู, อมิตร หมายถึง ข้าศึก, ศัตรู ในที่นี้หมายถึง ผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ ที่มีการกระทำอันขัดต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย

ตัวอย่างที่ 3

“เกลียดยิ่งนัก <u>ไอ้พวกคอมมิวนิสต์</u>	<u>ไอ้พวกงูพิษ</u> <u>ไอ้พวกโจรใจยักษ์</u>
เข้ามาก่อกวนและก็รุกไล่	พวกเราชาวไทยเดือดร้อนยิ่งนัก”

(เพลงเกลียดนักคอมมิวนิสต์)

คำหลากจากบทเพลงที่ยกมานี้ คือ คำว่า ไอ้พวกคอมมิวนิสต์ ไอ้พวกงูพิษ ไอ้พวกโจรใจยักษ์ มีความหมายเช่นเดียวกันคือหมายถึง ผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์

ตัวอย่างที่ 4

“แม้หวังตั้งสงบจงเตรียมรบให้พร้อมสรรพ ศัตรูกล้ามาประจัญจะอาจสู้ริปูสลาย
พวกเราชาวไทยล้วนใจเด็ด กล้าเหมือนเพชรไม่ยอมใครง่าย ๆ ถึงจะมีไพรีมากมาย
ก็ต่อสู้จนตายไม่อินัง”

(เพลงปลุกไทย)

คำหลากจากบทเพลงที่ยกมานี้ คือ คำว่า **ศัตรู, ไพรี** หมายถึง ผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์

ตัวอย่างที่ 5

“ขอเดชะ <u>องค์พระประมุขภูมิพลฯ</u>	มีงขวัญปวงชนประชาชาติไทย
<u>มหาราชขัตติยะภูวไนย</u>	<u>คุณรมโพธิ์ร่มไทร</u> ของปวงประชา
ขอเดชะ <u>องค์สมเด็จพระราชินี</u>	<u>คุณุญบารมีจักรีเกริกฟ้า</u>
<u>องค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาราช</u>	<u>ข้าพระพุทธเจ้าขอสดุดี</u>

อ้า <u>องค์พระสยามบรมราชันขวัญหล้า</u>	เปล่งบุญญาสมสง่าบารมี
ผองข้าพระพุทธเจ้าน้อมเกล้า ขออัญชลี	สดุดีมหาราชฯ สดุดีมหาราชินี”

(เพลงสดุดีมหาราชฯ)

คำหลากจากบทเพลงที่ยกมานี้ คือ คำว่า **องค์พระประมุขภูมิพลฯ, มหาราชขัตติยะภูวไนย, รมโพธิ์ร่มไทร, จักรีเกริกฟ้า, องค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, มหาราช, องค์พระสยามบรมราชัน ขวัญหล้า** หมายถึง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ภูมิพลอดุลยเดช

ตัวอย่างที่ 6

“ขามมีทุกขมาผจญจะทนสู้	ถึงมีผู้กล่าวหยาบประณามสิ้น
ถูกทอดทิ้งเดียวดายหมายชีวิน	เจียนพึงภินท์ยอมสู้ <u>ผู้รุกราน</u>
แม้จะมีภัยอันตรายมากรายกล้า	<u>ศัตรู</u> ล้ำโหมหนักเขาหักหาญ
จะฝ่าฟันเสียงชีวิตพิชิต <u>พาล</u>	ให้ชาติผ่านผองทุกขยุคเข็ญคลาย”

(เพลงเนื่องจากการผืนอันสูงสุด)

คำหลากจากบทเพลงที่ยกมานี้ คือ คำว่า **ผู้รุกราน, ศัตรู, พาล** หมายถึง ผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์

ตัวอย่างที่ 7

“ขอฝันใฝ่ในฝันอันเหลือเชื่อ
ขอทนทุกข์รุกรโรมโหมกกายใจ

ขอสู้ศึกทุกเมื่อไม่หวั่นไหว
ขอฝ่าฟันพองภัยด้วยใจทะนงฯ”

(เพลงความฝันอันสูงสุด)

คำหลอกจากบทเพลงที่ยกมานี้ คือ คำว่า ศึก, ภัย หมายถึง การสู้รบกับผู้ก่อการร้าย
คอมมิวนิสต์

ตัวอย่างที่ 8

“บรรพบุรุษของไทยแต่โบราณ
เสียเลือดเสียเนื้อมิใช่เบา
ลูกหลานเหลนโหลนภายหน้า
อนาคตจะต้องมีประเทศไทย

ปกบ้านป้องเมืองคุ้มเหี้ย
หน้าที่เรารักษาสืบไป
จะได้มีพสุธาอาศัย
มิยอมให้ผู้ใดมาทำลาย”

(เพลงเราสู้)

คำหลอกจากบทเพลงที่ยกมานี้ คือ คำว่า บ้าน, เมือง, เหี้ย, พสุธา, มีความหมายเดียวกัน
หมายถึง ประเทศไทย

6. การใช้คำศัพท์ที่มีความหมายลึกซึ้ง คือ คำที่มีความหมายตรงตามพจนานุกรม และคำที่มีความหมายโดยนัย ในการศึกษาคำที่มีความหมายลึกซึ้งในเพลงปลุกใจ ผู้วิจัยจะศึกษาตามเกณฑ์การใช้คำของ สิริวรรณ (2543:47) ได้แก่ คำที่มีความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. คำที่มีความหมายโดยตรง คือ คำที่มีความหมายตามคำศัพท์ ดังเนื้อหาในบทเพลงต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

จ.ม. เนื้อทอง เขียนใส่ซองสดสีฟ้า

(เพลงจดหมายจากแนวหน้า)

ตัวอย่างที่ 2

เหลียวมองรอบตัวแสนซ้ำหมองมัวเสียนี้กระไร ทั้งแขนและขาที่เสียไป
ไม่เคยน้อยใจเลยหนา

(เพลงรางวัลครั้งสุดท้าย)

ตัวอย่างที่ 3

เพื่อนไทย อย่าช่วยมารร้ายให้มันอึดหนา อาวุธเสื้อผ้าหูกยาข้าวสาร
อีกทั้งอาหารควรพึงจดจำ นี้แหละจะทำให้มันแหลกลาน

(เพลงเพื่อนไทย)

ตัวอย่างที่ 4

คอมมิวนิสต์คิดว่าไม่มี ฉันต้องถูกยิงล้มถึงลงทันที
โดนที่โดนขา น้ำตานองตก ไอ้อกรรมน้ำตาไหลนอง (พูด)

(เพลงคอมมิวนิสต์มีจริง)

ตัวอย่างที่ 5

ถึงเมียสาวลูกอ่อนนอนนอนผ้าอ้อม ชายก็ยอมทิ้งได้ไม่เหลียวหลัง

(เพลงปลุกไทย)

ตัวอย่างที่ 6

ในเมื่อทวนน้ำอย่ากลัวกระแสน้ำไหล ช่วยกันพายช่วยกันจ้ำ

(เพลงแดนอีสาน)

ตัวอย่างที่ 7

ชีวิตร่างกายเราไม่เสียดาย ตายแล้วก็เผา ทุกสิ่งขอมพลาด

(เพลงรักชาติ)

ตัวอย่างที่ 8

จับอาวุธขึ้นสู้ทรชน

ฝ่าพญประจันราวี

(เพลงไทยอาสา)

2. ความหมายโดยนัย หรือความหมายแฝง หมายถึง คำที่มีความหมายซึ่งสามารถนำความคิดให้เกี่ยวข้องกับสิ่งอื่น ดังบทเพลงต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

จะยอมตายหมายให้เกียรติดำรง

จะปิดทองหลังองค์พระปฏิมาฯ

(เพลงความฝันอันสูงสุด)

ความหมายโดยนัย หรือความหมายแฝงจากบทเพลงนี้ หมายถึง การทำความดีอยู่เบื้องหลัง โดยไม่ต้องประกาศให้คนอื่นรู้

ตัวอย่างที่ 2

“จะเป็นศึกเหนือหรือว่าเสียได้

จีนชื่อว่าไทยไม่เคยแพ้ใคร

พวกเราจะยอมพลี

เพื่อปรับไพร่”

(เพลงวีรกรรมเลือดนักรสู้)

ความหมายโดยนัย หรือความหมายแฝงจากบทเพลงนี้ หมายถึง การสู้รบ การทำสงคราม
กับข้าศึกรอบด้าน

ตัวอย่างที่ 3

แดงเอ๋ยแดง แอบแฝงมาบ่อนทำลาย ก่อความร้ายขึ้นในเมืองไทยเจ็บใจเสียจ้ง
(เพลงแดงสร้างภัย)

ความหมายโดยนัย หรือความหมายแฝงจากบทเพลงนี้ หมายถึง ภัยจากผู้ก่อการร้าย
คอมมิวนิสต์ ผู้แต่งใช้คำว่า แดง ซึ่งเป็นสัญลักษณ์แทนอันตราย

ตัวอย่างที่ 4

เกลียดยิ่งนัก ไอ้พวกคอมมิวนิสต์ ไอ้พวกงูพิษ ไอ้พวกโจรใจยักษ์
(เพลงเกลียดนักคอมมิวนิสต์)

ความหมายโดยนัย หรือความหมายแฝงจากบทเพลงนี้ หมายถึง ผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์

ตัวอย่างที่ 5

พ่อเป็นพระในบ้าน สำคัญกว่าของทั้งปวง ขาดพ่อเหมือนแพขาดหาง
(เพลงน้องยังคอย)

ความหมายโดยนัย หรือความหมายแฝงจากบทเพลงนี้ หมายถึง พ่อมีความสำคัญ
เทียบเท่ากับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ คือ พระพุทธรูป ควรกราบไหว้เคารพบูชา

ตัวอย่างที่ 6

“เหมือนควายป่าหลงคารมคมลวงปวงปัจจา กลับเห็นว่าสิ่งร้ายกลายเป็นดี”

(เพลงเสียงจากพ่อ)

ความหมายโดยนัย หรือความหมายแฝงจากบทเพลงนี้ หมายถึง คนที่โง่เขลา โดยเปรียบกับควาย ซึ่งเป็นสัตว์ที่โง่ หลงเชื่อศัตรู ซึ่งหมายถึง ผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ที่มาหลอกลวง โดยไม่ไตร่ตรองให้รอบคอบ

ตัวอย่างที่ 7

สายเลือดเดียวกัน เพื่อนไทยทุกทุกท่าน ต้องฆ่าฟันกันเอง น้องพี่ฆ่ากันเลือดนอง

(เพลงสายเลือดเดียวกัน)

ความหมายโดยนัย หรือความหมายแฝงจากบทเพลงนี้ หมายถึง ความเป็นพี่น้องกัน เพราะมีเชื้อชาติไทยด้วยกัน

ตัวอย่างที่ 8

อยู่ป่าคงเหมือนเอากรงขังไว้

จีนอยู่ต่อไปต้องมรณา

(เพลงกลับคืนถิ่นไทย)

ความหมายโดยนัย หรือความหมายแฝงจากบทเพลงนี้ หมายถึง การถูกทำให้ขาดอิสรภาพ ถึงแม้จะอยู่ในป่าที่มีพื้นที่กว้างขวาง แต่การขาดอิสรภาพ ก็เหมือนถูกขังอยู่ในกรง

จากการศึกษาเชิงวิเคราะห์คำศัพท์ที่มีความหมายลึกซึ้ง ในบทเพลงปลุกใจ คือ คำที่มีความหมายตรงตามพจนานุกรม และคำที่มีความหมายโดยนัย พบว่าในเพลงปลุกใจส่วนใหญ่จะพบคำที่มีความหมายโดยนัย มากกว่าคำที่มีความหมายตรงตามพจนานุกรม

4. ผลการวิเคราะห์ลักษณะการใช้โวหารภาพพจน์

โวหารภาพพจน์ หมายถึง ศิลปะของการใช้ถ้อยคำกล่าวถึงสิ่งที่ผู้เขียนต้องการจะสื่อไปถึงผู้รับ โดยมีได้บอกอย่างตรงไปตรงมา แต่เป็นการใช้ถ้อยคำอย่างมีชั้นเชิง เพื่อให้เนื้อความชัดเจนแจ่มแจ้ง มักใช้กับการถ่ายทอดอารมณ์ และความรู้สึกที่เป็นนามธรรม การศึกษาเชิงวิเคราะห์ลักษณะการใช้โวหารภาพพจน์ในเพลงปลุกใจ ผู้วิจัยเลือกศึกษาการใช้ภาพพจน์ ตามหลักเกณฑ์ของ วิภา (2538: 39 – 54) จำนวน 13 ข้อ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. อุปมาอุปไมย (Simile) คือการนำเอาสิ่งสองสิ่งเปรียบเทียบกัน โดยมีคำว่า เหมือน เช่น ราวกับ ดุจ ดัง อุปมา ประดุจ ประหนึ่ง มาเป็นคำเชื่อม ดังบทเพลงต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

ได้ร่มไม้ใบบังหว่างไพรสณฑ์	ที่ร่วงหล่นทับถมจมพื้นหล้า
ดุจชีพที่พลีร่างกลางพนา	ท่วมกายาเลือดกำซาบอาบผืนดิน

(เพลงเจริญ ทงนั่ม)

จากบทเพลงเจริญ ทงนั่ม ใช้อุปมา คือ ดุจ ผู้แต่งต้องการเปรียบเทียบว่าชีวิตทหารที่ล้มตายไปจำนวนมาก เหมือนกับใบไม้ร่วง

ตัวอย่างที่ 2

อันสยามเป็นบ้านเกิด	เมืองนอน
ดุจบิดามารดร	เปรียบได้

(เพลงดุจบิดา – มารดร)

จากบทเพลงดุจบิดา – มารดร ใช้อุปมา คือ ดุจ เปรียบเทียบว่า แผ่นดินไทยถือว่าเป็นบ้านเกิดเมืองนอนของทุกคนที่อาศัยอยู่ จึงควรกตัญญูรู้คุณให้เหมือนกับ พ่อ แม่ ของตนเอง

ตัวอย่างที่ 3

เปรี้ยง เปรี้ยง <u>ดัง</u> เสียงฟ้าฟาด	โครม โครม พินาศพังสลดอน
--	-------------------------

(เพลงทหารพระนเรศวร)

จากบทเพลงทหารพระนเรศวร ใซ้อุปมา คือ **ดั่ง** เปรียบเทียบว่าแผ่นดินไทยถือว่าเป็นบ้านเกิด
เมืองนอนของทุกคนที่อาศัยอยู่ จึงควรกตัญญูรู้คุณให้เหมือนกับ พ่อ แม่ ของตนเอง

ตัวอย่างที่ 4

แผ่นดินเราล้วนคนใจเด็ด

แกร่งดั่งเหล็กเพชร ชูชาติเชิด

(เพลงเกิดเป็นไทย – ตายเพื่อไทย)

ตัวอย่างที่ 5

แผ่นดินเราเผ่าไทยอาศัยอยู่

เสมือนอยู่ข้าวปลาธัญญาหาร

(เพลงวีรกรรมรำลึก)

2. อุปลักษณ์ (Metaphor) คือ การเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่ง คำที่แสดงว่า
เหมือนนั้นไม่ปรากฏอยู่ เป็นการกล่าวเปรียบเทียบโดยตรงว่า สิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่ง โดยมีคำว่า
“เป็น” หรือ “คือ” หรืออาจไม่มีก็ได้ เป็นตัวกลางสำหรับเปรียบเทียบ ดังบทเพลงต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

ตัวยอมตายแต่ขอให้ไทยยัง

เราเลือดทหารต่อสู้นั้พาลด้วยใจทรนง

(เพลงมาร์ชทหารไทย)

จากเนื้อเพลงมาร์ชทหารไทย มีการกล่าวเปรียบเทียบผู้ที่มีหน้าที่รักษาอธิปไตยของชาติว่า
เป็นเลือดทหาร

ตัวอย่างที่ 2

เกิดมาเป็นไทย สุดแสนซึ้งใจ คำว่าไทยเหลือคณา

(เพลงภูมิใจที่เกิดเป็นไทย)

จากเนื้อเพลงภูมิใจที่เกิดเป็นไทย กล่าวเปรียบเทียบว่าทุกคนที่เกิดมาในแผ่นดินไทย มีเชื้อชาติไทย ต้องมีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน

ตัวอย่างที่ 3

มาได้พบ แผ่นดินทอง

ต้องประสงค์จงใจ

(เพลงแม่พระธรณีรำพัน)

จากเนื้อเพลงแม่พระธรณีรำพัน กล่าวเปรียบเทียบว่า แผ่นดินไทยที่ทุกคนอาศัยอยู่นั้น ทุกคนมีความสุขเหมือนเป็นแผ่นดินทอง ที่ได้มาด้วยความอุดมสมบูรณ์

ตัวอย่างที่ 4

แม้ร่างจะهلكลาญ

แต่ไตรรงค์คงยั่งยืน

(เพลงแต่...ทหารในสมรภูมิ)

จากเนื้อเพลงแต่...ทหารในสมรภูมิ กล่าวเปรียบเทียบว่า ทุกคนต้องรักษาอธิปไตยของชาติ ธงไตรรงค์ หมายถึง อธิปไตยของชาติ

ตัวอย่างที่ 5

พระสยาม ทรงนำโชคดี

ผืนดินถิ่นนี้ คือแผ่นดินทอง

(เพลงสุดแผ่นดิน)

จากเนื้อเพลงสุดแผ่นดิน กล่าวเปรียบเทียบว่า แผ่นดินไทยที่ทุกคนอาศัยอยู่นั้น เปรียบเสมือนแผ่นดินทอง ผู้ที่อยู่อาศัยทุกคนมีความสุข มีความอุดมสมบูรณ์

ตัวอย่างที่ 6

อยุธยาแต่ก่อนนี้ยัง

เป็นคังเมืองทองของพี่น้องเผ่าพงศัไทย

(เพลงอยุธยารำลึก)

จากเนื้อเพลงอยุธยารำลึก กล่าวเปรียบเทียบว่า กรุงศรีอยุธยา ซึ่งเป็นเมืองหลวงเก่าของไทย เปรียบเสมือนแผ่นดินทอง ผู้ที่อยู่อาศัยทุกคนมีความสุข มีความอุดมสมบูรณ์

ตัวอย่างที่ 7

เราก็มีเลือดเนื้อที่ปวดเจ็บ

แต่ต้องเก็บความรู้สึกอย่างกล้าหาญ

(เพลงเนื่องจากความฝันอันสูงสุด)

จากเนื้อเพลงเนื่องจากความฝันอันสูงสุด กล่าวเปรียบเทียบว่า ร่างกายของผู้ที่มีหน้าที่รักษาอธิปไตยของชาติก็มีความรู้สึกเจ็บปวดเหมือนกับคนไทยทุกคน ซึ่งหมายถึง ทหารตำรวจ ผู้แต่งใช้คำว่า เลือดเนื้อ แทนคำว่า ร่างกาย แต่ด้วยหน้าที่ทำให้ไม่สามารถแสดงความรู้สึกนั้นออกมาได้

3. **อติพจน์ (Hyperbole)** คือการพูดเกินความจริง เพื่อเน้นความรู้สึก มิใช่เพื่อหลอกลวง โดยมีเจตนาจะให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังเกิดความรู้สึกคล้อยตาม ดังบทเพลงต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

บนผืนดินคร่ำแดงด้วยแสงเลือด

ยุทธภูมิแห่งเลือดทุกแหล่งหล้า

(เพลงวีรกรรมรำลึก)

ตัวอย่างที่ 2

ไอ้สายฝนพร่างพรำคล้ายน้ำเนตร

ของนวลน้องยามทเวศคิดถึงพี่

(เพลงชายชาญทหารไทย)

ตัวอย่างที่ 3

เลือดหลัง โลม โทรมกาย

ถึงจะตายช่างมัน

(เพลงนักรบไทย)

ตัวอย่างที่ 4

เปรี้ยว เปรี้ยว ดั่งเสียงฟ้าฟาด

โครม โครม พินาศพังสลดอน

เปรี้ยว เปรี้ยว ลูกปืนเด็นกระดอนโครม โครม คัสกรกระเด็นไกล

(เพลงทหารพระนเรศวร)

4. บุคลาธิษฐาน (**Personification**) คือการนำสิ่งที่ไม่มีชีวิตมากล่าวถึงราวกับมีชีวิต หรือการนำสัตว์มากล่าวถึงเหมือนเป็นบุคคลที่เข้าใจกันได้ ทั้งนี้เพื่อให้งานเขียนน่าสนใจ เร้าอารมณ์ และมีชีวิตชีวา ดังบทเพลงต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

น้องเอ๋ย...แผ่นดินนี้เลี้ยงเผ่าไทยหลายชั่วโคตร

เราอยู่อย่างสันโดษรักสุขสันต์

(เพลงเจริญ ทองน้อม)

ตัวอย่างที่ 2

อกแม่ธรณี เจ็บปวดฤดีรองรับแนบอุรา

(เพลงแม่พระธรณีรำพัน)

ตัวอย่างที่ 3

แม่ธรณีพิลาปร่ำไห้กำสรด

สุดรันทศวิปโยค โศกเศร้าแสน

(เพลงวีรกรรมรำลึก)

ตัวอย่างที่ 4

เพื่อไทยชีวิตคนไทยมอบไว้ แม้ชาติต้องการเมื่อไรยอมสละให้ทั่วทุกคน

(เพลงรักชาติไทย)

ตัวอย่างที่ 5

โน่นแนวแพรวพฤษไพโร

ดอกไม้ไกวหวิววนั่นนา

ขวัญนอนฝันโลมเดือนดาว

หนุ่มสาวอูแม่เจ้าคร้าวตา

(เพลงแผ่นดินของเรา)

5. ปฏิเสธ (Rhetorical Question) เป็นศิลปะของการใช้คำถาม ที่ไม่ต้องการคำตอบ เพราะทราบอยู่แล้วว่าคำตอบคืออะไร โดยที่ผู้เขียนได้บรรยายจนชัดเจน ผู้เขียนถามเป็นเชิงย้าให้แน่ใจยิ่งขึ้น ดังบทเพลงต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

ใครมาเป็นเจ้าเข้าครอง

คงจะต้องบังคับขับไล่

(เพลงคำปฏิญาณ)

ตัวอย่างที่ 2

ไม่มีใครจะรักไทยจริง รักยิ่งกว่าไทยรักไทยหรือหนา

(เพลงไม่มีใครจะรักไทยจริง)

ตัวอย่างที่ 3

จะหลับตาลงไปได้อย่างไร เพราะไทยทั้งชาติเราถูกอำนาจจรรยากรรมล่าแดน
(เพลงเพื่อแผ่นดินไทย)

ตัวอย่างที่ 4

จ.ม.คนจนตบหน้ามลอยู่แนวหลัง ได้รับหรือยัง แม่ร้อยชั่งจำได้ไหม
(เพลงจดหมายจากแนวหน้า)

ตัวอย่างที่ 5

หากคนไทย ไม่สามัคคี ดั่งน่องผี แล้วเราจะสุขอยู่อย่างไรหากศึกมีติดเมืองไทย
ไทยไม่ช่วยไทย ก็แล้วใครจะมาช่วยเรา
(เพลงไทยรักไทย)

ตัวอย่างที่ 6

บางระจัน...บางระจัน...บางระจัน
บางระจันท่านจำกันได้ไหม ประวัติศาสตร์ของไทยจารึกไว้ให้เรารู้กัน
(เพลงบางระจัน)

ตัวอย่างที่ 7

อยู่ทำไมให้เสียเวลา กลับบ้านดีกว่าอย่าช้าไร้ไร
(เพลงกลับคืนถิ่นไทย)

ตัวอย่างที่ 8

ถึงอยู่แคว้นใด ไม่สุขสำราญ
เหมือนอยู่บ้านเรา ชื่นน้าค้ำเช้าสุขทวี

(เพลงแผ่นดินของเรา)

จากการศึกษาลักษณะการใช้โวหารภาพพจน์ในเพลงปลุกใจ พบว่าในบทเพลงปลุกใจ ส่วนใหญ่จะใช้ ภาพพจน์อุปมา อุปลักษณ์ อธิพจน์ บุคลาธิษฐาน และปฏิบัติจลา ส่วนภาพพจน์อื่น ๆ เช่น สัมพจน์หรืออนุนามนัย นามนัย ปฏิวาตะ ปฏิภาคพจน์ อาวัตพากษ์ อธิพจน์ ปฏิรูปพจน์ อุทาหรณ์ จะพบน้อยมาก และไม่พบเลย

สรุปผลการวิจัยอภิปรายผลและเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัยอภิปรายผล

จากการศึกษาเชิงวิเคราะห์เพลงปลุกใจ ด้านลักษณะเนื้อหา รูปแบบและประเภทของคำ ประพันธ์ ลักษณะการใช้คำและการใช้ภาพพจน์ พบว่าเพลงปลุกใจ มีอิทธิพลอย่างมากต่อระบบ การเมืองโดยเฉพาะประเทศไทย ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองขึ้นได้ ขึ้นอยู่กับว่าเพลง ปลุกใจเหล่านี้จะสามารถชักชวนประชาชนได้มากเพียงใด เป็นที่น่าสังเกตว่าเพลงปลุกใจเป็น จำนวนมากและหลากหลายที่เน้นถึงความเป็นไทย ความสามัคคี ความรักชาติ ความแตกต่างของ เผ่าพันธุ์แต่สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสามัคคี กลมเกลียวกัน จากการศึกษาเนื้อหาพบว่า มีอยู่หลาย ประเด็นที่เน้นเนื้อหาเกี่ยวกับ ความจงรักภักดีต่อชาติ การคำนึงถึงความเป็นชาติในแง่ของ เผ่าพันธุ์ เชื้อชาติ ประวัติศาสตร์ ต่อสู้เพื่อป้องกันชาติ ทำงานเพื่อทำนุบำรุงประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรือง รวมทั้งเน้นการสร้างชาติเพื่อให้ทัดเทียมกับชาติอื่น การชักชวนประชาชนให้มีความรักชาติ เพื่อ ตอบสนองต่อการต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์ เพื่อตอบโต้ต่อการขยายตัวของลัทธิคอมมิวนิสต์และ ความขัดแย้งภายในชาติ เพลงปลุกใจ จัดทำขึ้นตามนโยบายรัฐบาล หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ทำให้ พบว่า เนื้อหาของเพลงปลุกใจ รูปแบบการประพันธ์คำร้อง และลักษณะการใช้คำในเพลงปลุกใจ มีความหลากหลาย และแปรไปตามสภาพของเหตุการณ์บ้านเมืองที่เปลี่ยนไป

ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์ถึงเนื้อหาของเพลงปลุกใจ พบว่าเนื้อหาของเพลง มีความ หลากหลายและคล้อยตามสถานการณ์บ้านเมือง เช่น เมื่อรัฐบาลต้องการ ชักชวนให้ประชาชน ปฏิบัติตามนโยบายของรัฐ โดยเฉพาะในช่วงสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม ตามนโยบาย “เชื่อผู้นำ ชาติพ้นภัย” ตลอดจนการชักชวนให้รักชาติ สามัคคีกัน เนื้อหาของเพลงก็จะสนองนโยบายของรัฐ เช่น เพลง เลือดสุพรรณ, เพลงตื่นเถิดชาวไทย, เลือดไทย, ถิ่นไทย, แหล่งไทย, รักไทย, รวมไทย, ไทยก้าวหน้า, แนวนหน้าแนวหลัง, อุดสาหกรรม, ตำรวจไทย, มาร์ชตำรวจไทย, มาร์ชไทยสามัคคี, มาร์ชเตรียมพร้อม, รักชาติ, ยวชนทหาร, ยูนาริ, เสียงสงคราม, เลือดอยุธยา, สู้มิตร, เกียรติกรรมกร ฯลฯ แต่ในช่วงที่รัฐบาลต้องการให้ประชาชน ตระหนักถึงภัยอันตรายที่เกิดจาก ลัทธิคอมมิวนิสต์ นโยบายของรัฐ จะมุ่งเน้นให้ประชาชนเกิดความ กลียด กลัว ต่อต้าน ผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ เนื้อหาของเพลงปลุกใจ ก็จะสนองนโยบายดังกล่าว เช่น เพลงเกลียดนัก

คอมมิวนิสต์ เพลงเดือนเพื่อนไทย เพลงคอมมิวนิสต์มีจริง เพลงอย่าหลงเชื่อคอมมิวนิสต์ เพลง
หนักแผ่นดิน ฯลฯ

ด้านรูปแบบและประเภทของคำประพันธ์ พบว่า ผู้ประพันธ์เพลงปลุกใจ มีความสามารถ
ในด้านการประพันธ์บทร้อยกรอง อีกทั้งมีความสามารถด้านทำนองดนตรี ทำให้บทเพลงปลุกใจ
จะเข้าใจจิตใจของผู้ฟังเป็นอย่างมาก เพราะการเลือกใช้รูปแบบคำประพันธ์ จะเป็นรูปแบบเดิม
ที่ซ้ำกันเป็นส่วนใหญ่ พบว่า รูปแบบคำประพันธ์ที่ผู้แต่งเลือกใช้ จะมีรูปแบบคำประพันธ์ที่ตรง
ตามฉันทลักษณ์ มากที่สุด ได้แก่ กลอนสุภาพ และ กาพย์ยานี 11 ส่วนรองลงมาเป็นคำประพันธ์
ประเภท กลอนหก และ โคลงสี่สุภาพ และที่พบน้อยมาก ได้แก่ กาพย์สุรางคนางค์ 28 แต่เมื่อ
ได้รับอิทธิพลของเพลงไทยสากลมากขึ้น ทำให้ทำนองดนตรีมีความหลากหลายมากขึ้น รูปแบบ
การประพันธ์จึงมีความหลากหลายตามไปด้วย จากการประพันธ์ที่มีรูปแบบคำประพันธ์ตรงตาม
ฉันทลักษณ์ ก็มีรูปแบบคำประพันธ์ที่ไม่ตรงตามฉันทลักษณ์เพิ่มมากขึ้น จนเพลงปลุกใจในยุคหลัง
มีรูปแบบคำประพันธ์คล้ายกลอนเปล่านั้น

ด้านลักษณะการใช้คำในเพลงปลุกใจ พบว่า การใช้คำในเพลงปลุกใจจะสอดคล้องกับ
เนื้อหาของเพลงที่มีวัตถุประสงค์ และเป้าหมาย โดยส่วนใหญ่จะสนองนโยบายของรัฐ
เพื่อโน้มน้าวจิตใจประชาชนให้สนับสนุนและสนองต่อนโยบายของรัฐบาล ดังนั้น การใช้คำ
ส่วนใหญ่ในเพลงปลุกใจ จะเน้นการใช้คำสื่ออารมณ์เป็นส่วนใหญ่ เช่น คำที่สื่ออารมณ์ โศกเศร้า
เสียใจ โกรธแค้น ขุ่นเคือง ปลุกเร้าใจ และความรู้สึกที่จริงใจ ให้ปฏิบัติตาม สื่ออารมณ์ เสียหาย
อาลัยอาวรณ์และเมื่อปฏิบัติหน้าที่อย่างเสียสละ กล่าวหาญ สละชีพเพื่อชาติ ก็จะได้รับ การ ชื่นชม
ยกย่อง สรรเสริญ และเมื่อมีผู้หลงผิด เห็นผิดเป็นชอบ ไปเข้ากับฝ่ายตรงข้าม บ่อนทำลายชาติ
ศาสนา พระมหากษัตริย์ ก็จะชักชวนให้กลับตัวกลับใจ สงสารเห็นใจ ให้อภัย นอกจากนี้
เพื่อให้ผู้ฟัง จดจำเนื้อเพลงได้ง่าย ก็จะมีการใช้ คำซ้ำ คำซ้อน คำหลาก คำที่มีเสียงสัมผัสคล้องจอง
และคำที่มีความหมายลึกซึ้ง ทำให้ผู้ฟังเกิดอารมณ์สะเทือนใจ มีความรู้สึกรับรู้ถึงความยากลำบาก
เห็นใจผู้ที่ไปปฏิบัติหน้าที่เพื่อรักษาอธิปไตยของชาติ และ ปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลด้วย
ความเต็มใจ นับว่า การใช้คำในเพลงปลุกใจมีอิทธิพลอย่างยิ่ง

การใช้โวหารภาพพจน์ในเพลงปลุกใจ เพลงปลุกใจเป็นเพลงที่ไม่ใช่เพลงตลาด และจะมี
การเปิดให้ฟังในลักษณะเฉพาะกิจ จึงต้องให้ผู้ฟัง ฟังบ่อย ๆ ครั้ง เพื่อให้เป็นที่ คั่นหูของผู้ฟัง จะ
ได้ปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาล ดังนั้น การใช้ภาษาในเพลงปลุกใจ จึงต้องเป็น การใช้

ถ้อยคำอย่างมีชั้นเชิง เพื่อให้เนื้อความชัดเจน แจ่มแจ้ง กล่าวถึงสิ่งที่ผู้เขียนต้องการจะสื่อไปถึงผู้รับ โดยมีได้บอกอย่างตรงไปตรงมา มักใช้กับการถ่ายทอดอารมณ์ และความรู้สึกที่เป็นนามธรรม เพื่อสื่อถึงผู้อ่านให้มากที่สุด ลักษณะการใช้โวหารประเภทนี้ ที่พบมากที่สุดในเพลงปลุกใจ ได้แก่ โวหารอุปมาอุปไมย อุปลักษณ์ อติพจน์ บุคลาธิษฐาน และปฏิพจน์ ส่วนโวหารประเภทอื่น ๆ จะพบน้อยมาก และไม่พบเลย แต่การใช้คำและโวหารภาพพจน์ ก็มีความแตกต่างกันไปตามลักษณะเนื้อหาของเพลงปลุกใจ มีการใช้คำเป็นจำนวนมากในความหมายเดียวกัน ตลอดจนการเลือกใช้คำ ผสมคำขึ้นเป็นกลุ่มทำที่มีความหมายเน้นเฉพาะเรื่องราวไปตามเนื้อหาของแต่ละเพลงแต่ละสมัย ผลของการวิเคราะห์นี้ ทำให้สามารถสรุปความสำคัญของการมีเพลงปลุกใจได้ดังนี้คือ

1. รัฐบาลพยายามที่จะใช้เพลงปลุกใจเพื่อส่งเสริมการพัฒนาทางการเมือง เช่น การกล่าวถึงโครงสร้างของอำนาจทางการเมืองแบบประชาธิปไตย เน้นความสำคัญของประชาชน เช่น เพลงทหารคือประชาชน
2. พยายามใช้เพลงปลุกใจเพื่อส่งเสริมเสถียรภาพของรัฐบาล โดยการชักชวนให้ปฏิบัติตามนโยบายของรัฐ โดยเฉพาะในช่วงสมัย จอมพล ป. พิบูลสงคราม ตามนโยบาย “เชื้อผู้นำชาติพ้นภัย” ตลอดจนการชักชวนให้รักชาติ สามัคคีกัน
3. ใช้เพลงปลุกใจเพื่อช่วยสนับสนุนให้มีการปฏิบัติตามนโยบายของรัฐ หากรัฐบาลมีนโยบาย ที่ต้องการชักชวนให้ประชาชนปฏิบัติตามในเรื่องใด ก็จะมีเพลงปลุกใจมาเป็นส่วนช่วยในการชักชวน เชิญชวน โน้มน้าวใจและกล่อมเกล่าให้เกิดความคิดที่จะปฏิบัติตามนโยบายเหล่านั้น เช่น การโน้มน้าวใจให้เกลียดชังคอมมิวนิสต์
4. ใช้เพลงปลุกใจ เพื่อที่จะอบรมกล่อมเกล่าให้เป็นคนมีทัศนคติ ความเชื่อและค่านิยมตามที่ประเทศชาติหรือสังคมต้องการได้ เช่น เพลงปลุกใจประจำหน่วย หรือ สถาบันการศึกษาต่าง ๆ ซึ่งทำให้เกิดความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน อึกเหิม เกิดความรู้สึกภูมิใจในสถาบันของตน
5. รัฐบาลพยายามใช้เพลงปลุกใจ เพื่อช่วยลดความขัดแย้งระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมจากการเน้นถึงความเป็นไทย ความเป็นเชื้อชาติเผ่าพันธุ์เดียวกัน อยู่ร่วมแผ่นดินเดียวกัน ฯลฯ เช่น เพลงแหลมทอง เพลงเผ่าไทย ฯลฯ

จากการศึกษาเชิงวิเคราะห์เพลงปลุกใจ แสดงให้เห็นว่า เพลงปลุกใจมีอิทธิพลอย่างมาก ต่อระบบการเมืองโดยเฉพาะประเทศไทย ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองขึ้นได้ ขึ้นอยู่กับว่าเพลงปลุกใจเหล่านี้จะสามารถชักชวนประชาชนได้มากเพียงใด เป็นที่น่าสังเกตว่าเพลงปลุกใจเป็นจำนวนมากและหลากหลายที่เน้นถึงความเป็นไทย ความสามัคคี ความรักชาติ ความแตกต่างของเผ่าพันธุ์แต่สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสามัคคี กลมเกลียวกัน ดังนั้น การใช้คำในเพลงปลุกใจจึงผูกพันอยู่กับเนื้อหาในเพลงปลุกใจเป็นอย่างมาก การพิจารณาถึงการใช้คำที่ใช้บ่อยจะมีความเชื่อถือได้สูง เพราะเป็นการกล่าวอ้างสิ่งที่สามารถสัมผัสได้และมีอิทธิพลอย่างสูงต่อผู้ฟัง สิ่งที่ได้รับการกล่าวถึงมากที่สุด ก็คือ คุณค่าที่ต้องการเสนอที่ปรากฏอยู่ในเพลงปลุกใจ ซึ่งมีดังต่อไปนี้ คือ คำว่า ชาติ, ศาสนา, พระมหากษัตริย์, ความสามัคคี, ความรักชาติ, ศัตรู, การรบ, การต่อสู้, ประชาชน, รัฐธรรมนูญ, คอมมิวนิสต์, รัฐบาล, ประชาธิปไตย, กองทัพ ฯลฯ

การศึกษาเชิงวิเคราะห์การใช้ภาษาในเพลงปลุกใจ ทำให้ทราบถึงคุณค่าต่างๆ ที่ต้องการเสนอในเพลงปลุกใจไทย ซึ่งทำให้ได้ข้อสรุปที่น่าสนใจหลายประการ เช่น การกล่าวถึงประชาชนมากที่สุดคนในเพลงปลุกใจ ตลอดจนการพิจารณาถึงสิ่งที่ถูกอ้างถึงในอันดับรองลงมา โดยใช้จำนวนและการใช้คำในเพลงปลุกใจเป็นแนวทางการพิจารณารวมไปถึงความสัมพันธ์ระหว่างเพลงปลุกใจกับสถาบันทางการเมือง และลักษณะของประชาธิปไตยในเพลงที่มีอยู่ จนไปถึงการแสดงให้เห็นว่าเพลงปลุกใจ มีส่วนเกื้อกูลต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอย่างไร และส่งเสริมการพัฒนาทางการเมืองอย่างไร โดยการใช้คำและจำนวนตลอดจนจุดมุ่งหมายของเนื้อหาในเพลงปลุกใจทำให้เราทราบว่าเพลงปลุกใจไทยนั้นยังคงมีประโยชน์ต่อการเมืองไทย การผลิตเพลงปลุกใจใหม่สามารถแก้ไขข้อบกพร่องของเพลงปลุกใจเก่า ที่มีอยู่โดยเฉพาะในเรื่องของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง และการพัฒนาประชาธิปไตยในไทย ตลอดจนการพัฒนาแนวทางของเพลงปลุกใจ และลักษณะของเพลงปลุกใจ ไปสู่การเป็นเพลงไทยสากลธรรมดา ที่ได้รับความนิยมในสมัยปัจจุบัน จะเห็นได้ว่า เพลงไทยสากลปัจจุบันนี้มีไม่น้อยที่ออกมาในรูปของเพลงที่สะท้อนสังคม โดยมีการบรรจุถ้อยคำที่ชักชวนปลุกใจให้รักชาติไว้ด้วย ซึ่งพิจารณาได้ว่าเป็นการพัฒนาจากเพลงปลุกใจแบบหนึ่ง จากสิ่งเหล่านี้ทำให้เราสามารถนำมาเป็นแนวทางในการผลิตเพลงปลุกใจ ตลอดจนใช้เพลงปลุกใจให้เกิดประโยชน์ต่อระบบการเมืองต่อไปได้ในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาเชิงวิเคราะห์การใช้ภาษาในเพลงปลุกใจ พบว่าในเพลงปลุกใจยังมีสาระสำคัญที่ควรนำไปศึกษาเพิ่มเติมหลายประเด็น ดังต่อไปนี้

1. ควรศึกษาที่มาและความหมายของสำนวนโวหารที่พบในเพลงปลุกใจ เนื่องจากมีสาระสำคัญหลายประการ ดังนี้

1.1 สำนวนเปรียบเทียบแผ่นดินไทยว่าเท่ากับพ่อแม่หรือผู้ให้กำเนิด เช่น “ท้องถิ่นแหลมทองเหมือนท้องของแม่ เกิดถิ่นเดียวกันแท้ เหมือนแม่เดียวกันไซ้ไหม”

1.2 สำนวนเปรียบเทียบความรักชาติว่าเท่ากับหรือยิ่งกว่ารักตัวเอง เช่น “รักชาติ เรานี้ยิ่งชีพ” และเปรียบเทียบการหวงชาติ หวงแผ่นดิน เสมือนหนึ่งสิ่งหวงรั้ง เช่น “สิ่งรวงหวงรั้งเหมือนดังเราหวงแผ่นดิน” ฯลฯ

1.3 สำนวนที่เปรียบเปรยกับน้ำ น้ำนั้นถูกนำมาเปรียบทั้งในทางที่ดีและไม่ดีในทางที่ดีก็คือเปรียบถึงความเย็นสบายของน้ำ เช่น “ให้สุกกายเยือกเย็น เหมือนดั่งน้ำในคงคา” เปรียบความสามัคคีเหมือนเป็นน้ำสายเดียวกัน เช่น “โลหิตสายเดียว กลมเกลียวกันไว้ อย่าแตกแยกไปเป็นหลายลำธาร”

1.4 สำนวนที่เปรียบเปรยความกล้าของคนไทย ซึ่งเปรียบกับสิ่งต่างๆ อย่างหลากหลาย เช่น เปรียบกับเสือ สิงห์ งูที่มีพิษ ฯลฯ เช่น “ถ้าถูกข่มเหงเราไม่เกรงผู้ใด ดังงูตัวนิคมีพิษ เหลือใจ” “ชาติเสือแล้วต้องไว้ลาย” “ชาติชายแล้วต้องต่อกร” “เราเป็นชาติเสือเชื้อชาย” ฯลฯ

2. ควรศึกษาอิทธิพลของเพลงปลุกใจที่มีต่อสังคม และการเมืองไทยจากเนื้อหาของเพลงปลุกใจ จากกรมประชาสัมพันธ์ จำนวน 448 เพลง

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

- กิ่งแก้ว อรรถากร. 2529. **คติชนวิทยา**. พระนคร: หน่วยศึกษานิตเทศก์ กรมฝึกหัดครู
- กุหลาบ มัลลิกะมาส. 2522. **วรรณกรรมไทย**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ชำนาญ รอดเหตุภัย. 2523. **สัมมนาการใช้ภาษาไทย**. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานครพิมพ์.
- เด่นศิริ สิ้นสียอด. 2542. **สุนทรียะทางภาษาไทยในวรรณกรรมเพลงสุนทราภรณ์**.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์.
- ธวัช ปุณโณทก. 2545. **วิวัฒนาการภาษาไทย**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ธีระภาพ โลหิตกุล. 2541. **ปฐมบทเพลงลูกทุ่งและเพลงเพื่อชีวิตไทย พ.ศ. 2480–2500**.
กรุงเทพฯ: โสมสาร.
- นิ่มนวล หาญทะนงศ์. 2541. **การแต่งคำประพันธ์**. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- บุญยงค์ เกศเทศ. 2525. **วรรณกรรมวิเคราะห์**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ประจักษ์ สังเกต. 2540. **เพลงปลุกใจของพลตรีหลวงวิจิตรวาทการ**.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ประณต มีสอน. 2538. **ชีวิตและผลงานของนารถ ถาวรบุตร: ศึกษาเฉพาะเพลงมาร์ช**.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ประสิทธิ์ กาพย์กลอน. 2518. **การเขียนภาคปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ปรานี วงษ์เทศ. 2533. **เพลงพื้นบ้าน**. วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร 2.
(กรกฎาคม-กันยายน 2533): 12 .

- เปลื้อง ณ นคร. 2535. ศิลปะแห่งการประพันธ์. พระนคร: ไทยวัฒนาพานิช
- ผะอบ โปษะกฤษณะ. 2532. ลักษณะเฉพาะของภาษาไทย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช
- พงษ์ไชย ไทยวรรณศรี. 2529. วรรณกรรมจากบทเพลงสุนทราภรณ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาตรี, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.
- พรพิไล เทพคำ. 2539. เพลงคำเมืองกับวัฒนธรรมชาวล้านนา: วิเคราะห์เนื้อหาเพลงคำเมือง ช่วงมกราคมถึงธันวาคม 2537. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรรณี ปรัชญาบำรุง. 2542. ภาพสะท้อนสังคมและวัฒนธรรมไทยผ่านเพลงไทยสากล หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 พ.ศ. 2500. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พูนพิศ อมาตยกุล. 2530. ดนตรีวิจัษ์. กรุงเทพฯ: บริษัทรัษฎาศิลปะจำกัด.
- ไพโรธ เลิศพิริยกุล. 2542. วรรณกรรมปัจจุบัน. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2542. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คพับลิเคชันส์.
- วราภรณ์ บำรุงกุล. 2537. ร้อยกรอง เล่ม 2. พิษณุโลก: ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.
- วราวุธ สุมาวงศ์. 2526. “วิวัฒนาการของเพลงไทยสากล จากละครและภาพยนตร์.” วันรำลึกถึงครูเพลง ผู้ให้กำเนิดวัฒนธรรมด้านดนตรีไทยสากล ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภารการพิมพ์
- วรุณ ฮอลลิงก์. 2536. การวิเคราะห์เพลงเพื่อชีวิตระหว่าง พ.ศ. 2516 – พ.ศ. 2534. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- วรรณลดา พิรุณสาร. 2543. การสื่อความหมายในเพลงปลุกใจสี่เหล่าทัพ.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิภา กงกะนันท์. 2538. วรรณคดีศึกษา. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สมเกียรติ รัชัฎมณี. 2547. หน่วยการเรียนรู้ ความงามกับภาษา. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สมศักดิ์ เจียมธีรสกุล. 2544. ประวัติศาสตร์ที่เพิ่งสร้าง. กรุงเทพฯ: บรรณาการ.
- สิทธิา พินิจภูวดล. 2516. การเขียน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สิรินธร กิรติบุตร. 2527. เพลงปลุกใจไทย (พ.ศ. 2475 – 2525): วิเคราะห์ทางการเมือง.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สิริวรรณ นันทจันทุล. 2543. การเขียนเพื่อการสื่อสาร 2. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- เอกนัทร ประวงษ์. 2545. การศึกษาวิเคราะห์หลักจริยธรรมในวรรณกรรมเพลงสุนทราภรณ์.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อวยพร พานิชและคณะ. 2544. ภาษาและหลักการเขียนเพื่อการสื่อสาร. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาคผนวก

41. เพลงนักรบไทย

เรานักรบไทยใจเด็ดดังเพชรเหล็กกล้า	เหี่ยมหาญการศึกษาทุกเวลาไม่หวั่นผู้ใด
ตายไหนดตายกัน เราสู้ให้รัฐชาติ	ชีวิตยอมพลี เพื่อชาติ เพื่อเอกราชของไทย
มา...เถิดมา... พวกเรามาร่วมสามัคคี	มา...เถิดมาพวกเรา มาสมัครสมาน
มา...เถิดมา... ร่วมประสาน เรานักรบไทย	มา...เถิดมา... ร่วมประสาน เรานักรบไทย
ศัตรูรุกรานบ้านเราเราเข้ารวี	ไม่ยอมให้ใครย่ำยี รุกรานชาติไทย
พวกเราพร้อมเพรียงยื่นหยัดให้รัฐยืนยง	ชาติไทยธำรง ด้วยเหล่าเรานักรบไทย
เลือดหลังโลมโทรมกายถึงจะตายช่างมัน	ไม่หวั่นไม่หวาดจะดับคืนสิ้นชีวะตม
ขอพิฆาตศัตรูลบลูกชาติไทย	เกิดเป็นชายชาติชีวิตพลีเพื่อชาติ
ทั้งศาสน์กษัตริย์เกียรติประวัติลือเลื่อง	ให้กระเดื่องกรุงไกร ก้องในสยาม
เรานักรบไทยใจเด็ดดังเพชรเหล็กกล้า	เหี่ยมหาญการศึกษาทุกเวลาไม่หวั่นผู้ใด
ตายไหนดตายกัน เราสู้ให้รัฐชาติ	ชีวิตยอมพลี เพื่อชาติ เพื่อเอกราชของไทย
มา...เถิดมา... พวกเรามาร่วมสามัคคี	มา...เถิดมา... นื่องที่ร่วมจิตรวมใจ
มา...เถิดมา... ร่วมประสานเรา	นักรบไทยศัตรูรุกรานบ้านเรา
พวกเราพร้อมเพรียงยื่นหยัดให้รัฐยืนยง	ชาติไทยธำรง ด้วยเหล่าเรานักรบไทย

42. เพลงเลือดสุพรรณ

มาด้วยกัน มาด้วยกัน เลือดสุพรรณ เอย	เลือดสุพรรณเข้าประจัญอย่าได้พรั่นเลย (ซ้ำ)
เลือดสุพรรณเหิมหาญในการศึกเหี้ยมฮึก	กล้าสู้ไม่รู้หนีไม่ครั้นคร้ามครามใจต่อไพร่
มาด้วยกัน มาด้วยกัน เลือดสุพรรณ เอย	เลือดสุพรรณเข้าประจัญอย่าให้พรั่นเลย (ซ้ำ)
อยู่ไม่สุขเขารุกแดนกระหน่ำ	ให้ซิดซ้าแสนอนาถชาติไทยเอย
เขาเข็มนฆ่าเพราะเขาเห็นเป็นเชลย	อย่านั่งเฉยอยู่ทำไมพวกไทยเรา
มาด้วยกัน มาด้วยกัน เลือดสุพรรณ เอย	เลือดสุพรรณเข้าประจัญอย่าได้พรั่นเลย (ซ้ำ)
อันเมืองไทยเป็นของไทยไซ้ของอื่น	มาต่อสู้อันถิ่นเถอะเรา เอย
ถึงตัวตายอย่าเสียค่ายชีวิตเลย	มาเถอะเอยพวกเรามากกล้าประจัญ
มาด้วยกัน มาด้วยกัน เลือดสุพรรณ	เลือดสุพรรณเข้าประจัญอย่าได้พรั่นเลย (ซ้ำ)

43. เพลงแหลมทอง

(สร้อย) แหลมทองไทยเข้าครองเป็นแดนไทย	รักกันไว้เราพวกไทยในแดนทอง
แหลมทองเข้าครองเป็นแดนไทย	แล้วย้ายแยกแตกกันไปเป็นสาขา
ไทยสยามอยู่แม่น้ำเจ้าพระยา	และปึงวังม่นานนที (สร้อย)
โจงสาครไทยก็จงครองที่ดิน	สาละวินไทยใหญ่อยู่เป็นที่
ไทยอิสลามอยู่ลำน่านานี	ต่อลงไปไทยก็มีอยู่เหมือนกัน (สร้อย)
ขอพวกเราชาวไทยของแดนทอง	หมายใจปองผูกรักสมัครมั่น
ไทยสยามมุ่งจิตคิดสัมพันธ์	ผูกไมตรีทั่วกันในแหลมทอง (สร้อย)

44. เพลงมาร์ชสี่เหล่า

(สร้อย) ไทยสามัคคี สามัคคีสี่เหล่าไทย ประเทศไทยรวมเลือดเนื้อชาติเชื้อไทย ร่วมจิต
ร่วมใจไทยไว้มั่นคง หากมีศัตรูจู่โจมมาโรมรบบรัน ร่วมใจป้องกันพร้อมทุกเหล่าไทย
เกิดเป็นชายเชื้อชาติชาญ ทหารบกไทยเก่งกาจใจฉกรรจ์ ทักษบกปกป้องเป็นรั้ว
คุ้มครองแดนไทย เลือดเนื้อกายใจขอให้เป็นพลี มอบชีวิตเราเป็นผีเฝ้าปฐพี หากใครย่ำยี
เหยียบแคว้นแผ่นดินไทย (สร้อย)

ราชนาวิชาดีไทย เรือแล่นไปในสายน้ำ ฟังทะเลของเราย่าให้เขารุกล้ำ ทหาร
เรือทุกลำพร้อมสู้ตาย (สร้อย)

ไตรรงค์ธงรูปอาร์ม ปีกทองขาววาวามบอนามสีเทาไทย เหมือนนภาฟ้าไทย
ใครรุกรานอธิปไตย ทักษอากาศของไทยพลีชีพบุชา (สร้อย)

เกิดมาแล้วต้องตาย ความสงบภายใน ดำรงไทย พิทักษ์ไทยประชา ปราบปราม
พวกทุจริตมิฉฉา อีกอันธพาลนานาให้สิ้นไป (สร้อย)

ไทยสี่เหล่าเหล่านี้หากสามัคคีพร้อมเพรียงจิตใจ เหมือนเกราะแก้วฉลาดแคล้ว
กำบังพองภัย คุ้มครองไทยให้ยังยืนยง (สร้อย)

ไทยสามัคคี สามัคคีสี่เหล่า เราเชื้อชาติไทย

45. เพลงคอมมิวนิสต์มีจริง

โจรใจดำหนอทำเราได้ มันโหดร้ายทารุณเหลือที่ คอมมิวนิสต์คิดว่าไม่มี
ฉันต้องถูกยิงล้มกลิ้งลงทันที โคนที่โคนขา น้ำตานองตลก ไอ้อกวรรภา น้ำตาไหลนอง (พูด)

ไอ้คอมมิวนิสต์ ไอ้โจรใจร้าย มันยิงฉันได้ ฉันเคยคิดว่าคอมมิวนิสต์ไม่มี
แต่เดี๋ยวนี้ฉันเชื่อแล้วว่า คอมมิวนิสต์มีจริง

แม่มันแน่เสียยิ่งกว่าแม่ฆ่าได้แม่ผู้บริสุทธิ์ เคนมนุษย์สุดที่จะมอง นิสิตนักศึกษา
น้ำตาตกนอง หมองหม่นอาลัยแสนปวดคอร่า น้ำตาตกในเจ็บใจเราเหลือเกิน (พูด)

เพื่อนนักศึกษาที่รักคะดูเอาเถอะ ไอ้คอมมิวนิสต์ มันคิดจะฆ่าพวกเรา ซึ่งเป็น
นักศึกษาผู้บริสุทธิ์ได้ลงคอ

ฟังคำเตือนนะเพื่อนนิสิต คอมมิวนิสต์นั่นมีจริงแน่ มันรังแกลอบยิงขยับเขิน ขอ
บอกพวกเราอย่าเฝ้าหลงเพลิน เดินเส้นขนานพวกเราจงสู้ ปราบศัตรูพาลให้มันหมดสิ้น
เสียที (พูด)

ถ้าพวกเรานักศึกษาทุกคน ไม่หลงเชื่อคำขยุ่งปลุกปั่นของคอมมิวนิสต์แล้ว ฉันเชื่อ
เหลือเกินว่า ไทยจะต้องเป็นไทยตลอดไป และขอบอกกับเพื่อนนิสิตอีกครั้งนะคะ ว่า
คอมมิวนิสต์มีจริง

46. เพลงอย่าหลงเชื่อคอมมิวนิสต์

(สร้อย) เห่ เฮ ฮา ฮา มาฟังฉันว่าเถิดนะน้องพี่ เรื่องจริงใจจะอิงนิยาย
ผู้ก่อการร้ายเป็นคนไม่ดี เรื่องมันมีมากมาย ถ้าใครสนใจ ล้อมวงเข้ามาซิ ถ้าใครสนใจ
ล้อมวงเข้ามาซิ

อยากจะบอกผู้ฟังที่ยืนและนั่งท่านผู้ฟังทั้งหลาย เรื่องผู้ก่อการร้ายหลอกหลวงคน
ไทยเสียจนป่นปี้ หลอกให้เราคิดคดให้เราคบภูต่อชาติเดียวกัน หลอกให้ไทยเรานั้นรบรา
ฆ่าฟันแตกสามัคคี หลอกเอาเสบียงอาหารพวกมันต้องการให้รับส่งไป ใครขัดขึ้นเมื่อใด
จะถูกฆ่าตายให้กลายเป็นผี คอมมิวนิสต์ชั่วช้าหลอกหลวงประชาชนชั่วฤดี (สร้อย)

ขอเตือนมายังเพื่อนไทย ทั้งหญิงและชายให้ร่วมใจกันเถิดท่าน ข้าวปลาเสบียง
อาหารอย่าส่งให้มันจำไว้น้องพี่ คอมมิวนิสต์คิดชั่วสร้างความหมองมัวบนผืนดินไทย ถ้า
รัฐและราษฎรร่วมใจผู้ก่อการร้ายพ่ายแพ้ทันที คอมมิวนิสต์หมดสิ้น ไทยทุกชีวิตแสนสุข
สบาย มาเถิดพี่น้องไทย เรามาร่วมใจจับได้ไฟรี เฮ ฮา ฮา ฮา ร่วมใจกันเถิดหนาจะสุข
ชีวิต (สร้อย)

47. เพลงเพื่อนไทย

เพื่อนไทยอย่าเชื่อคำใครเขามาหลอกหลวง	กลับคำสัญญาไม่มีแก่นสาร
พรีำเพื่อรำพันว่าแสนจะห้วง	นั่นคือบ่วงมารให้ท่านระกำ
เพื่อนไทย อย่าช่วยมารร้ายให้มันอึดหนา	อาวุธเสื้อผ้าหูกยาข้าวสาร
อีกทั้งอาหารควรพึงจดจำ	นี้แหละจะทำให้มันแหลกลาน
ชี้แจงเพื่อนไทยที่ยังหลงผิด	ของงเลิกลิดประหัตประหาร
เป็นคนภาคเหนืออีสานกลางใต้	เผ่าพันธุ์ใดใดก็ไทยเหมือนกัน
สมัครมันใจรักให้แน่นอน	เพื่อนไทยจงชวนเปลี่ยนใจคิดคืนกลับคอน
มารรวมพลังกันสร้างเสกสรร	อย่ามัวฆ่าฟันเหมือนดั่งเก่าก่อน
รับแรงจากจรรรัฐให้อภัย	

48. เพลงทหารคือประชาชน

เหล่าทหารหาญนั้นหรือ แท้ก็คือประชาชน ญาติสนิทมิตรปะปน ประชาชนคือทหาร
ในยามบ้านเมืองสงบ พวกนักรบเจนจบงาน เริ่มทำนาไร่ไถหว่านธัญญาหารเพิ่มผลิตผล
สายโลหิตชนิดเดียวกัน ย่อมผูกพันในกมล ยอมสละละชีพตน เพื่อมอบแก่ธรณี

บ้านเมืองใคร ใกล้เคียงบ้าน คอยสกัดกั้น ผลาญไพร่ กระทบน้ำรูกบูกถึงที่ จับอาวุธ
เข้าหุดยั้ง ฝ่ายชายชาญ ทุกบ้านช่อง เข้าปกป้อง รวมกำลัง ประวัติศาสตร์เคยปลุกฝัง ให้
เผ่าไทย รักสองไท

วีรกรรม ของบรรพชน ท้าทุกคน คงจำได้ จะธำรงความเกรียงไกร จวบชั่ววันจันทรันตร์
กาลประชาชน มีหน้าที่ ป้องปลุ่พิ เช่นทหาร ถูกผูกพันอันตระการให้เศรษฐกิจเรารุ่งเรือง

ยามศึก มาประชิดบ้าน หน้าที่ทหาร ยิ่งงผลเมือง หยาดเลือดไทยไหลนองเนื่องรวม
เลือดเนื้อเชื้อไขท่าน เราไม่แตก แยกจากกัน ตราบชีวัน จักบรรลย์ ร่วมรักษาอธิปไตย เพื่อ
ไทยอยู่ฟ้าดิน

49. เพลงไทยเกิดไทย

ไทยเกิดไทย ชูขีดไทยให้ดี เพื่อเกียรติภูมิเสรี รักสามัคคีพร้อมใจ มาเพื่อนมา
มา มาร่วมชะตาชาติไทย เพื่อชาติเพื่อชนพินภัย สัมพันธขั้วัญชัยมวลชน

ขวัญกล้า เลือดโลมอร่าร้อนรน เพราะภัยผจญ รอบเมืองกมลรำไร ขวัญแก้ว
เราพร้อมกันแล้วขอให้ ไทยสู้เพื่อไทย เพราะไทยล้มไปไทยลาญ

น้องพี่ เลือดไทยก็มีทุกคน หรือยอมอัปจน เมื่อมารผจญเมืองไทย น้องพี่ สยาม
ยามนี้ขอให้ ไทยสู้เพื่อไทย เพราะไทยล้มไปไทยลาญ

50. เพลงแดงสร้างภัย

(สร้อย) แดงเอ๋ยแดง แอบแฝงมาบ่อนทำลาย ก่อความร้ายขึ้นในเมืองไทยเจ็บใจเสียจ้ง
 พี่น้องชาวไทยทั้งหลายมาฟังผมกล่าว ผมมีเรื่องราวข่าวคราวจะเล่าให้ฟัง
 สะพานบ้านเราถูกเผาเสียเมื่อวานนี้ แล้วคูโนนซีโรงเรียนก็ยังคงพัง
 สงสารเด็กเล็กเล็กเสียจริง นะเจ้า ต้องเดินย่ำเท้าลุยน้ำพะรุงพะรัง
 คุณครูผู้ดีเด่น เข้าเรียนปราสอนวิชา พวกโจรใจหยาบซ่าเช่นฆ่าเสียสิ้นชีวัง
 พระสงฆ์องค์เจ้า พวกเรานี้แสนเลื่อมใส คอมมิวนิสต์นั้นโหดร้ายเช่นฆ่าเสียมรณัง
 พวกเราชาวไทย ชาวไร่และก๊ชาวนา แสนลำบากหนักหนาจะไปจะมาพะว้าพะวัง(สร้อย)
 บ้านเมืองของเรา เก่าก่อนนั้นเคยมีสุข บัดนี้มีแต่ความทุกข์ความทุกข์เข้ามาประดัง
 ยามหลับยามนอน พักผ่อนก็แสนขมขื่น ต้องหลับหลับตื่นตื่น จับปืนลูกขึ้นระวัง
 มันยุมันแยกให้แตกสามัคคีกัน ให้รบราฆ่าฟัน รบกันทุกเรศทุรัง
 มันหลอกมันลวงให้ไปติดบ่วงพวกมัน มีชาวต่างชาติคอยบงการบงการหนุนหลัง
 เหตุการณ์ที่เกิด ระเบิดขึ้นมาคราวนี้ ท่านลองคิดดูซิ ใครเป็นผู้สร้างผู้ทำลายล้าง
 พี่น้องชาวไทย เรามาร่วมใจกันให้มั่น แล้วช่วยกันต่อต้าน ให้อีพวกตัวพาลให้สิ้นพลัง(สร้อย)

51. เพลงคบหากอมมิวนิสต์ชีวิตวุ่นวาย

พวกเรานี้เป็นชาวไทย	เรารักเมืองไทยทุกลมหายใจเข้าออก
แต่คอมมิวนิสต์นั้นหลอก	ให้เราซ้าซอกให้เราไหลหลง
หลอกลวงพวกเราทุกวัน	ให้พวกเรานั้นไปอยู่ป่าดง
หากว่าใครลุ่มหลง	สักวันก็คงจะถูกฆ่าตาย
หลอกเอาเสบียงอาหาร	อีกทั้งข่าวสารพวกมันชอบหลอก
แถมซ้าพวกมันยังบอก	ให้เอาใจออกจากรัฐบาลไทย
คอมมิวนิสต์คิดซ้า	จะไปเกรงกลัวมันอยู่ทำไม
เมื่อมันมารีดมาไถ	จงร่วมมือร่วมใจขับไล่พวกมัน
ขอเตือนมายังเพื่อนไทย	ให้เลิกหลงไหลกลับใจกันเถิด
ช่วยกันชูชาติให้กล้าเถิด	แล้วจะเกิดความสุขสำราญ
จงอย่าเชื่ออย่าช่วย	จะปราบให้ม้วยให้มันแหลกลาญ
ช่วยชี้แจงลูกหลาน	ให้ร่วมมือกับทางการนะท่านเพื่อนไทย

52. เพลงเดือนเพื่อนไทย

ขอเดือนเพื่อนไทย	ทั้งหญิงและชายทุกทุกคน
อย่าได้ไปหลงเชื่อเล่ห์กล	ของไอ้พวกคนแปลกหน้า
มันพูดอะไรอย่าไปสนใจเชื่อวาจา	ไอ้คนร้อยเล่ห์มารยา
อย่าไปเชื่อวาจามันเป็นอันขาด	
ขอเดือนเพื่อนไทย	โปรดจำใส่ใจอย่าจนเจือ
อย่าได้ไปคิดช่วยเหลือ	ให้กับไอ้คนขายชาติ
ข่าวสารเสียบึงหลักเลียงเป็นอันขาด	มันคิดโค่นล้มบัลลังก์ราช
และองค์กษัตริย์ของชาติไทย	
เพื่อนไทยโปรดคิด	คอมมิวนิสต์มันเปรียบเหมือนปลา
พี่น้องชาวไทยทั่วหน้า	เปรียบเหมือนธาราให้ปลาแหวกว่าย
ถ้าไม่เห็นว่าปลาต้องตาย	จงร่วมมือขับไล่กำจัดมันไปให้ไกลเถิดครับ
ขอเดือนเพื่อนไทย	มันอยู่ที่ไหนอย่ารีรอ
ท่านจงได้ไปช่วยชี้แหล่ง	ให้เจ้าหน้าที่ของเราได้ทราบ
หรือรีบชวนมันให้เหินหอบตัวเถิดครับ	เพื่อนไทยทั้งหลายโปรดทราบ
อย่าเชื่อ อย่าเชื่อ จงชี้จงชวน	

53. เพลงนี้หรือสังคมคอมมิวนิสต์

ในโลกเสรี นั้นมีประชาธิปไตย ทุกคนคิดได้ทำได้สมจินตนา แต่โลก
คอมมิวนิสต์ ชีวิตช่างแสนไร้ค่า ทุกคนเกิดมา นำเวทนาเหลือใจ
(ແຫ່ລ່) ชีวิตหมองหม่น ต้องทนลำบาก ตั้งแต่เช้าจนเย็นไม่เว้นใจกาย
ถูกเขาใช้งานเหมือนวัวเหมือนควาย ขัดขืนเมื่อไรถูกฆ่าตายทันที
เอาหลังสู้ฟ้า เอาหน้าสู้ดิน น้ำตาไหลรินลำบากเหลือที่
จะหาความยุติธรรมที่ไหนไม่มี สังคมคอมมิวนิสต์นี้ไม่เสมอกัน
ชนชั้นหัวหน้าสุขแสนสบาย คิดได้ทำได้เพราะเป็นผู้เผด็จการ
ชนชั้นกรรมกรต้องตะลอนทำงาน เพื่อแลกอาหารประทังชีวา
ชนชั้นชวานาคูแล้วนำสงสาร ต้องไปทำงานตามคำบัญชา
แบ่งผลประโยชน์เอาเปรียบมากหน้า เศษหนึ่งส่วนห้า น้ำตาไหลริน
พูดไม่ออก...บอกไม่ได้ ใครขึ้นพูดไปชีวิตคงสิ้น
ประชาธิปไตยไม่เคยได้ยิน ชีวิตหมดสิ้นซึ่งความเสรี
ระบบนารวมให้รัฐมากมี รัฐเป็นเศรษฐกิจพวกเรานี้้อัจฉ
ครูบาอาจารย์บุญคุณสูงล้ำ สอนให้ทุกคนไม่มีศีลธรรม
ใครฆ่าพ่อได้ใครฆ่าแม่ได้ เก่งกล้าเหลือหลาย ไม่กลัวบาปกรรม
เป็นวีรชนนั่นใครไหนทำ บาปเอยเวรกรรม เจ็บซ้ำหัวใจ

54. เพลงเกลียดนักคอมมิวนิสต์

เกลียดยิ่งนัก ไอ้พวกคอมมิวนิสต์ ไอ้พวกงูพิษ ไอ้พวกโจรใจยักษ์
เข้ามาก่อกรรมและกรรมได้ พวกเราชาวไทยเดือดร้อนยิ่งนัก
เกลียดเสียใจ เกลียดยิ่งสิ่งใด เกลียดเข้าไส้เกลียดไม่ยอม
รักคบหาคอมมิวนิสต์ชีวิตุ่นวาย ระวังเอาไว้ น้ำตาจะไหลออกหัก
ไอ้...จงขับไล่ไป อย่าได้ไว้ใจ ไอ้โจรใจยักษ์
พวกเราอย่าเชื่อ พวกเราอย่าช่วย จงปราบให้ม้วยให้มันตายซัก
เกลียดยิ่งนัก ไอ้พวกคอมมิวนิสต์ เกลียดที่มันคิดเอาเมืองไทยที่เรารัก
ไปเป็นทาสมัน ไอ้คนจัญไร พวกเราชาวไทยเกลียดไม่ยอมรัก

55. เพลงเนื่องจกความฝันอันสูงสุด

ฝันจะทำความดีนี้แสนยาก
 ย่อมน่าขำสำหรับผู้สบาย
 พบศึกหนักสักเท่าใดไม่ไหวหวั่น
 ถึงหนักหน่วงสู้แม่ย่าเยน
 ยามมีทุกข์มาผจญจะทนสู้
 ถูกทอดทิ้งเดียวดายหมายชีวิน
 แม้จะมีภัยอันตรายมากกล้า
 จะฝ่าฟันเสียงชีวิตพิชิตพาล
 เราเป็นเพียงบุุชนธรรมดา
 เคยหวาดหวั่นพรั่นจิตต์คิดกลับกลาย
 แม้ชีวิตเป็นสิ่งยิ่งแหงหวง
 รักฝันแผ่นดินแม่แน่นอนครัน
 ยอมสูญเสียชีวารักชาติ
 ดึกว่าสูญชนธินสิ้นชาติไทย
 ไอ้เพื่อนไทยใจเพื่อนเดือนถึงชาติ
 นอนเหน็บหนาวร่ำอุท้ยในดงดอน
 ตั้งจิตต์มั่นในพระธรรมอันล้ำเลิศ
 แน่นตระหนักสลักใจใฝ่ความดี
 เราก็มีเลือดเนื้อที่ปวดเจ็บ
 จะมุงมั่นฝ่าฟันทุกวันวาร
 นึกว่าได้เกิดมาทำหน้าที่
 ไม่น้อยใจโชคชะตากล้าผจญ
 มอบเลือดเนื้อกายใจพลีให้ชาติ
 ถึงสิ้นชีพไว้ลายว่าชายชาญ

ต้องลำบากกว่าจะรุ้ถึงจุดหมาย
 ไม่เคยกรายไกล้ระกำน้ำตากระเด็น
 สู้กับใจตนนั้นแสนยากเข็ญ
 เลือดกระเซ็นเพราะห้วงหวงแผ่นดิน
 ถึงมีผู้กล่าวหยาบประณามสิ้น
 เจียนฟังกัณฑ์ยอมสู้ผู้รุกราน
 ศัตรูกล้าโหมหนักเขาหักหาญ
 ให้ชาติผ่านผองทุกข์ยุคเข็ญคลาย
 ไร่เทวาเพราะร่างยังเสื่อมสลาย
 ถึงชีพมลายขอสู้ให้รู้กัน
 แต่ความรักอันใหญ่หลวงใ้ความฝัน
 ขอมสละแม้ชีวันไม่หวั่นภัย
 รักษารัฐสีมาที่อาศัย
 สิ้นธงชัยจะชักสู่ที่มัมพร
 จึงนิราศสละสุขทุกข์ทอดถอน
 ไม่อาทรพองภัยไกล้ชีวี
 ขอบุณเทิดคุณธรรมนำวิถี
 พร้อมยอมพลีชีพให้หากภัยพาล
 แต่ต้องเก็บความรู้สึกลอย่างกล้าหาญ
 ปณิธานตั้งไว้ให้อดทน
 เพื่อศักดิ์ศรีเลือดไทยไม่หมองหม่น
 เคยสุขล้นยอมสละละสำราญ
 อย่างแกล้วกล้าสามารถองอาจหาญ
 ทั้งวิญญาณเลือดเนื้อเพื่อบ้านเมือง

56. เพลงไทยรวมกำลัง

ไทยรวมกำลังตั้งมั่น	จะสามารถป้องกันอันตราย
ถึงแม้ว่าศัตรูผู้มีแรง	มายุทธ์แย่งก็จะปลาทไป
ขอแต่เพียงไทยเราอย่าผลาญชาติ	ร่วมชาติร่วมจิตเป็นข้อใหญ่
ไทยอย่ามุ่งร้ายทำลายไทย	จงพร้อมใจพร้อมกำลังระวังเมือง
ให้นานาภาษาเขานิยม	ชมเกียรติยศฟูเฟื่อง
ช่วยกันบำรุงความรู้เรื่อง	ให้ชื่อไทยกระเดื่องทั่วโลก
ช่วยกันเต็มใจใฝ่ผดุง	บำรุงทั้งชาติ ศาสนา
ให้อยู่จนสิ้นดินฟ้า	วัฒนาเถิดไทยไชโย

57. เพลงราชาเป็นสง่าแห่งแคว้น

ราชาเป็นสง่าแห่งแคว้น	อยู่เป็นขวัญแดนโพธิ์ทองของปวงประชา
มิ่งขวัญโพธิ์ทองของชนทั่วหน้า	ราษฎร์สุขาก็เพราะพระบารมี
ราชาเป็นทั้งมิ่งและขวัญ	ข้าฯ อภิวันท์บังคมหวังชมศักดิ์ศรี
พระคئينมาเหล่าปวงประชาก็คดี	พระปิ่นโมฬีอยู่เป็นศรีผไท
โถ้ลมฝนบนฟ้ามาแล้ว	ร่มโพธิ์แก้วช่วยพาพฤกษาศไส
ข้าฯ วรพุทธเจ้าชาวไทย	ยกกรไหว้แต่ไทยราชัน
เราน้อมเกล้าเกศี	ถวายภูมินอบศิริระกราน
เทอดบังคมภูบาลเอาไว้เหนือฟ้า	โพธิ์ทองของชาวไทย
อวยพรชัยให้มหาราช	ช่วยกันเปล่งวาจาขอทรงพระเจริญ...ไชโย ไชโย ไชโย

58. เพลงมหาอาณาจักรไทย

หากสยามยังอยู่ยั้ง	ยืนยง
เราก็เหมือนอยู่คง	ชีพด้วย
หากสยามพินาศลง	ไทยอยู่ ได้ฤา
เราก็เหมือน มอดม้วย	หมดสิ้นสกุลไทย
ไทย ไทย ไทย จงใหญ่ ไชโย ไทย ๆ ๆ ๆ ๆ จงใหญ่ ไชโย	
เพียง เลือดเราสู้จางหรือเป็นอย่างไร	มีอยู่เยะไปไกลถิ่นหลวง
มะ รวมเป็นแผ่นดินแคว้นทั้งปวง	ต่างหวงทุกหยาดชาติเชื้อไทย
เกิดมาทั้งหมดรู้อดและทน	โยนแอกของคนอื่นออกไป
เกิดมารู้เกิดเกิดเป็นไทย	กำเนิดไทย เชื้อไทย ใหญ่ ไชโย
หากสยามยังอยู่ยั้ง	ยืนยง
เราก็เหมือนอยู่คง	ชีพด้วย
หากสยามพินาศลง	ไทยอยู่ ได้ฤา
เราก็เหมือน มอดม้วย	หมดสิ้นสกุลไทย
ไทย ไทย ไทย จงใหญ่ ไชโย ไทย ๆ ๆ ๆ ๆ จงใหญ่ ไชโย	
เพียง เลือดเราสู้จางหรือเป็นอย่างไร	มีอยู่เยะไปไกลถิ่นหลวง
มะ รวมเป็นแผ่นดินแคว้นทั้งปวง	ต่างหวงทุกหยาดชาติเชื้อไทย
เกิดมาทั้งหมดรู้อดและทน	โยนแอกของคนอื่นออกไป
เกิดมารู้เกิดเกิดเป็นไทย	กำเนิดไทย เชื้อไทย ใหญ่ ไชโย

59. เพลงสร้างชาติ

พี่น้องชาวไทยจงพร้อมใจสร้างชาติ	ไทยนี้เคยสามารถเราเคยเป็นชาติใหญ่หลวง
ตื่นเถิดลุกขึ้นเถิด ทำงานให้เกิดโภคผล	เขาก็คนเราก็คนอย่ายอมแพ้เพื่อนทั้งปวง
เรามีทรัพย์อยู่ในดินเรามีสินอยู่ในน้ำ	ควรจะคิดสร้างทำมิได้มีใครห้ามใครหวง
เราต้องขยันขันแข็งให้เป็นเรี่ยวเป็นแรงของชาติ	ไทยจะต้องสามารถให้เสมอกับชาติทั้งปวง

60. เพลงปลุกไทย

(สร้อย) แม่หวังตั้งสงบจงเตรียมรบให้พร้อมสรรพ ศัตรูกล้ามาประจัญ จะอาจสู้ริบสูญตาย
 พวกเราชาวไทยล้วนใจเด็ด   กล้าเหมือนเพชรไม่ยอมใครง่าย ๆ
 ถึงจะมีไพร่มากมาย   ก็ต่อสู้จนตายไม่อับ
 ถึงเมียสาวลูกอ่อนนอนผ้าอ้อม   ชายก็ยอมทิ้งได้ไม่เหลียวหลัง
 แม้ไม่ทิ้งหญิงก็คงส่งเสียดัง   และดันหลังให้ออกนอกเรือนชาน (สร้อย)
 เพราะทั้งแม่ทั้งเมียล้วนเลิกไซ้   ผู้ชายไทยใจจึงล้วนกล้าหาญ
 ไม่หวั่นแม่หวั่นเมียจนเสียการ   มีแกใจไปราญรบไพร่
 หญิงถึงจะรักลูกและรักผ้า   ไม่ยอมให้ชายมัวอยู่สุตี
 ยุให้ไปยุทธนารบราวี   และต่อตีแข็งขันป้องกันเมือง (สร้อย)
 อันพวกเราหญิงชายทั้งหลายไซ้   อยากให้ไทยชื่อชูฟูกระเดื่อง
 สละชีพเพื่อผดุงความรุ่งเรือง   ให้ขึ้นชื่อลือเลื่องขจรไกล
 เรายอมเสียชีวารักษาสัตย์   รักษารัฐสีมาที่อาศัย
 รักษาชาติศาสนาถาวรไว้   ให้ไทยคงเป็นไทยชั่วดินฟ้า (สร้อย)

61. เพลงรักเมืองไทย

(สร้อย) รักเมืองไทย ชูชาติไทย ทะนุบำรุงให้รุ่งเรืองสมเป็นเมืองของไทย
 เราชาวไทย เกิดเป็นไทย ตายเพื่อไทย (ซ้ำ)
 ไม่เคยอ่อนน้อมเราไม่ยอมแพ้ใคร (ซ้ำ) ศัตรูใจกล้า มาแต่ทิศใด ถ้าข่มเหงไทย
 คงจะได้เห็นดี (สร้อย)
 เราชาวไทย เกิดเป็นไทย ตายเพื่อไทย (ซ้ำ) เรารักเพื่อนบ้าน เราไม่รานรุกใคร
 (ซ้ำ) เรารักษาสีหรี อิศระของไทย ใครทำซ้ำใจ ไทยจะไม่ถอยเลย (สร้อย)
 เราชาวไทยเกิดเป็นไทยตายเพื่อไทย (ซ้ำ) ถ้าถูกข่มเหง แล้วไม่เกรงผู้ใด (ซ้ำ)
 ดังง้วนนิค มีพิษเหลือใจ เรารักเมืองไทยยิ่งชีพเราเอย (สร้อย)

62. เพลงถิ่นไทย

ถิ่นของเราต้องถนอมล้อมรั้วบ้าน	ศัตรูหาญมาสู่อองสู้เขา
มิให้ใครแย่งแผ่นดินถิ่นของเรา	ใครจีนเข้าเราสู้จนสุดแรง
มาพวกเราเตรียมพร้อมขอมสักร	ถนอมรักชาติไทยอย่าหน่ายแห่ง
จนถึงเลือดหยาดสุดค้อยาคูแแย้ง	ต้องแสดงใจหาญผลาญศัตรู
เมื่อสิ้นชาติสิ้นแผ่นดินก็สิ้นคิด	เรามายอมเสียชีวิตดีกว่าอยู่
ยอมสูญชาติอย่าเป็นทาสของศัตรู	มะ มาสู้ไว้ลายชาติไทยเรา (ซ้ำ)

63. เพลงกรุงศรีอยุธยา

(สร้อย) กรุงศรีอยุธยาธาธานีไทย	ถึงเคยแตกแหลกไปก็ไม่สิ้นคนดี
เราจะรบศัตรู ต่อสู้ไฟริ	เราจะกู้เกียรติศรีอยุธยาไว้เอย
อยุธยาธานีศรีสยาม	เป็นเมืองงามธรรมชาติช่วยสนอง
บริบูรณ์ลุ่มน้ำและถ้ำคลอง	ท้าวอุทองทรงสร้างให้ชาวไทย (สร้อย)
ครั้งโบราณแพ้วมาเป็นข้าเขา	พระนเรศวรเป็นเจ้าทรงกู้ได้
ไล่ศัตรูไปให้พ้นแผ่นดินไทย	ศรีอยุธยาไม่สิ้นคนดี (สร้อย)
ชาวศรีอยุธยามาด้วยกัน	เลือดไทยใจมั่นไม่พริ่นหนี
ชีวิตเราก็น้อยจะยอมพลี	ไว้แก่ศรีอยุธยาชั่วฟ้าดิน

64. เพลง อนุสรณ์ดอนเจดีย์

ดอนเจดีย์ปูชนียสถาน คือองค์พยานยามศึกกรูกรานมาตีนคร องค์นเรศวรเจ้า
 เกณฑ์เหล่าประชากรสร้างเป็นอนุสรณ์ ครั้งราญรอนกับรามัญ
 นันทบุเรงห้วนเกรงกลัวภัย ลังกองทัพใหญ่ใจหมายบุกเขตขัณฑ์ องค์พระลูกยา
 อูปราชาขมาโรมรัน นำพลด้นดั้นหมายใจมั่นจะตีนคร (ซ้ำ)
 นเรศวรราชาเร่งพาพลไกร ตะลุยรบไล่ไปพ้นเขตสุพรรณ จอมทัพเผ่าไทยเกียรติ
 เกียรติไกรโล่รามัญ ฟันองค์ราชันเสียดระบับันอยู่ดอนเจดีย์

65. เพลงถามคนไทย

หัวใจถูกแทงก็ขั้ว ตามตัวถูกฟันก็แผล ปู่ไทยตายไปก็คนแน่ ไทยถึงได้แผ่
แหลมทอง กระจุกไทยกระเด็นไปก็ท่อน เริงตะกอนเผาไปก็हन คอขาดกันไปก็คน
ไทยทุกคนจึงได้ไทยครอบครอง

เสียเลือดกันไปเท่าไร เสียใจกันไปก็ครั้ง น้ำตาของใครไหลหลัง ทุก ๆ ครั้ง
ถูกเดือนขวานทอง เข่นฆ่ากันทำไม เราเป็นคนไทยด้วยกันทั้งสอง ไทยฆ่าไทยให้ชาติ
อื่นครอง วิญญาณปู่จะร้อง “ไอ้ลูกหลานจัญไร”

66. เพลงเดิน

เดิน เดิน เดิน อ้ายยอมแพ้ใคร ชาติไทยต้องเดิน
เดิน เดิน เดิน ถ้าหวังก้าวหน้า เราต้องพากันเดิน
เดิน เดิน เดิน อย่าท้อทางไกล ขอให้ไทยเจริญ
มาเพื่อนไทย มาร่วมน้ำใจ สมานฉันท์ ไปตายดาบหน้า เพื่อนไทยจงมาให้
พร้อมเพรียงกัน พบหนามเราจะฝ่า พบป่าเราจะฟัน พบแม่น้ำขวางกั้น เราจะว่ายข้ามไป
เดิน เดิน เดิน .....

ไชโย ไชยะ ให้ไทยชนะ ตลอดตลอดภัย ไชโย ไชโย (ซ้ำ)

ใครขวางทางเดิน เราจักต้องเชิญเขาหลีกทางไป พบเสือเราจะสู้ พบศัตรู เราจะฆ่า
พบอะไรขวางหน้า เราจะฝ่าฟันไป

เดิน เดิน เดิน อ้ายยอมแพ้ใคร ชาติไทยต้องเดิน
เดิน เดิน เดิน ถ้าหวังก้าวหน้า เราต้องพากันเดิน
เดิน เดิน เดิน อย่าท้อทางไกล ขอให้ไทยเจริญ

ประวัติการศึกษาและการทำงาน

ชื่อ- นามสกุล	นางสาวอัจฉราพร ไกรบุตร
วัน เดือน ปี เกิด	18 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2502
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร
ประวัติการศึกษา	การศึกษาระดับมัธยมศึกษา (ภาษาไทย) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน พ.ศ. 2524 ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาไทย) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พ.ศ. 2549.